

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, lagen om beskattningsförfarande och 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, lagen om beskattningsförfarande och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ändras.

För närvarande är det möjligt att få uppgifter om innehavaren av ett konto ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. På grund av nationella ändringsbehov föreslås det att vissa behöriga myndigheter som har laglig rätt att för skötseln av sina uppgifter få transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper i fortsättningen ska ha rätt att även göra förfrågningar om dessa uppgifter via övervakningssystemet.

Det föreslås att det till övervakningssystemet för bank- och betalkonton läggs till ett nytt sätt att behandla uppgifter, ett centraliserat system för transaktions- och saldouppgifter. I lagen föreslås det utöver bestämmelser om de myndigheter som har rätt att använda systemet också ingå bestämmelser om de uppgifter som behandlas i systemet, om skyldigheten att lämna ut uppgifter via systemet samt om logguppgifter som hänför sig till användningen av systemet och om användningsändamålet för dem. Förslaget gäller ett centraliserat system, där varje aktör som behandlar uppgifter som ingår i systemet för sin del självständigt är personuppgiftsansvarig för de uppgifter som den behandlar. Ett villkor för användningen av systemet är att de transaktions- och saldouppgifter samt de uppgifter om värdepapper som begärs är nödvändiga för myndigheten när den fullgör sina lagstadgade uppgifter.

Det föreslås att det till lagen om beskattningsförfarande fogas en ännu mer noggrant avgränsad bestämmelse om Skatteförvaltningens rätt att få uppgifter. I lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ föreslås en hänvisning till den nya bestämmelsen i lagen om beskattningsförfarande.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 december 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	7
2 Nuläge och bedömning av nuläget	7
2.1 Lagstiftning	7
2.2 Myndigheternas rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter och praxis för att få uppgifter.....	12
2.3 Slutsatser om nuläget	18
3 Målsättning	19
4 Förslagen och deras konsekvenser	20
4.1 De viktigaste förslagen	20
4.1.1 Behöriga myndigheter	23
4.1.2 Uppgiftslämnarna	40
4.2 EU-rättslig bedömning av förslagen.....	40
4.2.1 Bedömningen i förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning.....	45
4.3 De huvudsakliga konsekvenserna.....	54
4.3.1 Konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter	54
4.3.2 Behandlingen av personuppgifter och laglighetsövervakningen.....	56
4.3.3 Ekonomiska konsekvenser.....	61
4.3.4 Konsekvenser för kredit- och betalningsinstitut och övriga uppgiftslämnare	63
4.3.5 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	64
4.3.6 Konsekvenser för konsumenterna.....	68
4.3.7 Centraliseringen av den offentliga förvaltningens informationshantering	68
4.3.8 Ändringskonsekvenser för informationshanteringen.....	68
5 Alternativa handlingsvägar.....	71
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	71
5.2 Utländsk lagstiftning och andra förfaranden som tillämpas utomlands	74
6 Remissvar	74
6.1 Allmänt om remissvaren.....	75
6.2 Anmärkningar om utlåtandena och ändringarna i propositionen utifrån utlåtandena	76
7 Specialmotivering.....	85
7.1 Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	85
7.2 Lagen om beskattningsförfarande.....	122
7.3 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ	127
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	127
9 Ikraftträdande	127
10 Verkställighet och uppföljning	127
11 Förhållande till andra propositioner	128
11.1 Samband med andra propositioner	128
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	128
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	129
12.1 Skyddet för privatlivet och personuppgifter	129

12.1.1 EU:s allmänna dataskyddsförordning.....	133
12.1.2 Ändamålsbegränsningen.....	137
12.1.3 Särskilda kategorier av persongrupper	154
12.1.4 Den registrerades rättsskydd.....	159
12.2 Bedömning av lagstiftningsordningen.....	163
LAGFÖRSLAG.....	165
1. Lag om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	165
2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande.....	177
3. Lag om ändring av 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ	178
BILAGA.....	179
PARALLELLTEXTER.....	179
1. Lag om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton	179
2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande.....	202
3. Lag om ändring av 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ	203

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton grundades med lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019), som för egen del genomförde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (nedan *femte penningtvättsdirektivet*). I artikel 32 a i femte penningtvättsdirektivet förutsätts att medlemsstaterna inför centraliserade automatiserade mekanismer, såsom centraliserade register eller centraliserade elektroniska datasöksystem, som möjliggör att innehavare av bank- och betalkonton och bankfack identifieras i rätt tid.

Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton har ändrats bland annat genom regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och lagen om centralen för utredning av penningtvätt (RP 163/2021 rd), vilken godkändes av riksdagen den 9 september 2022. Regeringens proposition gällde bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1153 om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott (nedan *direktivet om finansiell information*). Med propositionen utvidgades rätten att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton till Skatteförvaltningen, Tullen, Utsökningsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten och Finansinspektionen i fråga om de befogenheter som föreskrivits för ovan nämnda myndigheter i den gällande lagstiftningen.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton består av de datasöksystem för bank- och betalkonton som administreras av kreditinstituten, det register över bank- och betalkonton som administreras av Tullen samt sammanställningsprogrammet. De behöriga myndigheter som använder systemet har byggt ett gränssnitt som baserar sig på en förfrågan till sammanställningsprogrammet. I registret över bank- och betalkonton lagras uppgifter som hänför sig till kundrelationerna i fråga, kundkonton och bankfack hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster. Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, leverantörer av kryptotillgångstjänster och kreditinstitut som fått tillstånd uppdaterar de lagstadgade uppgifterna i kontoregistret via det gränssnitt som Tullen genomfört. Kreditinstituten kan under vissa förutsättningar lämna ut uppgifter till kontoregistret med tillstånd av Finansinspektionen, men i princip ska kreditinstituten administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton, med vilket de förmedlar de lagstadgade uppgifterna till de behöriga myndigheterna. Syftet med datasöksystemet är att möjliggöra att personuppgifter och förmögenhetsuppgifter som omfattas av bankhemligheten lämnas ut elektroniskt från kreditinstituten till de myndigheter som fastställts i lagen för deras lagstadgade uppgifter. Uppgifterna i datasöksystemet lagras inte i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, utan de lämnas ut från kreditinstitutet direkt till myndigheten via det sammanställningsprogram som Tullen administrerar.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton innehåller med andra ord de uppgifter som föreskrivs i femte penningtvättsdirektivet, det vill säga uppgifter som hänför sig till kundrelationen i fråga, men inte kontotransaktions- och saldouppgifter. I regeringens proposition med förslag till lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och till vissa lagar som har samband med den (RP 167/2018 rd) föreslogs att kontotransaktions- och

saldouppgifter som gäller ett konto fogas till övervakningssystemet. Enligt propositionen skulle kontotransaktions- och saldouppgifter ha fogats till en del av uppgiftsinnehållet i det automatiserade systemet. Grundlagsutskottet ansåg det vara synnerligen beklagligt att regeringens proposition vid den tidpunkten innehöll en bristfällig redogörelse om området för det nationella handlingsutrymmet. Enligt utskottet måste bestämmelser som de föreslagna, som tillåter att känsliga personuppgifter i kärnan av skyddet för privatlivet behandlas trots sekretessen, beredas, motiveras och innehållsmässigt utformas särskilt noggrant och med hänsyn till de krav som grundlagen ställer (GrUU 48/2018 rd, s. 7). Vid riksdagsbehandlingen av utkastet till regeringsproposition minskades uppgiftsinnehållet i det föreslagna övervakningssystemet för bank- och betalkonton avsevärt. Den arbetsgrupp som beredde regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och lagen om centralen för utredning av penningtvätt granskade på nytt möjligheten att foga kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Myndigheterna ansåg att det var väldigt viktigt att främja ärendet, men på grund av det knappa tidsschemat för lagstiftningsprojektet ansåg arbetsgruppen att det var nödvändigt att flytta beredningen av ärendet till ett separat projekt.

I riksdagsbehandlingen av denna regeringsproposition betonade ekonomi- och förvaltningsutskottet i sina utlåtande vikten av att foga kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Enligt ekonomiutskottets utlåtande (EkUU 5/2022 rd) tillämpas på utlämnande av kontouppgifter en komplicerad reglering, som dock inte helt täcker behandlingen av transaktionsuppgifter. Vid riksdagsbehandlingen av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (RP 167/2018 rd — EkUB 43/2018 rd — GrUU 48/2018 rd) karakteriserades transaktionsuppgifter som uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet. Av denna anledning behandlas kontouppgifter och transaktionsuppgifter på olika sätt: känsliga uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet kan inte behandlas på samma sätt som andra uppgifter. Ekonomiutskottet konstaterade att den föreslagna lagstiftningen inte löser det nuvarande problemet med att myndigheternas förfaranden är splittrade och manuella när det är fråga om känsliga kontotransaktionsuppgifter som omfattas av integritetsskyddet. Utskottet ansåg att det är motiverat att anse att manuell behandling av uppgifter inte garanterar en hög skyddsnivå. Även känsliga uppgifter kan behandlas automatiskt när det förutsätts att hanteringen av åtkomsträttigheter till systemen och informationssäkerheten har lösts på behörigt sätt. Det väsentliga är att begäran om och läsning av uppgifter resulterar i logganteckningar som inte kan ändras i efterhand.

Förvaltningsutskottet instämde i sitt eget betänkande (FvUB 22/2022) med ekonomiutskottets åsikter och ansåg att det är nödvändigt att man snabbt förbereder införandet av uppgifter om kontotransaktioner i systemet, eftersom det nuvarande systemet orsakar osäkerhet och överlappande kostnader både hos myndigheterna och inom den privata sektorn. Utskottet ansåg att ett arrangemang där kontonummer har förts bakom komplicerade bestämmelser och dataskydd utan att omfatta behandling av uppgifter om transaktioner, inte är en trovärdig eller hållbar lösning med tanke på skyddet för enskilda individer, dataskyddet eller spårandet och återttagandet av brottsvinning och inte heller med beaktande av kostnaderna för systemet.

I enlighet med det ovan nämnda inledde inrikesministeriet den 2 februari 2022 ett projekt för en förstudie för att främja ärendet. I slutrapporten av arbetsgruppen för förstudien från den 16 juni 2023 konstateras det att kontotransaktioner bör fogas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram fortsätter regeringen sitt arbete för att bekämpa kringgående av skatt och grå ekonomi. Ett annat mål i regeringsprogrammet är att stärka brottsbekämpningen; regeringen vidtar lagstiftningsåtgärder för att förhindra

penningtvätt och effektivisera i synnerhet återvinningen av vinning av brott i samband med penningtvätt. Propositionen främjar att de nämnda målen i regeringsprogrammet uppnås.

Tullen kontoregisterprojekt

Tullen koordinerar kontoregisterprojektet, med vilket övervakningssystemet för bank- och betalkonton byggts och utvecklas. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton består enligt den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton av registret över bank- och betalkonton (kontoregistret), datasöksystemet för bank- och betalkonton (datasöksystemet) och sammanställningsprogrammet. Tullen har byggt kontoregistret och är personuppgiftsansvarig för det. I det lagras uppgifter som hänför sig till kundrelationerna, kundkonton och bankfack hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster. De nämnda aktörerna uppdaterar de uppgifter som fastställts i lagen till kontoregistret via det gränssnitt som Tullen genomför. Även kreditinstituten kan i stället för att bygga ett sökgränssnitt till datasöksystemet för bank- och betalkonton lämna ut uppgifterna till kontoregistret, om Finansinspektionen beviljat tillstånd. Kreditinstituten administrerar dock i princip egna datasöksystem, med vilka de lämnar ut uppgifter som hänför sig till kundrelationer, kundkonton, förmånstagare och bankfack via sammanställningsprogrammet till de behöriga myndigheterna. Även betalningsinstituten, instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster kan om de så önskar genomföra ett datasöksystem.

Tullen har gett föreskrifter om de tekniska kraven till aktörer som lagrar uppgifter i kontoregistret (den 27 oktober 2022) och om gränssnittet för förfrågningar till datasöksystemen (den 26 oktober 2022). Varje kreditinstitut eller varje annan uppgiftslämnare med ett datasöksystem genomför ett datasöksystem enligt föreskriften, vilket överensstämmer med dess egna systemen och dess arkitektur. De uppgifter som föreskrivs i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton förmedlas med sammanställningsprogrammet. Sammanställningsprogrammet är en automatiserad lösning, via vilket Tullen förmedlar begäranden om information om kontouppgifter av de behöriga myndigheter som nämns i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton till kontoregistret och datasöksystemen och överlämnar de mottagna uppgifterna i enlighet med begäran om information för att hämtas av den behöriga myndigheten. Sammanställningsprogrammet infördes år 2023. Alla uppgiftslämnare är med i verksamheten och via datasöksystemen är det möjligt att få över 95 procent av uppgifterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. De återstående uppgifterna fås ur registret över bank- och betalkonton. Kontoregistret är i produktiv och operativ användning.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton möjliggör en teknisk genomförandemodell för att förmedla även kontotransaktions- och saldouppgifter samt andra uppgifter som hänför sig till kundrelationen. Kontotransaktions- och saldouppgifter fogas till systemet i enlighet med det genomförandesätt som presenteras i avsnitt 4. Tullen ansvarar för att utveckla övervakningssystemet för bank- och betalkonton och följaktligen även för genomförandet av de tekniska lösningarna för den nya föreslagna funktionen.

Fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vars preliminära förutsättning varit att genomföra ett sammanställningsprogram, har i planen för återhämtning och resiliens (RRP) i Finlands program för hållbar tillväxt föreslagits att genomföras som en del av reformen av säkerställandet av en effektiv tillsyn och efterlevnad av förebyggande av penningtvätt (kod P2C3R1), vars framsteg under de följande årens följs även i fråga om de landspecifika

rekommendationer som Europeiska kommissionen (nedan *kommissionen*) gett till Finland år 2022. I behandlingen av propositionen finns det skäl att observera att om möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter fogats till lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och produktionsanvändningen inletts före den 30 juni 2026 genom att dra nytta av de strukturer som Tullen utvecklat för detta ändamål, är Finland berättigat att ansöka om utbetalningar till ett belopp av 1,6 miljoner euro av kommissionen ur faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).

1.2 Beredning

Inrikesministeriet tillsatte den 7 mars 2024 en tväradministrativ arbetsgrupp för att bereda regeringspropositionen för perioden mellan den 11 mars 2024 och den 31 juli 2025. Företrädare från finansministeriets finansmarknadsavdelning och skattavdelningen, försvarsministeriet, Tullen, Polisstyrelsen, skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, Finansinspektionen och Finanssiala ry utnämndes som medlemmar av arbetsgruppen. Dessutom har en sakkunnigmedlem som justitieministeriet utnämnt varit med i arbetsgruppens arbete, i synnerhet i anknytning till dataskyddsfrågor. I samband med beredningen har arbetsgruppen hört företrädare från justitieministeriet, dataombudsmannen och kreditinstituten om deras synpunkter på propositionens konsekvenser för de kreditinstitut som lämnar ut information. En del av arbetsgruppens arbete genomfördes inom ramen för ett skriftligt förfarande.

Lagstiftningsprojektet är en fortsättning på den förstudie som inrikesministeriet inledde den 2 februari 2022, vars arbetsgrupp utredde om det är möjligt att foga en möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I den slutrapport som publicerades den 16 juni 2023 inom ramen för projektet rekommenderade arbetsgruppen att beredningen av regeringspropositionen inleds så fort som möjligt i enlighet med rekommendationerna i arbetsgruppens slutrapport.

Arbetsgruppen har riktat särskild uppmärksamhet på dataskyddsregleringen och det i 10 § i grundlagen (731/1999) tryggade skyddet för privatlivet och personuppgifter och de förutsättningar som följer av dessa i fråga om digitaliseringen och centraliseringen av utlämnandet och förmedlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter.

Ett remissförfarande ordnades mellan den 10 oktober 2024 och den 21 november 2024.

Beredningsunderlaget till regeringens proposition finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning>. kod [SM006:00/2024](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning

Kreditinstitutslagen

Det finns bestämmelser om bankhemligheten i 15 kap. 14 § i kreditinstitutslagen (610/2014). Med bankhemlighet avses skydd av sådana uppgifter som gör det möjligt att identifiera en kund i ett kreditinstitut. Uppgifter som omfattas av bankhemligheten är uppgifter som uppkommit före och under kundförhållandet och som kreditinstitutet har fått ta del av. Kunden kan själv muntligen eller skriftligen ge sitt samtycke till att uppgifter som omfattas av bankhemligheten lämnas ut, eller med en fullmakt befullmäktiga en annan person att få information om kundens

bankärenden. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det att den som i egenskap av medlem eller suppleant i ett organ inom ett kreditinstitut eller företag inom samma finansiella företagsgrupp, inom en sammanslutning av kreditinstitut eller inom företag som kreditinstitutet anlitar som ombud eller inom något annat företag som agerar för kreditinstitutets räkning eller i egenskap av anställd hos dessa eller vid utförande av någon uppgift på uppdrag av dem har fått kännedom om den ekonomiska situationen hos någon av kreditinstitutets kunder eller hos kunder till företag som tillhör samma finansiella företagsgrupp eller samma konglomerat enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat som kreditinstitutet eller hos någon annan person med anknytning till kreditinstitutets eller företagets verksamhet eller om någons personliga förhållanden eller om en företagshemlighet, är skyldig att hemlighålla saken, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till att saken röjs. Sekretessbelagda uppgifter får inte heller lämnas till bolagsstämma, principalmöte, andelsstämma eller fullmäktige eller till en hypoteksförenings stämma eller till aktieinnehavare eller medlemmar som deltar i stämman eller mötet.

Kreditinstitut och företag som hör till samma finansiella företagsgrupp är skyldiga att lämna upplysningar som avses i 14 § 1 mom. till åklagar- eller förundersökningsmyndigheterna för utredning av brott samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana upplysningar.

I 21 kap. 4 § i lagen finns det bestämmelser om brott mot tystnadsplikten. Till straff för brott mot tystnadsplikten döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag.

Lagen om betalningsinstitut

Det finns bestämmelser om betalningsinstituts verksamhet i lagen om betalningsinstitut (297/2010) och i betaltjänstlagen (290/2010). I 37 § i lagen om betalningsinstitut finns det bestämmelser om tystnadsplikt. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att den som i egenskap av medlem eller suppleant i ett organ hos ett betalningsinstitut eller företag inom samma grupp eller hos ett företag som betalningsinstitutet anlitar som ombud eller hos ett annat företag som verkar för betalningsinstitutets räkning eller i egenskap av anställd hos dessa eller vid utförande av någon uppgift på uppdrag av dem har fått kännedom om den ekonomiska situationen hos någon av betalningsinstitutets kunder eller hos kunder till företag som hör till samma grupp som betalningsinstitutet eller hos någon annan person med anknytning till betalningsinstitutets eller företagets verksamhet eller om någons personliga förhållanden eller en företagshemlighet, är skyldig att hemlighålla saken, om inte den till vars förmån tystnadsplikten har föreskrivits ger sitt samtycke till att saken röjs. Sekretessbelagda uppgifter får inte heller lämnas till en bolagsstämma, andelsstämma eller till fullmäktige och inte heller till aktieägare eller medlemmar som deltar i stämman eller mötet.

Betalningsinstitut och företag som hör till samma grupp är, trots vad som föreskrivs om tystnadsplikt, skyldiga att lämna uppgifter som avses i 37 § 1 mom. till åklagar- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådan information.

Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton finns det föreskrifter om övervakningssystemet för bank- och betalkonton, som består av de datasöksystem för bank- och betalkonton som administreras av kreditinstitutet, registret över bank- och betalkonton samt sammanställningsprogrammet. I regeringens proposition 167/2018 rd ansågs det att en fördel

med ett kombinerat datasöksystem och register över bank- och betalkonton är att det gör det möjligt att dels beakta särdragen i olika rapporteringsskyldiga grupper verksamhet samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism, dels minska riskerna med registret bland annat av den anledningen att registret har en mindre datamängd.

Enligt 1 § i lagen är lagens syfte att främja myndigheternas elektroniska tillgång till information om bank- och betalkonton och effektivisera myndigheternas förfrågningar så att de riktas till rätt mottagare. I lagen fastställs de uppgifter som lagras i registret över bank- och betalkonton och som kreditinstituten ska förmedla via datasöksystemet för bank- och betalkonton och de behöriga myndigheter som har tillgång till uppgifterna i datasöksystemet och kontoregistret.

Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton har ändrats genom ändringslagarna 730/2020, 378/2021, 814/2022 och 415/2024. Genom ändringslag 730/2020 korrigerades de definitioner i lagen vilka orsakat oklarhet i tillämpningen av lagen samt korrigerades och preciserades de uppgifter som lämnas ut via ett datasöksystem och lagras i registret över bank- och betalkonton. Med lagändringarna preciserades, i synnerhet i fråga om de olika aktörer som lämnar ut uppgifter, vilka uppgifter varje aktör är skyldig att lämna ut via ett datasöksystem eller överlämna till Tullen för att lagras i registret över bank- och betalkonton. Genom lagändring 378/2021 fogades en skyldighet att anmäla uppgifter om innehavare med rätt att använda ett konto till kontoregistret även för juridiska personer.

Ändringslag 814/2022 gällde genomförandet av direktivet om finansiell information. Genom lagen kompletterades dessutom genomförandet av femte penningtvättsdirektivet och regleringen på grund av de nationella behoven. Utöver de gällande behörigheter som föreskrivits i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton gavs dessutom Skatteförvaltningen, Tullen, Utsökningsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, försvarsmakten och Finansinspektionen tillgång till övervakningssystemet för bank- och betalkonton i anknytning till de befogenheter som föreskrivits för ovan nämnda myndigheter i den gällande lagstiftningen. Dessutom föreskrevs en skyldighet för Tullen att bygga och administrera ett sammanställningsprogram för att förmedla uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton, varvid varje behöriga myndighet inte behöver bygga egna gränssnitt till de system som övervakningssystemet för bank- och betalkonton består av. Lagändringarna trädde i kraft den 15 september 2022, med undantag för lagens 7 a §, som har tillämpats från och med den 1 november 2022. Genom ändringslag 415/2024 har dessutom terminologin i anknytning till leverantörer av virtuell valuta ändrats för att överensstämja med definieringen av leverantörer av kryptotillgångstjänster enligt förordningen om marknader för kryptotillgångar (EU 2023/1114).

I lagens 3 § definieras de myndigheter och användningsändamål för vilka uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton kan lämnas ut. Rätt att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton innehas enligt 3 §

1) punkten av polisen, centralen för utredning av penningtvätt, Tullen och Gränsbevakningsväsendet för att förebygga, upptäcka och utreda brott som avses i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF, nedan *Europolförordningen*,

2) punkten av Skatteförvaltningen för inriktande av den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 19 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995), för ett syfte enligt 3 § i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets

direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning av direktivet (185/2013),

3) punkten av Tullen för inriktande av den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 102 § 2 mom. i tullagen (304/2016) för beskattning, skattekontroll och förundersökning och för uppgifter i anslutning till förhindrande och avslöjande av tullbrott som avses i 1 kap. 2 § 3 och 4 punkten i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015),

4) punkten av utsökningsmyndigheterna för sådan verkställighet som avses i utsökningsbalken (705/2007),

5) punkten av behöriga myndigheter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) och advokatföreningen för skötseln av tillsynsuppgifter enligt den lagen,

6) punkten av centralen för utredning av penningtvätt för skötseln av uppgifter enligt 2 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017),

7) punkten av polisen och Gränsbevakningsväsendet, information som behövs för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning och upprätthållande av den nationella säkerheten, och polisen, information som behövs för utförande av i lagen om penninginsamlingar (863/2019) avsedd övervakning i samband med penninginsamlingar samt för polisundersökning enligt 6 kap. i polislagen (872/2011), om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det,

8) punkten av försvarsmakten för förebyggande, avslöjande och utredning av brott som avses i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) samt i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019) och

9) punkten av Finansinspektionen för skötseln av uppgifter enligt i 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

Enligt lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton är förutsättningen att använda övervakningssystemet att uppgifterna är nödvändiga för fullgörandet av ovan uppräknade uppgifter och att myndigheten enligt någon annan lag har rätt att få åtkomst till uppgifter som lämnats ut till och lagras i övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

I 4 § 1 mom. i lagen föreskrivs att ett kreditinstitut ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton, med hjälp av vilket det omedelbart och trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet förmedlar sådana uppgifter om sina kunder som avses i 2 mom. Om det är motiverat med tanke på kreditinstitutets storlek och verksamhetens karaktär och omfattning, kan kreditinstitutet avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, om Finansinspektionen beviljar tillstånd till detta. I 4 § 2 mom. i lagen finns det bestämmelser om de uppgifter som lämnas ut. Dessa uppgifter lämnas ut till den behörighet myndigheten, om den behöriga myndigheten trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar som gäller åtkomsten till information är berättigad att få dessa med stöd av en annan lag. Uppgifterna utgörs av fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande

av penningtvätt och av finansiering av terrorism, i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot, fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har användningsrätt till det eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd. I 4 § föreskrivs dessutom att den behöriga myndigheten ska specificera utifrån vilken bestämmelse den begär information. Kreditinstitutet ska lämna informationen till den behöriga myndigheten avgiftsfritt. Kreditinstitutet ansvarar för att de uppgifter som de lämnar ut är korrekta och att rättelser görs utan ogrundat dröjsmål. I samband med gemensamma konton som förvaltas av en advokat ska det uttryckligen antecknas att bank- eller betalkontot är ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och som omfattas av tystnadsplikten för advokater. Uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via datasöksystemet, med undantag för information om att det är fråga om ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och om vilken advokat som förvaltar kontot.

I 5 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton finns det bestämmelser om registret över bank- och betalkonton, som Tullen administrerar, och i 6 § finns det bestämmelser om uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton. I registret över bank- och betalkonton införs uppgifter om sådana kunder hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster som ska identifieras enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. De uppgifter som ska lagras är fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört samt IBAN-nummer eller annat identifikationssignum. Enligt 1 § 4 mom. i lagen ska uppgifterna i registret över bank- och betalkonton sekretessbeläggas.

Om ett finansinstitut av Finansinspektionen fått ett tillstånd enligt 4 § 1 mom. att avvika från skyldigheten att föra ett datasöksystem, lagras i registret över bank- och betalkonton fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot, fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har användningsrätt till det eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd. Uppgifterna ska lämnas på elektronisk väg. Tullen kan meddela närmare föreskrifter om vilket elektroniskt förfarande som ska användas och på vilket sätt uppgifterna ska vara certifierade för att kunna lämnas ut. I lagen förutsätts att det i samband med gemensamma konton som förvaltas av en advokat uttryckligen ska antecknas att bank- eller betalkontot är ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och som omfattas av tystnadsplikten för advokater. Uppgifter om gemensamma konton får inte lämnas ut till registret.

I 7 § i lagen finns det bestämmelser om Tullens uppgift att lämna ut uppgifter ur registret över bank- och betalkonton till de behöriga myndigheterna. Uppgifter får lämnas ut oberoende av

vad som i artikel 18.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (nedan *allmänna dataskyddsförordningen*), föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar behandlingen av personuppgifter. Tullen administrerar ett sammanställningsprogram med vilket uppgifter enligt 4 och 6 § lämnas ut genom att överföra dem från övervakningssystemet för bank- och betalkonton till de behöriga myndigheterna. Tullen är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas i sammanställningsprogrammet. Tullen förmedlar de i 3 § avsedda myndigheternas begäranden om sådan information som avses i 4 och 6 §, i vilka det i 3 § avsedda användningsändamålet preciserats, i pseudonymiserad form till kreditinstitutet, och överför i enlighet med begäran om information de uppgifter som mottagits från övervakningssystemet för bank- och betalkonton till den behöriga myndigheten med hjälp av sammanställningsprogrammet. En begäran om information och innehållet i ett svar på begäran ska sekretessbeläggas. Behandlingen av personuppgifter i sammanställningsprogrammet är automatisk. Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats ut.

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i allmänna dataskyddsförordningen om den registrerades rätt till tillgång till uppgifterna och i 23 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*) om den registrerades rätt att kontrollera uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter eller rätt att kontrollera uppgifter när uppgifterna behandlas med sammanställningsprogrammet. Bestämmelser om utövande av den registrerades rättigheter via dataombudsmannen finns i 29 § i den lagen och i 34 § i dataskyddslagen (1050/2018). Begäran om utövande av rättigheter ska framställas till dataombudsmannen eller till Tullen enligt vad som föreskrivs i 35 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019). En begäran som lämnats till Tullen ska utan dröjsmål överföras till dataombudsmannen.

Tullen ska föra ett loggregister över antalet gånger för användningen av registret över bank- och betalkonton och användningen av datasöksystemet för bank- och betalkonton via sammanställningsprogrammet. Uppgifter ska samlas in åtminstone om den rättsliga grunden för begäran om information, datum och klockslag för förfrågan eller sökningen, typen av uppgifter som används i förfrågan eller sökningen, identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen och namnet på den behöriga myndighet som använt registret. Myndigheten ska föra ett loggregister med samma uppgifter om antalet gånger som datasöksystemet använts. Vidare ska myndigheten föra ett loggregister som innehåller identifieringsuppgifter om den person som utfört en förfrågan eller en sökning i datasöksystemet och om den person som förordnat förfrågan eller sökningen. Den behöriga myndigheten ska dessutom utse en person som övervakar användningen av datasöksystemet. Tullen övervakar användningen av registret över bank- och betalkonton i egenskap av personuppgiftsansvarig.

2.2 Myndigheternas rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter och praxis för att få uppgifter

Polisen

Med stöd av 4 kap. 3 § 1 mom. i polislagen har polisen oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet på begäran av en polisman som hör till befälet

rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap. Denna rätt till information omfattar de kontotransaktions- och saldouppgifter som polisen behöver för att sköta sina lagstadgade ovan nämnda uppgifter. Polisens befogenhet omfattar alla brottslag. Behandlingen av särskilda personuppgifter, som uppgifter om kontotransaktioner ansetts utgöra, har dock i enlighet med 2 kap. 15 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet avgränsats med kravet på nödvändighet. Uppgiftsinnehållet i förfrågningar som gjorts utifrån polislagen har räknats upp på ett uttömmande sätt och beslutet om att inhämta de aktuella uppgifterna fattas av en polisman som hör till befälet separat i varje enskilt fall. I praktiken görs ett separat beslut och en separat begäran om inhämtning av uppgifter.

Polisen genomför inhämtningen av kontotransaktions- och saldouppgifter med dess elektroniska system för bankförfrågningar, som består av fyra separata system. Förfrågningarna görs via systemet Sapatti och tills vidare förmedlas de vidare till bankerna per e-post via polisens skyddade e-post.

Skyddspolisen

Det finns bestämmelser om skyddspolisens rätt att trots sekretessen få uppgifter av privata aktörer för att förhindra ett brott i 4 kap. 3 § 1 mom. i polislagen, där det föreskrivs att oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Rätten att få information enligt bestämmelsen gäller följaktligen bland annat uppgifter som omfattas av bankhemligheten och andra uppgifter som anknyter till finansinstitutens kundförhållanden. I 5 a kap. 50 § i polislagen finns det bestämmelser om rätten att få uppgifter från en privatperson, vilken tillämpas på skyddspolisens uppgifter inom civil underrättelseverksamhet. Även 5 a kap. 50 § i polislagen täcker utifrån det uttryckliga omnämnandet i paragrafen kunduppgifter som omfattas av bankhemligheten och kunduppgifter som anknyter till annan finansiell verksamhet. Tillämpningen av rätten att få information enligt 4 kap. 3 § eller 5 a kap. 50 § i polislagen fastställs uteslutande utifrån om uppgifterna behövs för att förhindra ett brott eller för att genomföra civil underrättelseinhämtning. På samma sätt som för den övriga polisen, fattas beslutet om en begäran av information en polisman som hör till befälet.

Centralen för utredning av penningtvätt

I 4 § 1 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs det att trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Av de omkring 50 personerna vid utredningscentralen hör sex personer för närvarande till befälet.

I 4 § 1 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs det att trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller

en anställd har centralen för utredning av penningtvätt på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Centralen för utredning av penningtvätt behandlar anmälningar om misstänkta affärstransaktioner och vidarebefordrar ärendet, efter sin analys och utredning i initialskedet, till den behöriga myndigheten för åtgärder, såsom förundersökning. Beslut om en förfrågan om uppgifter och utlämnande av uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Även inhämtningen av kontotransaktions- och saldouppgifter vid centralen för utredning av penningtvätt görs inom ramen för polisens informationssystem.

Gränsbevakningsväsendet

I 3 kap. 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019, nedan *personuppgiftslagen för Gränsbevakningsväsendet*) föreskrivs att trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, bankhemlighet eller försäkringshemlighet, har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att få uppgifter för att förebygga, avslöja eller utreda brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har Gränsbevakningsväsendet samma rätt att få information för en undersökning enligt 27 § i lagen om Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendets rätt att få information har via personuppgiftslagen för Gränsbevakningsväsendet avgränsats till nödvändiga uppgifter, uppgiftsinneållan har räknats upp på ett uttömmande sätt och i praktiken fattas ett beslut om inhämtande av dessa uppgifter av en anhållningsberättigad tjänsteman separat i varje enskilt fall, varvid nivån på beslutsfattandet är tillräckligt hög. I praktiken görs ett separat beslut och en separat begäran om inhämtning av uppgifter.

Det finns bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets befogenhet vid brottsbekämpning i 2 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018). Gränsbevakningsväsendets befogenhet har avgränsats till vissa brottsrubriceringar med koppling till Gränsbevakningsväsendets övervaknings- och kontrolluppgifter. Följaktligen gäller Gränsbevakningsväsendets begäranden om information endast brott enligt dess undersökningsbefogenhet.

Tullen

I fråga om beskattnings- och skattekontrolluppgifter har Tullen rätt att begära kontotransaktions- och saldouppgifter direkt från bankerna och andra motsvarande kreditinstitut med stöd av 102 § 2 mom. i tullagen (304/2016), enligt vilket den som innehar uppgifter som behövs för en annan persons tullbeskattning eller för ett ärende som gäller ändringssökande och som följer av tullbeskattning ska på uppmaning av Tullen lämna uppgifterna till Tullen inom utsatt tid. Förfrågningar om kontotransaktioner görs direkt till bankerna och de gäller granskningen av att tullbeskattningen är korrekt.

I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen (805/2011) och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och i den övriga lagstiftningen. Med stöd av 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen har Tullen, oberoende av

att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar, förvaltningsrådsmedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet, rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en enskild få information som behövs för förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott.

I allmänhet begärs kontotransaktionsuppgifter i utredningen av tullbrott med en blankett av standardform, på vilken all behövlig information om de uppgifter som begärs och det brott som undersöks antecknas. Bankerna överlämnar svaret med krypterad e-post till den e-postadress som angetts i bankförfrågan. Sporadiskt inkommer svar fortfarande som filer med skannade pappersutskrifter, vilket försvårar den fortsatta analysen.

Skatteförvaltningen

För närvarande får Skatteförvaltningen uppgifter som gäller bank- och betalkonton med stöd av skyldigheten för utomstående att lämna uppgifter enligt 19 § i lagen om beskattningsförfarande (nedan *BFL*). I enlighet med 19 § i lagen om beskattningsförfarande ska var och en på uppmaning av Skatteförvaltningen, på basis av namn, bankkontonummer, kontotransaktion eller annan motsvarande identifikation lämna sådana uppgifter som kan behövas för beskattning av någon annan skattskyldig eller behandling av en ändringsansökan och som framgår av handlingar som han har i sin besittning eller annars känner till, om han eller hon inte enligt lag har rätt att vägra vittna i saken. Ingen får dock vägra lämna sådana uppgifter om någon annans ekonomiska ställning som inverkar på beskattningen. Med stöd av BFL 19 § kan Skatteförvaltningen sända förfrågningar om kontouppgifter till bankerna och betalningsinstituten. Förutsättningen är att kontouppgifter kan behövas för att behandla ett ärende som gäller beskattningen. I enlighet med 22 § 4 mom. i lagen ska uppgifterna lämnas trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar att få uppgifter. Med stöd av 5 mom. i bestämmelsen kan Skatteförvaltningen även förordna att uppgifterna ges genom att använda en elektronisk dataöverföringsmetod.

Ingen uttrycklig tillsynsuppgift har föreskrivits för Skatteförvaltningen i penningtvättslagen. Skatteförvaltningen har dock en skyldighet enligt 9 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism att i sin verksamhet beakta förhindrande och bekämpande av finansiering av penningtvätt och terrorism. På grund av aktsamhetsplikten ska Skatteförvaltningen då den verkställer beskattningen rikta uppmärksamhet på sådana situationer, där ett ärende eller en händelse ska anmälas till centralen för utredning av penningtvätt. Fullgörande av aktsamhetsplikten är dock inte en grund för att få uppgifter om kontotransaktioner av en utomstående, utan det handlar alltid om ett beskattningsmässigt behov.

I nuläget ställer Skatteförvaltningen en skyldighet att lämna uppgifter direkt för bankerna, då uppgifterna om kontotransaktioner är behövliga i beskattningen. Behovet kan bero på säkerställande av att de uppgifter som anmälts till Skatteförvaltningen är riktiga eller på att tillräcklig information inte alltid är tillgänglig från klienten. Behovet bedöms alltid utifrån det enskilda öppna kontrollfallet. Utifrån kontrollfallet fastställs alltid även för vilken tidsperiod kontotransaktioner begärs. I praktiken görs förfrågningar som gäller bank- och betalningskontouppgifter i informationssystemet för beskattningen (GenTax). En förutsättning för att göra en förfrågan är att ett beskattningsärende har inletts. I arbetsordningen har de tjänstemän som har rätt att göra förfrågningar fastställts. Alla bankförfrågningar görs via systemet GenTax. I nuläget har Skatteförvaltningen ett gränssnitt till två banker och övriga kontotransaktionsförfrågningar görs per e-post. Gränssnittet har genomförts enligt de definitioner som tagits fram i ett samarbete mellan Finanssiala ry, bankerna och myndigheterna (den gamla blanketten för en elektronisk kontoförfrågan). Såväl de förfrågningar som

Skatteförvaltningen sänder som de svar som bankerna överlämnat förmedlas via gränssnittet. En del av svaren (verifikatkopior, gamla kontotransaktioner o.d.) inkommer i annan elektronisk form eller på papper. Gränssnittet ger inte svar i realtid, utan på morgonen på följande vardag. Via gränssnittet fås såväl uppgifter om ägaren till kontot och rätten att använda kontot som kontotransaktionsuppgifter.

Utsökningsverket

Bestämmelserna om rätten till information för en utmätningsman finns i utsökningsbalken och förordningen om utsökningsförfarandet. I 3 kap. 64 § 1 mom. i utsökningsbalken föreskrivs att utöver vad som föreskrivs i någon annan lag, har utmätningsmannen rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nedan angivna uppgifter, handlingar och material, om de i ett enskilt utsökningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Utmätningsmannen bedömer om uppgifterna är nödvändiga. Uppgifterna kan lämnas via ett tekniskt gränssnitt. Av statens medel kan betalas ersättning för kostnaderna för upprättande och upprätthållande av ett tekniskt gränssnitt. I 3 kap. 66 § i utsökningsbalken finns det bestämmelser om skyldigheten för en utomstående att lämna ut uppgifter. En utomstående ska på begäran till utmätningsmannen (1 mom.) 1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätt över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art; 2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona.

I enlighet med bestämmelserna i utsökningsbalken har en utmätningsman omfattande rätt att få information. Varje bankförfrågan eller annan förfrågan som gäller en gäldenär görs dock utifrån prövning av den ansvarige utmätningsmannen, om uppgiften bedöms vara nödvändig med tanke på verkställigheten. Det finns två olika typer av behov för bankkontouppgifter vid utsökningsverket: 1) i normal indrivning räcker uppgifter från ett kort tidsintervall; 2) i specialverkställigheten behövs oftast uppgifter från ett längre tidsintervall.

I informationssystemet Uljas behandlas för närvarande svar på bankförfrågningar som inkommer till utsökningsmyndigheterna via gränssnitten och även uppgifter som fås ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton behandlas enligt förslaget i samma system. Det är möjligt att göra en förfrågan endast för en gäldenär som har anhängiga utsökningsärenden hos utsökningsverket. Förfrågan kan göras endast av den ansvarige utmätningsmannen för gäldenären, en utsökningsinspektör/utsökningsöverinspektör som hör till samma team eller deras chef. Utöver de ovan nämnda ser endast tjänstemännen inom specialverkställigheten innehållet i svar på en bankförfrågan som inkommit till informationssystemet.

Försvarmakten

I fråga om Försvarmakten finns det bestämmelser om befogenheterna att få tillgång till bank- och betalkontouppgifter i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarmakten och i lagen om militär underrättelseverksamhet. I lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarmakten finns det föreskrifter om brottsbekämpning inom försvarmakten, vilken omfattar förebyggande och avslöjande av brott samt utredning av sådana brott som omfattas av ett militärdisciplinförfarande. I lagen finns det dessutom föreskrifter om förfarandet i ett militärdisciplinärende, om de påföljder som påförs i det samt om inledandet av ett militärrättegångsförfarande. Regeringspropositionen om en ändring av lagen om brottsbekämpning inom försvarmakten (RP 82/2023) är under behandling av riksdagen.

På brottsbekämpningen inom Försvarsmakten tillämpas bestämmelserna om förebyggande, avslöjande och utredning av brott i polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen (806/2011) samt i den övriga lagstiftningen, såvida inte annat följer av det som föreskrivs nedan. Bankförfrågningar har använts för att utreda egendoms- och bedrägeribrott med stöd av den rätt som föreskrivits i 44 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. På årsnivå görs några sådana förfrågningar och kontotransaktioner begärs så gott som utan undantag.

Syftet med militär underrättelseverksamhet är att till stöd för den högsta statsledningens beslutsfattande inhämta och behandla information om militär verksamhet som riktar sig mot Finland eller som är av betydelse med tanke på Finlands säkerhetsmiljö eller om någon annan verksamhet som allvarligt hotar det finska försvaret eller som äventyrar samhällets vitala funktioner. I 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet föreskrivs att trots företags-, bank- eller försäkringshemlighet har militärunderrättelsemyndigheterna rätt att av privata sammanslutningar få sådana uppgifter som i ett enskilt fall kan antas vara behövliga till exempel vid utredningen av den ekonomiska verksamhet som bedrivs av föremålet för förfrågan (fysisk eller juridisk person). I fråga om syfte motsvarar paragrafen i stor utsträckning den befogenhet som föreskrivits i 4 kap. 3 § i polislagen, men syftet med en begäran om information är dock inte att förhindra eller utreda ett brott, utan den gäller målet för en militär upplysning. Med stöd av lagen om militär underrättelseverksamhet görs bankförfrågningar då förutsättningar och ett behov föreligger. Polisens informationssystem Sapatti utnyttjas för att göra begäranden, men en skriftlig begäran om en bankförfrågan sänds till vissa banker.

Finansinspektionen

I 18 § i lagen om Finansinspektionen finns det föreskrifter om rätten att få information från tillsynsobjektet och andra finansmarknadsaktörer. Tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan obefogat dröjsmål till Finansinspektionen lämna de för utförandet av dess lagstadgade uppdrag relevanta uppgifter och redogörelser som den ber om. Motsvarande skyldighet har den som i ett tillsynsobjekt eller en annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) och den som tillsynsobjektet eller någon annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande i. Dessa uppgifter har varit nödvändiga då det funnits ett behov av dessa. Det har funnits ett behov av dessa bland annat i samband med att begäranden om undersökning upprättats och handräckning tillhandahållits.

I 3 § i lagen om Finansinspektionen finns det bestämmelser om Finansinspektionens uppgifter, som är bland annat att utöva tillsyn över finansmarknadsaktörernas verksamhet och övervaka emissionen av och handeln med finansiella instrument. Finansinspektionen utövar dessutom tillsyn över att de rapporteringsskyldiga som står under dess tillsyn följer förordningen om information om betalaren då de tar emot eller gör överföringar av medel enligt den förordningen. Finansinspektionen övervakar dessutom de rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 och 8 a punkten i lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism i fråga om efterlevnaden av den nämnda lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Med stöd av 50 h i lagen om Finansinspektionen fungerar Finansinspektionen även som behörig myndighet enligt artikel 22 i förordningen om marknadsmissbruk (EU) nr 596/2014, nedan *MAR*. Finansinspektionens undersökningar i anknytning till brottsmisstankar kan även gälla annat än insiderhandel och marknadsmanipulering enligt marknadsmissbruksförordningen (vilka nämnts som allvarliga brott i bilagan till Europaförordningen). Finansinspektionen

övervakar även efterlevnaden av till exempel värdepappersmarknadslagen (746/2012). Motsvarande behov av att få bank- och betalkontouppgifter kan gälla andra brottsmisstankar som kommit fram i samband med utförande av uppgifter enligt 3 § i lagen om Finansinspektionen.

En begäran om information som gäller kontotransaktioner baserar sig på en redan befintlig misstanke och en begäran om information som görs separat. Finansinspektionen har inte färdigt tillgång till kontodata, utifrån vilken det är möjligt att hitta misstänksamma kopplingar eller enkelt göra ad hoc-granskningar i fråga om befintliga misstankar. För närvarande är det överlag utmanande att utreda från vilken bank kontouppgifter ska begäras, då man inte vet hos vilken bank en person är kund. För närvarande gör Finansinspektionen bankförfrågningar per e-post såväl med egna system som med de system som är i dess användning. Finansinspektionen använder krypterad e-posttrafik med finansinstituten i dess e-postkommunikation. Finansinspektionens egna system genomförs och dataskyddet utvärderas enligt Europeiska centralbankens dataskyddskrav. Dessutom beställs dataskyddstest som görs av externa aktörer. Även dataskyddsförordningen har beaktats i systemen.

2.3 Slutsatser om nuläget

Myndigheternas rätt att få information om bank- och betalkonton och användningen av dessa samt om övrig förmögenhet i Finland baserar sig på de speciallagar som gäller för dem. Med hjälp av de nuvarande befogenhetsbestämmelserna har myndigheterna omfattande rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter för att sköta sina uppgifter. Befogenhetsbestämmelserna är dock avgränsade med varierande noggrannhet för myndigheterna, delvis även beroende på myndigheternas uppgifter. I samband med förstudien riktade i synnerhet justitieministeriet uppmärksamhet på formuleringen av myndigheternas rätt att få information. Med beaktande av grundlagsutskottets etablerade utlåtandepraxis yttrade justitieministeriet att man vid beredningen av regeringens proposition ska säkerställa att de behöriga myndigheterna i lagstiftningen har tillräckligt exakt och noggrant avgränsad rätt att få information i fråga om kontotransaktionsuppgifter från bankerna. Som en följd av denna bedömning har Skatteförvaltningen, av de myndigheter som nämns ovan, konstaterat att det finns ett behov av att precisera den befogenhetsbestämmelse som gäller för den. Detta behandlas mer ingående i avsnitt 4.1.1.

Trots den omfattande rätten att få information är praxis för att göra förfrågningar om uppgifter till stor del manuell och i hög grad resurskrävande. Förfrågningar görs bland annat per e-post. Varje part har avgjort förfaringssätten och dataskyddsfrågorna utifrån de egna utgångspunkterna. Enskilda myndigheter, såsom polisen, Skatteförvaltningen och Utsökningsverket, har skapat elektroniska gränssnitt tillsammans med vissa kreditinstitut. Arrangemanget baserar sig på ett ömsesidigt avtal mellan parterna. Med andra ord kan myndigheterna ha flera överlappande system och sätt för att få information för att motta uppgifter om bank- och betalkonton. Detta ökar kostnaderna och resurserna såväl hos myndigheterna som inom den privata sektorn. Användningen av flera system möjliggör även att olika dataskyddsrisiker ökar.

Mottagande av alla uppgifter om bank- och betalkonton, såväl kunduppgifter som kontotransaktions- och saldouppgifter, från ett system avlägsnar behovet av att bygga och administrera myndighetsspecifika gränssnitt till bankerna och bankspecifika gränssnitt till myndigheterna. Digitalisering av myndigheternas verksamhet och ändamålsenligt riktande av resurserna för myndighetsverksamheten talar för att de myndigheter som redan inom ramen för deras befogenheter enligt den gällande lagstiftningen har rätt att få och behandla kontotransaktions- och saldouppgifter, kan få dem via övervakningssystemet för bank- och

betalkonton. På så sätt skapas ett enhetligt system, där information som omfattas av bankhemligheten behandlas. Kostnadsbesparingar uppkommer även för finansbranschen i och med att behandlingen av förfrågningar harmoniseras och antalet förfrågningar minskar till följd av att förfrågningarna riktas rätt.

Tillsynsmyndigheterna enligt penningtvättslagen hör enligt den gällande lagen till övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I penningtvättslagen har tillsynsmyndigheterna tilldelats omfattande rätt att få information om de anmälningsskyldiga som de övervakar. I 7 kap. 2 § i penningtvättslagen föreskrivs det att de rapporteringsskyldiga trots sekretessbestämmelserna utan ogrundat dröjsmål avgiftsfritt på begäran ska lämna tillsynsmyndigheten och advokatföreningen sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som avses i denna lag eller i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Dessa uppgifter kan innehålla även kontotransaktions- och saldouppgifter, om myndigheten behöver dessa i sin ovan nämnda uppgift. I regel får tillsynsmyndigheterna enligt penningtvättslagen de uppgifter som de behöver direkt från den rapporteringsskyldige. Med beaktande av det låga antalet av sådana fall och de kostnader som orsakas av byggandet av ett gränssnitt, har byggande av gränssnitt till övervakningssystemet för bank- och betalkonton inte åtminstone för närvarande ansetts vara behövligt för dessa myndigheter, med undantag för Finansinspektionen.

3 Målsättning

Målet med de föreslagna lagändringarna är att möjliggöra att de behöriga myndigheterna kan göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Genom att centralisera alla förfrågningar som gäller bankkonton av myndigheterna till samma system eftersträvas kostnadsbesparingar, nedgång i arbetsmängden på grund av de överlappande informationssystemen och därmed förbättrad effektivitet i myndighetsarbetet. Genom att harmonisera sättet att överlämna kontotransaktions- och saldouppgifter underlättas dessutom de behöriga myndigheternas möjlighet att behandla och analysera kontotransaktions- och saldouppgifter. Ett annat mål är att förbättra dataskyddet och -säkerheten för förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter genom att föra alla förfrågningar till samma elektroniska datasäkra system, där bägge ändor i kommunikationen identifierats fullständigt och bestämmelserna om behandling av information har fastställts enhetligt på lagnivå. Med införandet av det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter eftersträvas med andra ord ett datasäkrare sätt att behandla personuppgifter för de registrerade. Med det centraliserade systemet möjliggörs ett system som med tanke på de registrerades rättigheter är avsevärt mer övervakat jämfört med nuläget, eftersom de skyddsåtgärder som behövs byggs in i systemet genom att dra nytta av ny teknik, så att lagstridig behandling av uppgifter är omöjlig för de behöriga myndigheterna eller åtminstone så att risken för att åka fast för överträdelse av befogenheten vid behandling av uppgifter förbättras avsevärt.

Ett ytterligare mål är att lätta på kredit- och betalningsinstitutens administrativa börda i fråga om kontotransaktionsförfrågningar genom att centralisera myndighetsförfrågningar till ett system, där regleringen kring behandling av förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter harmoniseras för alla myndigheter och de förfrågningar som de gör.

Propositionens mål är att säkerställa att förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter av myndigheterna inte på obefogat sätt äventyrar skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. För att säkerställa att denna princip iaktas ska förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter gälla en enskild myndighetsuppgift, vara noggrant avgränsade och vara nödvändiga för myndigheten då den utför sin lagstadgade uppgift. Dessutom ska det säkerställas

att tillräckliga skyddsmetoder beaktats i behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter i det centraliserade systemet.

De föreslagna metoderna för att uppnå målet refereras i avsnitt 4.1.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att en ny funktion, det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, byggs in i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Via det har myndigheterna möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter och om uppgifter om värdepapper hos kredit- och betalningsinstituten och vissa andra aktörer enligt föreslagna 1 a §. I propositionen föreslås inte nya befogenheter för myndigheterna att få tillgång till kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper, utan de myndigheter som redan för närvarande får kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper för att sköta sina uppgifter enligt de egna befogenhetsparagraferna kan använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton för att göra och ta emot dessa förfrågningar. Det handlar med andra ord om ett förslag om utlämnade och förmedling av uppgifter på elektronisk väg. Den föreslagna ändringen ändrar sålunda det tekniska sättet att lämna ut information med vilket myndigheterna får kontotransaktions- och saldouppgifter från kredit- och betalningsinstituten och övriga uppgiftslämnare, och propositionen ökar följaktligen inte myndigheternas befogenheter i fråga om tillgången till kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper.

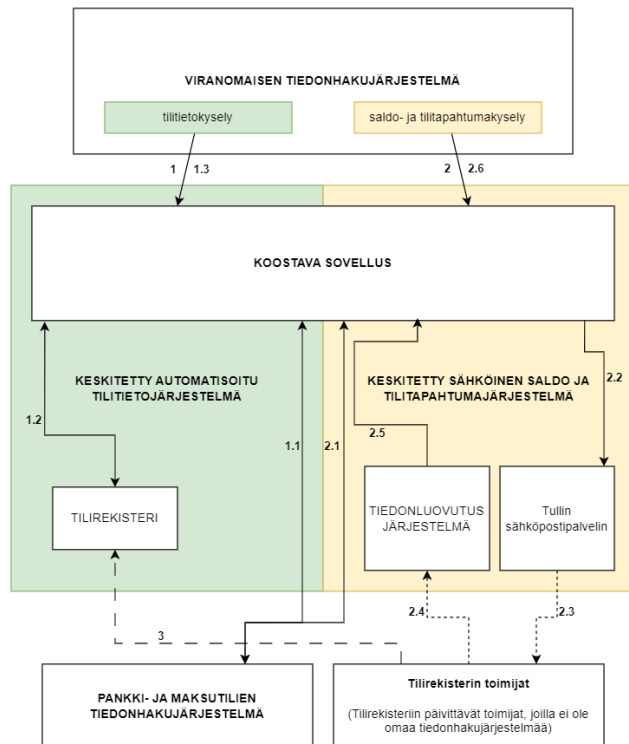
Ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton är det för närvarande möjligt att få endast kontouppgifter som hänför sig till kundrelationen, såsom kontoinnehavarens namn och personbeteckning, kontots IBAN-nummer och det datum då kontot öppnats. Med systemet för transaktions- och saldouppgifter kan de behöriga myndigheterna i enlighet med förslaget få även kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Följaktligen har de behöriga myndigheterna möjlighet att få uppgifter som hänför sig till kundrelationen i fråga om bank- och betalkonton, kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper via samma övervakningssystem för bank- och betalkonton.

Eftersom ett övervakningssystem för bank- och betalkonton byggts nationellt och uppgifter om bank- och betalkonton överlämnas med det till de behöriga myndigheterna, kan det anses vara ändamålsenligt att samma system utnyttjas för att förmedla även kontotransaktions- och saldouppgifter och andra uppgifter som gäller kundrelationen hos kredit- och betalningsinstitut. Eftersom kontotransaktions- och saldouppgifter i fråga om sättet att behandla uppgifter och den rättsliga grunden avviker från registret över bankkonton och det automatiserade datasöksystem vilka byggts för att verkställa femte penningtvättsdirektivet, föreslås det i propositionen att en separat funktion för att förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper byggs in i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Följaktligen ska övervakningssystemet för bank- och betalkonton ses som en form av ett taksystem eller ett tekniskt ramverk, som inrymmer ett automatiserat centraliserat system med kontouppgifter enligt vad som förutsätts i femte penningtvättsdirektivet och som är förenligt med den gällande lagen, och ett nytt centraliserat elektroniskt system som förmedlar kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper och som införs vid sidan om det. Sålunda finns det inte något behov av att bygga ett nytt centraliserat informationssystem för att förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter eller egna bilaterala system för informationsutbyte med varje kredit- och betalningsinstitut.

Förfrågningar som görs via det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är alltid riktade och information hämtas endast för det enskilda fall som ska avgöras eller behandlas, för vilket det är nödvändigt för myndigheten att få uppgifter. I enlighet med förslaget är det inte möjligt att göra oriktade massökningar i systemet. Med andra ord är syftet inte att bilda ett dataregister som gäller för alla kunder och deras kontotransaktions- och saldouppgifter. För myndigheterna bildas inte heller någon direkt tillgång till kunduppgifterna hos de uppgiftslämnare som räknas upp i 1 a §, utan endast en möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper till uppgiftslämnarna med övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Det är möjligt att göra en förfrågan om saldo- eller kontotransaktionsuppgifter och värdepappersuppgifter först då myndigheten specificerat det bank- och betalkonto eller värdepapperskonto som är föremål för dess begäran om information och det enskilda behov av uppgifter som ligger till grund för förfrågan. Om myndigheten inte har någon IBAN-information, identifierare för värdepapper eller något annat identifikationsignum som gäller det konto som är föremål för dess begäran, ska den först göra en förfrågan om kontouppgifter till det automatiserade kontouppgiftssystemet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, varefter det är möjligt att begära kontotransaktions- och saldouppgifter eller uppgifter om värdepapper ur systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Myndigheten ska i en begäran om information som den gör i sitt eget datasöksystem fastställa om det handlar om en förfrågan om kontoinformation enligt femte penningtvättsdirektivet eller om en separat förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter, det vill säga till vilket delsystem i övervakningssystemet för bank- och betalkonton begäran om information hänför sig. Sammanställningsprogrammet identifierar olika förfrågningsformer och styr en förfrågan av en myndighet till rätt delsystem utifrån det nämnda behovet av en förfrågan. Om det av myndighetens förfrågan framgår att det handlar om en begäran om information enligt femte penningtvättsdirektivet, styrs förfrågan med andra ord av den behöriga myndigheten via Tullens sammanställningsprogram till kontoregistret vid det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet eller till datasöksystemet. Ägaruppgifter om kontot returneras direkt från det automatiserade systemet till Tullens sammanställningsprogram för att hämtas av den behöriga myndigheten. Om en förfrågan av en myndighet å sin sida gäller kontotransaktions- eller saldouppgifter om ett specificerat konto eller uppgifter om kundens värdepapper, styr sammanställningsprogrammet förfrågan till behandling enligt det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Om kredit- eller betalningsinstitutet inte administrerar ett datasöksystem, överför Tullen förfrågan via skyddad e-post eller på ett annat datasäkert sätt till uppgiftslämnaren. Uppgiftslämnaren granskar att förfrågan uppfyller de lagstadgade kraven för den och sammanställer den information som behövs för myndigheten inom ramen för den överenskomna tidsfristen. Svaret av en uppgiftslämnare som administrerar ett datasöksystem styrs för att hämtas av myndigheten till Tullens sammanställningsprogram. Andra uppgiftslämnare än de som administrerar ett datasöksystem förmedlar uppgifterna via Tullens system för utlämnande av uppgifter till sammanställningsprogrammet för att hämtas av myndigheten. Innehållet i förfrågan eller svaret lagras inte i sammanställningsprogrammet, utan uppgiftsinnehållet förmedlas endast via det till den behöriga myndigheten. Om den begärda informationen inte hämtats till myndighetens system inom den fastställda tiden, raderas uppgiftsinnehållet automatiskt från sammanställningsprogrammet.

En illustration av övervakningssystemet för bank- och betalkonton enligt förslaget

Toiminnan kuvaus

- Viranomaiskäyttäjän tiedonhakuja järjestelmä lähettää tilitietokyselyn koostavaan sovellukseen
 - 1.1/2 Koostava sovellus ohjaa kyselyn pankki- ja maksutilien tiedonhakuja järjestelmään ja/tai tilirekisteriin. Kyselyn vastaanottanut järjestelmä vastaa kyselyyn ja palauttaa sen koostavalle sovellukselle.
 - 1.3 Viranomaisen tiedonhakuja järjestelmä noutaa kyselyn vastauksen
- Viranomaiskäyttäjän tiedonhakuja järjestelmä lähettää tilitapahtuma-/saldo kyselyn koostavaan sovellukseen
 - 2.1 Koostava sovellus ohjaa kyselyn pankki- ja maksutilien tiedonhakuja järjestelmään, joka palauttaa vastauksen koostavalle sovellukselle
 - 2.2/3 Tilirekisterin toimijoille välitettävät kyselyt koostava sovellus välittää tullin sähköpostipalvelimelle, joka lähettää kyselyn turvasähköpostilla tilirekisterin toimijalle
 - 2.4 Muodostettuaan vastauksen, tilirekisterin toimija lataa pyydetyt tilitapahtuma-/saldotiedot tiedonluovutusja järjestelmään.
 - 2.5 Tiedonluovutusja järjestelmä siirtää vastauksen koostavaan sovellukseen viranomaiskäyttäjän noudettavaksi.
 - 2.6 Viranomaisen tiedonhakuja järjestelmä noutaa kyselyn vastauksen
- Tilirekisterin toimija päivittää ajantasaiset tilittiedot Tilirekisteriin

4.1.1 Behöriga myndigheter

Det föreslås att polisen, skyddspolisen, centralen för utredning av penningtvätt, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, Finansinspektionen och Försvarsmakten får rätt att göra kontotransaktions- och saldoförfrågningar och förfrågningar om uppgifter om värdepapper via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Med ändringen utökas inte myndigheternas befogenheter i fråga om tillgången till kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper, utan rätten att använda systemet innehas av de myndigheter som även för närvarande med stöd av den gällande lagstiftningen är berättigade att få uppgifter om kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper för att sköta de egna lagstadgade uppgifterna. Den föreslagna ändringen möjliggör endast att ovan nämnda uppgifter fås med det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Det handlar följaktligen om ett förslaget till författning om utlämnande och förmedling av uppgifter på elektronisk väg.

Privatpersonernas betalningsrörelse har nästan helt övergått från användning av kontanter till betalningsrörelse via ett bankkonto, varför kontotransaktioner kan ge en väldigt detaljerad bild av en persons privatliv. Kontotransaktionsuppgifter kan följaktligen innehålla även känsliga personuppgifter, såsom uppgifter medlemskap i ett religiöst samfund eller anlåtande av hälso- och sjukvårdstjänster. På grund av detta jämföras kontotransaktionsuppgifter enligt grundlagsutskottets ståndpunkt med känsliga uppgifter som hör till kärnområdet för skyddet för privatliv och myndigheternas rätt att få information ska enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis uppfylla de konstitutionella förutsättningarna. Även om de bakomliggande formella rätterna att få information för myndigheterna inte ändras, utvidgar den nya formen för möjligheten att behandla och kombinera uppgifter i informationssystemet juridiskt sett behandlingen av uppgifter. Då det handlar registeruppgifter vid kredit- och betalningsinstituten, vilka är på väg att utnyttjas för ett annat än det ursprungliga syftet, ska man dessutom förvissa sig om att mottagandet av information med det centraliserade systemet är proportionerligt och nödvändigt. Användningen av kontotransaktions- och saldouppgifter ska även vara faktisk och regelbunden för myndigheten och åtkomsten till det centraliserade systemet ska därför vara motiverad. Nedan följer en bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten för myndigheternas tillgång till information, utifrån vilka rätten att utnyttja systemet för transaktions- och saldouppgifter kan anses vara motiverad, trots den nya begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna vilken följer av det nya sättet att behandla uppgifter.

Polisen

I 4 kap. 3 § i polislagen föreskrivs att polisen oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet på begäran av en polisman som hör till befälet har rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap. Dessa uppgifter omfattar även kontotransaktions- och saldouppgifter som gäller kontot.

Enligt 1 § i polislagen är polisens uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, skydda den nationella säkerheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Polisen behöver kontotransaktions- och saldouppgifter i synnerhet för att förebygga, avslöja, utreda och lagföra brott, för att upprätthålla den nationella säkerheten, utföra tillsynsuppgiften i fråga om penninginsamlingar enligt lagen om penninginsamlingar (863/2019) samt polisutredning enligt 6 kap. i polislagen. Polisens

behov av att få uppgifter omfattar alla brottsslag. Polisen gör kontotransaktions- och saldiförfrågningar regelbundet och i avsevärd mängd och uppgifterna är nödvändiga för polisen för att kunna utföra ovan nämnda uppgifter som hör till polisen.

Rätten att få information enligt 4 kap. 3 § i polislagen har begränsats till nödvändiga uppgifter. De uppgifter som fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska dock vara nödvändiga för den lagstadgade uppgift där uppgifterna behandlas, eftersom kontotransaktionsuppgifter har ansetts utgöra särskilda personuppgifter. Likaså har det i 2 kap. 15 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet föreskrivits att polisen får behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av uppgifter endast om behandlingen är nödvändig för behandlingsändamålet. I fråga om behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter som hämtats och tagits emot via övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer uppgifterna att avgränsas till nödvändiga uppgifter av polisen. I förfrågningar som görs via övervakningssystemet för bank- och betalkonton har uppgiftsinnehalten har räknats upp på ett uttömmande sätt och i praktiken fattas ett beslut om inhämtande av dessa uppgifter av en polisman som hör till befälet separat i varje enskilt fall, varvid även nivån på beslutsfattandet är tillräckligt hög. I praktiken görs ett separat beslut och en separat begäran om inhämtning av uppgifter.

Användningen av datasöksystem övervakas som en del av Polisstyrelsens, polisinrättningarnas och centralkriminalpolisens laglighetsövervakning i enlighet med planen för laglighetsövervakning. Dessutom har polisen ålagts att lämna in en årlig rapport om de laglighetsövervakningsåtgärder som riktat sig på systemet och dataskyddsombudets granskning till Tullen. För laglighetsövervakningen kan polisens enheter, det vill säga Polisstyrelsen och centralkriminalpolisen, begära logguppgifter från Tullen i enlighet med 7 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, vilka gäller uppföljningen och övervakningen av den egna verksamheten. Laglighetsövervakningen av användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer att genomföras bland annat genom behörighetshantering, det vill säga att varje person som tilldelats behörighet har ett eget användarnamn, med vilket den som gör förfrågan kan specificeras. Dessutom kan förfrågningar göras endast med arbetsstationer som är kopplade till Säkerhetsnätet (TUVE) som används av inrikesförvaltningen, i vilket ett personligt smartkort och en PIN-kod ska användas för att logga in.

Skyddspolisen

Det finns bestämmelser om skyddspolisens rätt att trots sekretessen få uppgifter av privata aktörer för att förhindra ett brott i 4 kap. 3 § 1 mom. i polislagen, där det föreskrivs att oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Rätten att få information enligt bestämmelsen gäller följaktligen bland annat uppgifter som omfattas av bankhemligheten och andra uppgifter som anknyter till finansinstitutens kundförhållanden. I 5 a kap. 50 § i polislagen finns det bestämmelser om rätten att få uppgifter från en privatperson, vilken tillämpas på skyddspolisens uppgifter inom civil underrättelseverksamhet. Även 5 a kap. 50 § i polislagen täcker utifrån det uttryckliga omnämnandet i paragrafen kunduppgifter som omfattas av bankhemligheten och kunduppgifter som anknyter till annan finansiell verksamhet. Tillämpningen av rätten att få information enligt 4 kap. 3 § eller 5 a kap. 50 § i polislagen fastställs uteslutande utifrån om uppgifterna behövs för att förhindra ett brott eller för att genomföra civil underrättelseinhämtning. På samma sätt

som för den övriga polisen, fattas beslutet om en begäran av information en polisman som hör till befälet.

Det finns bestämmelser om skyddspolisens uppgifter i polisförvaltningslagen (110/1992). Enligt 10 § i den aktuella lagen har skyddspolisen till uppgift att i enlighet med inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förehavanden och sådana brott som kan hota statsskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Den ska även upprätthålla och utveckla beredskapen för att upptäcka och hindra verksamhet som hotar säkerheten i samhället. Skyddspolisens uppgifter är uppdelade i två delar. För det första har skyddspolisen till uppgift att förhindra och avslöja de brott som föreskrivits som straffbara i 12, 13 och 34 a kap. i strafflagen. 12 kap. gäller landsförräderibrott, 13 kap. gäller högförräderibrott och 34 a kap. gäller terroristbrott. Följaktligen omfattar skyddspolisens befogenhet till exempel att förhindra finansiering av terrorism. För det andra har skyddspolisen till uppgift att skydda den nationella säkerheten, det vill säga att genomföra civil underrättelseinhämtning. Det finns bestämmelser om de hot som kan vara föremål för civil underrättelseinhämtning i 5 a kap. 3 § i polislagen. Föremålet för civil underrättelseverksamhet kan vara bland annat terrorism, utländsk underrättelseverksamhet, massförstörelsevapen, verksamhet som hotar samhällets livsviktiga funktioner och verksamhet av en främmande stat som kan orsaka skada för Finlands viktiga intressen. Informationsinhämtning om finansiering av terrorism hör följaktligen till skyddspolisens uppgifter, även då den bedriver civil underrättelseinhämtning.

De uppgifter som omfattas av bankhemligheten bildar en central informationskälla för skyddspolisen för att i förväg förhindra brott och skydda den nationella säkerheten. För skyddspolisens verksamhet är det synnerligen viktigt att den kan få kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton för att sköta alla uppgifter som föreskrivits för skyddspolisen i lagen. Skyddspolisen har deltagit i ett projekt kring digitalisering av polisens bankförfrågningar. I enlighet med planerna förlitar sig skyddspolisen på samma sätt som övriga polisenheter i huvudsak på samma lösningar. Användningen av informationssystem vid skyddspolisen övervakas av den interna laglighetsövervakaren i enlighet med planen för laglighetsövervakning samt av dataskyddsenheten. Granskningar av logguppgifter riktas systematiskt på behandlingen av personuppgifter av skyddspolisens arbetstagare.

Centralen för utredning av penningtvätt

I 4 § 1 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs det att trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Av de omkring 50 personerna vid utredningscentralen hör sex personer för närvarande till befälet.

I 4 § 2 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt föreskrivs att trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller en anställd har centralen för utredning av penningtvätt på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller

person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Uppgifterna för centralen för utredning av penningtvätt har definierats i 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Centralen för utredning av penningtvätt har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och föra sådana ärenden till undersökning, ta emot och analysera rapporter enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism och ge återkoppling om verkningarna av dem, samarbeta med myndigheterna för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism, samarbeta och utbyta information med sådana myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som har till uppgift att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och samarbeta med rapporteringsskyldiga. Dessutom har centralen för utredning av penningtvätt till uppgift att föra statistik över antalet rapporter enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism och antalet avbrutna transaktioner enligt 5 § i det kapitlet, över antalet anmälningar om tvivelaktiga transaktioner som förts till undersökning och över gjorda, mottagna, avvisade och besvarade informationsförfrågningar. Enligt lagen har centralen för utredning av penningtvätt även till uppgift att ta emot och behandla anmälningar enligt 3 § 2 mom. i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut. Därtill omfattar uppgifterna att göra operativa och strategiska analyser av gärningssätt, fenomen, trender och metoder rörande penningtvätt samt finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det är nödvändigt för centralen för utredning av penningtvätt att använda kontotransaktions- och saldouppgifter, så att centralen för utredning av penningtvätt kan utföra de ovan nämnda lagstadgade uppgifter som föreslagits för den.

Centralen för utredning av penningtvätt har tidigare tagit emot flera tiotusen anmälningar om penningtvätt per år, men antalet har stigit avsevärt under den senaste tiden. Till exempel år 2023 mottogs så gott som 350 000 anmälningar. En del av dessa anmälningar väljs efter förbehandling till mål för fortsatt utredning och årligen öppnas omkring 1 500 utredningshelheter. Flera fysiska personer och bolag kan vara delaktiga i en utredningshelhet och i typfallet omfattar de 1–5 olika penningtvättsanmälningar. I praktiken görs flera förfrågningar till systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton i alla dessa utredningshelheter. Behovet av information är följaktligen regelbundet och nödvändigt.

Eftersom svaren på förfrågningar om kontotransaktioner fås i en harmoniserad analyserbar form, kan de effektivare utnyttjas i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och förbrotten till dessa samt i spårningen och återvinningen av vinning av brott, som är en väsentlig del av förverkligandet av straffansvaret. Centralen för utredning av penningtvätt vidarebefordrar ärendet, efter sin analys och utredning i initialskedet, till den behöriga myndigheten för åtgärder, såsom förundersökning.

Laglighetsövervakningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton genomförs på motsvarande sätt som för övervakningen av användningen övriga system vid centralen för utredning av penningtvätt. Användningen av systemen övervakas som en del av den egna laglighetsövervakning vid centralen för utredning av penningtvätt och centralkriminalpolisens laglighetsövervakning. Dessutom övervakar Polisstyrelsen och dataombudsmannen användningen av registren. För laglighetsövervakningen kan de som genomför den begära logguppgifter från Tullen i enlighet med 7 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, vilka gäller uppföljningen och övervakningen av den egna verksamheten. Laglighetsövervakningen av användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton

kommer att genomföras bland annat genom behörighetshantering, det vill säga att varje person som tilldelats behörighet har ett eget användarnamn, med vilket den som gör förfrågan kan specificeras. Dessutom kan förfrågningar göras endast med arbetsstationer som är kopplade till Säkerhetsnätet (TUVÉ) som används av inrikesförvaltningen, i vilket det krävs ett personligt smartkort och en PIN-kod för att logga in.

För varje enskilt fall av utlämnande av uppgifter fattas separata beslut, som kan omfatta de uppgifterna. På motsvarande sätt som för förfrågningar om uppgifter, fattas beslutet om vidareöverlåtelse av uppgifterna av en polisman som hör till befälet och som arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Centralkriminalpolisens rättsenhet och underrättelseavdelning har en plan för laglighetsövervakningen, enligt vilken lagligheten i användningen av informationssystemen övervakas. Ansvar för detta tillgodoses separat av avdelningens laglighetsövervakare, centralkriminalpolisens allmänna laglighetsövervakning av användningen av register och den av dataombudsmannen genomförda indirekta granskningsrätten för en registrerad i penningtvätsregistret, där även begäranden om information och utlämnanden av information lagras.

Gränsbevakningsväsendet

I 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019, nedan *personuppgiftslagen för Gränsbevakningsväsendet*) föreskrivs att trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, bankhemlighet eller försäkringshemlighet, har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att få uppgifter för att förebygga, avslöja eller utreda brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har Gränsbevakningsväsendet samma rätt att få information för en undersökning enligt 27 § i lagen om Gränsbevakningsväsendet.

Enligt 3 § i gränsbevakningslagen har Gränsbevakningsväsendet till uppgift att upprätthålla gränssäkerheten. För att upprätthålla gränssäkerheten har Gränsbevakningsväsendet befogenheter bland annat för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt förande av brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med andra myndigheter i enlighet med lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Det finns bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets befogenhet vid brottsbekämpning i 2 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018). Gränsbevakningsväsendets befogenhet har avgränsats till vissa brottsrubriceringar med koppling till Gränsbevakningsväsendets övervaknings- och kontrolluppgifter. Följaktligen gäller Gränsbevakningsväsendets begäranden om information endast brott enligt dess undersökningsbefogenhet.

Gränsbevakningsväsendet gör årligen några hundra begäranden om information till bankerna eller betalningsinstituten beträffande kontotransaktioner på konton. Begärandena gäller i regel kärnuppgifterna i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning, det vill säga brottslighet i anknytning till olaglig inresa. Varje år gäller en liten del av begärandena brottslighet i anknytning till penningtvätt, vilken dock är i tydlig minoritet. De inhämtade bank- och kontotransaktionsuppgifterna utgör en central del av utredningen och förhindrande av de brott som Gränsbevakningsväsendet utreder.

Gränsbevakningsväsendets rätt att få information har via personuppgiftslagen för Gränsbevakningsväsendet avgränsats till nödvändiga uppgifter, uppgiftsinnehållen har räknats upp på ett tillräckligt uttömmande sätt och i praktiken fattas ett beslut om inhämtande av dessa

uppgifter av en anställningsberättigad tjänsteman separat i varje enskilt fall, varvid nivån på beslutsfattandet är tillräckligt hög. I praktiken görs ett separat beslut och en separat begäran om inhämtning av uppgifter.

Användningen av systemen övervakas enligt planen för laglighetsövervakning vid Gränsbevakningsväsendet. Varje förvaltningsenhet genomför självständig övervakning av den egna verksamheten och därtill genomför Gränsbevakningsväsendets stab laglighetsövervakning som omfattar hela Gränsbevakningsväsendet. Dessutom har Gränsbevakningsväsendet ålagts att lämna in en årlig rapport om de laglighetsövervakningsåtgärder som riktat sig på systemet och om dataskyddsombudets granskning till Tullen. För laglighetsövervakningen kan Gränsbevakningsväsendet begära logguppgifter från Tullen i enlighet med 7 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, vilka gäller uppföljningen och övervakningen av den egna verksamheten. Laglighetsövervakningen av användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer att genomföras bland annat genom behörighetshandling, det vill säga att varje person som tilldelats behörighet har ett eget användarnamn, med vilket den som gör förfrågan kan specificeras. Dessutom kan förfrågningar göras endast med arbetsstationer som är kopplade till Säkerhetsnätet (TUVÉ) som används av inrikesförvaltningen, i vilket det krävs ett personligt smartkort och en PIN-kod för att logga in.

Tullen

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om Tullens organisation (960/2012) har Tullen till uppgift att sköta tullklareringen och tullbeskattningen, tullövervakningen av varor som importeras och exporteras och av utlandstrafiken, förhindra och avslöja tullbrott samt sköta andra tullåtgärder och enligt vad som föreskrivs särskilt verkställa punktbeskattning, mervärdesbeskattning och annan beskattning och utföra skattekontroll och förundersökning av tullbrott.

I tullbeskattningen tar Tullen ut tullskatt och andra skatter och tullliknande avgifter på varor som importeras från länder utanför EU. Det handlar med andra ord om så kallade traditionella egna medel för EU, som medlemsstaternas tullmyndigheter uppbär och därefter redovisar till EU. Tullen tar i samband med import av varor också ut mervärdesskatt på import av varor av privatimportörer samt punktskatter till exempel när en tullskuld uppkommer på grund av att importbestämmelserna inte iaktas.

I fråga om beskattnings- och skattekontrolluppgifter har Tullen rätt att begära kontotransaktionsuppgifter direkt från bankerna och andra motsvarande kreditinstitut med stöd av 102 § 2 mom. i tullagen (304/2016), enligt vilket den som innehar uppgifter som behövs för en annan persons tullbeskattning eller för ett ärende som gäller ändringssökande och som följer av tullbeskattning ska på uppmaning av Tullen lämna uppgifterna till Tullen inom utsatt tid. Förfrågningar om kontotransaktioner görs direkt till bankerna och antalen varierar enligt omfattningen av granskningarna och risken på grund av ärendenas art. Förfrågningar om kontotransaktioner gäller granskning av att tullbeskattningen är korrekt och kontotransaktioner begärs i allmänhet för hela granskningsperioden eller för en viss del av den. Utifrån de kontoutdrag som fås genom kontotransaktionsförfrågningar försöker Tullen utreda till exempel om handelsvärdet är korrekt, det vill säga det faktiska pris som betalats för en vara och uppgifterna om betalaren och betalningsmottagaren. Med kontotransaktioner är det även möjligt att jämföra om bokföringen och tulldeklarationerna stämmer. Målet med uppföljningen av kontotransaktioner och betalningsuppgifter är att trygga EU:s egna medel. I fråga om den nuvarande övervakningen av importen och exporten, i synnerhet i anknytning till sanktionerna mot Ryssland, är det med hjälp av kontotransaktioner möjligt att närmare utreda/konstatera detaljerna i fallet.

När beskattningsbeslut upprättas görs färre förfrågningar om konto- och transaktionsuppgifter, eftersom företagsgranskningen, som ansvarar för skattekontrollen vid Tullen, i allmänhet gör nödvändiga utredningar innan ärendet överförs till Tullens beskattningsfunktioner, till exempel för upprättande av beslut om uppbörd i efterskott. Det kan dock vara behövligt att begära kontouppgifter från bankerna även till exempel då Tullen behandlar ansökan om omprövning av beskattningen, såsom en begäran om rättelse. I så fall kan det vara behövligt att granska till exempel den faktiska köpesumma som betalats för varor utifrån kontotransaktionsuppgifterna. Tullens beskattningsfunktioner har en betydande roll för återvinningen av medel, i synnerhet i fråga om EU:s traditionella egna medel. Tullens beskattningsfunktioner säkrar även unionens ekonomiska intressen.

I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen (805/2011) och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och i den övriga lagstiftningen. Tullbrott har definierats i 1 kap. 2 § 1 punkten i lagen om brottsbekämpningen inom Tullen.

Med tullbrott avses:

- a) brott som innebär överträdelse av en sådan bestämmelse i tullagen eller någon annan lag vars iakttagande Tullen ska övervaka eller som Tullen ska verkställa,
- b) mot tullman riktat hindrande av tjänsteman enligt 16 kap. 3 § i strafflagen (39/1889) och tredska mot tullman enligt 4 b § i det kapitlet,
- c) olaga befattningstagande med infört gods enligt 46 kap. 6 och 6 a § i strafflagen,
- d) ett sådant brott i vilket ingår import, export eller transitering genom Finland av egendom.

Med stöd av 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen har Tullen, oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar, förvaltningsrådsmedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet, rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en enskild få information som behövs för förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott.

Tullens undersökningsverksamhetsenhet undersöker bland annat narkotikabrott, medicinbrott, skattebedrägerier, smugglingsbrott, regleringsbrott och andra brott som begåtts i , samband med införsel i landet, utförsel ur landet och smuggling. Skattebedrägeribrotten kan gälla punktbeskattningen, mervärdesbeskattningen eller brott som skadar EU:s ekonomiska intressen, såsom undvikande av tullar eller antidumpningstullar. Kontotransaktionsuppgifter har ofta en central betydelse då Tullen sköter brottsbekämpande åtgärder. Motivet med tullbrott är så gott som utan undantag att få ekonomisk vinning. Kontotransaktionsförfrågningar är en väsentlig del av utredningen av brott och förfrågningar görs så gott som i varje förundersökning. Kontotransaktioner är ofta väsentliga för bevisningen då man fördelar straffansvaret och letar efter parter i ett misstänkt brott, såsom köpare av olagliga produkter eller då en persons allmänna förmögenhet, inkomster, utgifter o.d. utreds. Även i förhindrandet och avslöjandet av tullbrott kan kontotransaktionsuppgifter i vissa fall ha en central betydelse. Tullen begär i regel kontotransaktionsuppgifter i de första begäranden som görs till en fysisk eller juridisk person. I fortsatta förfrågningar eller i separata mer preciserande förfrågningar kan det vara tillräckligt att man får ett svar på ett ärende till exempel i fråga om kontots och kortets ägare.

I allmänhet begärs kontotransaktionsuppgifter i utredningen av tullbrott med en blankett av standardform, på vilken all behövlig information om de uppgifter som begärs och det brott som undersöks antecknas. Bankerna överlämnar svaret med krypterad e-post till den e-postadress som angetts i bankförfrågan. Sporadiskt inkommer svar fortfarande som filer med skannade pappersutskrift, vilket försvårar den fortsatta analysen. I samband med undersökningen av tullbrott har Tullen åren 2017 och 2018 gjort omkring 24 000 förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter till kredit- och betalningsinstituten. Antalet förfrågningar i Tullens undersökningar har förblivit oförändrade, och för närvarande känner man inte till någon omständighet som ger skäl att bedöma att förfrågningarna håller på att minska eller öka avsevärt. Kontotransaktionsförfrågningar görs även vid enheten för analys och underrättelse i en omfattning på några tiotal årligen för att förhindra och avslöja tullbrott.

Förfrågningar om kontotransaktioner görs direkt till bankerna och antalen varierar enligt de granskade ärendenas art. Förfrågningar om kontotransaktioner gäller granskning av att tullbeskattningen är korrekt och kontotransaktioner begärs i allmänhet för hela granskningsperioden eller för en viss del av den. Utifrån de kontoutdrag som fås genom kontotransaktionsförfrågningar försöker Tullen utreda till exempel om förtullningsvärdet är korrekt, det vill säga det faktiska pris som betalats för en vara och uppgifterna om betalaren och betalningsmottagaren. Med kontotransaktioner är det även möjligt att jämföra om bokföringen och tulldeklarationerna stämmer. Det är synnerligen viktigt att få tillgång till kontotransaktionsuppgifter vid skatterevisioner.

När beskattningsbeslut upprättas görs färre förfrågningar om konto- och transaktionsuppgifter, eftersom företagsgranskningen, som ansvarar för skattekontrollen vid Tullen, i allmänhet gör nödvändiga utredningar innan ärendet överförs till Tullens beskattningsfunktioner, till exempel för upprättande av beslut om uppbörd i efterskott. Det kan dock vara behövligt att begära kontouppgifter från bankerna även till exempel då Tullen behandlar ansökan om omprövning av beskattningen, såsom en begäran om rättelse. I så fall kan det vara behövligt att granska till exempel den faktiska köpesumma som betalats för varor utifrån kontotransaktionsuppgifterna. Tullens beskattningsfunktioner har en betydande roll för återvinningen av medel, i synnerhet i fråga om EU:s traditionella egna medel. Tullens beskattningsfunktioner säkrar även unionens ekonomiska intressen. I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och i den övriga lagstiftningen. Även i fråga om brottsbekämpningen har kontotransaktioner en central betydelse. Motivet med ett tullbrott är så gott som utan undantag att få ekonomisk vinning. Kontotransaktionsförfrågningar är en väsentlig del av utredningen av brott och förfrågningar görs så gott som varje gång. Målet med kontotransaktionerna är att rikta straffansvaret, leta efter delaktiga i det misstänkta brottet samt även att utreda brottsvinningen och personers (även juridiska personers) förmögenhet. Spårning av brottsvinning görs i anknytning till förundersökningen även bland annat för att trygga skadestånd. Tullen begär i regel kontotransaktionsuppgifter i de första begäranden som görs till en fysisk eller juridisk person. I fortsatta förfrågningar eller i separata mer preciserande förfrågningar kan det vara tillräckligt att man får ett svar på ett ärende till exempel i fråga om kontots och kortets ägare. Kontotransaktioner är ofta även väsentliga för bevisningen då man letar efter köpare av olagliga produkter eller då man utreder en persons allmänna förmögenhet, såsom inkomster och utgifter.

Tullen övervakar användningen av register och lagenligheten i behandlingen av personuppgifter med den interna laglighetsstillsynen. Vid Tullens bevakningsavdelning upprättas årligen en plan för laglighetsgranskning, i vilken olika typer av granskningsobjekt inkluderas. Granskningsmålet kan vara till exempel användningen av Tullens register eller övervakning av lagenligheten i förfrågningar om kontouppgifter. I granskningarna riktas alltid särskild

uppmärksamhet på lagenligheten i behandlingen av personuppgifter. Dessutom gör Tullen även så kallade ad hoc-granskningar, där granskningsimpulsen kommer från en extern omständighet eller händelse. En slutrapport upprättas över granskningsresultaten av den årliga planen för lagenlighetsövervakningen och resultaten presenteras för ledningen för Tullens övervakningsavdelning. Om missförhållanden upptäcks vid granskningarna, upprättas åtgärdsrekommendationer för dessa och de åtgärder som behövs vidtas i ärendet. Utifrån en separat begäran överlämnas slutrapporten även för kännedom till riksdagens justitieombudsman.

Tullen koordinerar laglighetsövervakningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton (i fråga om den gällande lagen). Tullen har upprättat en anvisning om laglighetsövervakningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vilken även gäller för de lagstadgade behöriga myndigheterna. I anvisningen har man beaktat Tullens och även de behöriga myndigheternas roller i laglighetsövervakningen. Tullen är personuppgiftsansvarig för registret över bank- och betalkonton och sammanställningsprogrammet (i fråga om de personuppgifter som behandlas). Fullgörandet av ansvarsskyldigheten för Tullen i egenskap av personuppgiftsansvarig förutsätter laglighetsövervakning av användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, det vill säga att även myndigheterna har en central roll i laglighetsövervakningen. Tullen upprättar årligen en verksamhetsrapport till dataskyddsombudsmannen. Till rapportens fogas de rapporter av allmän karaktär om de laglighetsövervakningsåtgärder som riktats på användningen av systemet, vilka de behöriga myndigheterna överlämnat till Tullen.

Skatteförvaltningen

Enligt 2 § i lagen om Skatteförvaltningen (503/2010) har Skatteförvaltningen till uppgift att verkställa beskattningen, utöva skattekontroll, uppbära, driva in och redovisa skatter och avgifter samt bevaka skattetagarnas rätt. Behovet av att behandla kontotransaktionsuppgifter baserar sig alltid på ovan nämnda lagstadgade uppgifter för Skatteförvaltningen. Vid Skatteförvaltningen har skyldigheten att lämna konto- och kontotransaktionsuppgifter genomförts med stöd av regleringen kring beskattningsförfarandet.

För närvarande får Skatteförvaltningen uppgifter som gäller bank- och betalkonton med stöd av skyldigheten för utomstående att lämna uppgifter enligt 19 § i lagen om beskattningsförfarande. I enlighet med 19 § i lagen om beskattningsförfarande ska var och en på uppmaning av Skatteförvaltningen, på basis av namn, bankkontonummer, kontotransaktion eller annan motsvarande identifikation lämna sådana uppgifter som kan behövas för beskattning av någon annan skattskyldig eller behandling av en ändringsansökan och som framgår av handlingar som han har i sin besittning eller annars känner till, om han eller hon inte enligt lag har rätt att vägra vittna i saken. Ingen får dock vägra lämna sådana uppgifter om någon annans ekonomiska ställning som inverkar på beskattningen. Med stöd av BFL 19 § kan Skatteförvaltningen sända förfrågningar om kontouppgifter till bankerna och betalningsinstituten. Förutsättningen är att kontouppgifter kan behövas för att behandla ett ärende som gäller beskattningen. I enlighet med 22 § 4 mom. i lagen ska uppgifterna lämnas trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar att få uppgifter. Med stöd av 5 mom. i bestämmelsen kan Skatteförvaltningen även förordna att uppgifterna ges genom att använda en elektronisk dataöverföringsmetod.

Ingen uttrycklig tillsynsuppgift har föreskrivits för Skatteförvaltningen i penningtvättslagen. Skatteförvaltningen har dock en skyldighet enligt 9 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism att i sin verksamhet beakta förhindrande och bekämpande av finansiering av penningtvätt och terrorism. På grund av aktsamhetsplikten ska

Skatteförvaltningen då den verkställer beskattningen rikta uppmärksamhet på sådana situationer, där ett ärende eller en händelse ska anmälas till centralen för utredning av penningtvätt. Fullgörande av aktsamhetsplikten är dock inte en grund för att få uppgifter om kontotransaktioner av en utomstående, utan det handlar alltid om ett beskattningsmässigt behov.

Behovet av kontotransaktionsuppgifter bedöms och prövas alltid från fall till fall vid Skatteförvaltningen med tjänsteansvar, det vill säga att uppgifter utifrån BFL 19 § inte begärs i massaform eller med ett automatiskt förfarande. Förfarandet enligt BFL 19 § ska avskiljas från jämförelseuppgiftsgranskning enligt BFL 21 §, där det är möjligt att samla in uppgifter på så sätt att varje person eller samfund inte specificerats. Skatteförvaltningen har i enlighet med BFL 21 § rätt att verkställa en skattegranskning uteslutande för inhämtande av uppgifter som kan användas vid beskattningen av en annan skattskyldig (jämförelseuppgiftsgranskning). Regleringen kring jämförelseuppgiftsgranskning riktar sig inte uttryckligen på bank- och betalningsinstituten, utan kan enligt prövning riktas på ett sådant objekt, vars uppgifter är behövliga i beskattningen. År 2010 avlägsnades den begränsning som hindrade att en jämförelseuppgiftsgranskning riktas på banker från bestämmelsen i lagen (L 30.12.2010/1411). Skatteförvaltningen har efter att begränsningen slopats överlämnat jämförelseuppgiftsgranskningar till bankerna bland annat i övervakningen av inkomster från utlandet genom att begära uppgifter om gränsöverskridande betalningar. Bankernas jämförelsegranskning har bedömts av högsta förvaltningsdomstolen (HFD:2020:8) och avgjorts av dataombudsmannen (3681/186/21). För närvarande är två ärenden som gäller bankernas jämförelseuppgiftsgranskning anhängiga vid förvaltningsdomstolen. Ärenden som gäller jämförelseuppgiftsgranskningar har behandlats av domstolar och dataombudsmannen efter att den nya allmänna dataskyddsförordningen trätt i kraft. I högsta förvaltningsdomstolens och dataombudsmannens avgöranden har man inte tagit ställning till om uppgifterna om kontotransaktioner är behövliga i beskattningen. I avgörandena har man tagit ställning till om förfarandet leder till en för omfattande behandling av personuppgifter, då Skatteförvaltningen förpliktar att lämna uppgifter om alla gränsöverskridande kontotransaktioner. Bestämmelsen om jämförelseuppgiftsgranskning är inte av betydelse i tillämpningen av den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter för en utomstående enligt BFL 19 § eller för Skatteförvaltningens rätt att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Skyldigheten att lämna uppgifter enligt BFL 19 § baserar sig alltid på en begäran, där den skattskyldige specificerats. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton används inte i situationer där BFL 21 § tillämpas. Förfrågningar görs inte heller automatiskt, eftersom det krävs rättslig prövning för att fastställa en skyldighet enligt BFL 19 §, vilken görs av en tjänsteman. I enlighet med 26 § 5 mom. i lagen om beskattningsförfarande verkställs beskattningen utifrån den skattskyldiges deklaration, uppgifter som erhållits av utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter och andra utredningar som erhållits i saken. Skatteförvaltningen har rätt att få och behandla uppgifter som fås med stöd av 19 § i lagen om beskattningsförfarande även för att säkerställa att den skattskyldige deklarerat korrekta uppgifter i beskattningen och utredning av ett ärende som gäller undvikande av skatt är inte en förutsättning för att behandla uppgifter.

Det finns bestämmelser om användningen av beskattningsuppgifter i olika skatteärenden i 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999). I enlighet med ordalydelsen i bestämmelsen får Skatteförvaltningen också för att utföra andra uppgifter som avses i 2 § i lagen om Skatteförvaltningen använda och behandla beskattningsuppgifter som den tagit emot eller satt upp för ett visst beskattningsärende, utan att bestämmelserna om skydd för personuppgifter och sekretessbeläggning av handlingar hindrar det. Bestämmelsen är av betydelse även för användningen av uppgifter som finns i bank- och betalkontosystemet. Skatteförvaltningens uppgifter har räknats upp i 2 § i lagen om Skatteförvaltningen. I enlighet med bestämmelsen har Skatteförvaltningen till uppgift att verkställa beskattningen, utöva

skattekontroll, uppbära, driva in och redovisa skatter och avgifter samt bevaka skattetagarnas rätt enligt vad som föreskrivs. Syftet med 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter är att säkerställa beskattningens och skattekontrollens flexibilitet så att Skatteförvaltningen inte behöver ålägga de skattskyldiga eller utomstående att ge samma information separat för olika skatteslag. I praktiken innebär detta att när Skatteförvaltningen övervakar om de uppgifter som lämnats för inkomstbeskattningen är korrekta bland annat utifrån kontouppgifter, är det möjligt att dra nytta av den inhämtade utredningen även till exempel i arvsbeskattningen. Dessutom ska det beaktas att lagen om beskattningsförfarande och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ tillämpas i omfattande grad på olika skatteslag och det handlar inte om att uppgifter som fått utifrån skyldigheten att lämna uppgifter används i ett sådant ärende, för vilket det i övrigt inte är möjligt att begära dessa. Skatteförvaltningen har en omfattande behörighet i beskattningen och 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter berättigar inte Skatteförvaltningen att använda uppgifter i större utsträckning än vad som föreskrivits om Skatteförvaltningens uppgifter. I slutet av 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter har det konstaterats att uppgifter kan användas trots regleringen kring dataskydd och bestämmelserna om sekretess. Bestämmelsen är från tiden före allmänna dataskyddsförordningen och Skatteförvaltningen kan inte underlåta att iaktta de skyldigheter som följer av allmänna dataskyddsförordningen. Skatteförvaltningen har en lagstadgad skyldighet att beakta skyldigheterna enligt allmänna dataskyddsförordningen i all behandling.

I synnerhet i bekämpningen av grå ekonomi har dock kontotransaktionsuppgifter en stor betydelse i utredningen av skattebedrägerier, som ofta är sammanlänkade till andra ekonomiska brott. Skatteförvaltningens personal som är specialiserad på bekämpning av grå ekonomi och alla skatteinspektörer har en förmåga att i samband med skattekontrollen upptäcka även andra ekonomiska brott, såsom korruption, penningtvätt, kringgående av sanktioner eller missbruk av sociala stöd. Uppgifter om dessa observationer ges till tillsynsmyndigheten. I praktiken är behandling av kontotransaktionsuppgifter då beskattning verkställs en förutsättning för att Skatteförvaltningen ska kunna göra observationer för att fullgöra aktsamhetsplikten enligt penningtvättslagen.

För närvarande gör Skatteförvaltningen omkring 25 000 förfrågningar om konto- och kontotransaktionsuppgifter per år beträffande fysiska personer och samfund. Volymen på förfrågningarna är avsevärd, men Skatteförvaltningen övervakar beskattningen av över fem miljoner fysiska personer och även antalet företagskunder överstiger en halv miljon. Skatteförvaltningen har i princip inte uppgifter om de skattskyldigas bankuppgifter, varför förfrågan tillsvidare ännu sänds till alla banker. Detta tär på såväl Skatteförvaltningens som bankernas resurser. På grund av de tekniska utmaningarna har Skatteförvaltningen inte ännu någon möjlighet att dra nytta av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, men framöver effektiviserar och påskyndar behörigheten till övervakningssystemet för bank- och betalkonton det nuvarande förfarandet, då onödiga förfrågningar inte längre sänds. För Skatteförvaltningen ledde inte ändringen i fråga om tilldelning av behörighet till övervakningssystemet till någon utökad eller utvidgad rätt att få uppgifter om ett bankkonto. Om ändringen genomförs, minskar den dock den administrativa bördan genom att effektivisera och smidiggöra den tidigare verksamheten.

Kontotransaktionsuppgifter som behandlats för beskattningen är i egenskap av beskattningsuppgifter sekretessbelagda uppgifter vid Skatteförvaltningen i enlighet med bestämmelserna i 1 och 4 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999). Med dessa uppgifter avses även uppgifter som Skatteförvaltningen fått direkt från banken med stöd av BFL 19 §. Uppgifter som kan kopplas till en fysisk person är även sådana personuppgifter som avses i allmänna

dataskyddsförordningen. Vid Skatteförvaltningen behandlas uppgifter vid uppgifter enligt 2 § i lagen om Skatteförvaltningen. De tjänstemän som behandlar uppgifter förfar med tjänsteansvar. Direktivet om finansiell information förutsätter i fråga om informationssystem bland annat att loggregister förs på ett sådant sätt att grunden för befogenheten kan certifieras på pålitligt sätt i efterskott. Övervakningen av lag- och ändamålsenligheten i behandlingen av personuppgifter i Skatteförvaltningens verksamhet är noggrann. Förfrågningar om kontotransaktioner ska alltid gälla namngivna åtgärder och all behandling ska kunna verifieras i efterskott. Skatteförvaltningen övervakar behandlingen av uppgifter bland annat med metoder för att övervaka logguppgifter. Tills vidare har inte missbruk av förfrågningar av kontotransaktioner avslöjats vid Skatteförvaltningen.

Bank- och betalkontouppgifter som behandlats för beskattningen skyddas med samma skyddsförfaranden som övriga beskattningsuppgifter. Skatteförvaltningen har föreskrivits skyldigheter att sörja för datasäkerheten för de uppgifter som den behandlar i 4 kap. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och avsnitt 2 i allmänna dataskyddsförordningen.

Vid Skatteförvaltningen behandlas bank- och betalkontouppgifter endast av de tjänstemän vars arbetsuppgifter omfattar behandling av uppgifterna. I denna utsträckning styrs och övervakas behandlingen av uppgifter i enlighet med principerna för hanteringen av behörigheter (VH/7122/09.09.00/2023). Principerna innehåller en beskrivning av riktlinjerna och principerna: hantering av behörigheter; tillsyn; spårbarhet och rapportering samt förvaring av uppgifter.

Övervakningen i efterskott av behandlingen av uppgifter baserar sig på Skatteförvaltningens för teknisk övervakning och logghantering (VH/799/09.09.00/2019). I principerna har rollerna och ansvarsfördelningen i den tekniska kontrollen och logghanteringen beskrivits; säkerhetsprinciper, praxis och anvisningar; behandling och radering av logguppgifter; logghantering och övervakning; utlämnande av uppgifter samt behandling av missbruk och påföljder.

I nuläget ställer Skatteförvaltningen en skyldighet att lämna uppgifter direkt för bankerna, då uppgifterna om kontotransaktioner är behövliga i beskattningen. Behovet kan bero på säkerställande av att de uppgifter som anmälts till Skatteförvaltningen är riktiga eller på att tillräcklig information inte alltid är tillgänglig från klienten. Behovet bedöms alltid utifrån det enskilda öppna kontrollfallet. Utifrån kontrollfallet fastställs alltid även för vilken tidsperiod kontotransaktioner begärs. I praktiken görs förfrågningar som gäller bank- och betalningskontouppgifter i informationssystemet för beskattningen (GenTax). En förutsättning för att göra en förfrågan är att ett beskattningsärende har inletts. I arbetsordningen har de tjänstemän som har rätt att göra förfrågningar fastställts. Alla bankförfrågningar görs via systemet GenTax. I nuläget har Skatteförvaltningen ett gränssnitt till två banker och övriga kontotransaktionsförfrågningar görs per e-post. Gränssnittet har genomförts enligt de definitioner som tagits fram i ett samarbete mellan Finanssiala ry, bankerna och myndigheterna (den gamla blanketten för en elektronisk kontoförfrågan). Såväl de förfrågningar som Skatteförvaltningen sänder som de svar som bankerna överlämnat förmedlas via gränssnittet. En del av svaren (verifikatkopior, gamla kontotransaktioner o.d.) inkommer i annan elektronisk form eller på papper. Gränssnittet ger inte svar i realtid, utan på morgonen på följande vardag. Via gränssnittet fås såväl uppgifter om ägaren till och rätten att använda ett konto som kontotransaktionsuppgifter.

Bakgrunden till en jämförelseuppgiftsgranskning utgörs alltid av den åtgärd (granskning eller kontroll) som ligger till grund för förfrågan. Dessutom är det möjligt att spåra den person som

gjort förfrågan och den helhet som omfattar förfrågan. Arbetsordningarna fastställer vilka roller som kan göra förfrågningar direkt och vilka roller som eventuellt behöver ett godkännande av chefen/arbetshandledaren. Systemet GenTax loggar allt och förfrågningarna anknyter tekniskt sett i GenTax till kunden eller åtgärden.

I skattekontrollen undersöker Skatteförvaltningens tjänsteman endast de kontotransaktioner som är betydelsefulla för beskattningen. Betydelsen fastställs alltid utifrån det fall som är föremål för granskning eller tillsyn (till exempel om det handlar om ett bolag eller privatperson, bolagets verksamhetsområde eller det granskade skatteslaget). I övervakningen bedöms kontotransaktionerna alltid som en helhet. I förväg är det inte möjligt att definiera vilka transaktioner som är betydelsefulla i beskattningen. En tjänsteman har en skyldighet att låta bli att beakta transaktioner som inte är av betydelse för beskattningen. Kontotransaktionsuppgifter som påverkar beskattningen dokumenteras till exempel i skatterevisionsberättelsen eller beskattningsbeslutet. En kund har alltid rätt att få information om förfrågningar om kontotransaktioner, såvida en enskild åtgärd inom skattekontrollen inte äventyras av att uppgifterna lämnas ut. I dessa fall ges uppgifterna efter att kontrollåtgärden slutförts.

Skatteförvaltningen har i samband med lagstiftningsprojektet konstaterat att det finns skäl att precisera den behörighetsparagraf som gäller tillgången till uppgifter, så att den är noggrannare avgränsad och exaktare i fråga om de kontotransaktions- och saldouppgifter som fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Följaktligen föreslås att en ny, noggrannare avgränsad 18 a § om Skatteförvaltningens tillgång till information fogas till lagen om beskattningsförfarande.

Utsökningsverket

I 3 kap. 64 § 1 mom. i utsökningsbalken föreskrivs att utöver vad som föreskrivs i någon annan lag, har utmätningssmannen rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nedan angivna uppgifter, handlingar och material, om de i ett enskilt utsökningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Utmätningssmannen bedömer om uppgifterna är nödvändiga. I 3 kap. 66 § i utsökningsbalken finns det bestämmelser om skyldigheten för en utomstående att lämna uppgifter. En utomstående ska på begäran till utmätningssmannen ge uppgifter bland annat (1 mom.) 1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätt över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art; 2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona.

I enlighet med bestämmelserna i utsökningsbalken har en utmätningssman omfattande rätt att få information. Varje bankförfrågan eller annan förfrågan som gäller en gäldenär görs dock utifrån prövning av den ansvarige utmätningssmannen, om uppgiften bedöms vara nödvändig med tanke på verkställigheten. Det finns två olika typer av behov för bankkontouppgifter vid utsökningsverket: 1) i normal indrivning räcker uppgifter från ett kort tidsintervall; 2) i specialverkställigheten behövs oftast uppgifter från ett längre tidsintervall.

I informationssystemet Uljas behandlas för närvarande svar på bankförfrågningar som inkommer till utsökningsmyndigheterna via gränssnitten och enligt förslaget behandlas även uppgifter som fås ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton i samma system. Det är möjligt att göra en förfrågan endast för en gäldenär som har anhängiga utsökningsärenden hos utsökningsverket. Förfrågan kan göras endast av den ansvarige utmätningssmannen för gäldenären, en utsökningsinspektör/utsökningsöverinspektör som hör till samma team eller

deras chef. Utöver de ovan nämnda ser endast tjänstemännen inom specialverkställigheten innehållet i svar på en bankförfrågan som inkommit till informationssystemet.

Laglighetsövervakningen genomförs i huvudsak av rättsliga enheten vid Utsökningsverkets centralförvaltning inom ramen för behandlingen av klagomål. Dessutom görs en intern laglighetsövervakning av verksamheten systematiskt vid Utsökningsverket. För närvarande har i huvudsak dataskyddsombudet till uppgift att övervaka logguppgifterna. Även i den interna granskningen är det möjligt att granska logguppgifter genom stickprov. Granskningsprocessen för logguppgifter är på väg att utvecklas för att bli ännu effektivare.

Vid Utsökningsverket tillämpas allmänna dataskyddsförordningen och den kompletterande nationella lagstiftningen i all behandling av personuppgifter. Vid Utsökningsverket behandlas personuppgifter omsorgsfullt och med hänsyn till den registrerades rättigheter. Personuppgifter behandlas för att sköta de lagstadgade uppgifter som hör till utsökningsmyndigheten. Behandlingen av personuppgifter har ordnats omsorgsfullt. De förfrågningar som görs via informationssystemet förbättrar ytterligare dataskyddet då svaren på förfrågningarna blir kvar i systemet och i systemet syns endast för de tjänstemän som fastställts på ovan redogjorda sätt.

Försvarsmakten

I fråga om försvarsmakten finns det bestämmelser om behörigheter för att få tillgång till bank- och betalkontouppgifter i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten och i lagen om militär underrättelseverksamhet. I lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten finns det föreskrifter om brottsbekämpning inom försvarsmakten, vilken omfattar förebyggande och avslöjande av brott samt utredning av sådana brott som omfattas av ett militärdisciplinförfarande. I lagen finns det dessutom föreskrifter om förfarandet i ett militärdisciplinärende, om de påföljder som påförs i det samt om inledandet av ett militärrättegångsförfarande. På brottsbekämpningen inom försvarsmakten tillämpas bestämmelserna om förebyggande, avslöjande och utredning av brott i polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen samt i den övriga lagstiftningen, såvida inte annat följer av det som föreskrivs nedan.

I fråga om försvarsmakten baserar sig behovet av kontotransaktions- och saldouppgifter på brottsbekämpningen inom försvarsmakten, vilken omfattar förebyggande och avslöjande av brott samt utredning av sådana brott som omfattas av ett militärdisciplinförfarande. Bankförfrågningar har använts för att utreda egendoms- och bedrägeribrott med stöd av den rätt som föreskrivits i 44 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. På årsnivå görs några sådana förfrågningar och kontotransaktioner begärs så gott som utan undantag. Dessutom bedriver försvarsmakten militär underrättelseverksamhet för att till stöd för den högsta statsledningens beslutsfattande inhämta och behandla information om militär verksamhet som riktar sig mot Finland eller som är av betydelse med tanke på Finlands säkerhetsmiljö eller om någon annan verksamhet som allvarligt hotar det finska försvaret eller som äventyrar samhällets vitala funktioner. I 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet föreskrivs att trots företags-, bank- eller försäkringshemlighet har militärunderrättelsemyndigheterna rätt att av privata sammanslutningar få sådana uppgifter som i ett enskilt fall kan antas vara behövliga till exempel vid utredningen av den ekonomiska verksamhet som bedrivs av föremålet för förfrågan (fysisk eller juridisk person). I fråga om syftet motsvarar paragrafen i stor utsträckning den befogenhet som föreskrivits i 4 kap. 3 § i polislagen, men syftet med en begäran om information är dock inte att förhindra eller utreda ett brott, utan den gäller målet för en militär upplysning. Med stöd av lagen om militär underrättelseverksamhet görs bankförfrågningar då förutsättningar och ett behov föreligger.

Försvarsmaktens behov av att med stöd av den lagstadgade befogenheten och behörigheterna att få bank- och kontotransaktionsuppgifter har en väsentligt koppling till försvarsmaktens sensitiva verksamhet. Sekretessen och säkerheten (även objektens säkerhet) i verksamheten samt uppdaterade, tillförlitliga, sekretessbelagda och datasäkra uppgifter betonas i verksamheten. Följaktligen kan en begäran om bank- och kontotransaktioner inte genomföras på ändamålsenligt sätt i nödvändiga fall i pappersform eller per e-post i ett allmänt datanät. Verksamhetens och uppgifternas karaktär har i nuvarande form lett till att försvarsmakten inte till fullo kan utöva sin lagstadgade befogenhet och sina behörigheter. Det bör beaktas att antalet brott som försvarsmakten i egenskap av specialmyndighet utrett samt förhindrat i förväg och avslöjat uppskattas öka då hybridpåverkan ökar och då militära undantagsförhållanden närmar sig och uppstår. I dessa situationer ökar i synnerhet antalet landsförräderi- och spionagebrott, varför nödvändigheten att få bank- och kontotransaktionsuppgifter är accentuerad. Genom att få behövliga kontotransaktions- och saldouppgifter via det centraliserade systemet förbättras med andra ord säkerheten i behandlingen av information. Användningen av informationssystem vid försvarsmakten övervakas av den interna laglighetsövervakningen, framför allt huvudstabens juridiska avdelning, i enlighet med planen för laglighetsövervakning.

I fråga om Försvarsmaktens rätt till information i fråga om bankförfrågningar ska det beaktas att riksdagen har godkänt regeringens proposition (RP 82/2023 rd) med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och att den nya lagen (89/2025) träder i kraft den 1 december 2025. I specialmotiveringen till 112 § i regeringens proposition (RP 82/2023 rd) konstateras att i paragrafen sammanslås 44 § och 93 § i den gällande lagen, som gäller rätten att få uppgifter av en privat sammanslutning vid utredande av brott samt vid förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till sådan underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret. Enligt 44 § 1 mom. i den gällande lagen har Huvudstaben rätt att av en privat sammanslutning få uppgifter som är nödvändiga för utredning av brott, till exempel uppgifter som omfattas av bank- eller företagshemlighet. Möjligheten till så kallad bankunderrättelseinhämtning som avses i bestämmelsen är nödvändig i synnerhet vid bedrägeri-, förskingrings- och andra egendomsbrott som undersöks av Huvudstaben. Enligt 112 § i den nya lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) har Huvudstaben trots företags-, bank- eller försäkringshemligheter som är förpliktande för sammanslutningens medlemmar, revisorer, verkställande direktörer, styrelsemedlemmar eller arbetstagare rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en person få information som är nödvändig för förhindrande och utredning av brott.

Finansinspektionen

I 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) finns det bestämmelser om Finansinspektionens uppgifter, som är bland annat att utöva tillsyn över finansmarknadsaktörernas verksamhet och övervaka emissionen av och handeln med finansiella instrument. Finansinspektionen utövar dessutom tillsyn över att de rapporteringsskyldiga som står under dess tillsyn följer förordningen om information om betalaren då de tar emot eller gör överföringar av medel enligt den förordningen. Finansinspektionen övervakar dessutom de rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 och 8 a punkten i lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (444/2017) i fråga om efterlevnaden av den nämnda lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Med stöd av 50 h i lagen om Finansinspektionen fungerar Finansinspektionen även som behörig myndighet enligt artikel 22 i MAR. Genom MAR fastställs ett regelverk för marknadsmissbruk, det vill säga insiderhandel, olagligt röjande av insiderinformation, marknadsmanipulation och

offentliggörande av insiderinformation. I MAR fastställs dessutom skyldigheter bland annat för personer i ledande ställning hos emittenterna och personer som står dem nära samt marknadsoperatörer och värdepappersföretag. En av Finansinspektionens centrala uppgifter är att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i MAR. Finansinspektionen utreder och undersöker bland annat misstankar om missbruk av insiderinformation och marknadsmanipulering. Finansinspektionens undersökningar av marknadsmissbruk (misstankar om kursmanipulation/insiderhandel) kan omfatta ett behov av att utreda ägaren av ett konto hos motparten i handeln och penningrörelsen på dennes konto (har till exempel köpesumman kommit till kontot via ett annat konto), om det handlar om ett långvarigt konto eller om ett konto som bildats endast för affären i fråga och så vidare. Detta är till exempel fallet i en situation där användning av bulvaner, samarbete av flera aktörer (till exempel insiderringar) eller döljande av innehav misstänks. Det kan uppskattas att dessa förfrågningar kommer att uppgå till omkring 10–20 förfrågningar per år. Fram till nu har Finansinspektionen begärt dessa uppgifter med särskilda begäranden om information med stöd av 18 eller 20 § i lagen om Finansinspektionen.

Finansinspektionens undersökningar i anknytning till brottsmisstankar kan även gälla annat än insiderhandel och marknadsmanipulering enligt marknadsmissbruksförordningen (vilka nämnts som allvarliga brott i bilagan till Europolförordningen). Finansinspektionen övervakar även till exempel efterlevnaden av till exempel värdepappersmarknadslagen. I värdepappersmarknadslagen finns det bestämmelser bland annat om anmälning av ägar- och röstandelar, offentliga uppköpserbjudanden och skyldigheten att lämna erbjudanden. För att övervaka efterlevnaden av dessa skyldigheter och utreda eventuella brottsmisstankar i anknytning till dessa kan Finansinspektionen ha ett behov av att utreda bank- och betalkontouppgifter i en situation där en misstanke uppstår till exempel om att egendom döljs eller att bulvaner används. I så fall kan det handla om ett informationsbrott som gäller värdepappersmarknaden enligt 51 kap. 5 § i strafflagen. Gärningarna kan i vissa situationer även uppfylla till exempel rekvisitet för bedrägeri. Motsvarande behov av att få bank- och betalkontouppgifter kan gälla andra brottsmisstankar som kommit fram i samband med utförande av uppgifter enligt 3 § i lagen om Finansinspektionen.

I 18 § i lagen om Finansinspektionen finns det föreskrifter om rätten att få information från tillsynsobjektet och andra finansmarknadsaktörer. Tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan obefogat dröjsmål till Finansinspektionen lämna de för utförandet av dess lagstadgade uppdrag relevanta uppgifter och redogörelser som den ber om. Motsvarande skyldighet har den som i ett tillsynsobjekt eller en annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen och den som tillsynsobjektet eller någon annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande i. Dessa uppgifter har varit nödvändiga då det funnits ett behov av dessa. Det har funnits ett behov av dessa bland annat i samband med att begäranden om undersökning upprättats och handräckning tillhandahållits.

Vid Finansinspektionen inrättades våren 2019 en separat byrå för förhindrande av penningtvätt som uttryckligen har till uppgift att övervaka arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. På grund av organisationsändringen har nya tjänstemän rekryterats till Finansinspektionen till övervakningen för förhindrande av penningtvätt. När tjänstemännen utför övervakningsuppgifterna har användningen av bank- och betalkontouppgifter en central ställning och i vissa tillsynsuppgifter är den väldigt omfattande. I dessa situationer har Finansinspektionen strävat efter att utifrån kundens kontouppgifter utreda vart och till vem affärstransaktionerna riktat sig. Motpartens transaktioner, karaktären på eventuella affärstransaktioner (den återkommande naturen) och den totala längden kan utredas tillförlitligare och snabbare med övervakningssystemet för bank- och betalkonton jämfört med

bankens egna system. Enligt uppskattning uppgår dessa förfrågningar till omkring 10–20 per år. Med tanke på högklassigt utförande av tillsynsuppgifterna är det idag nödvändigt att använda bank- och betalkontouppgifter.

En begäran om information som gäller kontotransaktioner baserar sig på en redan befintlig misstanke och en begäran om information som görs separat. Finansinspektionen har inte färdigt tillgång till kontodata, utifrån vilken det är möjligt att hitta misstänksamma kopplingar eller enkelt göra ad hoc-granskningar i fråga om befintliga misstankar. För närvarande är det överlag utmanande att utreda från vilken bank kontouppgifter ska begäras, då man inte vet hos vilken bank en person är kund. För närvarande gör Finansinspektionen bankförfrågningar per e-post såväl med egna system som med de system som är i dess användning. Finansinspektionen använder krypterad e-posttrafik med finansinstituten i dess e-postkommunikation. Finansinspektionens egna system genomförs och dataskyddet utvärderas enligt Europeiska centralbankens dataskyddskrav. Dessutom beställs dataskyddstest som görs av externa aktörer. Även dataskyddsförordningen har beaktats i systemen.

När ett svar fås på en förfrågan, behandlas det på samma sätt som förfrågningshandlingen enligt Finlands Banks och Finansinspektionens interna reglemente för klassificering och behandling av handlingar. Behandlingsreglementet har upprättats utifrån offentlighetslagen och informationshanteringslagen och den innehåller förpliktande anvisningar om behandlingen av handlingar, sätten att behandla handlingar och inverkan av behandlingssätten på behandlingen.

För närvarande har övervakningen av bankkonto- och personuppgifter genomförts på så sätt att övervakningen är uppdelad i den allmänna övervakning som görs av cheferna och laglighetsövervakningen som görs i efterskott. Dessutom registreras en logganteckning om behandlingen av handlingar, vilken möjliggör övervakning i efterskott. Övervakningsmetoderna omfattar även behörigheter till handlingar och arbetsmappar, vilka fastställts enligt arbetsuppgifterna. Även i fråga om uppgifter som fås ur övervakningssystemet för bank- och betalkontouppgifter har Finansinspektionen för avsikt att förfara på det sätt som beskrivits ovan i behandlingen av handlingar och den anknutna övervakningen.

Alla myndigheter som i 3 § i den gällande lagen för ett övervakningssystem för bank- och betalkonton föreskrivits åtkomsträtt till övervakningssystemet för bank- och betalkonton har inte för närvarande något nödvändigt och faktiskt behov av att utnyttja övervakningssystemet för bank- och betalkonton för att utföra de egna uppgifterna. De har inte heller något faktiskt behov av att få kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Dessa myndigheter omfattar i synnerhet tillsynsmyndigheter inom penningtvätt, med undantag för Finansinspektionen. Övriga tillsynsmyndigheter enligt penningtvättslagen, det vill säga regionförvaltningsverket, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning samt Finlands Advokatförbund, har inte ansett att det är behövligt att bygga egna gränssnitt till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, eftersom de uppgifter som fås ur systemet enligt den gällande lagen inte ansetts vara nödvändiga med beaktande av byggkostnaderna för gränssnittet. Eftersom ovan nämnda tillsynsmyndigheter enligt penningtvättslagen har omfattande rätt att få information för att sköta sina uppgifter enligt penningtvättslagen och inte regelbundet behöver kontotransaktions- och saldouppgifter, har de upplevt att nuvarande praxis där de får uppgifterna direkt av de rapporteringsskyldiga är tillräcklig. På grund av detta kan det inte anses att mottagande av kontotransaktioner innehållande känsliga uppgifter för säkerhets skull är en tillräcklig grund för att få åtkomst till det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter och följaktligen anses det inte vara behövligt att tilldela ovan nämnda tillsynsmyndigheter rätt att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Dessa myndigheters möjlighet att dra nytta av systemet för transaktions- och saldouppgifter ska

dock bedömas i ett senare skede, om tillsynsmyndigheternas behov av att få kontotransaktions- och saldouppgifter ändras.

4.1.2 Uppgiftslämnarna

Enligt förslaget gäller skyldigheten att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton för alla uppgiftslämnare som omfattas av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, det vill säga kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster. Skyldigheten för ovan nämnda aktörer att lämna ut uppgifter till de behöriga myndigheterna följer av myndigheternas rätt att få information, men med den föreslagna regleringen åläggs de att överlämna uppgifterna via det elektroniska gränssnittet. Enligt förslaget varierar praxis för att lämna ut uppgifter mellan uppgiftslämnarna. Kreditinstituten och andra aktörer som administrerar ett datasöksystem för bank- och betalkonton enligt 4 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton lämnar enligt förslaget ut uppgifter via sitt datasöksystem. En del av betalningsinstituten, instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster har även byggt ett datasöksystem för bank- och betalkonton i stället för att lagra uppgifter i kontoregistret. Även dessa aktörer ska lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter via sina datasöksystem. Övriga aktörer enligt 1 a §, vilka överlämnar uppgifter enligt 6 § i den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton till registret över bank- och betalkonton, överlämnar enligt förslaget däremot kontotransaktions- och saldouppgifter via det system för utlämnande av uppgifter som Tullen byggt upp. Med andra ord föreslås det inte att kontotransaktions- och saldouppgifter fogas till det register över bank- och betalkonton som föreskrivs i 5 § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, utan uppgifter lämnas ut enligt samma förfaranderegler som för en enskild förfrågan ur uppgiftslämnarens eget system.

4.2 EU-rättslig bedömning av förslagen

Målet med förslaget är att göra det smidigare att få de kontotransaktions- och saldouppgifter som myndigheterna behöver samt att harmonisera reglerna för behandling av begäranden om information. Behandling av personuppgifter har en central koppling till tillämpningsområdet för unionens allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. En medlemsstat kan inom ramen för det nationella handlingsutrymmet i EU:s dataskyddsreglering och med beaktande av EU:s grundfördrag och EU-domstolens avgörandep Praxis göra en bedömning som gäller nationell lagstiftning om behandling av kontotransaktions- och saldouppgifter med hjälp av ett centraliserat system.

Det finns bestämmelser om centraliserade bankkontoregister eller system i femte penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information, vilka är så kallade minimidirektiv, varvid direktivet eller dess bestämmelser innehåller föreskrifter om den miniminivå som ska iakttas på EU-nivå. När en medlemsstat implementerar ett direktiv av sådan typ i den nationella lagstiftningen, kan den införa nationella tilläggskrav eller ställa högre krav än vad som ställs i direktivet. Sådana nationella bestämmelser står dock inte i strid med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan *EUF-fördraget*) eller EU-domstolens fastställda rättspraxis som tolkar artiklarna i grundstadgan. Det bör beaktas att avsikten inte är att ändra regleringens minimikaraktär i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/84 (nedan *sjätte penningtvättsdirektivet*) eller i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1153 vad gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingssystemet och

tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter (EU) 2024/1654, utan medlemsstaterna kan fortfarande utfärda reglering som går längre än direktiven.

I femte penningtvättsdirektivet finns det föreskrifter om de uppgifter som medlemsstaterna ska lägga till i de centraliserade bankkontoregistren eller systemen och om de myndigheter som drar nytta av dessa. Kontotransaktioner hör inte till uppgifterna enligt femte penningtvättsdirektivet, utan de kan vara tilläggsuppgifter som medlemsstaterna med stöd av punkt 4 i artikel 32 a i femte penningtvättsdirektivet haft möjlighet att lägga till i sina system eller vars överlåtande i övrigt kan ha varit föremål för nationella bestämmelser. Det sjätte penningtvättsdirektivet innehåller inte någon ändring om detta. I artikel 4.2 i det gällande direktivet om finansiell information föreskrivs det att de ytterligare uppgifter som medlemsstaterna anser vara väsentliga och inkluderar i de centraliserade bankkontoregistren i enlighet med punkt 4 i artikel 32 a i femte penningtvättsdirektivet inte ska vara tillgängliga och sökbara för behöriga myndigheter. Detta innebär inte att direktivet om finansiell information förbjuder att de myndigheter som övervakar lagenligheten har tillgång till dessa uppgifter, utan att det konstateras att direktivet kan användas som grund för att få tillgång till dessa uppgifter. Med andra ord innehåller direktivet om finansiell information inte nationellt handlingsutrymme i fråga om användningsändamålet eller de uppgifter som kan fås via registret. Följaktligen finns det olika uppgiftsmottagare och användningsändamål i penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information.

Det nationella handlingsutrymme som tillåts i punkt 4 i artikel 32 a i femte penningtvättsdirektivet kan användas, om man så önskar. Penningtvättsdirektivets kärna utgörs dock av automatiserat direkt mottagande av uppgifter. Om man vill använda det handlingsutrymme som nämns i artikel 32 a i penningtvättsdirektivet, handlar det om samma automatiserade centraliserade mekanism, men även dessa övriga uppgifter ska vara tillgängliga omedelbart och automatiskt, så som förutsätts i punkt 1 i artikel 32 a i penningtvättsdirektivet. Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis är behandlingen av känsliga personuppgifter förknippad med risker (GrUU 15/2018, GrUU 13/2016). Följaktligen kräver kontotransaktionsuppgifter, i egenskap av känsliga personuppgifter, ett annorlunda sätt att behandla information, bland annat på grund av de olika skyddsåtgärderna. I praktiken är detta inte möjligt i ett automatiserat system, eftersom direktivet förutsätter att information är tillgänglig direkt via centraliserade automatiserade informationshämtningssystem, det vill säga omedelbart utan dröjsmål. På det nationella planet innehåller direktiven inte handlingsutrymme i fråga om att sökningarna ska vara omedelbara. Följaktligen är det med beaktande av förutsättningarna för utlämnande av sekretessbelagd information, vilka fastställs utifrån den konstitutionella rätten, inte möjligt att foga kontotransaktioner till en omedelbar mekanism enligt direktivet. Behandlingen av kontotransaktioner som innehåller även känsliga personuppgifter ska möjliggöras, så att även uppgiftslämnaren kan bedöma om den begärda informationen är lagenlig utifrån den framförda begäran om information, vid sidan om bedömningen av myndigheterna.

På grund av de nationella behoven finns det ett behov av att förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter även för många andra användningsändamål och till en större grupp av aktörer som drar nytta av information än vad penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information möjliggör. Tillsvidare har detta inte harmoniserats på unionsnivå. Eftersom ett övervakningssystem för bank- och betalkonton byggs nationellt, det vill säga det tekniska ramverk med vilket uppgifter om bank- och betalkonton överlämnas till de behöriga myndigheterna, kan det anses vara ändamålsenligt att samma ramverk utnyttjas för att förmedla även kontotransaktions- och saldouppgifter. Eftersom behandlingen och behovet av uppgifter i fråga om kontotransaktions- och saldouppgifter dock sker på annat sätt än i ett automatiserat system enligt direktivet, föreslås det i propositionen att en separat funktion för förmedling av

kontotransaktions- och saldouppgifter genomförs inne i samma övervakningssystem. Följaktligen ska övervakningssystemet för bank- och betalkonton ses som en form av ett taksystem, som inrymmer ett automatiserat centraliserat system med kontouppgifter enligt direktivet och ett elektroniskt system som förmedlar kontotransaktions- och saldouppgifter. Följaktligen finns det inte något behov av att bygga ett nytt centraliserat informationssystem för att förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter eller egna bilaterala gränssnitt med varje kredit- och betalningsinstitut. De behöriga myndigheterna har möjlighet att få kontotransaktions- och saldouppgifter via samma gränssnitt därifrån de för närvarande får grundläggande ägaruppgifter om kontot. Enligt förslaget avgör myndigheten i sitt eget system om det handlar om en förfrågan om bankinformation enligt penningtvättsdirektivet eller om en separat kontotransaktions- och saldotsförfrågan. Myndigheten ska ha ett IBAN-nummer eller något annat identifikationsignum för att via sammanställningsprogrammet kunna göra en riktad kontotransaktions- och saldotsförfrågan för ett avgränsat tidsintervall uteslutande till den bank där det aktuella kontot finns. Om myndigheten inte har denna information, ska den utreda behövliga specifikationsuppgifter först via det automatiserade centraliserade kontouppgiftssystemet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Tullens sammanställningsprogram styr en myndighets förfrågan enligt det nämnda behovet i anknytning till förfrågan längs rätt rutt för informationsbehandling till uppgiftslämnaren. Om det av formen på förfrågan framgår att det handlar om en begäran om information enligt femte penningtvättsdirektivet, styrs förfrågan med andra ord av den behöriga myndigheten via Tullens sammanställningsprogram till kontoregistret vid det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet eller till datasöksystemet. Från det automatiserade systemet returneras information om kontots ägare omedelbart via Tullens sammanställningsprogram till myndighetens system. Om en förfrågan av en myndighet å sin sida gäller kontotransaktions- och saldouppgifter om ett specificerat konto, styr Tullens sammanställningsprogram förfrågan till elektronisk behandling vid kreditinstitutets datasöksystem eller med skyddad post eller på ett annat datasäkert sätt till andra uppgiftslämnare än de som byggt ett datasöksystem. Uppgiftslämnaren sammanställer den begärda informationen inom den överenskomna tidsfristen och svaret överlämnas antingen via datasöksystemet eller systemet för utlämnande av uppgifter till Tullens sammanställningsprogram för att hämtas av den behöriga myndigheten. Informationsbehandlingen i det elektroniska systemet är följaktligen inte omedelbart, utan uppgiftslämnaren har möjlighet att bedöma förutsättningarna att lämna ut information och lagenligheten i begäran om information.

Eftersom sättet att behandla en kontotransaktions- och saldotsförfrågan avviker avsevärt från behandling av en förfrågan om kontouppgifter som gjorts via ett centraliserat automatiserat system enligt penningtvättsdirektivet, är det i fråga om fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton i enlighet med den föreslagna behandlingen i denna proposition inte möjligt att tillämpa det nationella handlingsutrymmet i penningtvättsdirektivet. Således är fogande av en möjlighet att göra en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton reglering som med stöd av handlingsrummet i EU:s dataskyddsreglering utfärdas utifrån nationella behov och inte EU-reglering, eftersom utlämnade av kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton inte föreskrivs i penningtvättsdirektivet och inte heller i direktivet om finansiell information, och i propositionen anses det inte att handlingsutrymmet enligt punkt 4 i artikel 32 a i penningtvättsdirektivet är tillämplig på en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter.

I bedömningen av det nationella handlingsutrymmet ska man beakta domen av unionsdomstolen (EUD) i målet C-817/19 (*Ligue des droits humains ASBL mot Conseil des ministres*) som gällde

tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/681 om användning av passageraruppgiftssamlingar för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet (nedan *PNR-direktivet*). I målet ansåg domstolen att uppgifter som samlats in utifrån direktivet i ett system som grundats utifrån direktivet på grund av den princip om ändamålsbegränsning som ingår i unionens allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning får användas endast för bekämpning av allvarlig brottslighet och sådan brottslighet som har ett objektivt samband med direktivets syften.

I domen om PNR-direktivet nämns ett system som införts med PNR-direktivet, vilket innehåller uppgifter enligt PNR-direktivet. I domen i fråga pratar man med andra ord om utnyttjande av helt samma uppgifter för ändamål som enligt domstolen inte är förenliga med direktivet. Dessutom nämns databas, det vill säga ett permanent personregister, i domen. I denna proposition föreslås det att en möjlighet att göra kontotransaktions- och saldosförfrågningar fogas in i ramverket för övervakningssystemet för bank- och betalkonton, men som en separat del i förhållande till det automatiserade systemet enligt femte penningtvättsdirektivet. Dessutom riktar sig möjligheten att göra förfrågningar till andra uppgifter än uppgifterna enligt femte penningtvättsdirektivet. Den rätt att göra förfrågningar som enligt förslaget fogas till lagen innebär inte att kontotransaktions- och saldouppgifter förs till den existerande databasen i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I propositionen föreslås det inte heller att den nuvarande rätten att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton vilken fåtts i enlighet med penningtvättsdirektivet eller direktivet om finansiell information utvidgas även till att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter.

Även om utgångspunkten för propositionen har varit att det på ovan redogjorda sätt handlar om reglering utifrån ett nationellt behov, vilket juridiskt sett innebär att det inom samma informationssystemshelhet finns två separata operativa helheter: ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem som behandlar de uppgifter som förutsätts i EU:s femte penningtvättsdirektiv och EU:s direktiv om finansiell information och ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter, ska man i bedömningen dessutom väga myndigheternas användningsändamål för rätten till information för kontotransaktions- och saldouppgifter i förhållande till de användningsändamål som utgör användningsändamålet för insamling av uppgifter för ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem för behandling av de uppgifter som förutsätts i EU:s femte penningtvättsdirektiv och EU:s direktiv om finansiell information, så att dessa två delsystem inbördes kopplingar uppdragas.

Till den del som de behöriga myndigheternas rätt att få information handlar om sådana ändamål, där myndighetens rätt att få information baserar sig på ett ändamål som gäller förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt penningtvättsdirektivet eller bekämpning av allvarlig brottslighet enligt direktivet om finansiell information och de begärda kundrelationsuppgifterna används sekundärt uttryckligen för att rikta begäran om information på rätt kredit- och betalningsinstitut, kan behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter anses vara överensstämmande med de av dess uppgifter som gäller kundrelationer. Sålunda kan det tolkas att användningsändamålet är enhetligt mellan systemen. Syftet med det automatiserade kontouppgiftssystemet enligt penningtvättsregleringen är att utreda hos vilka kredit- och betalningsinstitut det finns kundrelationer, så att centralen för utredning av penningtvätt och övriga behöriga myndigheter får information i synnerhet om identiteten på anonyma innehavare av bank- och betalkonton och bankfack. Det är även svårare att avslöja överföring av medel i anknytning till terrorism, om det inte finns något effektivt medel för att i tid få tillgång till uppgifter som gäller identiteten på innehavare av bank- och betalkonton och bankfack, deras ombud och deras faktiska ägare och förmånstagare. De uppgifter från medlemsstaterna med vilka det är möjligt att utreda bank- och betalkonton och bankfack som hör till samma person är utspridda och de är därför inte tillgängliga i tid för de behöriga

myndigheterna. För att kundrelationsuppgifter i princip ska ha bruksvärde i myndigheternas ovan nämnda uppgifter, ska det efter utredningen av kundrelationerna vara möjligt att utifrån den nationella lagstiftningen göra kontotransaktions- och saldoförfrågningar som gäller kundrelationer. När det för att sköta en behörig myndighets uppgift är möjligt att göra nödvändiga begäranden om kontotransaktions- och saldouppgifter, ska det även vara nödvändigt att minimera en eventuell hög risk för den registrerades rättigheter, i synnerhet för integritetsskyddet, så att en begäran om information som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter inte görs innan den behöriga myndigheten med säkerhet vet att det finns en kundrelation hos det ifrågavarande kredit- och betalningsinstitutet. På så sätt är en förfrågan till kredit- och betalningsinstitutet proportionell i förhållande till integritetsskyddet och övriga grundläggande fri- och rättigheter för en registrerad endast och enkom då det är möjligt att påvisa att en kundrelation finns hos det ifrågavarande kredit- och betalningsinstitutet. Det är viktigt att utreda kundrelationen även för att spåra medel, upptäcka eventuell penningtvätt och finansiering av terrorism och garantera snabba lagtillsynsåtgärder.

I bedömningen av EU-domstolens avgörande i målet C-817/19 är det möjligt att rikta uppmärksamhet på att förutsättningen för användning av det nationella handlingsutrymme, vilket möjliggör att dra nytta av ett system som införts utifrån direktivet, är att den sekundära användningen har ett objektivt samband till ändamålen i direktivet. I den utsträckning som det handlar om de behöriga myndigheter som har rätt att använda ett system som införts utifrån direktivet och om uppgifter som samlats in utifrån direktivet, är det fråga om sekundär användning av uppgifterna. Till den del som de behöriga myndigheterna har rätt att använda ett automatiserat centraliserat kontouppgiftssystem som införts med stöd av unionens penningtvätsreglering i syfte att utreda kundrelationer, kan de behöriga myndigheterna, så som det redogjorts för ovan, i enlighet med propositionen använda det system som införts utifrån direktivet och behandla kundrelationsuppgifter som samlats in utifrån direktivet för att göra en begäran om information i det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter, eftersom det finns ett objektivt samband mellan kundrelationerna och transaktionerna då det handlar om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism eller bekämpning av allvarlig brottslighet enligt direktivet om finansiell information. På befogade grunder kan sekundär användning av uppgifter som samlats in utifrån ett system som införts utifrån direktivet och samlats in utifrån direktivet anses vara överensstämmande med de ursprungliga syftena. Till den del som den nationella rätten till information för de behöriga myndigheterna inte har något objektivt samband med syftena i penningtvätsdirektivet eller direktivet om finansiell information, men de behöriga myndigheterna har en rätt enligt den gällande lagen, som godkänts med medverkan av grundlagsutskottet, att dra nytta av kontouppgiftssystemet enligt direktivet för att utreda kundrelationerna, riktar sig förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter inte heller på syftena enligt penningtvätsdirektivet eller direktivet om finansiell information. Även i fråga om dessa myndigheter finns det ett användningssamband mellan delsystemen, det vill säga att då en myndighet använder uppgifter i det centraliserade kontouppgiftssystemet för att rikta en begäran om information som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter, är den sekundära användningen av uppgifterna enhetlig med uppgifterna i kontouppgiftssystemet. Med andra ord har förfrågningarna en fast koppling till varandra på ovan beskrivna sätt, men eftersom det inte handlar om användningsändamål enligt direktivet, kan det anses att avvikelser från ändamålsbegränsningen lämnar utrymme för tolkning. Om en myndighet däremot har en begäran om information som gäller systemet för transaktions- och saldouppgifter för en uppgift för vilken den inte har rätt att dra nytta av en förfrågan i det första skedet till kontouppgiftssystemet, ska myndigheten själv känna till IBAN-numret för föremålet för begäran om information och hos vilket kredit- och betalningsinstitut kundrelationen finns. I så fall har delsystemen inte något inbördes samband.

Även om penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information inte innehåller harmoniserad reglering kring utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter, har uppgiftsbehandlingen i systemet för transaktions- och saldouppgifter en fast koppling till tillämpningsområdet för unionsrätten. Det finns bestämmelser om unionens behörighet i ärenden som gäller skydd för personuppgifter i artikel 16 i EUF-fördraget. Enligt punkt 2 i artikeln ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet fastställa bestämmelser om skydd för enskilda personer när det gäller behandling av personuppgifter hos unionens institutioner, organ och byråer och i medlemsstaterna, när dessa utövar verksamhet som omfattas av unionsrättens tillämpningsområde, samt om den fria rörligheten för sådana uppgifter. Unionen har utövat sin behörighet med stöd av artikel 16 i EUF-fördraget i fråga om behandling av personuppgifter som görs av unionens institutioner, organ, byråer och medlemsstater. Behandling av personuppgifter i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter, utlämnande av uppgifter ur det och förmedling av uppgifter från det omfattas av tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen och i fråga om vissa behöriga myndigheters uppgiftsbehandling även av tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Det är möjligt att komplettera allmänna dataskyddsförordningen med speciallagstiftning som utfärdas av unionen eller en medlemsstat till den del som allmänna dataskyddsförordningen uttryckligen tillåter det.

4.2.1 Bedömningen i förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning

Behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning skyddar behandlingen av personuppgifter om fysiska personer oberoende av var de bor och deras medborgarskap. Artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen innehåller en definition av de allmänna principerna för behandlingen av personuppgifter. Dessa dataskyddsprinciper är principen om laglighet, korrekthet och öppenhet i behandlingen, principen om ändamålsbegränsning, principen om uppgiftsminimering, principen om korrekta uppgifter, principen om lagringsminimering av uppgifter och principen om integritet och konfidentialitet för uppgifterna.

I lagförslag 1 i propositionen används det nationella handlingsutrymmet enligt allmänna dataskyddsförordningen till den del som det innehåller specialbestämmelser om behandling av personuppgifter. Enligt laglighetsprincipen ska det alltid finnas en grund för behandlingen av personuppgifter. I enlighet med artikel 6 i dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter lagenlig endast då minst en av de förutsättningar som nämns i artikeln uppfylls och endast i denna utsträckning. Ändamålet för behandling av kontotransaktions- och saldouppgifter enligt förslaget är motiverat enligt artikel 6.1 c och 6.1 e, det vill säga att det är nödvändigt för att iaktta en lagstadgad skyldighet för en personuppgiftsansvarig eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller för att utöva den offentliga makt som hör till en personuppgiftsansvarig. I propositionen föreslås det att Tullens lagstadgade uppgift som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet och behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter av de myndigheter som räknas upp i 17 a och 17 c § är behövliga för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. När kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter behandlar uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, är behandlingen av personuppgifter behövlig i enlighet med underpunkt c i artikel 6 för att fullgöra den lagstadgade skyldigheten för en personuppgiftsansvarig. En myndighets rättsliga grund för att få uppgifter via systemet baserar sig i varje enskilda fall på den uttryckliga bestämmelsen om rätten att få information och på en bedömning av om informationen är nödvändig i den

aktuella myndighetsuppgiften. I fråga om de myndigheterna som verkar inom tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning, baserar sig behandlingen av personuppgifter på lagstiftningen för att genomföra dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning.

Grundlagsutskottet har konstaterat att dataskyddsförordningen är en EU-akt, som till alla delar är förpliktande och som tillämpas i oförändrad form i alla medlemsstater. Grundlagsutskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, allmänt taget utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Grundlagsutskottet anser också att vi med tanke på tydligheten bör förhålla oss restriktiva när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger (GrUU 14/2018 rd, s. 4). I propositionen har man även strävat efter att beakta det nationella handlingsutrymme som allmänna dataskyddsförordningen tillåter. Enligt artikel 6.2 i allmänna dataskyddsförordningen får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen med hänsyn till behandling för att efterleva punkt 1 e genom att närmare fastställa specifika krav för uppgiftsbehandlingen och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling. I punkt 3 i artikeln i fråga föreskrivs dessutom att den grund för behandlingen som avses i punkt 1 c och e ska fastställas i enlighet med unionsrätten, eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Eftersom det inte finns unionsrätt som gäller ärendet, ska bestämmelser om behandling av personuppgifter i systemet för transaktions- och saldouppgifter utfärdas separat genom en nationell lag. Användning av det nationella handlingsutrymme baserar sig på artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen, utifrån vilken bestämmelserna i allmänna dataskyddsförordningen kan anpassas genom att utfärda särskilda bestämmelser. Regleringen kan gälla bland annat lagenligheten i informationsbehandlingen av den personuppgiftsansvarige; vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål; ändamålsbegränsningar; lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling. Medlemsstatens nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. I bedömningen av behovet av nationell reglering kring behandling av personuppgifter ska dessutom en riskbaserad approach iaktas.

Enligt förslaget utnyttjar en del av de behöriga myndigheterna den information som de fått ur systemet för transaktions- och saldouppgifter för att förhindra, undersöka och avslöja brott eller för att verkställa brottsrelaterade åtgärder eller straffrättsliga påföljder. De myndigheter som begär kontotransaktions- och saldouppgifter för dessa uppgifter ska följaktligen i den egna interna informationsbehandlingen beakta tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning (EU 2018/680) (i synnerhet grunderna för att begränsa den registrerades rättigheter enligt artikel 15.1 i den), eftersom det i artikel 2 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att förordningen inte tillämpas på behandling av personuppgifter som behöriga myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, i vilket även ingår att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten. Det bör beaktas att skyddspolisens befogenhet i fråga om uppgifter som fås ur systemet för transaktions- och saldouppgifter endast omfattas av ramverket enligt dataskyddsregleringen för brottmål. Behandlingsåtgärder som gäller utlämnande har däremot ansetts höra till allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde, då det handlar om utlämnande av personuppgifter från tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen till tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Följaktligen tillämpas allmänna

dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftning som kompletterar och preciserar den, det vill säga dataskyddslagen och speciallagstiftningen om behandling av personuppgifter, på informationsbehandling i sammanställningsprogrammet i systemet för transaktions- och saldouppgifter och hos kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter.

I artikel 9 i allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om behandling av uppgifter som gäller särskilda grupper av personuppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln ska behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning vara förbjuden. I punkt 2 i artikeln finns det bestämmelser om undantag till förbudet i punkt 1. Enligt underpunkt g i punkt 2 i artikeln är dock inte punkt 1 tillämplig om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

I artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att det ska vara möjligt att i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet omfattas av införa en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i artiklarna 12—22 och 34, samt artikel 5 i den mån dess bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i artiklarna 12—22. Enligt artikeln är en förutsättning att en sådan begränsning sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle i syfte att säkerställa till exempel enligt punkt d förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott eller verkställande av straffrättsliga sanktioner, inbegripet skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten. Enligt punkt e i artikeln är en förutsättning andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet.

Enligt artikel 15 i allmänna dataskyddsförordningen har en registrerad av den personuppgiftsansvarige rätt att få bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör honom eller henne håller på att behandlas och i så fall få tillgång till personuppgifterna och de uppgifter som specificeras närmare i artikeln. Förslaget om fogande av kontotransaktions- och saldouppgifter innehåller i enlighet med artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen ett undantag till tillämpning av artikel 15 i fråga om en behandlingen om kontotransaktions- och saldouppgifter. Om den registrerades rättigheter inte begränsas, har denne rätt att av den personuppgiftsansvarige få information bland annat om kredit- eller betalningsinstitutet lämnat ut uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton eller om myndigheten gjort sökningar i kontotransaktionsuppgifter som gäller honom eller henne och för vilket ändamål. Denna avgränsning är motiverad i fråga om sammanställningsprogrammet, eftersom uppgifter behandlas automatiskt med det och Tullen i egenskap av personuppgiftsansvarig inte har rätt till de uppgifter som behandlas med sammanställningsprogrammet. Dessutom är avgränsningen behövlig och motiverad i fråga om kredit- och betalningsinstituten, eftersom de vid behandling av uppgifter i deras system inte har möjlighet att bedöma om den behöriga myndigheten i den egna substanslagen har rätt att från fall till fall begränsa den registrerades rättigheter enligt artikel 15. Om en behörig myndighet har ett mål enligt artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen för en uppgift, såsom den nationella säkerheten, försvaret, den allmänna säkerheten, förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott

eller verkställande av straffrättsliga sanktioner, inbegripet skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten, andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet, är det möjligt att begränsningar av den registrerades rättigheter föreskrivits i substanslagstiftningen för den behöriga myndigheten, om myndighetens uppgift kan äventyras till följd av begäran av en registrerad.

Enligt artikel 23 ska begränsningarna vara proportionerliga och de grundläggande fri- och rättigheterna ska till centrala delar iaktas i dessa. Eftersom ett förtida avslöjande om inhämtningen av information till den som är föremål för inhämtningen av information sålunda kan äventyra en myndighets åtgärd, till exempel en anhängig brottsundersökning eller återvinningen av medel, inklusive skyddet mot hot som hotar den allmänna säkerheten eller förebyggande av sådana hot eller en pågående tillsynsuppgift, är det behövligt att den registrerades granskningsrätt begränsas i fråga om hela behandlingen. Begränsningen av en registrerades rätt enligt den gällande lagen gäller sammanställningsprogrammet, men sekretessregleringen har ansetts utsträcka sig även till begränsning av en registrerades rättigheter. Sålunda preciserar den föreslagna begränsningen av en registrerades granskningsrätt regleringen i den gällande lagen på så sätt att ingen kan försöka kringgå begränsningsgrunden. Om den registrerades rättigheter begränsats har dataombudsmannen dock rätt att på begäran av en registrerad granska om behandlingen av personuppgifter är lagenlig. I 34 § 4 mom. i dataskyddslagen föreskrivs det att om den registrerade inte har rätt att bekanta sig med uppgifter som samlats in om honom eller henne, ska de uppgifter som avses i artikel 15.1 i allmänna dataskyddsförordningen lämnas till dataombudsmannen på begäran av den registrerade. Följaktligen har dataombudsmannen möjlighet att på begäran av en registrerad bedöma om behandlingen av personuppgifter är lagenlig. Med beaktande av den risk som granskningsrätten orsakar för myndighetens uppgift och möjligheten till indirekt granskning, kan begränsningen av den registrerades rättigheter anses vara motiverad och förenlig med grundlagen på grundval av artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen och 34 § 1 mom. i dataskyddslagen. Enligt 29 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten har den registrerade rätt att be dataombudsmannen kontrollera lagenligheten i personuppgifter och behandlingen av dem, om den registrerades rätt till insyn har skjutits upp, begränsats eller vägrats med stöd av denna eller någon annan lag eller om den personuppgiftsansvarige inte godkänner den registrerades yrkande om rättelse, komplettering eller utplåning av personuppgifterna eller begränsning av behandlingen av dem.

Uppgifternas ändamålsbundenhet och lagenligheten i informationstillgången

Fogandet av möjligheten att göra en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska även bedömas med tanke på principen om ändamålsbundenhet enligt artikel 5.1 b i allmänna dataskyddsförordningen. I avsnitt 4.2 ovan har man bedömt principen om ändamålsbegränsning på en nivå som omfattar övervakningssystemet för bank- och betalkonton och redogjort för om användningsändamålet för det nationella system som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter, utifrån EU-domstolens avgöranden, är sekundär användning av ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem som behandlar de uppgifter som förutsätts i EU:s femte penningtvättsdirektiv och EU:s direktiv om finansiell information, eller om det handlar om två helt olika delsystem. Ändamålsbegränsningen ska granskas även på en nivå som omspannar myndigheternas rätt att få information. Enligt principen om ändamålsbegränsning ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Om uppgifter behandlas för

ett annat än det ursprungliga ändamålet, ska den sekundära användningen av uppgifterna uppfylla förutsättningarna i allmänna dataskyddsförordningen. Eftersom syftet med myndigheternas tillgång till kontotransaktions- och saldouppgifter i sig i fråga om syftet med behandling av konto- och transaktionsuppgifter vid kreditinstituten inte kan anses vara kompatibelt med underpunkterna a–d i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen, baserar sig fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton i fråga om avvikelser från ändamålsbegränsning på bestämmelserna om en myndighets rätt att få information i en medlemsstats lagstiftning enligt inledningsfrasen i artikel 6.4.

För att uppgifter ska kunna behandlas via det centraliserade systemet för kontotransaktions- och saldouppgifter ska den nu föreslagna lagen i enlighet med artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att skydda de mål som avses i artikel 23.1. I förslaget finns det redan normer för tillgången till kontotransaktions- och saldouppgifter för de behöriga myndigheterna, varför nödvändigheten och proportionaliteten för tillgången till information redan har vägts för att trygga de mål som avses i punkt 1 i artikel 23. De mål som skyddas i denna punkt i artikeln är den nationella säkerheten, försvaret, den allmänna säkerheten, förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott eller verkställande av straffrättsliga sanktioner, inbegripet skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten, andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet, skydd av rättsväsendets oberoende och rättsliga åtgärder, förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande och lagföring av överträdelser av etiska regler som gäller för lagreglerade yrken, en tillsyns-, inspektions- eller regleringsfunktion som, även i enstaka fall, har samband med myndighetsutövning i fall som nämns i a–e och g, skydd av den registrerade eller andras rättigheter och friheter samt verkställighet av civilrättsliga krav.

I denna proposition regleras mottagande av information via ett centraliserat system, varvid det uttryckligen är behövligt att bedöma om det nya behandlingssättet fortfarande är en nödvändig och proportionerlig åtgärd för att trygga målen enligt ovan nämnda artikel 23.1. I rättspraxis har ett centraliserat system och dess användning ansetts öka den höga risken i anknytning till den registrerades rättigheter och friheter, varför det i samband med lagberedningen finns skäl att ompröva om en behörig myndighets rätt att få information genom att utnyttja ett centraliserat system fortfarande är proportionerlig sett till den registrerades rättigheter och friheter.

I vägningen av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig, ska man följaktligen beakta följande frågor som föreskrivits i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen, vilka även gäller för en personuppgiftsansvarig i situationer där nationell lagstiftning inte finns och uppgifterna ska behandlas för ett annat än det ursprungliga användningsändamålet. På motsvarande sätt ska dessa frågor bedömas då nödvändigheten och proportionaliteten vägs då en nationell lag stiftas. Artikel 6.4 omfattar a) kopplingar mellan de ändamål för vilka personuppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, b) det sammanhang inom vilket personuppgifterna har samlats in, särskilt förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige, c) personuppgifternas art, särskilt huruvida särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 9 eller huruvida personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelser behandlas i enlighet med artikel 10, d) eventuella konsekvenser för registrerade av den planerade fortsatta behandlingen och e) förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder, vilket kan inbegripa kryptering eller pseudonymisering.

De begärda uppgifterna är nödvändiga för den behöriga myndighetens uppgift och myndigheten har en lagstadgad uppgift att få uppgifter för ett uttryckligt användningsändamål. Sålunda har syftet med en myndighets behandling ett faktiskt samband med uppgifterna i personuppgiftsregistren hos de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter. I vägningen av sambandet för insamlingen av personuppgifter i synnerhet i fråga om förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige, ska det beaktas att den behöriga myndigheten har ett anhängigt ärende som gäller den registrerade, för vilket den behöriga myndigheten har lagstadgade befogenheter att utföra uppgiften, det vill säga rätt att utöva offentlig makt för att ingripa i den registrerades rättigheter och friheter. Dessa uppgifter har bedömts vara nödvändiga och proportionerliga. I vägningen av personuppgifternas karaktär och i synnerhet av om särskilda kategorier av personuppgifter behandlas enligt artikel 9 eller om personuppgifter som gäller fällande domar eller överträdelser behandlas enligt artikel 10, ska man å sin sida göra skillnad med de två olika uppgiftsinnehållen som fås ur systemet, det vill säga saldouppgifter och kontotransaktionsuppgifter. Då saldouppgifter begärs med ett centraliserat system, behandlas då inte särskilda uppgifter och inte heller personuppgifter som gäller fällande domar och överträdelser i systemet. Däremot kan kontotransaktionsuppgifter innehålla ovan nämnda särskilda uppgifter eller uppgifter som gäller fällande domar eller överträdelser, till exempel om det av kontotransaktionerna framgår att den registrerade betalat böter eller ordningsavgifter eller köpt hälso- och sjukvårdstjänster eller betalat medlemsavgifter till fack eller religiösa samfund och dylika. För att behandlingen av kontotransaktionsuppgifter ska vara proportionerlig via det centraliserade systemet ska behandlingsreglerna i artikel 9 och 10 dataskyddsförordningen beaktas. Det är möjligt att behandla kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton om behandlingen gäller någon av underpunkterna a–j i artikel 9.2 i allmänna dataskyddsförordningen eller om uppgifterna behandlas enligt artikel 10, om kontotransaktionerna redogör för personuppgifter utifrån vilka det är möjligt att dra en slutsats om att uppgifterna (såsom gireringar av böter eller ordningsavgifter) gäller en persons fällande domar eller överträdelser.

I reflektionen över följderna av den planerade senare behandlingen för en registrerad, ska förbudet att utnyttja uppgifter för senare behandling enligt 1 b § i den föreslagna lagen beaktas, med undantag för de logguppgifter som används för laglighetsövervakningen. Följaktligen kan proportionaliteten anses vara uppfylld även i fråga om detta kriterium. I listan i artikel 6.4 nämns till sist existensen av behöriga skyddsåtgärder, såsom kryptering eller pseudonymisering. I fråga om detta kriterium vägs proportionaliteten utifrån skyddsåtgärdernas tillräcklighet och dessutom görs en bedömning av om de i tillräcklig grad minskar den höga risken för den registrerades rättigheter och friheter, vilken uppkommer av att uppgifter behandlas enkelt och snabbt via ett centraliserat system och genom att kombinera flera registeruppgifter. Dessa metoder utgörs av logguppgifterna, förbudet på lagstiftningsnivå att behandla uppgifter för andra ändamål samt de organisatoriska och tekniska skyddsåtgärderna, som går igenom närmare i avsnitt 12.1.3.

Den föreslagna lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton innehåller bestämmelser om de paragrafer om rätten att få information vilka fastställts i speciallagarna för myndigheterna och utifrån vilka en myndighet har rätt att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter. Dataombudsmannens byrå har i sitt utlåtande om RP 163/2021 rd riktat uppmärksamhet på att rätten att få information tilldelats till flera myndigheter före allmänna dataskyddsförordningen. Dataombudsmannens byrå har i sitt utlåtande konstaterat att även om grunderna för att stifta bestämmelser om undantag till sekretessbestämmelserna oftast är de samma som kan läggas fram för en avvikelse från ändamålsbegränsningen, är det möjligt att hitta många mål som föreslagits i detta sammanhang i artikel 23.1 i allmänna dataskyddsförordningen. I utlåtandet om förstudien för detta projekt anmärkte dataombudsmannens byrå samma sak och konstaterade att det i förslaget finns skäl att

myndighet för myndighet bedöma de mål som tillämpas vid var tid, de behov som kan härledas ur dessa för bankernas och betalningsinstitutens kontotransaktions- och saldouppgifter och följaktligen bedöma regleringens nödvändighet och proportionalitet för att trygga de mål som avses i artikel 23.1 i förordningen. Det handlar uttryckligen om ett krav som hänför sig till unionsrätten, då det handlar om myndigheters tillgång till personuppgifter, vilket är ett centralt mål för undersökningen i bedömningen av om tredjeländers dataskydd är tillräckligt.

Nödvändigheten och proportionaliteten i fråga om myndigheternas tillgång till kontotransaktionsuppgifter har redan bedömts ovan i avsnitt 4.1.1. Den föreslagna rätten att få information för myndigheterna uppfyller enligt bedömningen förutsättningarna för avvikelse från ändamålsenligheten enligt allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga att rätten för myndigheterna att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter kan anses vara proportionerligt sett till det eftersträvade målet.

Uppgifter som lämnas ut via systemet för transaktions- och saldouppgifter

I propositionen föreslås att en skyldighet enligt 17 f § att överlåta kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton föreskrivs för aktörer enligt 1 a §. Det föreslås att bestämmelser utfärdas om ett sätt att lämna ut information, vilket tillämpas på den redan existerande rätten att få information. De behöriga myndigheterna kan få kontotransaktions- och saldouppgifter från uppgiftslämnarna via sammanställningsprogrammet. De kontotransaktionsuppgifter som lämnas ut ur uppgiftslämnarnas system kan innehålla även särskilda kategorier av personuppgifter och personuppgifter som gäller fällande domar och överträdelser enligt artikel 9 och 10 i dataskyddsförordningen. Sådana uppgifter kan utgöras av till exempel betalningsuppgifter som gäller patientbesök eller uppgifter om medlemsavgifter för fackföreningar.

Dessutom är det möjligt att med systemet begära uppgifter om värdepapper. Enligt förslaget är det inte förpliktande för uppgiftslämnarna att lämna ut dessa uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Om det inte är möjligt att överlämna uppgifter via övervakningssystemet till exempel på grund av uppgiftsinnehållets karaktär, kan uppgiftslämnaren lämna ut de aktuella uppgifterna på ett annat datasäkert sätt, till exempel med en skyddad e-postförbindelse. Dessa uppgifter innehåller särskilda personuppgifter, eftersom det i fråga om uppgifter om värdepapper handlar om grundläggande uppgifter om värdepapper på kundens värdeandelskonto, bland annat om antalet och arten. Kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper vilka lämnas ut via kredit- och betalningsinstitutens datasöksystem eller system för utlämnande av uppgifter samlas enligt förslaget inte till något mellanregister, utan de lämnas ut till myndigheterna direkt från uppgiftslämnaren via sammanställningsprogrammet.

Med beaktande av behandlingens natur, omfattning, kontext och ändamål har konsekvenserna för skyddet för personuppgifter av ovan nämnda uppgifter i sammanställningsprogrammet bedömts stärka skyddet för personuppgifter jämfört med myndigheternas nuvarande sätt att lämna ut uppgifter. När ny teknik används är det möjligt att på ett inbyggt sätt och som standard minimera den höga risk som uppkommer för personens rättigheter och friheter. Med hjälp av ny teknik är det möjligt att bygga upp ett datasäkert sätt att förmedla uppgifter, då ny teknik kan utnyttjas i skyddsåtgärderna, till exempel med skyddade och krypterade förbindelser. Med de inbyggda tekniska och övriga organisatoriska skydds- och säkerhetsåtgärderna och mekanismerna i systemet säkerställs skyddet för personuppgifter, så att de registrerades rättigheter beaktas i enlighet med förpliktelserna enligt allmänna dataskyddsförordningen.

Personuppgiftsansvaren

Det finns bestämmelser om en personuppgiftsansvarigs skyldigheter i allmänna dataskyddsförordningen. I artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det att den personuppgiftsansvarige ansvarar för och ska kunna visa att principerna för behandling av personuppgifter enligt punkt 1 i artikeln har följts. Dessa utgörs av kravet på lagenlighet, rimlighet och öppenhet, ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, korrekthet för personuppgifter och lagringsminimering i fråga om behandlingen av personuppgifter. I enlighet med artikel 23.2 e i allmänna dataskyddsförordningen ska lagstiftningsåtgärderna omfatta definiering av den personuppgiftsansvarige eller grupperna av personuppgiftsansvariga.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton inklusive alla dess element bildar en registerhelhet. I enlighet med propositionen är systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton ett centraliserat system, där den behöriga myndigheten har ett gränssnitt som baserar sig på förfrågningar till sammanställningsprogrammet, via vilket det kan begära information direkt från kredit- och betalningsinstituten och övriga uppgiftslämnare. I fråga om de uppgifter som behandlas i systemen utgörs de personuppgiftsansvariga följaktligen av de behöriga myndigheter som gör begäranden om information. Tullen i egenskap av administratör av sammanställningsprogrammet, de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter samt instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster. I det centraliserade systemet finns det följaktligen flera aktörer som behandlar information och utgör personuppgiftsansvariga och var och en förfar för egen del och självständigt som personuppgiftsansvarig i fråga om den information som de behandlar. När en myndighet inleder en förfrågan eller tar emot information, ansvarar den för att behandlingen av uppgifterna i det egna systemet är lagenlig i enlighet med allmänna dataskyddsförordningen och eventuellt med den egna speciallagstiftningen. Myndigheten ska bland annat säkerställa att den begär endast nödvändiga uppgifter och endast för den tidsperiod för vilken den behöver dessa. Myndighetens interna informationsbehandling ska dessutom omfatta tillräckligt datasäkra förfaranden och informationen ska skyddas och behandlas på så sätt att behandlingen kan certifieras senare.

Tullen ansvarar för att förmedla en begäran om information från en myndighet till uppgiftslämnaren med sammanställningsprogrammet och fungerar följaktligen som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet. I rollen som personuppgiftsansvarig ansvarar Tullen i enlighet med allmänna dataskyddsförordningen för att behandlingen av personuppgifter är lagenlig i sammanställningsprogrammet och Tullen för ett register över logguppgifterna om de begäranden om information som den förmedlat. Tullen är med andra ord inte personuppgiftsansvarig för hela uppgiftsbehandlingen och ansvarar inte till exempel för att bedöma om den som drar nytta av uppgiften, det vill säga myndigheten, har rätt att få de uppgifter som den begärt i en omfattning enligt begäran om information. I fråga om personuppgiftsansvaret enligt dataskyddsregleringen omfattas Tullens sammanställningsprogram av ett föregripande ansvar för att utlämnandet av information uppfyller de grundläggande förutsättningar som fastställts för det. Detta innebär att då en myndighet gör en förfrågan, ska den alltid meddela den bestämmelse som ligger till grund av begäran om information, det vill säga att en förfrågan inte går vidare, om användningsändamålet (bestämmelsen) inte lagts till. När fallets specifikationsuppgifter och övriga bakgrundsuppgifter som är nödvändiga för förfrågan har fyllts i, förmedlar sammanställningsprogrammet uppgifter vidare till uppgiftslämnarna samt de svar som fås på dessa till de behöriga myndigheterna.

Dataskyddsförordningen ålägger en personuppgiftsansvarig bland annat att sörja för att den inte lämnar ut uppgifter utan lagenlig grund. I sin utlåtanedpraxis har grundlagsutskottet betonat

förhandskontroll av utlämnande av uppgifter och den personuppgiftsansvariges ansvar. Den föreslagna tekniska genomförandemodellen möjliggör förhandskontroll, det vill säga att den personuppgiftsansvarige har möjlighet att iaktta den i artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen fastställda skyldigheten att ansvara för att de principer för behandling av personuppgifter som nämns i artikel 5.1 i allmänna dataskyddsförordningen iaktas i behandlingen. I denna utsträckning är den tekniska genomförandemodellen annorlunda än det helt automatiserade kontouppgiftssystemet, där det inte finns möjlighet till förhandskontroll. Till kredit- och betalningsinstituten, instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster förmedlas information om den myndighet som gjort förfrågan, den lagliga grunden för det fall som förfrågan gäller samt referensinformation om ärendet (till exempel diarienummer eller r-nummer). På så sätt har en uppgiftslämnare en möjlighet enligt artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen att bedöma om den begärda informationen är lagenlig och vid behov begära tilläggsuppgifter om förfrågan av den myndighet som gjort begäran. Uppgiftslämnaren kan vägra att lämna ut informationen, om uppgiftslämnaren har ett befogat skäl att misstänka att begäran om information är lagstridig.

I princip baserar sig skyldigheten för de kredit- och betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster vilka lämnar ut information att i enlighet med propositionen lämna ut ovan nämnda kontotransaktions- och saldouppgifter på artikel 5.1 c i allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga på att behandlingen behövs för att uppfylla den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldigheter. Dataskyddsarbetsgruppen har gett utlåtandet 6/2014 om begreppet berättigat intresse för en registerförare i artikel 7 i direktiv 95/46/EG, i vilket den konstaterar att när det handlar om att fullgöra en lagstadgad skyldighet, har registerföraren inte någon valmöjlighet i fråga om att fullgöra eller inte fullgöra skyldigheten. Den lagstadgade skyldigheten ska vara tillräckligt tydlig i fråga om den behandling av personuppgifter som den förutsätter och registerföraren får inte ha orimlig rätt att pröva hur den fullgör den lagstadgade skyldigheten. Eftersom lagen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att få information, kan kredit- och betalningsinstituten i princip lita på myndighetens ansvar för att ansvaret för en personuppgiftsansvarig enligt allmänna dataskyddsförordningen tillgodoses och att grunder för att göra en begäran om information föreligger. Om begäran dock väcker misstankar i fråga om dess proportionalitet hos uppgiftslämnaren till exempel på grund av dess avvikande eller omfattande karaktär, har det alltid möjlighet att begära extra information eller vägra att lämna ut informationen.

En personuppgiftsansvarig ska sörja för att uppgifterna är exakta i enlighet med artikel 5.1 d i allmänna dataskyddsförordningen. I enlighet med artikel 24 och artikel 25 i allmänna dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige, med beaktande av behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt riskerna, av varierande sannolikhetsgrad och allvar, för fysiska personers rättigheter och friheter, både vid fastställandet av vilka medel behandlingen utförs med och vid själva behandlingen, genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder vilka är utformade för ett effektivt genomförande av dataskyddsprinciper – såsom uppgiftsminimering – och vilka säkerställer och visar att denna förordning, dess krav och de registrerades rättigheter iaktas i behandlingen. I denna utsträckning innehåller förpliktelserna i förordningen inte handlingsutrymme i fråga om regleringen och följaktligen är det inte möjligt att utfärda annat genom nationella bestämmelser. Detta innebär att kreditinstitut och andra uppgiftslämnare enligt 1 a § vilka lämnar ut uppgifter ska förvissa sig om att de lämnar ut alla uppgifter som myndigheten begärt, det vill säga att uppgiftsinnehållet är intakt. Tullen har inte rätt till den information som den förmedlar och den kan följaktligen inte ingripa i de uppgifter som den förmedlar via sammanställningsprogrammet till den behöriga myndigheten. Myndigheten ska kunna lita på att de uppgifter som den får är exakta och uppdaterade och täcker alla uppgifter som den begärt. Dataskyddsförordningen

medför dock inte någon skyldighet för en personuppgiftsansvarig att göra en anmälan om felaktig information till den aktör som överlämnat uppgifterna till den.

Eftersom felaktiga uppgifter kan orsaka en avsevärd olägenhet för den registrerades rättigheter och friheter, har den myndighetspersonal som behandlar personuppgifter som fås ur systemet enligt förslaget en skyldighet att enligt den egna organisationens anvisningar anmäla misstankar på grund av brister i uppgifterna eller eventuella dataskyddsavvikelser vilka personalen iakttagit. Eftersom informationens korrekthet och integritet är av primär vikt för systemets pålitlighet, används handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen i förslaget och det föreslås att myndigheterna ska underrätta Tullen om bristfälligheter eller eventuella felaktigheter i uppgifterna. Följaktligen har Tullen möjlighet att via logguppgifterna om en förfrågan utreda om uppgifterna är korrekta hos uppgiftslämnaren. Detta förfarande är en skyddsåtgärd som tillämpas för att säkerställa felfrihet. Om en störningssituation utifrån en intern utvärdering av organisationen uppfyller definitionen av en dataskyddsincident, ska den anmälas till tillsynsmyndigheten i enlighet med dataskyddsregleringen.

Eftersom flera aktörer ansvarar för registeradministreringen av systemet för transaktions- och saldouppgifter – de behöriga myndigheterna, Tullens sammanställningsprogram, de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut information, instituten för elektroniska pengar samt leverantörerna av kryptotillgångstjänster – är det för att säkerställa tydligheten och undanröja tolkningsoklarheter motiverat att utfärda närmare bestämmelser om ansvaren för systemet för transaktions- och saldouppgifter. Tullens roll som personuppgiftsansvarig i egenskap av administratör av sammanställningsprogrammet har varit föremål för kritik av olika aktörer under tiden för den gällande lagen. I synnerhet då det beaktas att uppgifter som till och med kan vara känsliga och gäller enskilda medborgare behandlas i systemet för transaktions- och saldouppgifter, ska det med noggrannare nationell reglering säkerställas att varje part i systemet för transaktions- och saldouppgifter har en tydlig uppfattning om när dess ansvar för informationsbehandlingen börjar och i vilken utsträckning en annan part ansvarar för informationsbehandlingen. Dessutom förutsätts nationell lagstiftning i fråga om den rättsliga grunden för behandling vad gäller behandling av personuppgifter inom den offentliga sektorn.

4.3 De huvudsakliga konsekvenserna

4.3.1 Konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter

I propositionen föreslås reglering som ger möjlighet att lämna ut och förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter samt värdepappersuppgifter som gäller fysiska personer till de behöriga myndigheterna via systemet för transaktions- och saldouppgifter. De uppgifter som lämnas ut till systemet och förmedlas via det utgörs av uppgifter som omfattas av bankhemligheten och de behandlas vid kredit- och betalningsinstitutet och övriga uppgiftslämnare utifrån kundrelationen. Den föreslagna regleringen har följaktligen betydande konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter. Propositionens förhållande till allmänna dataskyddsförordningen och skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna bedöms närmare i avsnitt 4.2.1 respektive avsnitt 12.1.

Efter att användningen av kontanter har minskat, ger uppgifter om betalningsrörelsen på bankkonton en väldigt detaljerad bild av en persons privatliv. Kontotransaktionsuppgifterna redogör för vilka tjänster personen använder, hur han eller hon tillbringar sin fritid, varifrån han eller hon får lön eller andra inbetalningar och vart eller till vem personen gör betalningar. Likaså redogör kontotransaktioner oundvikligen även för uppgifter om andra personer än själva kontoinnehavaren. De kontotransaktionsuppgifter som behandlas i systemet för transaktions- och saldouppgifter kan sålunda innehålla även känsliga och specificerande uppgifter som

inkräftar djupt på integriteten. Transaktionerna kan exempelvis avslöja uppgifter om medlemskap i religionssamfund och om användning av hälso- och sjukvårdstjänster.

Enligt förslaget samlas de kontotransaktions- och saldouppgifter samt andra värdepappersuppgifter vilka behandlas i systemet för transaktions- och saldouppgifter inte till ett register och sålunda bildas inte något nytt uppgiftsinnehåll med förslaget. Det handlar om ett system som förmedlar uppgifter, med vilket en myndighet kan göra en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter eller uppgifter om värdepapper för en viss enskild myndighetsuppgift. Bestämmelserna om uppgiftsinnehållet i systemet innebär följaktligen omfattande behandling av sekretessbelagda personuppgifter i det nya centraliserade systemet för uppgiftsförmedling. Därmed möjliggör de föreslagna bestämmelserna i praktiken att kontotransaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter som gäller alla personer med ett bank- och betalkonto eller värdepapperskonto i Finland behandlas i de lagstadgade myndighetsuppgifterna. Behandlingen av personuppgifter kan även indirekt gälla även uppgifter om personer som är externa i förhållande till den som utgör det egentliga föremålet för behandlingen. Behandling av personuppgifter i samband med det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter orsakar avsevärda risker för en fysisk persons rättigheter och friheter på grund av behandlingens karaktär. Sådana risker utgörs av till exempel lagstridigt utnyttjande av uppgifter och dataskyddsincidenter som gäller personuppgifter.

De risker som orsakas för skyddet för personuppgifter av det nya sättet att behandla personuppgifter minskas genom att utfärda noggrant avgränsade bestämmelser om förutsättningarna för behandling av information och om de uppgifter som lämnas ut och förmedlas via systemet. Enligt förslaget innehåller lagen dessutom bestämmelser om avsevärda skyddsåtgärder, såsom att en begäran om information binds till nödvändighet och endast till användningsrätten för en begränsad personal hos myndigheten, loggregistret, skyldigheten att radera uppgifter samt förbudet att använda information för att sköta andra myndighetsuppgifter. Å andra sidan ökas riskerna för skyddet för personuppgifter av att den registrerades rättigheter har begränsats på så sätt att personen inte har rätt att direkt få information om de uppgifter som begärts om honom eller henne ur systemet och inte heller om vilka uppgifter om honom eller henne som har behandlats i samband med en undersökning som gäller någon annan person. Även om en registrerads rättigheter har begränsats, har en fysisk person tillgång till ett rättsskyddsmedel enligt allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga en möjlighet att överföra bedömningen av proportionaliteten för en begäran om information för bedömning av dataombudsmannen samt en möjlighet att utreda de begärda uppgifterna av myndigheten själv.

Av den allmänna dataskyddsregleringen följer ett stort antal krav och skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter för en personuppgiftsansvarig och ett personuppgiftsbiträde, vilka bidrar till att minska riskerna förknippade med skyddet för personuppgifter. En personuppgiftsansvarig ska beakta bland annat kraven på inbyggt dataskydd och dataskydd som standard enligt föreskrifterna i allmänna dataskyddsförordningen. Allmänna dataskyddsförordningen innehåller även bestämmelser om datasäkerheten. Dessutom finns det även annanstans i lagstiftningen, såsom i informationshanteringslagen, bestämmelser om de datasäkerhetsskyldigheter som ska iaktas i samband med det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter.

På samma gång som skyddet för privatlivet och personuppgifter reduceras kan det dock konstateras att jämfört med nuläget, där myndigheterna gör kontotransaktions- och saldoförfrågningar med väldigt olika sätt att förmedla information, kan medborgarnas skydd för personuppgifter anses stärkas jämfört med nuläget, då myndigheternas förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter förs till det centraliserade systemet, som omfattas av bestämmelser om behandling av uppgifter som motsvarar bestämmelserna om behandling enligt

allmänna dataskyddsförordningen. Utfärdandet av bestämmelser i synnerhet om den rättsliga grunden för behandling, de personuppgiftsansvariga, rätten till information, logguppgifter och förbudet mot annan användning av uppgifter stärker även skyddet för personuppgifter och privatlivet, då det är nödvändigt för myndigheten att få ovan nämnda uppgifter för att sköta en egen myndighetsuppgift. Med införandet av det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter eftersträvas med andra ord ett datasäkrare sätt att behandla uppgifter för de registrerade. Med det möjliggörs ett system som med tanke på de registrerades rättigheter är avsevärt mer övervakat, eftersom de skyddsåtgärder som behövs kan byggas in i systemet genom att dra nytta av ny teknologi så att lagstridig behandling av uppgifter är omöjlig för de behöriga myndigheterna eller åtminstone så att risken för att åka fast för överträdelse av befogenheten vid behandling av uppgifter förbättras avsevärt jämfört med nuläget.

Propositionen förtydligar dessutom frågor som gäller registeradministrering i fråga om övervakningssystemet för bank- och betalkonton och därmed är det tydligare vem som i vilket skede ansvarar för skyldigheterna för en personuppgiftsansvarig som en aktör som värnar om den registrerades friheter och rättigheter. Laglighetsövervakningen i anknytning till skyddet för personuppgifter och användningen av systemet har gått igenom närmare i avsnittet 4.3.2 nedan.

4.3.2 Behandlingen av personuppgifter och laglighetsövervakningen

I och med användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton kan detaljerade begäranden om information överlämnas på ett ännu datasäkrare sätt till de aktörer som har kunder som är föremål för övervakningsåtgärder. När uppgifter behandlas i skyddade system som byggts uttryckligen för detta syfte, förbättrar det även skyddet för personuppgifter för föremålen för förfrågningarna jämfört med nuvarande praxis för att få tillgång till information.

I den föreslagna behandlingen av personuppgifter i det centraliserade systemet är målet att minimera den kända höga risken för en fysisk persons rättigheter och friheter, vilken uppstår av begäranden om information av de behöriga myndigheterna. I synnerhet kravet på att föra ett loggregister hos varje aktör som behandlar information ökar laglighetsövervakningens genomslag.

I det gällande övervakningssystemet för bank- och betalkonton har man beaktat kraven enligt direktivet om finansiell information om att föra ett loggregister i fråga om registret över bank- och betalkonton och sammanställningsprogrammet. Tullen har ansvarat för dessa personuppgiftsansvar. Vid behandling enligt förslaget förblir Tullens roll oförändrad. Den har dessutom en roll som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet, eftersom sammanställningsprogrammet behandlar och förmedlar kontotransaktions- och saldouppgifter och därtill lagrar logguppgifter om dessa. Logguppgifter, vars innehåll regleras i fråga om det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och kontouppgiftssystemet, lagras i sammanställningsprogrammet. Utöver logguppgifter lagras inte andra uppgifter i programmet. Tullens uppgifter i egenskap av personuppgiftsansvarig i fråga om sammanställningsprogrammet anknyter följaktligen fortfarande till att sörja för dataskyddet och datasäkerheten, genomföra ansvarsskyldigheten, ge information om de registrerades rättigheter och sköta andra motsvarande uppgifter för en personuppgiftsansvarig.

Såväl kredit- och betalningsinstituten som myndigheterna är fortfarande personuppgiftsansvariga för de datasöksystem för bank- och betalkonton som administreras av kredit- och betalningsinstituten och myndigheternas elektroniska datasöksystem, vilka hör till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, var och en för det egna datasöksystemet. De behöriga myndigheterna fungerar som personuppgiftsansvariga i fråga om kontotransaktions-

och saldouppgifterna i de begäranden om information som de sänder och mottar via det egna datasöksystemet och sammanställningsprogrammet och de omfattas av skyldigheterna för personuppgiftsansvariga och behandling av personuppgifter enligt allmänna dataskyddsförordningen och speciallagarna för myndigheterna.

De behöriga myndigheterna utför själva laglighetsövervakningen av de förfrågningar som de gjort och Tullen förmedlar vid behov logguppgifter till de behöriga myndigheterna för detta ändamål. Följaktligen blir information om gjorda kontotransaktions- och saldoförfrågningar kvar i de behöriga myndigheternas egna system, vilket möjliggör kontroll i efterskott. Laglighetsövervakningen kan genomföras till exempel med behörighetshantering. I enlighet med förslaget ska en myndighet avgränsa behörigheten till ett system till endast en viss personalgrupp. Laglighetsövervakningen beträffande övervakningssystemet för bank- och betalkonton koordineras enligt förslaget fortfarande av Tullen, som har upprättat en anvisning om laglighetsövervakningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vilken även gäller för de lagstadgade behöriga myndigheterna.

Kredit- och betalningsinstituten och övriga uppgiftslämnare ansvarar på samma sätt för att behandlingen av information är förenlig med allmänna dataskyddsförordningen. I enlighet med förslaget ska uppgiftslämnarna föra ett loggregister över de begäranden om information som förmedlats till dem och svaren på dessa. I modellen enligt den nuvarande lagstiftningen får de aktörer som lämnar ut kundrelationsuppgifter om konton inte information om den myndighet som gjort förfrågan, utan informationen om myndigheten och den lagstadgade grunden blir kvar i programmet utan att den förmedlas vidare. I fråga om förfrågningar som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter förmedlas däremot information om den myndighet som gjort förfrågan, den lagstadgade grunden för förfrågan samt det enskilda myndighetsärende som förfrågan gäller till den aktör som förmedlar informationen. Följaktligen har uppgiftslämnaren en faktisk möjlighet att fullgöra ansvarsskyldigheten enligt artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen, vilken omfattar till exempel en möjlighet att begära tilläggsinformation från den myndighet som gjort förfrågan eller att vägra att lämna ut information.

Följaktligen förbättras laglighetsövervakningen av begäranden om information avsevärt jämfört med nuläget. När uppgifterna i nuläget begärs på en blankett, blir logguppgifterna i enlighet med förslaget kvar i systemet i flera register. En logguppgift om utlämnandet av information blir kvar i det sammanställningsprogram som förmedlar informationen, i systemet för den myndighet som begär information och i uppgiftslämnarens system. Ett flerfaldigt loggregister förbättrar laglighetsövervakningen väsentligt. För att säkerställa skyddet för personuppgifter är utlämnandet av kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton dessutom bundet till att uppgifterna är nödvändiga för att fullgöra den lagstadgade uppgiften för den behöriga myndigheten. Beslutet om att lämna ut uppgifter fattas på tillräcklig hög tjänstenivå hos myndigheten. I enlighet med förslaget kan endast personer som fått en fullmakt till detta begära uppgifter. En uppgiftslämnare har möjlighet att vägra att lämna ut uppgifter, vilket möjliggör att en extern aktör kan besluta sig för att bedöma om en begäran om information är lagenlig. Om uppgiftslämnaren har en misstanke till exempel om antalet begäranden om information eller deras allmänna omfattning, med andra ord att informationsbehandlingen strider mot allmänna dataskyddsförordningen, ska uppgiftslämnaren föra ärendet vidare för bedömning till det egna dataskyddsombudet och vid behov vidare till dataombudsmannen. Laglighetsövervakningen enligt myndighet har behandlats mer ingående i avsnitt 4.1.1.

I artikel 35 i allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om konsekvensbedömningen i fråga om dataskydd. I punkt 1 i artikeln föreskrivs det att om en typ

av behandling, särskilt med användning av ny teknik och med beaktande av dess art, omfattning, sammanhang och ändamål, sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter, ska den personuppgiftsansvarige före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet för personuppgifter. Dataombudsmannens byrå har i sitt utlåtande om förstudien konstaterat att ”då den tekniska genomförandemodellen, Tullens så kallade sammanställningsprogram, är i fokus i den föreslagna behandlingen, föreslår jag att en bedömning ännu görs av artikel 35.10 i den egentliga lagpropositionen och därtill att en konsekvensbedömning enligt program ännu görs om behandlingen och dataöverföringen i praktiken innan programmet införs. Skyldigheten att göra en sådan konsekvensbedömning kan härledas ur artikel 35.1 i allmänna dataskyddsförordningen, med beaktande av den grundlagsbaserade tolkningen om att kontouppgifter hör till kärnområdet för privatlivet, vilken gjorts i projektet och tidigare i riksdagsbehandlingen.” I artikel 35.10 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det att om behandling enligt artikel 6.1 c eller e har en rättslig grund i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av, reglerar den rätten den aktuella specifika behandlingsåtgärden eller serien av åtgärder i fråga och en konsekvensbedömning avseende dataskydd redan har genomförts som en del av en allmän konsekvensbedömning i samband med antagandet av denna rättsliga grund, ska punkterna 1–7 inte gälla, om inte medlemsstaterna anser det nödvändigt att utföra en sådan bedömning före behandlingen. Följaktligen har en konsekvensbedömning enligt artikel 35.10 gjorts som en del av lagberedningen. I statsrådets anvisning om konsekvensbedömning vid lagberedning föreskrivs det att om bedömningen görs i samband med lagberedningen, är det inte nödvändigtvis behövligt för den personuppgiftsansvarige att göra den på nytt innan de faktiska behandlingsåtgärderna börjar, såvida inte annat föreskrivs separat om ärendet. Den personuppgiftsansvarige ska dock kontinuerligt granska behandlingsåtgärdernas konsekvenser och risker för att bedöma om personuppgifterna behandlas i enlighet med bedömningen. Eftersom varje myndighet i den föreslagna modellen för egen del ansvarar för de skyldigheter som hör till en personuppgiftsansvarig, ska varje myndighet i samband med införandet göra en programspecifik konsekvensbedömning av behandlingen och dataöverföringen i praktiken. Konsekvensbedömningen hjälper den personuppgiftsansvarige att iaktta kraven i dataskyddslagstiftningen och att dokumentera och visa att de iakttas.

Innehållet i den konsekvensbedömning som gjorts vid lagberedningen i samband med propositionen har ansetts vara sekretessbelagt, varför det inte publiceras i sin helhet som en del av regeringens proposition.

Konsekvensbedömning av dataskyddet i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Så som konstaterats ovan, har man i samband med lagberedningen bedömt konsekvenserna av de planerade behandlingsåtgärderna för skyddet för personuppgifter. Nedan följer ett sammandrag av bedömningen.

De behöriga myndigheterna kan begära och få kontotransaktions- och saldouppgifter enligt 3 kap. i den föreslagna nya lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton via systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Sammanställningsprogrammet förmedlar begäranden om information av myndigheterna till uppgiftslämnarna och även svar på dessa till de behöriga myndigheterna. De behöriga myndigheterna enligt propositionen uppgår till sammanlagt åtta, varav polisen, centralen för utredning av penningtvätt, Gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten använder samma gränssnitt/datasöksystem. Myndigheten ska specificera den bestämmelse och

det referensnummer som gäller ärendet och som ligger till grund för begäran om information. Information om denna grund förmedlas till uppgiftslämnaren och den blir även kvar i Tullens logguppgiftssystem samt i logguppgifterna i det system som varje myndighet administrerar.

Uppgiftslämnarnas skyldighet att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter via sammanställningsprogrammet baserar sig på föreslagna nya 17 a och 17 c §. Det finns bestämmelser om en personuppgiftsansvarigs skyldigheter i allmänna dataskyddsförordningen. I artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det att den personuppgiftsansvarige ansvarar för och ska kunna visa att principerna för behandling av personuppgifter enligt punkt 1 i artikeln har följts. Dessa principer är bland annat att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer att de skyddas från olovlig och lagstridig behandling. Allmänna dataskyddsförordningen ålägger en personuppgiftsansvarig att sörja för att den inte lämnar ut uppgifter utan lagenlig grund till en myndighet. Den lagenliga grunden för utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter via det automatiserade sammanställningsprogrammet utgörs av de ändringar av övervakningssystemet för bank- och betalkonton vilka nu utfärdas. Den personuppgiftsansvarige fullgör sin ansvarsskyldighet enligt allmänna dataskyddsförordningen med stöd av den lagstadgade skyldigheten.

Enligt 1 d § 4 mom. i den föreslagna lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton ska en myndighet i sin begäran om information ange till vilket delsystem dess begäran om information riktar sig. I 17 § e föreskrivs dessutom att den behöriga myndigheten ska specificera utifrån vilken bestämmelse den begär information ur systemet. I systemet skapas ett inbyggt dataskydd och dataskydd som standard på så sätt att en begäran om information ska uppfylla alla angivna kriterier för att förfrågan ska framskrida via systemet. Följaktligen är det möjligt att göra förfrågningar ur systemet först då myndigheten gett alla uppgifter som gäller hur begäran riktar sig i systemet för kontotransaktions- och saldouppgifter och alla uppgifter som systemet kräver, såsom laglighetsgrunden, det vill säga den författning om rätten att få information som berättigar till att göra förfrågan, dess användningsändamål och referensnummer för det aktuella ärendet samt IBAN-numret eller något annat identifikationsignum för det konto som förfrågan gäller. I fråga om begäranden om information som förmedlats via sammanställningsprogrammet förmedlas information om vilken registrerad, det vill säga kund, begäran om information hänför sig till. I praktiken blir denna information kvar i uppgiftslämnarens logguppgifter, varför det fortfarande i denna utsträckning finns ett behov av att utfärda bestämmelser om sekretessbeläggningen av information, så att kredit- och betalningsinstitutet inte kan använda logguppgifter eller röja dem för egen eller någon annans vinning och inte heller till någon annans nackdel. Följaktligen kan ett kredit- och betalningsinstitut inte heller ge en egen kund eller någon annan aktör information om att en myndighet gjort en begäran om information som gäller en registrerad eller om att ett svart getts på en sådan begäran. Med andra ord är det inte ens möjligt att röja om en begäran om information existerar. Artikel 25 i allmänna dataskyddsförordningen gäller inbyggt dataskydd och dataskydd som standard, det vill säga att den personuppgiftsansvarige ska genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att, i standardfallet, säkerställa att endast personuppgifter som är nödvändiga för varje specifikt ändamål med behandlingen behandlas. Denna skyldighet gäller antalet inhämtade personuppgifter, omfattningen av behandlingen, förvaringstiden och tillgången till dessa. De nuvarande tekniska användningsförbindelserna ska omfatta behöriga kontroller, som begränsar och kontrollerar behandlingen av uppgifter, såsom utlämnandet av uppgifter. I fråga om de uppgifter som förmedlas via sammanställningsprogrammet ersätts bristen i fråga om förhandsbedömning av de lagliga förutsättningarna för utlämnande av uppgifter av en teknisk förhandskontroll som byggs i systemet, det vill säga att det är möjligt att begära uppgifter ur systemet endast om den bestämmelse som ligger till grund för förfrågan om uppgifter har angetts, lagringen av logguppgifter i systemet, en organisatorisk kontroll, det vill säga att endast myndighetens

personal som befullmäktigats och utbildats för detta har rätt att göra förfrågningar, samt dessutom av dataombudsmannens rätt att göra granskningar i efterskott. Ansvaret för en personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsregleringen är med andra ord föregripande ansvar för att utlämnandet av uppgifter uppfyller de förutsättningar som ställts på det.

Så som konstaterats ovan, möjliggör inte regleringen för uppgiftslämnare i den gällande lagen förhandsövervakning, eftersom informationen ska lämnas ut omedelbart, det vill säga att de aktörer som administrerar informationssystemet med stöd av regleringen befriats från ansvaret att göra förhandskontroller. Förändringen enligt propositionen, enligt vilken kredit- och betalningsinstituten och övriga uppgiftslämnare i fråga om begäranden om kontotransaktions- och saldouppgifter får information om den myndighet som begärt information, den bestämmelse som ligger till grund för begäran om information och det fall som informationen gäller, innebär att uppgiftslämnaren kan fullgöra skyldigheterna enligt allmänna dataskyddsförordningen i enlighet med underpunkt c i artikel 5.1 i allmänna dataskyddsförordningen. Personuppgifter ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. En uppgiftslämnare har enligt förslaget vid behov även rätt att vägra lämna ut uppgifter eller att begära extra uppgifter om den framförda begäran om information. Det är befogat att fundera på de ändamål för vilka en uppgiftslämnare använder uppgifter i efterskott. Allmänna dataskyddsförordningen medför en skyldighet för en personuppgiftsansvarig att säkerställa grunderna för behandlingen av personuppgifter innan uppgifterna lämnas ut, och med andra ord inte längre efter att uppgifterna har lämnats ut, varvid det är befogat att även fundera på vilken författning som ligger till grund för övervakningen i efterskott vid kreditinstituten. Användningen av logguppgifter ska avgränsas i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas, det vill säga till sådan övervakning i efterskott som är möjlig enligt lagen och förordningarna. En uppgiftslämnare kan till exempel behöva logguppgifter då personuppgifter i dess register innehåller fel och den registrerade har en skyldighet att anmäla felet. I så fall är logguppgiften om personen och den tidpunkt då uppgifter lämnats ut till Tullens sammanställningsprogram tillräcklig information för att göra en anmälan till Tullen. I egenskap av personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet har Tullen fortfarande en skyldighet att till den behöriga myndigheten anmäla fel som förmedlats vidare med sammanställningsprogrammet. En personuppgiftsansvarigs skyldighet anknyter till förhandskontrollen, och om det efter utlämnandet framkommer att den personuppgiftsansvarige inte på tillräckligt sätt säkerställt att principerna för behandling av personuppgifter iakttagits, innebär det att en dataskyddsincident ägt rum. Den föreslagna lösningen i propositionen leder till att myndighetsverksamheten är öppnare än behandlingen enligt den gällande lagen.

Överlag är ändringen i fråga om de uppgifter som förmedlas till uppgiftslämnaren proportionerlig och nödvändig, så att dataskyddet i behandlingen av personuppgifter via sammanställningsprogrammet är så bra som möjlig och så att de uppgifter som förmedlats är avgränsade endast till nödvändiga uppgifter. För de behöriga myndigheter som använder systemet ska den information som begärs ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton vara nödvändig för att utföra en lagstadgad uppgift för myndigheten, det vill säga att myndigheten ska pröva om nödvändighetsförutsättningarna är uppfyllda innan en begäran om information görs. Dessutom föreskrivs det i nya föreslagna 17 e § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton att rätt att få uppgifter enligt 17 b och 17 d § och möjlighet att göra sökningar av dessa innehas endast av en medlem av en myndighets personal, som utnämnts och befullmäktigats att utföra dessa uppgifter. Möjligheten att göra en förfrågan är avgränsad och granskningen av en förfrågan har säkerställts enligt organisationens interna godkännandeförfaranden. Dessutom övervakas användningen av systemet genom den interna laglighetsövervakningen, varvid det är möjligt att även i efterskott förvissa sig om vem som begärt information, med vilken befogenhet och för vilket ändamål.

Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet raderas från programmet omedelbart efter att uppgifterna lämnats ut. Endast logguppgifterna lagras och föreslagna 17 h § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton innehåller omfattande bestämmelser om lagringen av sådana uppgifter.

Den föreslagna lösningen innebär å ena sidan ännu snabbare och effektivare tillgång till kontotransaktions- och saldouppgifter och därmed även tillgång till särskilda personuppgifter, som de aktuella uppgifterna kan innehålla. I denna utsträckning reducerar förslaget skyddet för personuppgifter och privatlivet. Målet med de tillräckliga skyddsmetoderna och den regelbundna övervakningen av dessa är att minimera den höga risken för en individs rättigheter och friheter.

I propositionen föreslås åtkomsträttigheter till systemet för myndigheter som redan för närvarande har rätt att få de aktuella uppgifterna med stöd av den gällande lagstiftningen. När skyddet för personuppgifter och proportionaliteten för det föreslagna operativsystemet vägs, ska man även väga varför myndigheter med rätt att få uppgifterna i fråga med stöd av den gällande lagstiftningen inte borde ha åtkomst till dessa uppgifter i elektroniskt format och i ett visst strukturellt format, då uppgifterna för närvarande fås minst i pappersform. Dessa uppgifter omfattas av bankhemligheten, men de behöriga myndigheterna enligt propositionen har redan i den gällande lagstiftningen getts tillgång till dessa uppgifter.

Systemet för transaktions- och saldouppgifter omfattar behandling av personuppgifter, vilket alltid utgör en risk för skyddet för personuppgifter. En synnerligen hög risk bildas då känsliga uppgifter behandlas i ett centraliserat system. Med beaktande av syftet med behandlingen, de noggrant avgränsade förutsättningar som ställts på den, såsom förutsättningen om att en begäran om information ska vara nödvändig och att den ska ha en koppling till en enskild myndighetsuppgift under behandling och de olika riskreducerande åtgärderna, såsom lagring av logguppgifter och kravet på att utse och befullmäktiga personal som använder systemet hos de behöriga myndigheterna, kan den återstående risken anses vara befogad.

4.3.3 Ekonomiska konsekvenser

Bland myndigheterna hänför sig de viktigaste ekonomiska konsekvenserna av propositionen till enheten för kontoregistret vid Tullen. Tullen ansvarar under handledning av finansministeriet för att genomföra övervakningssystemet för bank- och betalkonton och för den tekniska utvecklingen av systemet. I propositionen föreslås det att Tullen förmedlar kontotransaktions- och saldouppgifter till de behöriga myndigheterna via sammanställningsprogrammet. Införlivandet av kontotransaktioner i övervakningssystemet för bank- och betalkonton har uppskattats kosta omkring 700 000 till 800 000 euro. Det totala kostnaderna utgörs av behoven av att ändra infrastrukturen och samarbetet för att utveckla programmet. Kostnadsuppskattningen kräver en ännu noggrannare teknisk planering. Den uppgång i administreringsuppgifter som systemet orsakar kan inte ännu i detta skede uppskattas, utan den kommer att preciseras i samband med den tekniska planeringen.

Fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vars preliminära förutsättning varit att genomföra ett sammanställningsprogram, har i planen för återhämtning och resiliens (RRP) i Finlands program för hållbar tillväxt föreslagits att genomföras som en del av reformen ”Säkerställande av en effektiv tillsyn och efterlevnad av förebyggande av penningtvätt” (kod P2C3R1), vars framsteg under de följande årens följs även i fråga om de landspecifika rekommendationer som kommissionen gett till Finland år 2022. När möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter fogats till lagen om ett övervakningssystem för

bank- och betalkonton och produktionsanvändningen inletts före den 30 juni 2026 genom att dra nytta av de strukturer som Tullen utvecklat för detta ändamål, är Finland berättigat att ansöka om utbetalningar till ett belopp av 1,6 miljoner euro av kommissionen ur faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). Om Finland däremot inte har lyckats genomföra sina projekt enligt planen för återhämtning och resiliens, kan inkomstförlusterna enligt finansministeriets beräkningar stiga till hela 80 miljoner euro.

Polisen, Utsökningsverket och Skatteförvaltningen har egna informationssystem tillsammans med vissa kreditinstitut, via vilka uppgifter om bank- och betalkonton begärs och lämnas ut. Grundandet av dessa informationssystem har baserat sig på avtal mellan myndigheterna och kreditinstituten, medan övervakningssystemet för bank- och betalkonton är obligatoriskt för de aktörer som fastställts i lagen, såsom kreditinstituten. Via informationssystemen utlämnas även uppgifter om kontotransaktioner, det vill säga att de är mer omfattande än i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, via vilket det för närvarande är möjligt att begära och lämna ut endast ägaruppgifter om kontot. Utan personalkostnader har de kostnader som orsakats för myndigheterna uppgått till omkring 300 000 euro och till omkring 400 000–500 000 euro med personkostnader för kreditinstituten. När systemet skapats, är det avsevärt förmånligare att kopiera det till elektroniska förbindelser som skapas till andra aktörer. Genom att foga kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton uppstår kostnadsbesparingar av att polisen, Utsökningsverket och Skatteförvaltningen kan avstå från sina bilaterala system med vissa kreditinstitut samt av att behovet av att bygga nya bilaterala gränssnitt upphör. Detta kan generera avsevärda besparingar i framtiden. Utsökningsverkets uppskattning av de nuvarande dataöverföringskostnaderna för bankförfrågningar är omkring 450 000–550 000 euro per år.

Fogandet av kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton kräver tekniskt sett inte att nya gränssnitt byggs till de myndigheter som omfattas av övervakningssystemet för bank- och betalkonton. En kontotransaktions- och saldoförfrågan görs via samma myndighets datasöksystem som en förfrågan om kontouppgifter enligt den gällande lagen. Kostnadsbeloppet enligt myndighet varierar följaktligen beroende på om myndigheten för egen användning byggt ett eget system för förfrågningar eller ett gränssnitt till sammanställningsprogrammet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I regeringens proposition 163/2021 rd bedömdes olika myndigheters kostnader för det gränssnitt som byggs till Tullens sammanställningsprogram. Det konstaterades att kostnaderna varierar mellan olika myndigheter beroende på om myndigheten utöver gränssnittet även ska bygga ett system för förfrågningar (till exempel polisens system Sapatti), om ett sådant inte redan finns. Kostnaderna påverkas även av detta programs egenskaper eller av om myndigheten redan har ett existerande system som måste ändras. Minst kostnader på grund av fogandet av kontotransaktionsuppgifter uppstår i en situation där en myndighet redan byggt en anslutning till gränssnittet i sammanställningsprogrammet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, eftersom det då inte finns något behov av att bygga datakommunikationsförbindelser, utan det då är möjligt att använda de existerande förbindelserna. I dessa fall är även den använda tekniken och verksamhetsmodellen bekant i förhållande till Tullens definition.

Polisen, centralen för utredning av penningtvätt, Gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten använder samma gränssnitt. Polisen har färdigt byggt ett gränssnitt, varför de totala kostnaderna uppskattas till omkring 30 000–50 000 euro om en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter blir den enda nya uppgift som begärs i en nuvarande kontoförfrågan enligt den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och helt nya gränssnitt eller meddelanden inte behöver utvecklas.

4.3.4 Konsekvenser för kredit- och betalningsinstitut och övriga uppgiftslämnare

Kredit- och betalningsinstituten förorsakas kostnader av efterlevnaden av myndighetsregleringen, vilken omfattar begäranden av information som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter enligt detta förslag. Det har varit obligatoriskt för kredit- och betalningsinstitut att ansluta sig till övervakningssystemet för bank- och betalkonton och byggandet av datasöksystem eller utlämnande av uppgifter till kontoregistret har orsakat kostnader för dem. Administreringen av systemen orsakar även kontinuerliga kostnader. Den i propositionen föreslagna rätten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton gör dessa kostnader mer befogade, då systemen inte är byggda endast för ett väldigt snävt användningsändamål. Å andra sidan ökar skyldigheten enligt propositionen att överlämna kontotransaktions- och saldouppgifter via det centraliserade systemet regleringen för kredit- och betalningsinstituten och de kostnader som orsakas för dessa i initialskedet av regleringen. I fråga om kreditinstituten har man framfört en oro över att en sådan reglering kan sätta nationella kredit- och betalningsinstitut i en ojämlig ställning i förhållande till de internationella aktörer som inte omfattas av den föreslagna regleringen.

Den föreslagna skyldigheten att överlämna kontotransaktions- och saldouppgifter innebär att nya meddelandestrukturer införs för kreditinstitut och andra aktörer som administrerar ett datasöksystem. Överlämnandet av kontotransaktions- och saldoförfrågningar och svaren på dessa sker dock via samma existerande gränssnitt som de för närvarande utnyttjar för att förmedla uppgifter som hänför sig till kundrelationen för ett konto. Följaktligen orsakas inte kostnader av att bygga ett nytt gränssnitt för kreditinstituten och andra aktörer som administrerar ett datasöksystem. Kostnader orsakas dock av de tekniska ändringarna som gäller behandlingen av en ny meddelandetyp, men samtidigt försvinner behovet av att administrera flera gränssnitt med olika myndigheter. Genomförandet av kostnadsbesparingar påverkas av hur möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktioner via övervakningssystemet för bank- och betalkonton påverkar de nuvarande eller eventuella planerade bilaterala lösningar. Kostnadsbesparingar uppstår av den centraliserade digitaliseringen av kontotransaktionsförfrågningar och i synnerhet av att det manuella arbetet minskar avsevärt. Det ökade informationsutbytet som sker i en elektronisk och smidigare form bedöms även på lång sikt medföra kostnadsbesparingar för kreditinstituten, eftersom mindre arbetstid ägnas åt informationsutbytet.

Förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton minskar även den administrativa bördan för kredit- och betalningsinstitut i den utsträckning som myndigheterna riktat förfrågningar till en sådan person eller ett sådant företag som inte har något konto i det aktuella kredit- och betalningsinstitutet. I den föreslagna modellen ska den behöriga myndigheten först göra en förfrågan om kontouppgifter till det automatiserade kontouppgiftssystemet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, om den inte känner till IBAN-kontot för den person eller det företag som är föremål för förfrågan, varefter den egentliga förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter görs via systemet för transaktions- och saldouppgifter endast till den kreditinstitut där personen eller företaget i fråga har ett konto. Följaktligen orsakas inga onödiga förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter längre för kredit- och betalningsinstituten.

Andra aktörer än de som administrerar ett datasöksystem för bank- och betalkonton enligt 1 a § ska överlämna de begärda kontotransaktions- och saldouppgifterna via det datasäkra systemet för utlämnande av uppgifter som Tullen byggt upp. Det föreslagna tekniska genomförandesättet innebär för dessa uppgiftslämnare ett behov att själv kunna sammanställa de begärda kontotransaktions- och saldouppgifterna till den form som Tullen fastställt och lämna ut dem

till systemet för utlämnande av uppgifter. Det handlar dock inte om att bygga upp ett datasöksystem. Uppskattningarna av dessa kostnader har inte ännu färdigställts, men det handlar om en kostnadseffektiv lösning, och i enlighet med den förväntas kostnaderna inte bli värst stora.

4.3.5 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I propositionen föreslås det att en funktion fogas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter, som Tullen utnyttjar för att förmedla kontotransaktions- och saldiförfrågningar som gjorts av de behöriga myndigheterna med sammanställningsprogrammet till uppgiftslämnarna och deras svar på förfrågningarna till de behöriga myndigheterna. Enligt förslaget utnyttjar Tullen för informationsförmedlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter samma sammanställningsprogram som Tullen använder för att förmedla kunduppgifter om konton i enlighet med den gällande lagen. Tullen förmedlar förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till kreditinstitutets datasöksystem eller på ett annat datasäkert sätt till de uppgiftslämnare som inte har byggt upp något eget datasöksystem. Uppgiftslämnarna överlämnar svaren via datasöksystemet eller systemet för utlämnande av uppgifter tillbaka till sammanställningsprogrammet för att hämtas av den myndighet som gjort förfrågan. Tullens uppgift i behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter är endast att förmedla information mellan myndigheterna och uppgiftslämnarna. Tullen för ett loggregister över kontotransaktions- och saldiförfrågningar och förmedlar logguppgifter enligt behov till de behöriga myndigheterna för laglighetsövervakningen av dessa.

I fråga om de behöriga myndigheter som föreslagits i propositionen blir processen för att göra kontotransaktions- och saldiförfrågningar smidigare i och med möjligheten att göra kontotransaktions- och saldiförfrågningar via det elektroniska centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Förmedlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton möjliggör att överlappande informationssystem slopas, minskar den arbetstid som myndigheterna ägnar åt kontotransaktions- och saldiförfrågningar och minskar de överlappande förfrågningarna. Det manuella arbetet hos såväl myndigheten som kreditinstitutet minskar, eftersom förmedlingen av kontotransaktionsuppgifter i strukturerad och elektronisk form gör det lättare att behandla och utnyttja dessa. Dataskyddet och datasäkerheten förbättras då automatiseringen av logguppgifter effektiviserar laglighetsövervakningen av förfrågningar och alla förfrågningar fås via samma elektroniska datasäkra kanal, där bägge ändor i kommunikationen har identifierats fullständigt och principerna för informationsbehandlingen har föreskrivits på lagnivå.

Som motvikt till de ekonomiska kostnader som orsakas i synnerhet av det tekniska byggandet och testningen av systemet för transaktions- och saldouppgifter kan en ekonomisk fördel urskiljas på längre sikt, vilken uppnås i och med att mängden manuellt arbete minskar. Detta innebär å sin sida att myndighetsresurser kan riktas kostnadseffektivare på det övriga myndighetsarbetet.

Europeiska parlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1654 om ändring av (EU) 2019/1153 vad gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingssystemet och tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter (nedan *direktivet om finansiell information*) utfärdades den 31 maj 2024. Enligt direktivet om finansiell information ska gränsöverskridande förfrågningar om kontotransaktioner sändas i ett harmoniserat format via de nationella åtkomstpunkterna. I praktiken har utnyttjande av ISO 20022-meddelandestrukturen varit utgångspunkten för

beredningsarbetet. Eftersom de meddelandestrukturer och uppgiftsinnehåll som förmedlas via övervakningssystemet för bank- och betalkonton är förenliga med internationella ISO20022-standarder och eftersom rekommendationen om att använda ISO20022-meddelanden (Camt.052 och/eller Camt.053), som används av de europeiska lagövervakningsmyndigheterna, iaktas i processerna med frågor och svar i anknytning till förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter, möjliggör möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton att detta förslag implementeras nationellt. Om kontotransaktions- och saldouppgifter inte kan fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, måste centralkriminalpolisens internationella enhet, som verkar som nationell åtkomstpunkt, bygga ett separat gränssnitt med varje betal- och kreditinstitut, vilket har avsevärda kostnadskonsekvenser såväl för polisen som för kredit- och betalningsinstituten.

En del av de myndigheter som berörs av propositionen har därtill separat bedömt vad de föreslagna ändringarna innebär för deras verksamhet.

Skatteförvaltningens konsekvensbedömning av fogandet av kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Det nya elektroniska och centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter som byggs för övervakningssystemet för bank- och betalkonton har en konsekvens som effektiviserar Skatteförvaltningens verksamhet. Enligt förslaget förmedlas kontotransaktions- och saldoförfrågningar som görs av myndigheterna via Tullens sammanställningsprogram till kreditinstitutens datasöksystem och svaren på förfrågningarna från datasöksystemet till de behöriga myndigheterna. Uppgifterna ska överlämnas utan dröjsmål och senast på den följande bankdagen.

I första hand påskyndas kontrollen vid Skatteförvaltningen av att kontouppgifter fås ur systemet. I nuläget har kreditinstituten i typfallet två veckor på sig att besvara en förfrågan om kontotransaktioner av Skatteförvaltningen. Uppgifterna är tillgängliga avsevärt snabbare via systemet. Mottagandet av kontotransaktionsspecifik information via det centraliserade systemet påverkar även övervakningens omfattning, då de kontotransaktionsspecifika uppgifterna fås snabbare och i enhetligare form. För det andra minskar strukturen och uppgiftsinnehållet enligt den gemensamma standarden (ISO20022) i de kontotransaktionsuppgifter som fås via systemet den arbetstid som ägnas åt behandlingen av uppgifter vid Skatteförvaltningen. För närvarande är de kontotransaktionsrapporter som Skatteförvaltningen begär direkt av de olika bankerna väldigt olika sinsemellan i fråga om filformat, struktur och uppgiftsinnehåll. Kontoutdrag med ett snävt uppgiftsinnehåll försvårar och bromsar skattekontrollarbetet. Vid enskilda skattekontrollåtgärder finns det ofta ett behov av att bilda en helhetsbild av alla uppgifter som finns i de kontoutdrag som anknyter till kontrollåtgärden. Detta förutsätter konvertering och omarbetning av kontoutdragen till en harmoniserad strukturform. Största delen av kontoutdragen kan konverteras automatiskt, men en del av kontoutdragen kräver manuell konvertering. Såväl automatiseringen som den manuella konverteringen kräver resurser. Mottagandet av kontotransaktionsrapporter i standardiserade strukturer minskar behovet av resurser för automatiseringen och den manuella konverteringen med uppskattningsvis 2,5 årsverken. I beskattningens enhet har det uppskattats att den arbetstid som sparas in som en följd av införandet av systemet uppgår till omkring 4,5 årsverken. Dessutom är det möjligt att förvänta sig att informationens kvalitet och riktighet förbättras då det inte längre är behovligt att göra någon manuell konvertering.

Å andra sidan är det möjligt att utifrån de erfarenheter som fås från tidigare projekt kring tillgången till kontotransaktionsuppgifter och införandet av övervakningssystemet för bank- och betalkonton konstatera att resurser behövs för att införa och administrera det nya systemet. Uppbyggandet av gränssnittet kommer enligt uppskattning inte att kräva avsevärda resurser, men däremot kommer införandet att kräva resurser. Uppskattningen påverkas bland annat av kvaliteten på definitionsdokumentationen, vilken för närvarande inte är känd. Mest resurser kommer att gå till testningen av systemet, vilket enligt uppskattning kommer att orsaka mycket extra arbete. Med nuvarande resurser kan Skatteförvaltningens Produkthanteringsenhet göra testningen och även om testningen kan automatiseras, har det uppskattats att den ändå kräver extra resurser. Införandet och testningen kommer uppskattningsvis att öka resursbehovet med två årsverken. Utifrån tidigare projekt bedöms det därtill att administreringen kommer att kräva extra resurser. Det uppskattade behovet av extra resurser är ett årsverke. Dessutom ska det beaktas att eventuella skyddsåtgärder kan öka kostnaderna beroende på hur de byggs och till exempel övergångstiderna har konsekvenser bland annat för de resurser som används för testningen.

Tullen

För Tullen främjar mottagandet av kontotransaktionsuppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton den elektroniska behandlingen av kontotransaktionsförfrågningar och det möjliggör att förfrågningar om kontotransaktioner riktas till rätt aktör inom finansbranschen. Mottagande av kontotransaktionsuppgifter direkt eller senast på följande bankdag påskyndar avsevärt skötseln av Tullens uppgifter. Numera kan det ta upp till två veckor innan ett svar fås från en aktör inom finansbranschen.

Mottagning av kontotransaktionsuppgifter av aktörer inom finansbranschen är en väsentlig del av utförandet av de uppgifter som föreskrivits för Tullen i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton. Till exempel Tullens bankkontoförfrågningar för undersökningar och företagsgranskningar gäller så gott som alltid kontotransaktionsuppgifter. Följaktligen är det viktigt att få kontotransaktionsuppgifter från alla aktörer via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, oberoende av det tekniska genomförandet (det vill säga om aktören överlämnar uppgifter till kontoregistret eller om aktören genomför ett datasöksystem). Kontotransaktionsuppgifternas betydelse beror bland annat på utgångspunkterna för brottsbekämpningen och inte på aktörens storlek. Mottagande av kontotransaktionsuppgifter i samma format underlättar även den fortsatta behandlingen av uppgifterna, det vill säga att det är enklare att behandla uppgifterna för det användningsändamål för vilket de hämtats.

Centralen för utredning av penningtvätt

Kontotransaktionsuppgifter har en central ställning då brott förhindras, avslöjas, utreds och förs till åtalsprövning, varför fogande av kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton är centralt för polisverksamheten. I nuläget, där endast en del av de uppgifter som är nödvändiga för polisen fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, det vill säga ägar-, innehavar- och bankfackuppgifter om ett konto, är systemets operativa nytta för centralen för utredning av penningtvätt och polisens enheter minimal. Centralen för utredning av penningtvätt har inte tagit i bruk övervakningssystemet för bank- och betalkonton på grund av ovan nämnda orsaker.

Mottagande av kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton påskyndar tillgången till kontotransaktionsuppgifter för polisen och centralen för utredning av penningtvätt och minskar därmed avsevärt den arbetstid som ägnas åt behandling av manuella

förfrågningar och svar. Dessutom säkerställer ett enhetligt och övervakat system en behandling som är datasäker och beaktar dataskyddet. Fogandet av kontotransaktionsförfrågningar till övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer att ha resurskonsekvenser för polisen, vilka ska granskas närmare efter att de tekniska definitionerna getts. I fråga om centralen för utredning av penningtvätt kommer införandet av övervakningssystemet för bank- och betalkonton och fogandet av kontotransaktionsuppgifter till det att ha relativt stora resurskonsekvenser, då de datatekniska lösningar som systemet förutsätter genomförs genom att bygga ett separat gränssnitt till penningtväftsregistret. Innan gränssnittet byggs använder centralen för utredning av penningtvätt systemet via polisens gemensamma gränssnitt för förfrågningar.

Utsökningsverket

Vid sidan om vanliga fordringsärenden verkställer utmätningsmännen även andra privaträttsliga förpliktelser samt kvarstad och tillfällig kvarstad enligt tvångsmedelslagen. Dessutom har Utsökningsverket till uppgift att sköta beslag och frysningar som gäller internationella sanktionsärenden och frysning av medel för att bekämpa terrorism. Även säkringsåtgärderna enligt 7 kap. i rättegångsbalken verkställs enligt bestämmelserna i utsökningsbalken.

Utsökningsverket gör årligen omkring 10 miljoner bankförfrågningar. Största delen av förfrågningarna görs som gränssnittsförfrågningar via utsökningsmyndighetens informationssystem (Uljas). En del av förfrågningarna görs dock fortfarande manuellt, eftersom gränssnitt har byggts till utsökningsmyndighetens informationssystem med endast vissa banker. Om uppgifter behövs för en längre period än två månader, beställs och utlämnas uppgifter dessutom manuellt (i allmänhet per e-post). Utsökningsmyndigheten har inte information om i vilka banker gäldenärerna eller svarandena har bankkonton och därför görs förfrågningar så gott som utan undantag till alla största banker. Användning av övervakningssystemet för bank- och betalkonton möjliggör för Utsökningsverket att de slutliga kontotransaktionsförfrågningarna riktas endast till de banker där gäldenären eller svaranden har bankkonton. På så sätt minskas den administrativa bördan hos bank- och finansinstituten och Utsökningsverkets resurser sparas. Dessutom fås svar av en större grupp av aktörer än för närvarande elektroniskt via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Riktade förfrågningar förbättrar dataskyddet, då förfrågningarna görs via gränssnittsförbindelsen och inte per e-post.

Vid Utsökningsverket har behandlingen av kontouppgifter avgränsats till de tjänstemän som sköter den ifrågavarande gäldenärens utsökningsärenden. Endast gäldenärens/svarandens ansvariga utmätningsman, en utmätningsman från samma team och den häradsfogde som sköter ärendet kan granska de uppgifter som beställts via informationssystemet. Utöver dessa ser tjänstemän inom specialverkställigheten vilka bekämpar grå ekonomi kontouppgifter som gäller det egna områdets gäldenärer och svaranden.

Övergången till övervakningssystemet för bank- och betalkonton syns hos Utsökningsverket i synnerhet på så sätt att förfrågningarna till bankerna för att utreda eventuella uppgifter som hänför sig till kundrelationen faller bort och att det är möjligt att avstå från bilaterala system med bankerna. På samma gång uteblir även sändningen av bankförfrågningar som sänds manuellt, vars svar kan komma med ett dröjsmål som kan vara upp till flera veckor långt. Byggandet och införandet av ett nytt system orsakar i initialskedet kostnader, men det kan uppskattas att inbesparingar uppnås på lång sikt, då bankförfrågningar som görs för att utreda kundrelationen och separata kontotransaktionsförfrågningar faller bort.

4.3.6 Konsekvenser för konsumenterna

Kredit- och betalningsinstituten orsakas kostnader av att iaktta regleringen kring finansmarknaden. Kostnaderna kan bidra till att påverka priserna på de produkter som kredit- och betalningsinstituten erbjuder. Förslaget om en möjlighet för myndigheterna att få kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton kan bedömas ha konsekvenser för konsumenterna i den utsträckning som det minskar kostnaderna och den administrativa bördan för kreditinstituten på grund av sändningen av kontotransaktions- och saldouppgifter, vilket å sin sida kan ha konsekvenser för konsumentpriserna för olika tjänster och produkter som kreditinstituten erbjuder.

Förslaget i propositionen om en mer omfattande möjlighet för myndigheterna att dra nytta av övervakningssystemet för bank- och betalkonton ökar sannolikt antalet myndigheter som använder systemet. Detta gör det lättare att centralisera och rikta förfrågningar som gäller bank- och betalkonton och minskar myndigheternas behov av att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till de kredit- och betalningsinstitut hos vilka det inte finns någon kundrelation. Riktade förfrågningar förbättrar följaktligen skyddet för personuppgifter jämfört med nuläget.

Det ännu smidigare mottagandet av kontotransaktionsuppgifter kan i och med att myndigheternas verksamhet effektiviseras leda till att myndigheterna begär kontotransaktions- och saldouppgifter oftare än för närvarande. Detta kan dock leda till att kontotransaktions- och saldouppgifter som gäller en privatperson oftare än för närvarande lämnas ut till den behöriga myndigheten. Bakgrunden till en begäran om information är dock alltid en enskild lagstadgad uppgift för en myndighet och de nödvändiga kontotransaktionsuppgifter som behövs för att utföra den. Dessutom är det viktigt att beakta att ett ökat antal kontotransaktions- och saldotsförfrågningar och behandlingen av dessa främjar förverkligandet av straffansvaret, vilket å sin sida stärker medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter.

4.3.7 Centraliseringen av den offentliga förvaltningens informationshantering

Fogandet av kontotransaktions- och saldouppgifter till de uppgifter som fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton minskar behovet hos de myndigheter som är berättigade att få kontotransaktions- och saldouppgifter att administrera och bygga egna bilaterala gränssnitt till kreditinstitutens system, vilket genomför målet om att centralisera statsförvaltningens informationssystem och minskar behovet av överlappande informationssystem. Mottagande av alla bankuppgifter från ett system effektiviserar sannolikt användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton även i fråga om dess nuvarande användningssyfte och ökar det antal myndigheter som är berättigade att använda systemet och ansluter sig som användare av det.

4.3.8 Ändringskonsekvenser för informationshanteringen

I propositionen föreslås det att en ny funktion fogas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton – ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter – som Tullen utnyttjar för att förmedla kontotransaktions- och saldotsförfrågningar som gjorts av de behöriga myndigheterna med sammanställningsprogrammet till kredit- och betalningsinstituten, liksom även svaren av kredit- och betalningsinstituten på förfrågningarna till de behöriga myndigheterna. Följaktligen har propositionen konsekvenser för informationsmaterialen och informationssystemen.

Informationshanteringsenheten ska i sin bedömning av förändringar som avser informationshantering beakta interoperabiliteten mellan informationslager samt möjligheterna att utnyttja informationslager för skapande och utnyttjande av informationsmaterial. På basis av bedömningen ska informationshanteringsenheten vidta de åtgärder som behövs för att ändra informationshanteringsmodellen och genomföra ändringarna.

Tullen har den 26 oktober 2022 gett en föreskrift om gränssnittet för förfrågningar för kreditinstituts datasöksystem och en anvisning om genomförandet av det. Varje kreditinstitut som genomför datasöksystemet eller en annan uppgiftslämnare, såsom ett betalningsinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett kreditinstitut eller en leverantör av kryptotillgångstjänster, tolkar ordern från gränssnittet och gränssnittsbeskrivningen och genomför ordern i ett datasöksystem som är kompatibelt med dess eget system och arkitektur. Enligt de uppgifter som fås utifrån kontoregisterprojektet finns det i oktober 2024 sammanlagt 17 datasöksystem som administreras främst av kreditinstituten, men även av vissa betalningsinstitut. Över 95 procent av de uppgifter som är tillgängliga ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton är tillgängliga ur datasöksystemen. I enlighet med propositionen överlämnar de uppgiftslämnare som administrerar ett datasöksystem kontotransaktions- och saldouppgifter med sitt datasöksystem. Övriga aktörer enligt 1 a §, vilka inte byggt upp ett datasöksystem, lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter enligt förslaget med det system för utlämnande av uppgifter som Tullen byggt upp. Tullen fastställer behandlingsreglerna även för utlämnande av uppgifter för dessa aktörer.

I den nuvarande situationen har myndigheterna byggt bilaterala gränssnitt eller förfrågningssystem med olika kredit- och betalningsinstitut. Det har inte varit möjligt att få andra kontouppgifter än uppgifter som hänför sig till kundrelationen ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Myndigheterna har hämtat kontotransaktionsuppgifter via separata system. Följaktligen har det varit nödvändigt för varje myndighet att bygga ett stort antal gränssnitt för att få omfattande uppgifter om bank- och betalkonton och anknutna kontotransaktionsuppgifter. Enligt propositionen kan myndigheterna göra alla förfrågningar som gäller bankkonton med ett och samma övervakningssystem för bank- och betalkonton. Det föreslås att Tullens sammanställningsprogram förmedlar myndighetsförfrågningar till uppgiftslämnarna och vidarebefordrar uppgifter som fås om dessa till de behöriga myndigheterna. Propositionen minskar även avsevärt myndigheternas behov av att bygga separata direkta gränssnitt till kredit- och betalningsinstituten.

I informationsförmedlingsmodellen enligt förslaget har ansvaret för laglighetsövervakningen, såsom registreringen av logguppgifter och användningen av systemet, spridits till myndigheterna och uppgiftslämnarna. Varje aktör som lämnar ut och drar nytta av uppgifter genomför ett lagstadgat loggsystem, som följer förfrågningarna i gränssnitten. Uppgiftslämnarna får även information om vilken myndighet som begär uppgifter och med vilken befogenhet förfrågan gjorts. Enligt förslaget förmedlar Tullens sammanställningsprogram förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter och svar på förfrågningarna, vilka kan innehålla personuppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter eller i övrigt är känsliga uppgifter. Uppgifterna sparas dock inte i Tullens sammanställningsprogram, utan endast logguppgifter sparas i sammanställningsprogrammet. Uppgifterna förmedlas till de behöriga myndigheterna som är skyldiga att iaktta allmänna dataskyddsförordningen och de bestämmelser i dataskyddslagen vilka kompletterar den samt bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten och vars speciallagstiftningen därtill innehåller reglering kring skyddet för särskilda kategorier av personuppgifter och övriga känsliga uppgifter. Propositionens förhållande till allmänna dataskyddsförordningen har bedömts mer ingående ovan i avsnitt 4.2.1 Bedömning i förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Dessutom föreslås det att lagen om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton innehåller bestämmelser om att en begäran om information som gäller kontotransaktioner ska basera sig på att uppgifterna är nödvändiga för att utföra myndighetens uppgifter. Eftersom kontotransaktionsuppgifter kan innehålla även känsliga personuppgifter, ska de randvillkor som definierats i grundlagsutskottets utlåtandepraxis iaktas då de behandlas, liksom även förutsättningarna i allmänna dataskyddsförordningen. Enligt propositionen förmedlas information om den myndighet som gjort begäran och grunden för begäran till uppgiftslämnaren, så att den har en faktisk möjlighet att bedöma om begäran om information är lagenlig och att begära tilläggsuppgifter av myndigheten med anledning av begäran om information.

Tullens sammanställningsprogram förmedlar kontotransaktions- och saldouppgifter i kredit- och betalningsinstitutens system till de behöriga myndigheterna. De kontotransaktions- och saldouppgifter som förmedlas lagras inte i sammanställningsprogrammet, utan de uppgifter som lagras i sammanställningsprogrammet är logguppgifter, som används endast för laglighetsövervakningen. De behöriga myndigheterna är personuppgiftsansvariga för de uppgifter som förmedlas via sammanställningsprogrammet till de egna informationssystemen och de ansvarar för sekretessen, skyddet för personuppgifter och behandlingens lagenlighet för de uppgifter som de behandlar och lagrar.

I fråga om förslaget om det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter har bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna behandlats närmare ovan i avsnittet om de ekonomiska konsekvenserna.

Det finns bestämmelser om utlåndeförfarandet i 3 kap. 9 § i informationshanteringslagen. Enligt den ska de statliga ämbetsverken och inrättningarna tillställa finansministeriet en på basis av 5 § 3 mom. och 8 § 1 mom. gjord bedömning för utlåtande om utnyttjandet av informationslager och informationssystem samt om interoperabiliteten och informationssäkerheten, då en förändring bedöms få betydande ekonomiska eller funktionella konsekvenser för informationshanteringen eller verksamheten eller då det är fråga om väsentliga förändringar i strukturella gränssnitt för gemensamma informationslager inom den offentliga förvaltningen. Finansministeriet har för avgivande av utlåtande rätt att trots sekretessbestämmelserna få nödvändig information från statliga myndigheter. Närmare bestämmelser om utlåndeförfarandet finns i 2 § i statsrådets förordning om utlåndeförfarandet i ärenden som gäller förändringar i informationshanteringen (1301/2019). Enligt den ska ett statligt ämbetsverk och en statlig inrättning av finansministeriet begära utlåtande om en förändring i informationshanteringen när ämbetsverket eller inrättningen bedömer att 1) totalkostnaden för upphandling, utveckling eller ändring av den offentliga förvaltningens eller statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster eller informationslager uppgår till minst 1 miljon euro, 2) totalkostnaden för upphandling, utveckling eller ändring av informations- och kommunikationstekniska tjänster eller informationslager som är avsedda för ett eller flera verksamhetsområdens gemensamma bruk uppgår till minst 5 miljoner euro, 3) totalkostnaden för upphandling, utveckling eller ändring av informations- och kommunikationstekniska tjänster eller informationslager som är avsedda för ämbetsverkets eller inrättningens eget bruk uppgår till minst 5 miljoner euro och ibruktagandet av tjänsten eller informationslagret har konsekvenser för andra myndigheters tillgång till information.

I 2 mom. i paragrafen föreskrivs det dessutom att ett statligt ämbetsverk eller en statlig inrättning ska begära utlåtande av finansministeriet när ämbetsverket eller inrättningen bedömer att totalkostnaden för en förändring i strukturella gränssnitt för den offentliga förvaltningens eller statens gemensamma informationslager uppgår till minst 1 miljon euro.

Eftersom det i fråga om sammanställningsprogrammet handlar om ett gemensamt system för flera verksamhetsområden enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i ovan nämnda förordning av statsrådet, är gränsen i euro för att begära ett utlåtande 5 miljoner euro. Enligt uppskattning kommer kostnaden för att foga möjligheten att göra förfrågningar om och förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton att uppgå till omkring 700 000–800 000 euro, varvid det inte finns något behov av att begära ett utlåtande.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Byggande av ett nytt centraliserat system

Alternativet till att foga möjligheten att förmedla kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton är att skapa ett helt nytt centraliserat system för förmedling av kontotransaktionsuppgifter. Ett separat system är lagstiftningstekniskt sett enklare, eftersom det tydligare redogör för att det handlar om en lösning som baserar sig på ett nationellt behov. Ett separat system undanröjer inte problemet med överlappande system och utspridd information. Ett separat system ökar kostnaderna jämfört med den föreslagna lösningen, eftersom systemet kräver att helt nya informationssystem byggs och även att dataarkitektur tas fram. På grund av kostnadsrelaterade orsaker och det praktiska genomförandet kan ett separat system följaktligen inte ses som ett beaktansvärt alternativ. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton, som skapats för att genomföra femte penningtvättsdirektivet, har byggts sedan år 2019, varför det kan anses vara befogat att utnyttja systemet för att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter även i fråga om de kostnader och resurser som använts för detta.

Utnyttjande av ett annat myndighetssystem

I förstudien före lagstiftningsprojektet bedömdes möjligheten att få kontotransaktionsuppgifter via ett befintligt system hos Skatteförvaltningen, Utsökningsverket eller polisen i stället för övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Eftersom varje myndighets system skapats för olika miljöer och för olika användningsändamål, ansåg arbetsgruppen att de föreslagna systemen inte utgjorde en alternativ lösning till elektronisk centralisering av kontotransaktioner. Kontotransaktionssökningarna är tätt integrerade i bakgrundssystemen och de är myndighetsspecifika. Dessutom finns till exempel polisens system i myndigheternas säkerhetsnät (TUVÉ), till vilket övriga myndigheter inte har tillgång. Behörigheter till olika myndigheters system är också en utmaning.

Uppdelning av övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Ett alternativ till den föreslagna lösningen är att dela upp det existerande övervakningssystemet för bank- och betalkonton så att även de kredit- och betalningsinstitut som administrerar datasöksystem för bank- och betalkonton lämnar ut uppgifter som hänför sig till kundrelationen enligt artikel 32a i femte penningtvättsdirektivet till kontoregistret. I så fall är alla uppgifter som hänför sig till kundrelationen tillgängliga ur ett centraliserat enkelriktat personregister, registret över bank- och betalkonton. Kontotransaktions- och saldouppgifterna fås däremot utifrån en separat lagstiftning med datasöksystemen för bank- och betalkonton.

Detta alternativ orsakar extra kostnader för de kredit- och betalningsinstitut som genomfört ett datasöksystem för bank- och betalkonton, eftersom de i fråga deras rapporteringsskyldighet för

kontouppgifter enligt artikel 32a i femte penningtvättsdirektivet måste genomföra tekniska lösningar för att ansluta sig om aktörer som uppdaterar uppgifter i det register över bank- och betalkonton som administreras av Tullen. Å andra sidan kan besparingar uppkomma för kredit- och betalningsinstituten i framtiden då sjätte penningtvättsdirektivet sätts i kraft. Enligt sjätte penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att informationen från centraliserade bankkontoregister finns tillgänglig via den gemensamma åtkomstpunkt för bankkontoregister som ska utvecklas och drivas av kommissionen. Om de centraliserade bankkontoregistren sammankopplades, skulle myndigheter med åtkomst till den gemensamma åtkomstpunkten snabbt kunna fastställa om en person innehar bankkonton i andra medlemsstater utan att behöva göra förfrågningar om detta till alla motparter i de andra medlemsstaterna. I fråga om förfrågningar som omfattar hela EU kan detta i det värsta scenariot innebära att förfrågningarna stiger till en miljon per år. För att bilda svar på förfrågningar som omfattar hela EU är det möjligt att även en förmåga att behandla transkriberande och ungefärliga sökningar krävs. Genom att ersätta besvarandet av förfrågningar om kontouppgifter utifrån förfrågningar i datasöksystemen genom att genomföra en förmåga att göra uppdateringar i kontoregistret, undviker de rapporteringsskyldiga utöver den behandlingsförmåga för datatrafiken som den enorma förfrågningsmassan orsakar även komplexa transkriberande och ungefärliga sökningar i deras egna bakgrundssystem. De existerande datasöksystemen kan dock fortsättningsvis utnyttjas, eftersom det är möjligt att behandla förfrågningar om kontotransaktioner inom ramen för de redan genomförda datasöksystemen med relativt små förändringar.

Uppdelning av systemen kan dessutom förtydliga att mekanismen för förmedling av kontotransaktions- och saldouppgifter avviker från kravet på att förmedla kundrelationsuppgifter utifrån femte penningtvättsdirektivet. I detta alternativ står det klart att fullständigt nationell lagstiftning utfärdas om centraliserad elektronisk informationsförmedling.

På grund av orsaker relaterade till tidsschemat för detta lagstiftningsprojekt har det inte ansetts vara möjligt att utreda detta ärende i detta sammanhang. Ärendet kan granskas senare i samband med arbetet för en totalrevidering av penningtvättslagstiftningen.

Avgränsning av gruppen av uppgiftslämnare

I förstudien före lagberedningsprojektet hade gruppen av aktörer som lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter avgränsats till aktörer som administrerar ett datasöksystem för bank- och betalkonton, vars kontotransaktions- och saldouppgifter täcker omkring 95 procent av de uppgifter som myndigheterna behöver. Bakgrunden till denna mer begränsade grupp av uppgiftslämnare var att arbetsgruppen inte ansåg att det var rimligt att aktörer i kontoregistret förpliktats att bygga ett datasöksystem för att överlämna kontotransaktions- och saldouppgifter. De aktörer som lämnar ut uppgifter till registret över bank- och betalkonton och som hör till övervakningssystemet för bank- och betalkonton är i regel mindre aktörer och det krävs att de använder jämförelsevis stora resurser, såväl i fråga om tid som i fråga om kostnader, för att skapa ett datasöksystem.

Under lagberedningsprojektet lyfte arbetsgruppen dock fram att även aktörer som lämnar ut uppgifter till kontoregistret allt oftare tar emot förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter, eftersom bland annat en stor mängd olika betalningsförmedlare används i stället för traditionella banker och betalningsinstrument. Med andra ord måste myndigheterna göra flera separata förfrågningar för att få uppgifter. Dessutom är det möjligt att en del av uppgifterna inte fås och inte utnyttjas, om myndigheterna inte har information som fås från annat håll om användningen av tjänster hos de aktörer som finns i kontoregistret. Under beredningen beslöt sig arbetsgruppen för att Tullen genomför ett system för utlämnande av uppgifter, med vilket

även de aktörer som lämnar ut kontouppgifter till kontoregistret förpliktas att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Detta sätt att förmedla information är en mindre tung datasäkerhetslösning än ett datasöksystem för att lämna ut uppgifter. Eftersom registret över bank- och betalkonton, dit ovan nämnda aktörer med jämna mellanrum lämnar ut kontoägaruppgifter om deras kunder är ett enkelriktat register, finns det inget gränssnitt från det till de aktörer som lämnar ut information. På grund av detta ska förmedlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter hos de aktörer som lämnar ut uppgifter till kontoregistret genomföras med ett separat system för utlämnande av uppgifter.

Genomförande av rätten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter i etapper

Ett alternativ till förslaget är att myndigheterna tilldelas behörighet att göra förfrågningar om kontotransaktioner i etapper. I det inledande skedet kan behörighet att göra förfrågningar tilldelas till exempel endast till förundersökningsmyndigheterna för att förhindra, utreda och föra brott till åtalsprövning och först i ett senare skede till övriga myndigheter som är med i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Detta alternativ undanröjer dock inte det problem som gäller rätten att få information för andra myndigheter som behöver kontotransaktions- och saldouppgifter, eftersom de fortfarande är tvungna att utveckla sina egna gränssnitt till kredit- och betalningsinstituten och följaktligen undanröjs inte det befintliga problemet som gäller överlappande informationssystem och utspridd information. Detta undanröjer inte heller den utmaning som kredit- och betalningsinstituten upplever på grund av variationen i myndigheternas förfrågningar och skillnaderna i myndighetspraxis. Genom att centralisera förfrågningarna till ett och samma system och på samma gång harmonisera behandlingen av begäranden om information och förtydliga rätten att få information underlättas även behandlingen av information vid kredit- och betalningsinstituten.

Ingen ändring jämfört med nuläget

Ett alternativ är även att fortsätta nuläget, det vill säga att myndigheterna gör de förfrågningar om de kontotransaktions- och saldouppgifter som de behöver via de egna gränssnitten eller genom att dra nytta av andra eventuella sätt att göra förfrågningar och vidareutvecklar sina bilaterala informationssystem till de kredit- och betalningsinstitut av vilka de behöver uppgifter. Inte heller detta alternativ undanröjer det befintliga problemet med överlappande informationssystem och utspridd information.

I detta alternativ finns det skäl att beakta att Finland ansökt om finansiering för projektet ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). När möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter fogats till lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och produktionsanvändningen inletts före den 30 juni 2026 genom att dra nytta av de strukturer som Tullen utvecklat för detta ändamål, är Finland berättigat att ansöka om utbetalningar till ett belopp av 1,6 miljoner euro av kommissionen ur RRF-finansieringen. Eftersom den finansiering som ansökts för fogandet av en möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter är kopplad till ett projekt kring förhindrande av penningtvätt vilket består av flera delar, kan inkomstförlusten uppgå till hela 80 miljoner euro, om en ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton inte föreskrivits före den överenskomna tidpunkten och Finland inte lyckats uppnå sitt mål.

5.2 Utländsk lagstiftning och andra förfaranden som tillämpas utomlands

För närvarande är det möjligt att få kontotransaktionsuppgifter från centraliserade bankkontoregister eller datasöksystem i tre EU-länder (Estland, Italien, Grekland). Dessutom har en lagstiftningsändring som gäller ärendet varit under beredning redan i flera år i Holland. I alla länder förutom i Italien förmedlas uppgifterna via datasöksystem och en centraliserad mekanism.

Den centraliserade mekanismen i Estland är ett elektroniskt datasöksystem, via vilket myndigheterna kan få uppgifter från bank- och kreditinstituten. Från och med år 2020 har det varit möjligt att få kontotransaktionsuppgifter och det uppdaterade saldot från de senaste fem åren ur systemet. Systemet har byggts på så sätt att bankernas svar i huvudsak bildas automatiskt. Om bankerna så önskar, kan de även svara på en förfrågan på ett mer manuellt sätt, varvid dröjsmålet är några timmar. Svaren inkommer dock senast samma dag. Enligt lagen har bankerna dock flera dagar på sig att besvara en begäran om information. Användarna utgörs av Utsökningsverket, centralen för utredning av penningtvätt och de myndigheter som övervakar lagenligheten.

I Italien kan skatteförvaltningen, centralen för utredning av penningtvätt eller en annan myndighet som övervakar lagenligheten göra en förfrågan om kontotransaktionsuppgifter via det centraliserade bankkontoregistret. Uppgifter som gäller kundrelationer och kontosaldo uppdateras en gång per månad i bankkontoregistret.

I Grekland har det redan i 10 år varit möjligt att få kontotransaktionsuppgifter från datasöksystemen och uppgifter kan fås för hela denna tidsperiod. Uppgifterna fås inom ett dygn, men oftast kommer svaret ännu snabbare. Information om vilken myndighet som begär uppgifter och grunden för den förmedlas till kreditinstituten. Systemet har flera myndighetsanvändare.

I Holland bereds en ändring av lagen om finansinspektionen (Wet op het financieel toezicht), som möjliggör att kontotransaktioner förmedlas från datasöksystemen via en centraliserad mekanism till de behöriga myndigheterna i enlighet med de gällande befogenheterna. Kontotransaktioner ska sändas för de fem senaste åren, men de stora bankerna har meddelat att de kan sända kontotransaktioner från en tidsperiod på sju år. Den rättsliga grunden är nationell enligt förslaget. Kontotransaktionerna hämtas med ISO20022-meddelanden (i CAMT052/053-form).

6 Remissvar

Samråden med sakkunniga under beredningen

Under arbetsgruppens arbete hördes den dataskyddsspecialist som justitieministeriet utnämnt och en företrädare för dataombudsmannen. Båda två lyfte som en central observation fram att frågan om vem som är personuppgiftsansvarig ska förtydligas så att en ansvarig aktör tydligt fastställts för varje behandlingsåtgärd. Eftersom det handlar om behandling av uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter, vilka konstitutionellt sett är känsliga uppgifter, ska man i lagstiftningskedet beakta kraven på behandlingen av särskilda personuppgifter i allmänna dataskyddsförordningen. Likaså betonades vikten av noggrant avgränsad lagstiftning och systemets interna skyddsåtgärder, men även de organisatoriska förfarandereglernas vikt lyftes fram.

Dessutom hörde arbetsgruppen banker som företräds av Finanssiala ry. En allmän anmärkning vid samråden med bankerna var vikten av att regleringen kring rätten att få information är noggrant avgränsad. Bankerna önskade att man med lagstiftningsändringarna kan genomföra ett centraliserat system, som ur bankernas synvinkel förtydligar utlämnandet av kontotransaktions- och saldoinformation. Bankernas företrädare lyfte fram de behöriga myndigheternas ansvar för att en begäran om information är proportionerlig och den övriga lagenligheten i bedömningen.

Remissförfarandet

Utkastet till proposition sändes på remiss mellan den 10 oktober och den 21 november 2024 och till Ålands landskapsregering mellan den 5 november 2024 och den 17 december 2024. Ett utlåtande gavs av Ålands landskapsregering, Finlands Näringsliv, Finanssiala ry, Finansinspektionen, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, centralkriminalpolisen, justitieministeriet, Polisstyrelsen, försvarsministeriet, Gränsbevakningsväsendets stab, skyddspolisen, Finlands advokatförbund, Företagarna i Finland rf, dataombudsmannens byrå, Tullen, Utsökningsverket, finansministeriet och Skatteförvaltningen. Riksdagens justitieombudsman och justitiekanslersämbetet meddelade att de inte yttrar sig ärendet.

6.1 Allmänt om remissvaren

Remissinstanserna ansåg i sina utlåtanden att propositionsutkastet och dess mål var värda att understödja överlag och de föreslagna ändringarna ansågs vara ändamålsenliga och motiverade. Flera remissinstanser betonade att de i propositionen avsedda myndigheterna redan med stöd av den gällande lagstiftningen har rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter från aktörerna inom finansbranschen och fogandet av möjligheten till en förfrågan om dessa uppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton utvidgar följaktligen inte de befogenheter som föreskrivits i de nuvarande lagarna. Enligt Finansinspektionen och Företagarna i Finland är det föreslagna förfarandet snabbare, exaktare och mer rättssäkert jämfört med att sporadiska förfrågningar görs antingen med skyddad e-post eller per brev. Centralkriminalpolisen anser att de föreslagna ändringarna i hög grad är värda att understödja och viktiga med tanke på ett effektivt utförande av polisens lagstadgade uppgifter och ett genomförande enligt dataskyddsregleringen. I och med ändringen görs kontotransaktionsuppgifter, som ofta är i fokus i brottbekämpningen, i enlighet med förslaget tillgängliga för myndigheterna via ett tekniskt verktyg som möjliggör laglighetsövervakning och omfattas av koherent dataskydd, i stället för att varje myndighet avgör förfarandesätten och dataskyddsfrågor utifrån de egna utgångspunkterna. Även Polisstyrelsen anser att propositionen stödjer målen om att stärka brottbekämpningen, bekämpa grå ekonomi, förhindra penningtvätt och återvinna vinning av brott. Att förmögenhetsuppgifter och övriga behövliga uppgifter som nämnts i propositionen i omfattande grad blir tillgängliga för förundersökningen kan anses vara viktigt och även nödvändigt för att uppnå ovan nämnda mål. Försvarsministeriet konstaterar att systemet kan anses effektivisera myndigheternas verksamhet och beaktar i synnerhet förebyggandet och avslöjandet av brott samt de sensitiva aspekterna i underrättelseverksamhet. Även Utsökningsverket konstaterar att förfrågningar om och mottagande av kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton effektiviserar dess process för att göra förfrågningar, eftersom ett stort antal aktörer med vilka utsökningsmyndigheten för närvarande inte har någon gränssnittsförbindelse för att göra förfrågningar lämnar uppgifter till systemet. Enligt Gränsbevakningsväsendets stab minskar de föreslagna ändringarna arbetsmängden även hos de aktörer som ger svar, eftersom förfrågningarna framöver kan riktas på ett mer avgränsat sätt till de aktörer av vilka information behövs. Gränsbevakningsväsendets stab anser att ändringarna ökar datasäkerheten och -skyddet och främjar genomförandet av Gränsbevakningsväsendets interna laglighetsövervakning. Även

enligt skyddspolis är propositionen värd att understödja och den uppfyller väl de mål som satts upp för den. Finlands Näringsliv rf understödjer i synnerhet propositionens mål om att lätta på kredit- och betalningsinstitutens administrativa börda i fråga om förfrågningar om kontotransaktioner genom att centralisera myndighetsförfrågningar till ett system, där regleringen kring behandling av förfrågningar om kontotransaktioner harmoniseras för alla myndigheter och de förfrågningar som de gör. Även finansministeriet, Tullen och Skatteförvaltningen anser att det är värt att understödja förslaget om att i övervakningssystemet för bank- och betalkonton bilda en ny funktion som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter, via vilken myndigheterna framöver på ett centraliserat sätt kan få kontotransaktions- och saldouppgifter som är nödvändiga för deras uppgifter. Finansministeriet och Tullen konstaterar att de deltagit aktivt i arbetsgruppens verksamhet och i detta sammanhang framfört sina synpunkter, som i avsevärd grad beaktats redan under arbetsgruppens arbete. Även justitieministeriet anser att det med tanke på lagens mål och programmet för Petteri Orpos regering är motiverat att bankernas kontotransaktions- och saldouppgifter lämnas ut till myndigheterna via tekniska gränssnitt genom att dra nytta av övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Ålands landskapsregering konstaterar att de föreslagna ändringarna gäller ärenden som hör till rikets lagstiftningsmakt.

De föreslagna ändringarna ansågs orsaka ekonomiska och administrativa kostnader för uppgiftslämnarna i och med såväl ändringarna i informationssystemen som uppgången i antalet förfrågningar, men det centraliserade systemet bedömdes även generera besparingar för tillsynsobjekten med tidens gång. I synnerhet i utlåtandena av Tullen och Finanssiala ry lämnas flera förbättringsförslag, enligt vilka de föreslagna bestämmelserna och motiveringarna till dessa ska preciseras och kompletteras för att undvika att lagstiftningen är oklar och lämnar utrymme för tolkning. Finanssiala ry anser att det är viktigt att i den fortsatta beredningen rikta uppmärksamhet på de lagstadgade rättigheterna för de kunder som är föremål för utlämnande av uppgifter och uppgiftslämnarna samt på att säkerställa förtroendeskyddet i anknytning till utlämnande av uppgifter. Justitieministeriet lyfter fram anmärkningar som gäller i synnerhet det nationella handlingsutrymmet i EU-rätten, de krav som ställts på behandling av kontotransaktionsuppgifter som på det konstitutionella planet fastställts som känsliga personuppgifter samt på de förutsättningar som ställts på myndighetens rätt att få information.

6.2 Anmärkningar om utlåtandena och ändringarna i propositionen utifrån utlåtandena

Finanssiala ry anser, med beaktande av det snäva uppgiftsinnehållet i myndigheternas begäranden om information och det knappa tidsschemat som fastställts för dessa, att det förblir oklart på vilka sätt uppgiftslämnaren de facto kan göra en fallspecifik bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten för utlämnandet inom tidsfristen. På grund av det snäva uppgiftsinnehållet i en begäran om information jämföras ett positivt beslut om utlämnande av information enligt Finanssiala ry i praktiken med ett automatiserat enskilt beslut enligt artikel 22 i allmänna dataskyddsförordningen, vilket ytterligare komplicerar situationen med tanke på bedömningen av riskerna i fråga om den myndighet som gör förfrågan, uppgiftslämnaren och systemet för transaktions- och saldouppgifter. Finanssiala ry anmärker att uppgiftslämnarna i egenskap av personuppgiftsansvariga har en skyldighet att säkerställa att all behandling är lagenlig i enlighet med artikel 6 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Finanssiala ry anser även att det är viktigt att man i samband med den fortsatta beredningen säkerställer att minimiinnehållet i begäranden om information av myndigheterna är tillräckligt detaljerat, så att uppgiftslämnaren kan uppfylla sin ansvarsskyldighet enligt artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen. Dessutom konstaterar Finanssiala ry att paragraferna om myndigheternas rätt att få information enligt dess uppfattning inte till alla delar är tillräckligt exakta och noggrant avgränsade. Såvida myndigheternas rätt till information och de administrativa kraven på användningen och övervakningen av dessa inte preciseras inom

samma tidsram tillsammans med den fortsatta beredningen av utkastet till regeringsproposition, anser Finanssiala ry att det är sannolikt att målen med lagändringarna inte uppnås till alla delar.

I fråga om ansvaren för myndigheternas behörigheter till det centraliserade systemet och informationsbehandlingen anser Finanssiala ry att det är viktigt att bestämmelsernas konsekvens för uppgiftslämnarnas rättigheter och skyldigheter bedöms omsorgsfullt. I fråga om uppgiftslämnarnas förtroendeskydd anser Finanssiala ry att det är nödvändigt att lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och dess motiveringar innehåller en entydig definition av ansvaren för den myndighet som begär information och de aktörer som lämnar ut uppgifter. I lagen finns det även skäl att entydigt utfärda bestämmelser om att en myndighet som begär uppgifter alltid ses som en personuppgiftsansvarig enligt allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i de förfrågningar som den gör och i de svar som getts på dessa. I egenskap av personuppgiftsansvarig ansvarar uppgiftslämnaren å sin sida för att de uppgifter som den överlämnat har rätt innehåll och är uppdaterade på det sätt som allmänna dataskyddsförordningen förutsätter. I den fortsatta beredningen har ansvaren för en personuppgiftsansvarig förtydligats med den föreslagna författningen och ansvaren i fråga om behandling av information på grund av allmänna dataskyddsförordningen för varje personuppgiftsansvarig har preciserats i motiveringarna.

Finanssiala ry föreslår att uppgiftslämnarna, i syfte att säkerställa hållbar och transparent behandling av uppgifter, har rätt att som en del av deras ansvarsrapportering publicera åtminstone antalet begäranden och namnen på de myndigheter som begärt uppgifter. Finanssiala ry föreslår även att Tullen ges en skyldighet att följa utvecklingen för antalet kontotransaktions- och saldoförfrågningar enligt myndighet och publicera sammanställningsstatistik om förfrågningarna åtminstone på årsnivå. Uppgiftslämnarna ska även ha möjlighet att få uppgifter om observationerna och resultaten i anknytning till laglighetsövervakningen av myndigheternas begäranden om information, så att de har möjlighet att bedöma om ansvarsskyldigheten enligt artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen har fullgjorts. För att trygga de registrerades rättigheter och transparensen i behandlingen av personuppgifter föreslår Finanssiala ry även att man överväger att tillsätta en oberoende tredje aktör för att övervaka förfrågningar som görs av myndigheterna. För att trygga de lagstadgade rättigheterna för en uppgiftslämnare finns det även ett behov av att i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton utfärda bestämmelser om på vilket sätt en uppgiftslämnare har rätt att få uppgifter ur det loggregister som Tullen administrerar. Enligt Finanssiala ry understryker utkastet till regeringsproposition att en myndighet som gör en förfrågan ansvarar för att begäran om information är nödvändig, proportionerlig och lagenlig, men förtroendeskyddet för uppgiftslämnaren förblir i huvudsak oklart. Enligt Finanssiala ry möjliggör det system som beskrivits i förslaget inte den förhandskontroll av en personuppgiftsansvarig vilken förutsätts i allmänna dataskyddsförordningen, då den rättsliga grunden för en myndighets begäran är ett allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i allmänna dataskyddsförordningen. Det avsnitt som gäller laglighetsövervakningen har preciserats i den fortsatta beredningen.

Finanssiala ry anser att det är sannolikt att fogande av en funktion som gäller förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer att öka antalet förfrågningar avsevärt. När detta förenas med rätten till information för myndigheterna, vilken fastställts på ett omfattande och inexakt sätt, uppgiftslämnarnas svårigheter att bedöma lagenligheten i begäranden om information med ett snävt innehåll och de begränsade tillsynsmöjligheterna för de personuppgiftsansvariga hos de myndigheter som gör förfrågningar, anser Finanssiala ry att det är viktigt att i samband med den fortsatta beredningen bedöma och säkerställa att de föreslagna riskhanterings- och tillsynsåtgärderna är tillräckliga. Den föreslagna lagen omfattar en avsevärd mängd tekniska och organisatoriska

skydds- och säkerhetsåtgärder, vilka ansetts vara tillräckliga för att säkerställa lagenlig behandling av information.

Finanssiala ry föreslår dessutom preciseringar i 2 § 15 punkten, 17 f § och ikraftträdandeparagrafen i 4 kap., så att paragrafernas tydlighet och konsekvens och en enhetlig tolkning av dessa säkerställs. I den fortsatta beredningen har ovan nämnda punkter preciserats. Finanssiala ry föreslår dessutom en precisering av innehållet i 4 § och av terminologin i anknytning till en innehavare med rätt använda kontot. Innehållet i den nämnda paragrafen behandlas för närvarande i ett separat lagstiftningsprojekt som gäller genomförandet av sjätte penningtvättsdirektivet och de föreslagna anmärkningarna har förmedlats för kännedom till den nämnda arbetsgruppen.

Centralkriminalpolisen konstaterar att de meddelandestrukturer och uppgiftsinnehåll som förmedlas via övervakningssystemet för bank- och betalkonton i enlighet med förslaget kommer att vara förenliga med den ISO 20022-standard som planerats att utnyttjas i genomförandet av direktivet om finansiell information och att möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton främjar även den nationella implementeringen av direktivet om finansiell information. Centralkriminalpolisen anmärker att om kontotransaktioner inte fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, ska den nationella åtkomstpunkten enligt direktivet om finansiell information vid centralkriminalpolisen bygga ett separat gränssnitt till varje betal- och kreditinstitut, vilket har betydande kostnadskonsekvenser såväl för polisen som för kredit- och betalningsinstituten.

Centralkriminalpolisen föreslår dessutom en utredning av om det i samband med den föreslagna förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter är möjligt att på samma gång från det automatiserade centraliserade systemet som innehåller kontouppgifter utreda de uppgifter som fås för närvarande, det vill säga det fullständiga namnet och den finska personbeteckningen, eller i brist på sådan, medborgarskapet för kontoinnehavaren eller innehavaren av rätt att använda kontot, eller en juridisk persons fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registreringsmyndigheten. Eftersom dessa uppgifter är tillgängliga redan för närvarande med en nuvarande grundläggande förfrågan om kontoinformation och en separat kontotransaktions- och saldoförfrågan gäller separat mer detaljerad informationsbehandling, som baserar sig på att myndigheten har information om vems konto det handlar om, har det vid den fortsatta beredningen konstaterats att inga ändringar görs i den föreslagna regleringen. En myndighet kan i det egna systemet besluta i vilken form uppgifterna produceras för att utnyttjas utifrån de två olika funktionerna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Justitieministeriet konstaterar att övervakningssystemet för bank- och betalkonton skapats för att genomföra femte penningtvättsdirektivet. Kretsen av myndigheter som använder systemet utvidgades i samband med genomförandet av direktivet om finansiell information även på grund av de nationella behoven. Justitieministeriet riktar uppmärksamhet på att grundlagsutskottet i samband med genomförandet av direktivet om finansiell information inte bedömt utökandet av kretsen av myndigheterna som använder systemet med tanke på förutsättningarna för behandling av uppgifter av känslig karaktär. Med tanke på omfattningen av behandlingen av personuppgifter i systemet är det enligt justitieministeriet motiverat att rikta uppmärksamhet på att det i flera punkter i propositionen finns en hänvisning till att de föreslagna ändringarna förbättrar skyddet för personuppgifter. Med de föreslagna ändringarna eftersträvas en ännu effektivare och följaktligen en mer omfattande behandling av personuppgifter av känslig karaktär. Ju mer omfattande tillgång till information som tillåts, desto mer risker innehåller regleringen med tanke på skyddet för en fysisk persons privatliv och personuppgifter. Justitieministeriet anmärker att datasäker teknik i sig kan ha en konsekvens som förbättrar

datasäkerheten i behandlingen av personuppgifter, men att utlämnande av uppgifter alltid är förknippat med risker. Med tanke på omfattningen av de personuppgifter som behandlas i systemet riktar justitieministeriet även uppmärksamhet på att föreslagna 17 d § 2 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton stipulerar att det via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter är möjligt att begära även uppgifter om placeringar, aktier, värdepapper, krediter och säkerheter för en fysisk person eller en juridisk person, vilka det är nödvändigt för den behöriga myndigheten att få för de ändamål som fastställts i lagen. I den fortsatta beredningen finns det skäl att ännu behandla detta förslag till bestämmelse i förhållande till 1 §, som gäller systemets och lagens syfte, och 1 a §, som gäller lagens tillämpningsområde, samt bedöma om tillämpningen av den aktuella bestämmelsen innebär behandling av uppgifter som konstitutionellt sett är känsliga uppgifter eller uppgifter som är jämförbara med dessa. Justitieministeriet anmärker att det finns skäl att även bedöma bestämmelserna med tanke på EU-rätten, i synnerhet allmänna dataskyddsförordningen, med tanke på det nationella handlingsutrymmet. I den fortsatta beredningen har 1 och 1 a § i lagen kompletterats med hänsyn till den föreslagna bestämmelsen och motiveringarna till föreslagna 17 d § 2 mom. har kompletterats.

Enligt justitieministeriet har grundlagsutskottets utlåtan depraxis, som gäller användning av det nationella handlingsutrymmet enligt EU-lagstiftningen, förts fram på behörigt sätt i motiveringarna till lagstiftningsordningen i propositionsutkastet och den föreslagna regleringen har bedömts i förhållande till denna utlåtan depraxis. Den föreslagna regleringen har även bedömts med hänsyn till EU-domstolens avgörandepraxis, som är relevant i detta sammanhang med tanke på EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679 (nedan *allmänna dataskyddsförordningen*) och det nationella handlingsutrymmet i det ovan nämnda femte penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information.

Fogandet av möjligheten att göra en förfrågan om kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton enligt förslaget i propositionsutkastet är av vikt för principen om ändamålsbegränsning enligt artikel 5.1 b i allmänna dataskyddsförordningen. Justitieministeriet anser att det med tanke på bedömningen av principen om ändamålsbegränsning är centralt att rikta uppmärksamhet på användningsändamålen för personuppgifter enligt femte penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information. Även om de nu föreslagna lagstiftningsändringarna inte handlar om nationellt utvidgande, utnyttjas det informationssystem som grundats genom regleringen för att genomföra femte penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information i behandlingen av personuppgifterna. Dessutom är den nu föreslagna behandlingen av känsliga uppgifter enligt propositionsutkastet förknippad med behandling av personuppgifter som ska ske med stöd av lagstiftningen för att genomföra de ovan nämnda direktiven. Om informationssystemet börjar utnyttjas för att behandla känsliga uppgifter anmärker justitieministeriet att betydelsen av den fråga som gäller handlingsutrymmet blir accentuerad på grund av riskerna förknippade med behandlingen. I fråga om anmärkningen om tolkningen av PNR-direktivet i propositionsutkastet betonar justitieministeriet att motiveringarna till domen närmare redogör för aspekter som ska tillämpas allmänt i fråga om principen om ändamålsbegränsning. I den fortsatta beredningen har bedömningen av principen om ändamålsbegränsning och tolkningen i anknytning till PNR-domen kompletterats.

Enligt justitieministeriet innehåller propositionsutkastet en behörig redogörelse av de synpunkter som gäller användning av handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen och en bedömning av utnyttjandet av handlingsutrymmet med tanke på den föreslagna regleringen. Enligt ministeriet finns det dock skäl att i den fortsatta beredningen precisera bedömningen av handlingsutrymmet enligt allmänna dataskyddsförordningen, så att grundlagsutskottets utlåtan depraxis kring användning av handlingsutrymmet, vilken redogjorts

för i motiveringarna till lagstiftningsordningen, beaktas på behörigt sätt. I den fortsatta beredningen har bedömningen kompletterats med beaktande av utlåtanedpraxis.

I fråga om proportionalitetsbedömningen riktar justitieministeriet uppmärksamhet på att Försvarsmakten enligt uppskattning årligen gjort några förfrågningar om kontotransaktioner utifrån rätten att få information enligt 44 § i lagen om brottsbekämpning inom försvarsmakten, vilken föreslås som grund för rätten att göra förfrågningar. I fråga om proportionalitetsbedömningen är det därtill beaktansvärt att Finansinspektionen föreslås få rätt att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter för alla dess lagstadgade uppgifter. I ljuset av bedömningen ser det dock ut som om det inte preciserats i vilken utsträckning varje uppgift förutsätter behandling av kontotransaktionsuppgifter. I den fortsatta beredningen har proportionalitetsbedömningen kompletterats i fråga om de nämnda myndigheterna.

Justitieministeriet anser att det finns skäl att se över bedömningen av handlingsutrymmet i fråga om sekretessbestämmelsen under den fortsatta beredningen. Sekretessregleringen kan dock i enlighet med motiveringarna fastställas som en skyddsåtgärd som tillämpas på behandling av personuppgifter, men avsikten är inte att anpassa ändamålsbundenheten med den. I fråga om handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen kan det snarare bli aktuellt med till exempel de allmänna förutsättningarna i punkten, vilka gäller lagenligheten i den personuppgiftsansvariges behandling av uppgifter. Justitieministeriet riktar uppmärksamhet på att det i konsekvensbedömningen i propositionen konstateras att mottagande av kontotransaktionsuppgifter i samma format underlättar även den fortsatta behandlingen av uppgifterna. I den fortsatta bedömningen finns det skäl att förtydliga detta konstaterande med hänsyn till föreslagna 1 b § 3 mom., med vilket användningen av de uppgifter som fås via systemet avgränsas till endast de ändamål för vilka uppgifterna lämnats ut. I den fortsatta beredningen finns det även skäl att bedöma den sist nämnda bestämmelsens förhållande till 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999), enligt vilken Skatteförvaltningen också för att utföra andra uppgifter som avses i 2 § i lagen om Skatteförvaltningen (503/2010) får använda och behandla beskattningsuppgifter som den tagit emot eller satt upp för ett visst beskattningsärende, utan att bestämmelserna om skydd för personuppgifter och sekretessbeläggning av handlingar hindrar det. I den fortsatta beredningen har dessa punkter preciserats.

Justitieministeriet anser att begränsningen av den registrerades rättighet ska bedömas i ljuset av förutsättningarna enligt artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen och bedömningen av begränsningen av den registrerades rättighet ska kompletteras i denna utsträckning. Betydelsen av konstaterandet om att begränsningen baserar sig på 34 § i dataskyddslagen i motiveringarna förblir oklar och i den fortsatta beredningen bör det avlägsnas från motiveringarna. Dessa punkter har preciserats i den fortsatta beredningen. Justitieministeriet riktar dessutom uppmärksamhet på sekretessbestämmelsens exakthet. Ministeriet konstaterar att formuleringen ”som behandlas via” kan ge den som tillämpar bestämmelsen utrymme för att tolka att uppgifterna behandlas i systemet, i dess ”delsystem” eller utanför dessa. Dessutom anser ministeriet att det i propositionen finns skäl att tydliggöra sekretessbestämmelsens förhållande till offentligheten för uppgifter i delsystemen i övervakningssystemet för bank- och betalkonton (det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet och det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter) samt till registret över bank- och betalkonton, som omfattas av ett förslag om att de uppgifter som införts i det sekretessbeläggs på ett sätt som motsvarar nuläget (5 §). I den fortsatta beredningen har bestämmelsen om sekretessregleringen och dess motiveringar preciserats. Sekretessen omfattar behandlingen av uppgifter i hela systemet.

Justitieministeriet konstaterar att de bestämmelser som föreslagits i 17 a och 17 c § har formulerats som en rätt att få information, som dock redan föreskrivs annanstans i lagstiftningen. De föreslagna paragraferna inklusive hänvisningsbestämmelserna bildar en rörig helhet. Enligt ministeriets uppfattning leder regleringshelheten till en situation där rätten att få information föreskrivs två gånger för samma uppgifter. Med beaktande av ovan refererade utlåtandepraxis av grundlagsutskottet konstaterar justitieministeriet att den föreslagna regleringen kring rätten att få information konstitutionellt sett är problematisk. Justitieministeriet konstaterar att den reglering som nu föreslagits för 17 a–17 d § kan genomföras på så sätt att den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om sättet att lämna ut information. I de föreslagna paragraferna kan de nämnda myndigheterna i enlighet med deras gällande rätt att få information tilldelas rätt att få saldouppgifter och kontotransaktionsuppgifter även elektroniskt via ett tekniskt gränssnitt ur det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, om myndigheten har en lagstadgad rätt att få de begärda uppgifterna. Med regleringen är det möjligt att begränsa de uppgifter som fås med det tekniska gränssnittet på det sätt som föreslås i 17 b och 17 d §. De nämnda bestämmelserna har ändrats i enlighet med förslaget.

I motiveringarna till lagstiftningsordningen i propositionen hänvisas det i fråga om den grund för undantag vilken tillämpas på behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter till underpunkt g i artikel 9.2 i allmänna dataskyddsförordningen. I motiveringarna till lagstiftningsordningen konstateras i detta sammanhang att man i förslaget inkluderat specialbestämmelser som kompletterar allmänna dataskyddsförordningen, vilka enligt bedömning är nödvändiga för att minimera den höga risk som uppkommer för en persons rättigheter och friheter. Specialmotiveringen i propositionsutkastet innehåller på flera ställen en hänvisning till de skyddsåtgärder som ska tillämpas på behandlingen. Justitieministeriet anmärker att det i den fortsatta beredningen även är motiverat att komplettera motiveringarna till lagstiftningsordningen genom att föra fram vilka skyddsåtgärder enligt underpunkt g i artikel 9.2 som avses tillämpas. I den fortsatta beredningen har motiveringarna till lagstiftningsordningen kompletterats.

I fråga om lagförslag 2 i propositionsutkastet konstaterar justitieministeriet att den föreslagna bestämmelsen om skyldigheten att lämna ut uppgifter i 1 mom. redan är bunden till nödvändighetskriteriet. Följaktligen är regleringen i 2 mom. onödig och det finns skäl att avlägsna den. I den fortsatta beredningen har 2 mom. avlägsnats från den föreslagna bestämmelsen.

Polisstyrelsen föreslår att behovet av att förtydliga bestämmelserna bedöms i den utsträckning som de gäller en situation där en registrerad framför en begäran enligt artikel 15 i allmänna dataskyddsförordningen om att få tillgång till uppgifterna till det kredit- och betalningsinstitut som är personuppgiftsansvarig. När ett kredit- och betalningsinstitut samlar logguppgifter om utlämnandet av uppgifter till den behöriga myndigheten och den registrerades rätt att få tillgång till dessa uppgifter inte har begränsats, uppstår en risk för att kredit- och betalningsinstituten i fråga om dessa uppgifter tillämpar en rätt till insyn för en registrerad som är mer omfattande än polisens rätt och målet för begäran om information indirekt får reda på att han eller hon är föremål för åtgärder av polisen. Därtill föreslår Polisstyrelsen att 17 e § eller alternativt motiveringarna till bestämmelsen preciseras i fråga om anmälningen av användningsändamålet. Polisstyrelsen anmärker att om ett krav för att lämna ut uppgifter, vid sidan om befogenhetsbestämmelsen, är detaljerad information om för vilket ändamål uppgiften kommer att användas, kan detta ge den aktör som lämnar ut uppgifterna onödigt mycket information om till exempel en pågående polisundersökning. I den fortsatta beredningen av propositionen har regleringen kring den registrerades rätt till insyn i enlighet med motiveringstexten utvidgats även till ett kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut information, det vill säga till ett

elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton. Det är synnerligen viktigt att begränsa den registrerades rättigheter på grund av sekretessgrunderna för en begäran om information av en myndighet. Den registrerades granskningsrätt har i enlighet med den gällande lagen begränsats i fråga om sammanställningsprogrammet och det finns följaktligen skäl att precisera att den utsträcker sig även till registret hos en uppgiftslämnare som är personuppgiftsansvarig. I fråga om anmälningen av användningsändamålet har det vid den fortsatta beredningen konstaterats att anmälningen av användningsändamålet främjar att ansvarsskyldigheten enligt artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen fullgörs och ger aktörer som lämnar ut information en faktisk möjlighet att bedöma om begäran är nödvändig och lagenlig. Den föreslagna formuleringen ändrar inte nuvarande praxis, enligt vilken myndigheterna i samband med en förfrågan om kontotransaktionsuppgifter gett de aktörer som lämnar ut uppgifter information om behandlingsändamålet för förfrågan. Information om användningsändamålet ökar dock risken för eventuellt missbruk av uppgifterna. Följaktligen är det viktigt att sekretessregleringen beaktas i förslaget i enlighet med föreslagna 1 c § och att den registrerades granskningsrätt begränsas.

Finlands Advokatförbund anser att bestämmelserna om utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter i propositionen inte på behörigt sätt beaktar sekretessplikten i anknytning till ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat, vilket på det ovan konstaterade sättet gjorts i 4 § som gäller övervakningssystemet för bank- och betalkonton. På grund av detta motsätter sig advokatförbundet de elektroniska kontotransaktions- och saldosystem som avses i utkastet till regeringsproposition i den utsträckning som de gäller gemensamma konton som förvaltas av en advokat. Advokatförbundet anser att det är absolut nödvändigt att regeringspropositionen tydligt redogör för advokaternas särskilda ställning och tystnadsplikt. Advokatförbundet förutsätter att myndigheterna via det elektroniska gränssnittet inte alls kan få uppgifter om kontotransaktioner och inte heller andra uppgifter om konton som markerats som gemensamma konton som förvaltas av en advokat, utan att myndigheterna ska vända sig till den advokat som är kontoinnehavare för att utreda kontotransaktionerna på det gemensamma kontot. I den fortsatta beredningen av propositionen har formuleringen av paragrafen korrigerats i enlighet med det ovan nämnda.

Dataombudsmannens byrå konstaterar att utkastet till regeringsproposition ska innehålla en bedömning som gäller kraven i bland annat EU:s allmänna dataskyddsförordning, grundlagen och Europeiska människorättskonventionen. Behandlingen av personuppgifter ska regleras på lagnivå och regleringen ska vara omfattande, exakt och noggrant avgränsad. Dessutom ska lagstiftningen om behandling av personuppgifter uppfylla målet om ett allmänt intresse och vara proportionerlig i förhållande till det uppställda målet. Lagstiftningen ska även vara tydlig och tillämpningen av den ska vara förutsägbar. Dataombudsmannen har gett ett utlåtande om förstudien före lagprojektet (dnr 3654/91/2023), där den lyft fram frågor som ska beaktas i lagstiftningsprojektet ur dataskyddslagstiftningens synvinkel. I den utsträckning som det utkast som nu är på remiss beaktat de ärenden som lyftes fram vid den tidpunkten, anser dataombudsmannen att utkastet till regeringsproposition är exakt och noggrant avgränsat samt att det har motiverats på behörigt sätt.

Dataombudsmannen anmärker att kontotransaktionsuppgifter kan vara förknippade med särskilda kategorier av personuppgifter, känsliga uppgifter och andra uppgifter som innebär ett djupt inkräktande på den registrerades integritet. I behandlingen av personuppgifter är det därtill möjligt att behandla även personuppgifter om personer som är utomstående i förhållande till begäran om information. På grund av denna orsak är det ändamålsenligt att stifta bestämmelser om en fallspecifik bedömning av en begäran om information och den tidsmässiga avgränsningen direkt i 17 f § 2 mom., så att bestämmelsen är exakt och noggrant avgränsad och styr till en förutsägbar tillämpning av den. Därtill konstaterar dataombudsmannens byrå att man i

kontotransaktionsuppgifter till myndigheterna lämna ut även sådan information som inte har någon koppling till det ärende som ligger till grund för begäran om information och därför är det ändamålsenligt att i författningstexten eller motiveringarna till lagen föra fram radering av obehövliga personuppgifter. Enligt dataombudsmannens syn ska myndigheten i fråga om behandlingen av personuppgifter i denna lag ha en tydlig skyldighet att analysera de kontotransaktionsuppgifter som lämnats ut och radera onödiga uppgifter utan oskäligt dröjsmål. På så sätt stärks de registrerades personuppgifts- och integritetsskydd och principen om minimering av behandling av personuppgifter och nödvändigheten att behandla personuppgifter fullgörs på ett säkrare sätt. Dataombudsmannen föreslår att man överväger att utfärda bestämmelser om tidsfristen för att radera uppgifter direkt i lagen eller om det i motiveringarna ska ges ett närmare förslag om tidsfristens eventuella längd, så att minimering av särskilda kategorier av personuppgifter och känsliga uppgifter som innebär ett djupt inkräktande på den registrerades privatliv kan säkerställas, i synnerhet med hänsyn till att sammanställningsprogrammet inte har som syfte att lagra uppgifter. Justitieministeriet anser å sin sida att propositionsutkastet innehåller reglering som överlappar principerna om uppgiftsminimering och om begränsning av förvaringen i artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen, de förpliktelser i förordningen vilka gäller felfria och exakta uppgifter enligt förordningen samt laglig behandling av personuppgifter, vilket det finns skäl att undvika. I den fortsatta beredningen av propositionen har det dock beslutats att precisera dessa anmärkningar av dataombudsmannen antingen i författningstexten eller i motiveringstexten till lagen.

Tullen föreslår flera preciseringar i innehållet i motiveringarna till bestämmelserna om utlämnande av information, registeradministreringen och uppgiftsinnehållet i en förfrågan om kontotransaktioner för att bilda en entydig tolkning av regleringen. Tullen nämner utmaningen med pseudonymisering av information i anknytning till en begäran om tilläggsinformation som gäller en begäran om information. Om en uppgiftslämnare inte behöver precisera information om en förfrågan av den myndighet som gör förfrågan, kan uppgiftslämnaren inte specificera begäran med den pseudonymiserade kod som fås från sammanställningsprogrammet, eftersom myndigheten inte känner till denna kod. Även om pseudonymisering av information för att skydda den registrerades rättigheter är motiverad, har bestämmelsen om pseudonymisering av referensinformation slopats i den fortsatta beredningen. I den fortsatta beredningen har övriga nämnda punkter förtydligats.

För att genomföra Skatteförvaltningens rätt att få information föreslås i regeringspropositionen att en ny, noggrannare avgränsad 18 a § om skyldigheten för en utomstående att lämna uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton fogas till lagen om ett övervakningssystem för betal- och kreditinstitut. Finansministeriet föreslår att man i den fortsatta beredningen riktar ännu mer uppmärksamhet på motiveringarna och förtydligar förutsättningen om nödvändighet i BFL 18 a §. Även Finanssiala ry anser att lagförslaget i utkastet till regeringsproposition i fråga om ändringen av lagen om beskattningsförfarande eller motiveringen till denna inte är tillräcklig detaljerad eller exakt. Finanssiala ry anser att det är nödvändigt att Skatteförvaltningens rätt att få information preciseras så att den uppfyller kraven i allmänna dataskyddsförordningen och riktlinjerna av riksdagens grundlagsutskottet i ärendet. Finanssiala ry anser även att det är viktigt att det i motiveringarna till föreslagna 18 a § i lagen om beskattningsförfarande tydligt konstateras att Skatteförvaltningen i första hand ska begära tilläggsuppgifter av den skattskyldige och först i andra hand via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I den fortsatta beredningen har motiveringarna till den nämnda paragrafen preciserats i fråga om nödvändigheten och skyldigheten att lämna uppgifter för en utomstående. Finansministeriet och Skatteförvaltningen föreslår dessutom en teknisk ändring av paragrafen i fråga. I den fortsatta beredningen har formuleringen av paragrafen preciserats i enlighet med förslaget.

Finansministeriet och Tullen vill dessutom rikta särskild uppmärksamhet på att Finland ansökt om finansiering för projektet ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Fogandet av möjligheten att göra en förfrågan om kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton genomförs som en del av Finlands program för hållbar tillväxt i programmet återhämtning och resiliens (RRP) som en reform för att förstärka en effektiv tillsyn och efterlevnad av förebyggande av penningtvätt (kod P2C3R1). Genomförande av förfrågningar om kontotransaktioner är en av de fem reformerna som genomförs i projektet, men reformerna bedöms som en helhet i fråga om utbetalningarna ur RRF. Detta innebär att alla fem projekt ska uppfylla de verifieringsnivåer som kommissionen fastställt för att finansiering ska fås. I fråga om kontotransaktionsuppgifter förutsätter Europeiska kommissionen att produktionsanvändningen ska ha inletts före den 30 juni 2026. På grund av detta ska fogandet av kontotransaktioner till lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton vara publicerat i författningsförsamlingen senast den 31 december 2025. Finansministeriet och Tullen anmärker att inkomstförlusten enligt finansministeriets preliminära uppskattningar på basis av kommissionens metod kan uppgå till hela 70–80 miljoner euro, om de mål som hänför sig till reformen inte alls uppnås.

På grund av ovan konstaterade tidspress uttrycker finansministeriet sin oro i anknytning till att propositionsutkastet ska säkerställa att bestämmelserna om de behöriga myndigheternas rätt att få information motsvarar målet med propositionen om att kontotransaktions- och saldouppgifter är nödvändiga för myndigheten då den utför sina lagstadgade uppgifter. Finansministeriet konstaterar dessutom att det i den fortsatta beredningen är viktigt att ännu rikta särskild uppmärksamhet på att kontotransaktionsuppgifter kan innehålla även uppgifter enligt artikel 9 och 10 i allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga särskilda kategorier av personuppgifter och uppgifter om fällande domar och överträdelser. Vid den fortsatta beredningen har propositionen kompletterats i denna utsträckning.

Skatteförvaltningen och Tullen gav dessutom förslag för den fortsatta utvecklingen av systemet. Skatteförvaltningen föreslår att användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton i fortsättningen möjliggörs även i förfarandet för återbetalning av skatter och avgifter och att Skatteförvaltningen utifrån övervakningssystemet för bank- och betalkonton har möjlighet att granska de kontoägare som anmälts till Skatteförvaltningen och dispositionsrätten till dessa samt vid behov utreda den skattskyldiges bankförbindelseuppgifter. Med förfarandet förebyggs missbruk av återbetalning av skatter och avgifter och utnyttjande av beskattningsförfaranden i penningtvätt. Förfarandet skulle även i viss mån minska det personarbete som förutsätts för förfarandena för återbetalning av skatt. I praktiken förutsätter den ändring som Skatteförvaltningen föreslagit att lagen om skatteuppbörd reformeras. Skatteförvaltningen föreslår även att övervakningssystemet för bank- och betalkonton utvecklas så att Skatteförvaltningen på ett effektivare sätt kan genomföra de administrativa förfaranden som förutsätts av kraven på effektivt genomförande i direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (2011/16/EU) för att säkerställa att finansinstituten iakttar aktsamhets- och rapporteringsskyldigheterna. Tullen yttrar att det i den fortsatta utvecklingen av lagstiftningen även kan finnas ett behov av att överväga att utvidga den grupp av uppgifter som lämnas ut ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton till andra uppgifter som gäller bankärenden, såsom uppgifter om kundens egendom, som kunden har nyttjanderätt till, samt kontoöppningshandlingarna. Tullen påpekar att även laglighetsövervakningen av systemet för förfrågningar om bank- och betalkonton främjas av att alla uppgifter som är föremål för förfrågningar till kredit- och betalningsinstituten fogas till samma förfrågningssystem, då uppgifter begärs och lämnas ut via samma system.

Efter remissförfarandet sändes det propositionsutkast som varit föremål för fortsatt beredning till *statsrådets justitiekansler* för förhandsgranskning den 10 januari 2025 och därefter ännu för

fortsatt granskning den 26 februari 2025 och den 21 mars 2025. Efter justitiekanslerns anmärkningar om bestämmelserna om rätten att göra förfrågningar för begäranden om information har krediter och säkerheter avlägsnats från det propositionsutkast som var på remiss och bestämmelserna i 17 a–17 d § har preciserats att gälla för förmedling och utlämnande av uppgifter via det elektroniska gränssnittet. Därtill har en bestämmelse om riktande av en begäran om information fogats till 1 d § och nya 16 punkten till 2 §. Propositionen har kompletterats i synnerhet i fråga om konsekvenserna för skyddet för personuppgifter på grund av propositionen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagförslagets 1 kap. innehåller allmänna bestämmelser och paragraferna 1–1 e §.

1 §. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton och lagens syfte. Paragrafen innehåller bestämmelser som beskriver syftet med övervakningssystemet för bank- och betalkonton samt dess allmänna struktur och funktion. Det föreslås att den gällande paragrafen ändras så att lagens syfte fogas till paragrafens rubrik, innehållet i 1 och 2 mom. i paragrafen ändras och 3 mom. flyttas till nya 1 a § och 4 mom. till 1 b §. Med de föreslagna ändringarna beskrivs innehållet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton i enlighet med förslaget via det två funktionerna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

I enlighet med 1 mom. i paragrafen består övervakningssystemet för bank- och betalkonton av ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem samt ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter. I det första momentet förklaras skillnaden mellan de två olika funktionerna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vilka avviker från varandra i fråga om sättet att behandla information och den rättsliga grunden. Det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet baserar sig på det automatiserade och omedelbara systemet innehållande ägaruppgifter om ett konto enligt lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, vilket baserar sig på kravet i femte penningtvättsdirektivet för medlemsstaterna att införa centraliserade automatiserade mekanismer, såsom centraliserade register eller centraliserade elektroniska datasöksystem, som gör det möjligt att med nödvändig skyndsamhet fastställa identiteten hos fysiska eller juridiska personer som innehar eller kontrollerar betalkonton och bankkonton som identifieras med IBAN-nummer samt bankfack som innehas av ett kreditinstitut inom deras territorium. Med andra ord motsvarar systemet och informationsbehandlingen enligt den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet enligt förslaget.

Det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter baserar sig å sin sida på en myndighets nationella behov av att få kontotransaktions- och saldouppgifter via ett centraliserat elektroniskt system. Funktionen i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter baserar sig å ena sidan på elektronisk informationsbehandling, men avviker från det omedelbara utlämnandet av uppgifter i det automatiserade systemet på så sätt att en rimlig tidsfrist ges för behandlingen av begäranden om information hos kredit- och betalningsinstitutet eller hos andra uppgiftslämnare. Uppgiftslämnaren har följaktligen möjlighet att bedöma grunderna för utlämnandet av information utifrån den mottagna begäran och även möjlighet att vägra att lämna ut informationen, om den anser att begäran om information inte är lagenlig. Lagen innehåller inte bestämmelser om principerna för informationsbehandling eller de tekniska sätt som uppgiftslämnaren ska iaktta i sitt eget system, men med lagen möjliggörs att

en uppgiftslämnare har en faktisk möjlighet att till exempel granska innehållet i en begäran om information av den myndighet som gjort begäran.

Enligt paragrafens 2 mom. är syftet med lagen att främja myndigheternas automatiska tillgång till information om bank- och betalkonton och bankfack och elektroniska tillgång till information om kontotransaktions- och saldouppgifter samt om uppgifter om värdepapper. Syftet med det centraliserade systemet är att skapa en datasäker kanal för behandling av de personuppgifter som lämnas ut. Ett ytterligare syfte med lagen är att myndigheternas förfrågningar om bankkonton riktas på ett ännu bättre sätt, vilket minskar såväl myndigheternas som de anmälningsskyldigas arbetsmängd. Propositionen främjar målet i regeringsprogrammet om att förbättra digitaliseringens kostnadseffektivitet genom att befintliga nationella informationsresurser och informationssystem utnyttjas på ett informationssäkert sätt i större utsträckning än för närvarande och bland annat förbättra digitaliseringen såväl i brottsundersökningen som i brottsbekämpningen.

Enligt paragrafens 3 mom. behandlas personuppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton med ett datasöksystem för bank- och betalkonton, registret över bank- och betalkonton, systemet för utlämnande av uppgifter och ovan nämnda sammanställningsprogram som förmedlar information. I 1 § 1 mom. i den gällande lagen föreskrivs det att övervakningssystemet för bank- och betalkonton består av ett datasöksystem för bank- och betalkonton, registret över bank- och betalkonton samt ett sammanställningsprogram. I och med förslaget preciseras det att övervakningssystemet för bank- och betalkonton delas upp i två funktioner, där samma systemdelar, datasöksystemet för bank- och betalkonton, registret över bank- och betalkonton och sammanställningsprogrammet utnyttjas i behandlingen av uppgifter. Eftersom den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om en skyldighet för alla uppgiftslämnare att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, lämnar kredit- och betalningsinstitut som inte skapat ett datasöksystem ut uppgifter via det föreslagna systemet för utlämnande av uppgifter. Stiftandet av bestämmelser om den rättsliga grunden för informationsbehandlingen i det centraliserade systemet baserar sig på artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen. I enlighet med den ska den rättsliga grunden för behandlingen av information ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton stiftas antingen i a) unionsrätten eller b) en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Den rättsliga grunden för rätten att få kontotransaktions- och saldouppgifter för de behöriga myndigheterna föreskrivs i speciallagarna. Avsikten med den föreslagna lagen är inte att ändra den rättsliga grunden för tillgången till information för de behöriga myndigheterna, utan att skapa en elektronisk kanal för att myndigheterna ska få bankkontoinformation och kontotransaktions- och saldoinformation från kredit- och betalningsinstituten.

1 a §. Tillämpningsområde. Det föreslås att nya 1 a §, med bestämmelser om lagens tillämpningsområde, fogas till lagen. I enlighet med paragrafens 1 mom. tillämpas lagen på erhållande och förmedling av information om bank- och betalkonton, uppgifter om bankfack, transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper från betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster till behöriga myndigheter när ovan nämnda uppgifter behandlas med övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

I paragrafens 2 mom. finns det bestämmelser om tillämpningen av lagen på filialer i Finland till utländska betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster. Momentet flyttas från 1 § 3 mom. i den gällande lagen till 1 a §.

1 b §. Förhållande till annan lagstiftning samt sekretess för uppgifter. Det föreslås att nya 1 b § fogas till lagen. Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligheten för uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I enlighet med paragrafförslaget är uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, det vill säga en begäran om information och innehållet i svaret på den, sekretessbelagda uppgifter. Den föreslagna regleringen motsvarar sekretessregleringen i den gällande lagen. De uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton utgörs av myndigheternas riktade begäranden om information och de kunduppgifter som kredit- och betalningsinstituten, instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster lämnar ut utifrån dessa, såsom identifieringsuppgifter om kunderna, olika kontotransaktioner, betalningar och inköp och anknutna identifieringsuppgifter samt om uppgifter om värdepapper och som finns i registren hos de uppgiftslämnare som avses i 1 a § i den föreslagna lagen. En del av uppgifterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton finns dessutom i registret över bank- och betalkonton. Sekretessen gäller för övervakningssystemet för bank- och betalkonton i sin helhet, det vill säga för båda funktionerna, det centraliserade automatiska kontouppgiftssystemet, inklusive registret över bank- och betalkonton, och det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Det finns allmänna bestämmelser om sekretessen för en myndighetshandling i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*). I 24 § 1 mom. 23 punkten i offentlighetslagen föreskrivs det att om inte något annat föreskrivs särskilt, är myndighetshandlingar sekretessbelagda om de innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning, utsökningsskyddets myndigheternas handlingar till den del de innehåller uppgifter som införda i utsökningsskyddets register skulle vara sekretessbelagda enligt utsökningsskyddets balken samt uppgifter om fysiska personer som utsökningsskyddets gäldenärer och utsökningsskyddets utredningar. De kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter och övriga aktörer som avses i 1 a §, liksom även de som utnyttjar information, det vill säga uppgifterna i myndigheternas register, omfattas av olika bestämmelser om uppgifternas offentlighet och sekretess. Kredit- och betalningsinstituten, instituten för elektroniska pengar och leverantörerna av kryptotillgångstjänster lämnar ut uppgifter om bankkonton och transaktionerna på dessa till olika myndigheter för skötseln av väldigt olika myndighetsuppgifter. Eftersom sättet att använda pengar och betalningsrörelsen har ändrats i hög grad från användning av kontanter till betalningsrörelse via bankkonton, är det möjligt att få en väldigt detaljerad bild av en persons privatliv utifrån uppgifterna om transaktionerna på ett bankkonto. Transaktionerna kan rentav avslöja känsliga uppgifter, såsom uppgifter om medlemskap i religionssamfund och användning av hälso- och sjukvårdstjänster. Detaljerade kontoupppgifter om en fysisk person kan följaktligen anses vara jämförbara med känsliga uppgifter som hör till kärnområdet för skyddet för personuppgifter, på grund av vilka den föreslagna specialregleringen om sekretessbeläggning av uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton kan anses vara befogad med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifter. Med den föreslagna bestämmelsen skyddas följaktligen i synnerhet uppgifter som enligt föreskrifterna är känsliga, och det handlar om en särskild skyddsåtgärd som skyddar den registrerades rättigheter och friheter i behandlingen av dessa.

Sekretessen för uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska utsträckas till privata aktörer som lämnar ut uppgifter, det vill säga till alla uppgiftslämnare enligt föreslagna 1 a §. I motsats till behandlingen av uppgifter enligt den gällande lagen, får ett kreditinstitut som administrerar ett datasöksystem eller en annan uppgiftslämnare i fråga om en begäran om kontotransaktions- och saldouppgifter som gjorts via Tullens sammanställningsprogram i enlighet med förslaget information om vilken myndighet som begärt information och för vilket användningsändamål information begärts. De uppgifter som

förmedlas omfattar utöver namn även befogenhetsparagrafen enligt 17 a och c §, myndighetsuppgiften och referens- eller diarieuppgiften för det aktuella fallet. Uppgiftslämnaren får naturligtvis även information om vilken kunds information som är föremål för förfrågan och för vilken tid då den mottar en förfrågan. När uppgiftslämnaren mottar en begäran om information, begränsar principen om ändamålsbegränsning användningen av uppgiften för det ändamål som behandlingen av information förutsätter. I artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om användningsändamål som är kompatibla med de ursprungliga användningsändamålen för behandlingen av uppgifter. Det finns dock skäl att utfärda bestämmelser om sekretessen, eftersom det med stöd av artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen är möjligt att anpassa tillämpningen av reglerna i förordningen i fråga om bland annat bundenheten till användningsändamålet. Följaktligen handlar sekretessbestämmelsen om reglering kring skyddsåtgärder som utfärdas med stöd av handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen, med vilken de allmänna förutsättningarna i allmänna dataskyddsförordningen anpassas, vilka gäller lagenligheten i behandlingen av personuppgifter av den personuppgiftsansvarige. Sekretessbestämmelsen avlägsnar kredit- och betalningsinstitutets möjlighet att utnyttja information för ett annat ändamål än för att genomföra begäran om information. Genom att utfärda bestämmelser om sekretessen tryggas myndighetens verksamhet. Det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter innebär ett inkräktande på den registrerades rättigheter och för att behandlingen av uppgifter ska vara proportionerlig och för att minimera den höga risken för den registrerades rättigheter, ska såväl begäranden om information som de uppgifter som lämnas ut vara sekretessbelagda.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det att kredit- och betalningsinstitut och andra aktörer enligt 1 a § inte får behandla begäranden av information som gjorts av myndigheterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton i annat syfte än för att svara på begäran. Uppgiftslämnaren har följaktligen inte rätt att på grund av en begäran om information göra till exempel anteckningar i kunduppgifterna om fysiska eller juridiska personer som är föremål för förfrågningar och information om en begäran om information får inte utnyttjas till exempel i riskhanteringen av kundrelationen eller för annan övervakning av kundrelationen. Uppgiftslämnaren får inte heller för föremålet för begäran avslöja att myndigheten gjort en begäran om information, liksom inte heller svaret på och innehållet i det. I princip medför användning av en sådan begäran för ett annat användningsändamål en hög risk för den registrerades rättigheter. En begäran om information av en myndighet kan bero till exempel på en anhängig brottsundersökning hos myndigheten, vars föremål kan visa sig vara oskyldigt, men det kan även handla om ett offer för ett brott eller en utomstående, och därför ska begäran om information inte heller ha konsekvenser för kundrelationen för den som är föremål för begäran om information. Å andra sidan kan avslöjandet om att en begäran om information gjorts äventyra en myndighets lagstadgade uppgift, såsom en anhängig brottsundersökning och till exempel återvinning av medel. Det handlar om reglering kring skyddsåtgärder som ges med stöd av handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen. Användning av information för ett annat än ett lagstadgat ändamål har föreskrivits som straffbart i enlighet med artikel 83 i allmänna dataskyddsförordningen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det att den behöriga myndighet som gjort förfrågan inte får behandla uppgifter som den fått från en uppgiftslämnare enligt 1 a § för något annat ändamål än det för vilket uppgifterna har lämnats ut. Enligt principen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 b i allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Ett förbud för en myndighet att utnyttja information för användningsändamål som inte överensstämmer med det ursprungliga användningsändamålet ska dock stiftas för att trygga den registrerades rättigheter. Följaktligen handlar det om reglering kring skyddsåtgärder

som ges med stöd av handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen, med vilken ändamålsbundenheten anpassas. En myndighet får inte vidareöverlåta information som den fått ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton direkt i oförändrad form till exempel för en annan egen myndighetsuppgift med ett annat användningsändamål eller till en annan myndighet, utan varje myndighet gör en egen förfrågan med stöd av den egna rätten att få information. Detta innebär dock inte att myndigheten i enlighet med de egna författningarna om utlämnande av information till exempel till en annan myndighet får lämna ut sådan information för vilken den information som fått ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton utnyttjats. Detta avser till exempel polisens rätt att förmedla kontotransaktionsuppgifter som utgör brottsundersökningsmaterial till åklagaren eller Skatteförvaltningens möjlighet att utnyttja kontotransaktionsuppgifter för en skatterevisionsberättelse och vidare för att förmedla denna skatterevisionsberättelse till polisen som material i en begäran om utredning.

Enligt artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Den personuppgiftsansvarige måste vidta alla rimliga åtgärder för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Eftersom de uppgifter som fås med förfrågningarna och deras användningsändamål beror på myndigheten, ska varje myndighet själv bedöma den förvaringstid som behövs för den information som fått ur systemet. Till exempel polisen kan i undersökningen av ekonomiska brott ha fall där uppgifterna behövs för väldigt långa tider. Å andra sidan kan en myndighets behov av information vara väldigt kortvarigt. Uppgifterna ska dock alltid raderas omedelbart efter att myndighetens behov av att förvara dessa har upphört. Om en myndighet, omedelbart efter att fått en uppgift, upptäcker att den uppgift som den begärt inte är relevant för den eller att den till och med fått fel information, ska myndigheten i enlighet med allmänna dataskyddsförordningen omedelbart radera de uppgifter som den fått. Om det handlar om en eventuell misstanke som gäller informationens integritet, ska myndigheten behandla ärendet enligt de egna informationshanteringsprocesserna och eventuellt föra ärendet vidare för kännedom till dataombudsmannen.

1 c §. Sammanställningsprogram. Det föreslås att nya 1 c §, som innehåller bestämmelser om det sammanställningsprogram om administreras av Tullen, fogas till lagen. Paragrafen motsvarar i huvudsak innehållet i 7 a § 1, 3 och 4 mom. i den gällande lagen, men eftersom sammanställningsprogrammet i enlighet med den föreslagna lagen används för att förmedla såväl uppgifter enligt det automatiserade kontouppgiftssystemet som uppgifter ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, föreslås det att de nämnda bestämmelserna i lagen fogas till kapitlet med allmänna bestämmelser.

Paragrafens 1 mom. motsvarar innehållet i 7 a § 1 mom. i den gällande lagen, vilket enligt förslaget preciseras och kompletteras. Enligt förslaget kan de behöriga myndigheterna inom ramen för sin behörighet göra begäranden om information enligt 2 och 3 kap. via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Tullen ansvarar för att förmedla en myndighets begäran om information som inkommer från sammanställningsprogrammet för de användningsändamål som föreskrivs i 2 och 3 kap. till aktörer enligt 1 a § och för att förmedla det mottagna svaret på begäran om information till den behöriga myndigheten. Skyldigheten för kredit- och betalningsinstitut och andra aktörer enligt 1 a § att lämna ut uppgifter via sammanställningsprogrammet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton baserar sig på 4, 6 och 17 f § i den föreslagna lagen.

Paragrafens 1 mom. innehåller i enlighet med den gällande lagen bestämmelser om Tullens roll som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet. I fråga om sammanställningsprogrammet tillämpas en personuppgiftsansvarigs ansvar och skyldigheter enligt allmänna dataskyddsförordningen på Tullen i egenskap av personuppgiftsansvarig. Enligt

artikel 4.7 i förordningen avses med personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter; om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. Enligt punkt 2 i samma artikel avses med behandling en åtgärd eller kombination av åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagna, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring.

I enlighet med 2 mom. i paragrafen sker informationsbehandlingen med sammanställningsprogrammet automatiskt. Paragrafen motsvarar 7 a § 3 mom. i den gällande lagen. I egenskap av myndighet som administrerar sammanställningsprogrammet har Tullen inte desto mer omfattande tillgång till begäranden som gjorts med sammanställningsprogrammet, utan förfrågningarna är direkta och tekniskt inbyggda på så sätt att Tullen inte kan ingripa i grunden för en begäran om information av en myndighet, föremålen för begäran samt de uppgifter som lämnas ut till den. Sammanställningsprogrammet granskar endast att myndigheterna uppfyller alla obligatoriska punkter i förfrågningsmeddelandet, till exempel den lagliga grunden för begäran om information och referensnumret för det fall som förfrågan gäller, så att förfrågan förmedlas vidare till uppgiftslämnaren. Den kontroll som i fråga om utlämnandet av uppgifter via systemet kan göras utifrån logguppgifterna är en kontroll som görs i efterskott. Kontrollen i efterskott sker hos den myndighet som begärt uppgifter. Logguppgifterna i sammanställningsprogrammet är avsedda för den behöriga myndighetens laglighetsövervakning. I momentet föreskrivs det dessutom att uppgifter som lämnats ut via programmet raderas från programmet omedelbart efter att uppgifterna lämnats ut.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om begränsningen av en registrerads rätt att få tillgång till de uppgifter som samlats in om honom eller henne. Paragrafen motsvarar partiellt 7 a § 4 mom. i den gällande lagen och i den görs dessutom en språklig precisering genom att lägga till allmänna dataskyddsförordningens hela namn. I paragrafen föreskrivs det att med avvikelse från vad som föreskrivs i artikel 15 i allmänna dataskyddsförordningen om den registrerades rätt att få tillgång till de uppgifter som samlats in om honom eller henne, föreligger inte rätt att få dessa uppgifter när de behandlas via sammanställningsprogrammet. Om den registrerades rättigheter inte begränsas, har denne rätt att av den personuppgiftsansvarige få information bland annat om myndigheten gjort sökningar i kontotransaktionsuppgifter som gäller honom eller henne och för vilket ändamål. Om den registrerades rättigheter inte begränsas, måste bedömningen varje gång göras separat av myndigheten. Den registrerade ska framföra sin begäran till den personuppgiftsansvarige, som är skyldig att svara på begäran. I fråga om Tullen innebär detta i praktiken att Tullen i egenskap av personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet ska ha tillgång till uppgifter till vilka Tullen inom ramen för sin befogenhet inte i övrigt har tillgång till i syfte att kunna svara på dessa frågor om behandlingen av en registrerad.

Begränsningen i 7 a § 4 mom. i den gällande lagen baserar sig på genomförandet av artikel 18 i direktivet om finansiell information, enligt vilken medlemsstaterna får anta lagstiftningsåtgärder som helt eller delvis begränsar de registrerades rätt att få åtkomst till personuppgifter som rör dem och som behandlas enligt detta direktiv i enlighet med artikel 23.1 i allmänna dataskyddsförordningen eller med artikel 15.1 i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning, beroende på vilken som är tillämplig. I den gällande lagen har man med

andra ord föreskrivit en begränsning även utifrån dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Behandlingsåtgärder som gäller utlämnande av uppgifter har dock ansetts höra till allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde, då det handlar om utlämnande av personuppgifter från tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen till tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. Följaktligen kan Tullen i rollen som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet tillämpa endast allmänna dataskyddsförordningen. I enlighet med detta föreskrivs att hänvisningen till dataskyddslagen avseende brottmål avlägsnas från 7 a § 4 mom., som flyttas. Den dataskyddslagstiftning som tillämpas då en förfrågan görs beror däremot på användningsändamålet för personuppgifter. I sin egen informationsbehandlingen tillämpar myndigheterna antingen dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och dataskyddslagen avseende brottmål eller allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, beroende på varje myndighets användningsändamål för mottagandet av information. Myndigheterna har dessutom egna speciallagar om behandlingen av personuppgifter.

I artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det att det ska vara möjligt att i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet omfattas av införa en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i artiklarna 12–22 och 34, samt artikel 5 i den mån dess bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i artiklarna 12–22. Artikeln innehåller en förutsättning om att en sådan begränsning till centrala delar sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att säkerställa de omständigheter som nämns i punkt 1 i artikeln. Den föreslagna begränsningen baserar sig på punkt a–e och underpunkt h i artikel 23.1, det vill säga att rätt inte föreligger, om utlämnandet av information äventyrar den nationella säkerheten, försvaret, den allmänna säkerheten eller är till skada för förebyggandet eller utredningen av brott. Enligt artikeln är en begränsning motiverad även då en olägenhet är möjlig för andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet eller en tillsyns-, inspektions- eller regleringsfunktion som anknyter till de ovan nämnda uppgifterna. Eftersom uppgifterna för de behöriga myndigheterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton gäller ovan nämnda uppgifter, kan den föreslagna bestämmelsen anses vara en nödvändig och proportionell åtgärd.

Enligt artikel 15.2 i allmänna dataskyddsförordningen ska en registrerad ha rätt att bli informerad om begränsningen, såvida detta inte kan inverka menligt på begränsningen. Eftersom redan information om en förfrågan som gjorts av en myndighet i detta fall kan äventyra till exempel återvinningen av medel och en pågående utredning, har Tullen i egenskap av administratör av programmet inte någon skyldighet att redogöra för orsaken till begränsningen. Som en skyddsåtgärd i förhållande till begränsningen av en registrerads rättigheter utfärdas dock bestämmelser om utnyttjande av indirekt granskningsrätt. Det finns bestämmelser om den indirekta granskningsrätten i 34 § i dataskyddslagen.

I enlighet med 34 § 4 mom. i dataskyddslagen ska uppgifter enligt artikel 15.1 i allmänna dataskyddsförordningen på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen. Begäran om utövande av rättigheter ska framställas till dataombudsmannen eller till Tullen enligt vad som föreskrivs i 35 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen. En begäran som lämnats till Tullen ska utan dröjsmål överföras till dataombudsmannen.

1 d §. Datasöksystem. Enligt förslaget fogas till lagen nya 1 d §, som innehåller bestämmelser om de datasöksystem som hör till övervakningssystemet för bank- och betalkonton, med vilka

kundrelationsuppgifter som gäller bank- och betalkonton och bankfack och kontotransaktions- och saldouppgifter om ett konto såväl lämnas ut som mottas. Innehållet i paragrafens 1 mom. motsvarar 4 § 1 mom. i den gällande lagen, det vill säga att det innehåller bestämmelser om att kreditinstitut ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton med vars hjälp institutet till en behörig myndighet ska lämna ut uppgifter enligt 2 och 3 kap. i den föreslagna lagen, det vill säga om de egna kundernas konto- och betalkonton och deras transaktions- och saldouppgifter. Eftersom ett och samma datasöksystem för bank- och betalkonton används i enlighet med förslaget även för att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter utöver utlämnandet av bankkontouppgifter enligt föreskrifterna i den gällande lagen, är det ändamålsenligare att överföra bestämmelsen om skyldigheten att administrera ett datasöksystem för bank- och betalkonton till de allmänna bestämmelserna. Det moment som flyttas innehåller även en möjlighet att avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, om det med beaktande av arten och omfattningen av kreditinstitutets hela verksamhet är motiverat och om Finansinspektionen beviljar tillstånd till detta. Om det handlar om ett kreditinstitut som i fråga om storlek kan jämföras till exempel med ett betalningsinstitut, får det välja mellan att lämna ut kontouppgifter enligt 2 kap. via datasöksystemet eller kontoregistret. I enlighet med förslaget överlämnar de aktörer som lämnar ut i 2 kap. avsedda kontouppgifter till kontoregistret i det fallet i 3 kap. avsedda kontotransaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper via det system för utlämnande av uppgifter som Tullen byggt.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i fråga om innehåll den andra bestämmelsen i 6 § 1 mom. i den gällande lagen med undantag för de tekniska hänvisningsbestämmelserna. I enlighet med denna bestämmelse kan betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster, om de så önskar, förvalta ett datasöksystem för att överlämna kontouppgifter enligt 2 kap. i stället för de uppgifter som de lämnar ut till kontoregistret. Om ovan nämnda finansaktörer på eget initiativ grundat ett datasöksystem, har de i enlighet med förslaget på det sätt som beskrivs nedan i avsnitt 4.1.2 en skyldighet att lämna ut även kontotransaktions- och saldouppgifter enligt 3 kap. samt uppgifter om värdepapper utöver kontoägaruppgifter enligt 2 kap. till de behöriga myndigheterna genom att dra nytta av datasöksystemet.

I paragrafens 3 mom. finns det föreskrifter om begränsningar av den registrerades rättigheter. I enlighet med förslaget ska även uppgiftslämnarna ha ett loggregister enligt 17 h § över begäranden om information som hör till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. I paragrafen föreskrivs det att med avvikelse från vad som i artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rätt till tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne, föreligger rätt till uppgifterna i loggregistret inte när dessa behandlas via ett elektroniskt söksystem för bank- och betalningskonton. I momentet föreskrivs det att i enlighet med 34 § i dataskyddslagen (1050/2018) ska uppgifter enligt artikel 15 i dataskyddsförordningen på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen.

I artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det att det ska vara möjligt att i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet omfattas av införa en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i artiklarna 12–22 och 34, samt artikel 5 i den mån dess bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i artiklarna 12–22. Artikel 23 innehåller en förutsättning om att en sådan begränsning till centrala delar sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att säkerställa de omständigheter som nämns i punkt 1 i artikeln. Den föreslagna begränsningen

baserar sig på punkt a–e och underpunkt h i artikel 23.1, det vill säga att rätt inte föreligger, om utlämnandet av information äventyrar den nationella säkerheten, försvaret, den allmänna säkerheten eller är till skada för förebyggandet eller utredningen av brott. Enligt artikeln är en begränsning motiverad även då en olägenhet är möjlig för andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet eller en tillsyns-, inspektions- eller regleringsfunktion som anknyter till de ovan nämnda uppgifterna. Eftersom uppgifterna för de behöriga myndigheterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton gäller ovan nämnda uppgifter, kan den föreslagna bestämmelsen anses vara en nödvändig och proportionell åtgärd.

Om den registrerades rättigheter inte begränsas i fråga om loggregistret, har denne rätt att av den personuppgiftsansvarige få information bland annat om myndigheten gjort sökningar i kontotransaktionsuppgifter som gäller honom eller henne och för vilket ändamål. Detta kan vara till skada för en pågående undersökning eller äventyra till exempel återvinningen av medel. Enligt artikel 15.2 i allmänna dataskyddsförordningen ska en registrerad ha rätt att bli informerad om begränsningen, såvida detta inte kan inverka menligt på begränsningen. Eftersom redan information om en förfrågan som gjorts av en myndighet i detta fall kan äventyra till exempel återvinningen av medel och en pågående utredning, har uppgiftslämnaren inte någon rätt att redogöra för orsaken till begränsningen. Som en skyddsåtgärd i förhållande till begränsningen av en registrerads rättigheter utfärdas dock bestämmelser om utnyttjande av indirekt granskningsrätt. Det finns bestämmelser om den indirekta granskningsrätten i 34 § i dataskyddslagen. Dataombudsmannen har med stöd av dataskyddsregleringen dock rätt att på begäran av den registrerade granska lagenligheten i behandlingen av personuppgifter. I 34 § i dataskyddslagen föreskrivs det att om den registrerade inte har rätt att bekanta sig med uppgifter som samlats in om honom eller henne, ska de uppgifter som avses i artikel 15.1 i allmänna dataskyddsförordningen lämnas till dataombudsmannen på begäran av den registrerade.

Enligt förslaget reglerar paragrafens 4 mom. att behöriga myndigheter ska administrera ett elektroniskt datasöksystem med hjälp av vilket respektive myndighet får begära och ta emot i lagförslaget avsedda uppgifter om kontots ägare och transaktions- och saldouppgifter. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton baserar sig på myndigheternas rätt att få bankuppgifter för en viss enskild övervaknings-, undersöknings- eller annan myndighetsuppgift. Följaktligen är myndighetens system startpunkten för hela informationsbehandlingen. En förfrågan av en myndighet startar informationsbehandlingen i övervakningssystemet för bank- och betalkonton och informationsbehandling existerar följaktligen inte utan en förfrågan av en myndighet. Myndigheten hämtar även själv den information som den fått från sammanställningsprogrammet med sitt eget datasöksystem, det vill säga att sammanställningsprogrammet inte har åtkomst till myndighetens datasöksystem. Även om informationsförmedlingen sker ytterst snabbt och så gott som i realtid i synnerhet i fråga om användning av det automatiska informationssystemet enligt 2 kap., ansvarar myndigheten själv för det slutliga mottagandet av den begärda informationen. Med en myndighets datasöksystem avses i praktiken ett gränssnitt som baserar sig på en förfrågan och som möjliggör datasökning och det handlar följaktligen inte om ett egentligt informationssystem. Myndigheterna bygger ett gränssnitt till sammanställningsprogrammet. Varje myndighet kan genomföra ett gränssnitt av egen form, vilket överensstämmer med Tullens föreskrift och dess egna system och arkitektur. Datasöksystem kan även anknyta till myndighetens befintliga data- eller arkiveringssystem.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs det dessutom att en myndighet har en skyldighet att i sin begäran om information ange om dess begäran om information hänför sig till uppgifter i det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet enligt 2 kap. eller till uppgifter enligt det

centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter enligt 3 kap. Genom att ålägga myndigheten att rikta sin begäran om information till den funktion i övervakningssystemet för bank- och betalkonton till vilken begäran hänförs, säkerställs det att behandlingen av en begäran om information genomförs på lagstadgat sätt. Det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet och det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter avviker från varandra i fråga om sättet att behandla uppgifter på det sätt som angetts ovan i avsnitt 4.1. I det hänseende som behandlingen av information i det automatiserade kontouppgiftssystemet är direkt och automatiskt, avviker funktionen i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter från den direkta karaktären i det automatiserade systemet på så sätt att en rimlig tid ges för uppgiftslämnaren att behandla begäranden om information. Uppgiftslämnaren har följaktligen möjlighet att bedöma grunderna för utlämnandet av information utifrån den mottagna begäran och även möjlighet att vägra att lämna ut informationen. Skyldigheten att rikta en begäran om information stärker den registrerades rättsskydd, i synnerhet vid behandling av kontotransaktioner innehållande känsliga uppgifter. Det faktum att en förfrågan riktas endast till den uppgiftslämnare som har de uppgifter som myndigheten behöver, minimerar riskerna för skyddet för personuppgifter. Skyldigheten bidrar till att skapa ett inbyggt datasäkerhets- och datasäkerhetsstandard, vilket kompletteras med kraven på innehåll i en begäran om information enligt 17 e §. I enlighet med artikel 25 i allmänna datasäkerhetsförordningen ska den personuppgiftsansvarige genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att, i standardfallet, säkerställa att endast personuppgifter som är nödvändiga för varje specifikt ändamål med behandlingen behandlas. Denna skyldighet gäller antalet inhämtade personuppgifter, omfattningen av behandlingen, förvaringstiden och tillgången till dessa. Med dessa åtgärder ska det i synnerhet säkerställas att personuppgifter som standard inte görs tillgängliga för ett obegränsat antal personer utan medverkan av en fysisk person.

Enligt paragrafens 5 mom. övervakar Tullen att de skyldigheter som avses i 1 mom. och 4 § 2 mom. fullgörs och Tullen ger även ut en föreskrift om de tekniska kraven på datasöksystemen. Det föreslagna momentet motsvarar i fråga om innehåll 4 § 5 mom. i den nuvarande lagen, men från det stryks definitionen av datasöksystem för bank- och betalkonton, varvid utfärdande av tekniska krav som gäller myndigheternas datasöksystem fogas som en uppgift för Tullen. Tullen har den 26 oktober 2022 utfärdat en föreskrift om gränssnittet för förfrågningar till datasöksystem och en anvisning om genomförandet av det. Varje kreditinstitut som genomför datasöksystemet eller varje annan uppgiftslämnare genomför ett datasöksystem enligt föreskriften, vilket överensstämmer med de egna systemen och arkitekturerna och med vilket information kan förmedlas ur systemet enligt Tullens föreskrift om sammanställningsprogrammet. Enligt 4 § 5 mom. i den gällande lagen har Tullen ansvar för att övervaka att kreditinstituten bygger och för ett elektroniskt övervakningssystem för bank- och betalkonton, med vilket de kan lämna ut information om deras kunders bank- och betalkonton till myndigheterna. Det anses vara ändamålsenligt att flytta detta moment till den nya paragrafens med en beskrivning av datasöksystemet, eftersom det föreslås att användningen av datasöksystemet för bank- och betalkonton utökas från utlämnande av kontoägaruppgifter till att omfatta även utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter. På grund av att paragrafen flyttas, rättas hänvisningarna för att överensstämma med ordningen i den föreslagna lagen. Det föreslås inte att innehållet i bestämmelsen om tillsynsansvaret ändras.

1 e §. System för utlämnande av uppgifter. Det föreslås att nya 1 e §, som innehåller bestämmelser om det system för utlämnande av uppgifter som administreras av Tullen, fogas till lagen. Det handlar om ett sätt att lämna ut uppgifter med vilket de aktörer som avses i 1 a § vilka inte byggt ett datasöksystem för bank- och betalkonton, lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper till de behöriga myndigheterna. Eftersom kontoregistret för bank- och betalkonton, dit ovan nämnda aktörer med jämna mellanrum lämnar

ut uppgifter som hänför sig till deras kunders kundrelation, är ett enkelriktat register, finns det inget gränssnitt från det till de aktörer som lämnar ut information till registret. Följaktligen kan Tullen inte förmedla kontotransaktions- och saldoförfrågningar direkt till dessa aktörer och inte heller ta emot information direkt av dessa aktörer, utan Tullen genomför en datasäker lösning – ett system för utlämnande av uppgifter – med vilket aktörer som överlämnar kontouppgifter enligt 2 kap. till kontoregistret lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter med hjälp av Tullens sammanställningsprogram till myndigheterna.

Paragrafens andra moment innehåller bestämmelser om en skyldighet för Tullen att ge tekniska föreskrifter om sätten att lämna ut uppgifter till systemet för utlämnande av uppgifter. I den gällande lagen finns det bestämmelser om utfärdande av tekniska föreskrifter såväl om datasöksystemet som om de uppgifter som lagras i kontoregistret, varför det även i fråga om det föreslagna nya systemet för utlämnande av uppgifter anses vara behövligt att lägga till en sådan bestämmelse. När kraven fastställs finns det skäl att beakta bland annat de strukturella och innehållsmässiga lösningar som baserar sig på ISO20022-standarderna samt de olika befintliga tekniska lösningarna mellan parterna.

1 f §. Avgiftsfrihet för uppgifter. Enligt förslaget fogas till lagen nya 1 f §, som ersätter innehållet i 8 § i den gällande lagen, vilken enligt förslaget upphävs, på så sätt att Tullen i den föreslagna paragrafen tilldelas rätt att avgiftsfritt få även uppgifter ur datasöksystemen för bank- och betalkonton utöver de uppgifter som lagras i registret över bank- och betalkonton.

Den gällande lagen innehåller bestämmelser om avgiftsfriheten för utlämnande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton. Inga utgifter tas ut för de uppgifter som Tullen lämnar ut. Det föreslås att innehållet i bestämmelsen ändras till avgiftsfrihet för tillgång till information. Paragrafens andra moment innehåller bestämmelser om att de behöriga myndigheterna har rätt att avgiftsfritt få uppgifter ur registret över bank- och betalkonton och därtill även ur datasöksystemen för bank- och betalkonton. Eftersom övervakningssystemet för bank- och betalkonton innehåller uppgifter som fås såväl ur kontoregistret som datasöksystemet för bank- och betalkonton, är det ändamålsenligare att utfärda bestämmelser om myndighetens rätt att avgiftsfritt få information ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton i sin helhet.

2 §. Definitioner. Paragrafens 1 punkt ändras så att hänvisningsparagrafen i punkten ändras från 4 § 1 mom. till 1 d §, dit undantagsbestämmelsen enligt förslaget fogas.

Paragrafens 2 punkt kompletteras så att även andra eventuella aktörer som skapat ett datasöksystem för bank- och betalkonton fogas till definitionen vid sidan om kreditinstitut. Dessutom preciseras ordalydelsen i den gällande lagen genom att till definitionen foga kontotransaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter enligt 3 kap. i den föreslagna lagen. Därtill görs en språklig precisering görs i den.

Till 3 punkten i paragrafen fogas de myndigheter som är berättigade att använda det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter, vilka definierats i 17 a och 17 c §.

Dessutom föreslås det att 11 punkten i paragrafen ändras så att en precision om innehållet i de uppgifter som förmedlas fogas till den. Eftersom sammanställningsprogrammet är en del av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, är det därtill behövligt att korrigera ordalydelsen i definitionen i den gällande lagen. Sammanställningsprogrammet förmedlar därmed bank- och betalkontouppgifter, bankfackuppgifter, kontotransaktions- och saldouppgifter samt värdepappersuppgifter med hjälp av övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I enlighet med förslaget förmedlas kontotransaktions- och saldouppgifter med samma sammanställningsprogram som ägaruppgifterna om bank- och betalkonton enligt den

gällande lagen. Sättet att förmedla uppgifter avviker dock från varandra på så sätt Tullens sammanställningsprogram i fråga om en förfrågan som gäller kontoägaruppgifter inte förmedlar myndighetens förfrågan i oförändrad form, utan pseudonymiserar en del av uppgifterna i förfrågan så att alla bakgrundsuppgifter i förfrågan inte förmedlas till uppgiftslämnaren. I fråga om förfrågningar som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter förmedlar sammanställningsprogrammet mer uppgifter, så att kredit- och betalningsinstitutet har faktisk möjlighet att bedöma förfrågans proportionalitet och vid behov begära tilläggsuppgifter av den myndighet som gjort förfrågan. Skillnaderna mellan förfrågningarna har förklarats i motiveringarna till paragrafens 1 §.

Dessutom föreslås att den nya 12 punkten *centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem* fogas till bestämmelsen, vilket avser behandling av ägaruppgifter om ett konto enligt femte penningtvättsdirektivet och den gällande lagen. Målet med den nya definitionen är att förtydliga lagens innehåll och bättre illustrera de två olika sätten att behandla information i den föreslagna lagen. Det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet innehåller behandling av uppgifter enligt den gällande lagen, det vill säga omedelbart mottagande av kontoägaruppgifter. I artikel 32 a i femte penningtvättsdirektivet förutsätts det att medlemsstaterna ska införa centraliserade automatiserade mekanismer, såsom centraliserade register eller centraliserade elektroniska datasöksystem, som gör det möjligt att med nödvändig skyndsamhet fastställa identiteten hos fysiska eller juridiska personer som innehar eller kontrollerar betalkonton och bankkonton som identifieras med IBAN-nummer, samt bankfack som innehas av ett kreditinstitut inom deras territorium.

Det föreslås att nya 13 punkten *centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter* fogas till paragrafen, vilken beskriver sättet att behandla förfrågningar om de föreslagna kontotransaktions- och saldouppgifter som fogas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Med den nya definitionen förtydligas skillnaden mellan behandling av förfrågningar som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter och det direkta sättet att behandla förfrågningar som gäller kontoägaruppgifter enligt den gällande lagen. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton är i enlighet med den föreslagna lagen ett taksystem, som omfattar två olika funktioner som stödjer sig på olika rättsliga grunder och sätt att behandla uppgifter. De förmedlar olika uppgiftsinnehåll, men informationsbehandlingen genomförs i bägge funktioner via samma datasöksystem och sammanställningsprogram.

Det föreslås att en ny 14 punkt fogas till paragrafen, med vilken det tydliggörs vad som avses med *saldo* i den föreslagna lagen. Med saldo avses det belopp som finns på ett bank- och betalkonto vid tidpunkten då förfrågan om saldoinformation besvaras, vilket en myndighet har möjlighet att begära för att kunna sköta en enskild myndighetsuppgift via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. En eventuell täckningsreservering ska ha dragits från kontosaldot. Eftersom en uppgiftslämnare ska svara på en förfrågan om saldouppgifter omedelbart, men senast på följande bankdag, kan kontots saldo variera mellan den tidpunkt då myndigheten gjort förfrågan och den tidpunkt då uppgiftslämnaren ger ett svar. Uppgiftslämnaren ska alltid ge information om kontots saldo enligt svarstidpunkten.

Enligt förslaget fogas till paragrafen den nya 15 punkten *transaktionsuppgifter*, som avser sådana i 1 artikel 12 b 7 a i direktivet om finansiell information 2014/65 avsedda detaljerade uppgifter om transaktioner som under en fastställd period har genomförts via ett särskilt betalkonto eller via ett bankkonto som identifieras med IBAN-nummer eller detaljerade uppgifter om överföringar av kryptotillgångar. I direktivet om finansiell information föreskrivs att kredit- och betalningsinstituten åläggs att på EU-nivå överlämna kontotransaktionsuppgifter i det elektroniskt strukturerade format som kommissionen angett till den behöriga laglighetsstillsynsmyndigheten. I praktiken har ett ISO20022-meddelande ansetts utgöra en

modell för det elektroniskt strukturerade formatet. Innehållet i en kontotransaktionsförfrågan som gäller det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är förenligt med ISO20022-meddelandestrukturen, varför alla identifieringsuppgifter enligt meddelandestrukturen ses som kontotransaktionsuppgifter, till exempel identifieringsnumret för transaktionen, dess datum och klockslag, betalningens mottagare eller betalarens namn och kontonummer samt alla referens- eller meddelandeuppgifter som gäller betalningen. Genom att i förfrågningar om kontotransaktionsinformation på det nationella planet utnyttja samma tekniska format som i enlighet med direktivet om finansiell information ska iakttas i gränsöverskridande begäranden om information, främjas den nationella implementeringen av direktivet om finansiell information.

Det föreslås att den nya 16 punkten *värdepappersuppgifter* fogas till paragrafen. Med värdepappersuppgifter avses uppgifter enligt 2 § i lagen om värdeandelskonton (827/1991), vilka gäller arten på och antalet värdeandelar som antecknas på ett värdeandelskonto och eventuella rättigheter och begränsningar som hänför sig till dessa. I enlighet med 3 § 1 punkten i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) avses med värdeandelar sådana aktier, andelar och andra rättigheter enligt 2 kap. 1 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012), andra finansiella instrument enligt 1 kap. 14 § i lagen om investeringstjänster (747/2012) och med dem jämförbara rättigheter samt andra värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet. Följaktligen är ett värdeandelskonto ett konto som är avsett för förvaring av värdepapper, där olika elektroniska värdepapper förvaras. Sjätte penningtvättsdirektivet medför en skyldighet för medlemsländerna att tillgängliggöra en identifierare för ett värdepapperskonto och öppnings- och slutdatum för kontot via en centraliserad automatiserad mekanism. Enligt artikel 2.10 i sjätte penningtvättsdirektivet avses med värdepapperskonto ett värdepapperskonto som definierats i underpunkt 28 i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning nr 909/2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012. I den nämnda förordningen avses med värdepapperskonto ett konto på vilket krediterings- och debiteringsanteckningar görs. Nationellt avses med detta ett värdeandelskonto enligt lagen om värdeandelskonton (827/1991). Skyldigheten enligt sjätte penningtvättsdirektivet att förmedla identifieringsuppgifter om ett värdepapperskonto via en centraliserad automatiserad mekanism ska implementeras nationellt före den 10 juli 2027. Eftersom en begäran om information om värdeandelar på värdeandelskonton inte kan riktas till rätt värdeandelskonton innan identifierarna om värdeandelskontot är tillgängliga via den centraliserade automatiserade mekanismen, det vill säga via det automatiserade kontouppgiftssystemet för bank- och betalkonton, tillämpas föreslagna 17 d § 2 mom. först från och med den 10 juli 2027.

2 kap. **Centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem**

Lagförslagets 2 kap. täcker i stor utsträckning innehållet i den gällande lagen, det vill säga att det gäller en automatiserad lösning för kontoägaruppgifter enligt femte penningtvättsdirektivet för behandling av kontoägaruppgifter. Eftersom ett helt nytt användningssätt enligt nya 3 kap., ett centraliserat system för förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter, bildas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton med den föreslagna regleringen, bildas utifrån regleringen enligt den gällande regleringen en funktion som beskriver behandlingen av kontoägaruppgifter enligt 2 kap. i den föreslagna lagen. Denna funktion kallas för det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet. Följaktligen innehåller 2 kap. i förslaget i fråga om innehåll 3–17 §, som beskriver regleringen enligt den gällande lagen.

3 §. Myndigheter som använder det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet. Paragrafens rubrik ändras för att i enlighet med 2 kap. beskriva användare av det automatiserade

kontouppgiftssystemet. Eftersom övervakningssystemet för bank- och betalkonton i enlighet med förslaget utgörs av två funktioner med avvikande rättsliga grunder och användningsändamål för informationen, finns det skäl att utfärda separata bestämmelser om de myndigheter som använder dessa. Eftersom ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem enligt 2 kap. i den föreslagna lagen bildas utifrån regleringen enligt den gällande lagen, fogas till paragrafens rubrik en precision av vilken del av övervakningssystemet för bank- och betalkonton myndigheterna enligt paragrafen är berättigade att använda. Befogenhetsparagraferna i den gällande lagen ändras inte genom den föreslagna lagen.

Dessutom avskiljs befogenhetsparagrafen för Gränsbevakningsväsendet till en egen 10 punkt från 7 § i den gällande lagen, där Gränsbevakningsväsendets befogenheter inkluderats i befogenhetsparagraferna för polisen. Genom den föreslagna ändringen till en egen befogenhetsparagraf rättas befogenhetsparagraferna för Gränsbevakningsväsendet för att motsvara med dess uppgifter. I den gällande lagen, där polisens och Gränsbevakningsväsendets uppgifter har grupperats under samma 7 punkt, har Gränsbevakningsväsendet till uppgift att upprätthålla den nationella säkerheten. Denna uppgift hör inte till Gränsbevakningsväsendet, utan Gränsbevakningsväsendets befogenhet gäller förebyggande, avslöjande och utredning samt överlämnande av brott för åtalsprövning i enlighet med lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018). På grund av den nya befogenhetsparagrafen som gäller Gränsbevakningsväsendet görs dessutom en teknisk ändring i anteckningen av paragrafen om Finansinspektionens rätt till information.

Dessutom föreslås det att 8 punkten om Försvarsmaktens behörighet ändras så att lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) ersätts med en ny lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) som träder i kraft den 1 december 2025. Enligt 8 punkten har Försvarsmakten rätt att få tillgång till sådana uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton som lämnas ut i enlighet med 4 § och som registrerats i enlighet med 6 §, om det är nödvändigt för att följande uppgifter ska kunna utföras och om myndigheten någon annanstans i lag har rätt att få ovannämnda uppgifter. Försvarsmaktens rätt till information grundar sig på förhindrande, avslöjande och utredning av brott enligt lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) samt på det som föreskrivs i 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet.

3 a §. *Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centrala automatiserade kontouppgiftssystemet och förutsättningarna för sökning av uppgifterna.* Enligt förslaget fogas preciseringen ”i det centrala automatiserade kontouppgiftssystemet” till paragrafens rubrik. Med den föreslagna ändringen förtydligas befogenhetsbestämmelserna för övervakningssystemet för bank- och betalkonton då den i enlighet med förslaget innehåller två olika funktioner som baserar sig på olika befogenhetsbestämmelser.

4 §. *Uppgifter om bank- och betalkonton som lämnas ut ur datasöksystemet för bank- och betalkonton.* Det föreslås att den gällande paragrafen ändras på så sätt att en precision av de uppgifter om bank- och betalkonton som lämnas ut fogas till rubriken. Eftersom även andra uppgifter än de som nämns i den gällande paragrafen lämnas ut via datasöksystemet för bank- och betalkonton i enlighet med den föreslagna lagen, är det ändamålsenligt att ge information om att paragrafen i fråga innehåller en bestämmelse som uttryckligen gäller uppgifter om bank- och betalkonton enligt femte penningtvättsdirektivet. Dessutom görs en språklig korrigering, som gäller formuleringen av ordet utlämnande.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att skyldigheten att föra ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton enligt paragrafens 1 mom. och grunden för undantag till skyldigheten avlägsnas och fogas till 1 d §. Följaktligen innehåller paragrafens 1 mom.

endast en skyldighet enligt 1 mom. i den gällande lagen att lämna ut de uppgifter om de egna kundernas bank- och betalkonton enligt specifikationen i 2 mom. till den behöriga myndigheten. Utlämnandet av uppgifter ska i enlighet med den gällande lagen vara omedelbart och uppgifterna ska lämnas ut trots sekretessbestämmelserna. Förutsättningen om att omedelbart lämna ut informationen innebär att uppgifterna kan lämnas ut via en teknisk anslutning direkt då en begäran om information inkommit och uppgifterna samlats elektroniskt.

Det föreslås att 2 mom. 1 punkten i paragrafen ändras i anknytning till kontoinnehavaren och en innehavare av dispositionsrätt på så sätt att även start- och slutdatum för kundrelationen och dispositionsrätten ska lämnas ut för de ovan nämnda, eftersom detta reglerats endast för juridiska personer i den gällande lagen. Start- och slutdatum för kundrelationen är behövliga uppgifter även för andra än juridiska personer. I fråga om registret över bank- och betalkonton har det föreskrivits en skyldighet att lämna ut uppgifter om start- och slutdatumet för en kundrelation. Sålunda finns det skäl att utfärda bestämmelser om skyldigheten att lämna ut uppgifter på ett sätt som motsvarar kontoregistret för datasöksystemet. Uppgifterna om en innehavare med rätt använda kontot till ett konto är uppgifter enligt punkt 3 i artikel 16 i sjätte penningtvättsdirektivet, vilka ska vara tillgängliga via medlemsstaternas centraliserade bankkontoregister på så sätt att det är möjligt att göra sökningar i dessa. En innehavare med rätt använda kontot av ett konto är en kund, som handlar för egen vinning, men för kontoinnehavarens räkning. En innehavare med rätt att använda kontot är dock inte alltid kund hos kredit- och betalningsinstitutet. På grund av detta är inte start- och slutdatum för kundrelationen, utan start- och slutdatum för rätten att använda kontot betydelsefull information i fråga om en innehavare med rätt att använda kontot. Enligt artikel 16.3 i sjätte penningtvättsdirektivet ska även start- och ett eventuellt slutdatum för dispositionsrätten till ett konto vara tillgängligt på ett omedelbart och ofiltrerat sätt via de centraliserade bankkontoregistren.

Dessutom föreslås det att 2 mom. 1 punkten ändras så att hänvisningen till en innehavare med rätt att använda kontot gäller kontot och inte kontoinnehavaren, såsom är fallet i den gällande lagen. Ordalydelsen i den gällande lagen har orsakat tolkningsoklarheter, varför den ska korrigeras så att den överensstämmer med en kontoinnehavare med rätt att använda kontot enligt penningtvättsdirektivet. Det föreslås att en liknande ändring görs i 2 mom. 4 punkten, där hänvisningen till en person med rätt använda kontot korrigeras att gälla för bankfack och inte hyraren av bankfacket.

6 §. Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton. Det föreslås att en teknisk ändring görs i 1 mom. i paragrafen. Eftersom det föreslås att ett kreditinstituts skyldighet att föra ett datasöksystem för bank- och betalkonton enligt 4 § 1 mom. i den gällande lagen flyttas till nya 1 d §, ändras hänvisningen i 1 mom. till datasöksystem för bank- och betalkonton för att överensstämma med det föreslagna momentet. I 1 mom. görs dessutom en språklig ändring som gäller formuleringen av ordet utlämnande.

Dessutom föreslås det att 2 mom. 1 punkten i paragrafen ändras på samma sätt som 4 § 2 mom. 1 punkten, det vill säga att hänvisningen till en innehavare med rätt använda kontot gäller kontot och inte kontoinnehavaren, så som är fallet i den gällande lagen. Samma korrigering görs ovan i 3 mom. 1 och 4 punkten, där hänvisningen till en person med användningsrätt korrigeras för att gälla för bankfack och inte hyraren av bankfacket.

Dessutom föreslås att start- och slutdatumet för rätten att använda ett konto fogas till 2 mom. 2 punkten. I 6 § i den gällande lagen finns det bestämmelser om skyldigheten för uppgiftslämnare som lagrar uppgifter i kontoregistret att lämna ut uppgifter som start- och slutdatum för kundrelationen. Eftersom en innehavare med rätt att använda ett konto dock inte alltid har en

kundrelation hos uppgiftslämnaren i fråga, är inte start- och slutdatum för kundrelationen, utan start- och slutdatum för rätten att använda kontot betydelsefull information i fråga om en innehavare med rätt att använda kontot. Enligt artikel 16.3 i sjätte penningtvättsdirektivet ska även start- och ett eventuellt slutdatum för dispositionsrätten till ett konto vara tillgängligt på ett omedelbart och ofiltrerat sätt via de centraliserade bankkontoregistren.

7 §. Utlämnande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton. I paragrafens 2 mom. görs en språklig korrigerings genom att stryka hela förordningens namn och ersätta den med den ovan i 1 c § nämnda kortformen av förordningens namn.

8 §. Utlämnande av uppgifter ur det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter till behöriga myndigheter. Det föreslås att den gällande paragrafen ändras för att gälla grunderna för att lämna ut information. Den föreslagna paragrafen motsvarar i fråga om innehåll 7 a § 2 mom. och den andra meningen i 3 mom. i den gällande lagen. Det föreslås att 7 a § i den gällande lagen upphävs och att dess 1 och 4 mom. och den första meningen i 3 mom. i enlighet med förslaget flyttas till 1 c § då det övriga innehållet flyttas till 8 §. Dessutom görs i 7 a § 2 mom. en språklig korrigerings i anknytning till begreppet myndighet.

9 §. Avförande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton. Registret över bank- och betalkonton fogas till rubriken i den gällande paragrafen. Med den föreslagna ändringen preciseras paragrafens innehåll.

10 §. Logguppgifter. Det föreslås att den gällande paragrafens 1 mom. ändras så att skyldigheten för Tullen att föra ett loggregister över användningen av datasöksystemet för bank- och betalkonton ersätts med en skyldighet att föra ett loggregister över användningen av det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet. Skyldigheten att föra ett loggregister över användningen av registret över bank- och betalkonton ändras inte. Dessutom görs språkliga korrigeringar i 1 mom. i fråga om begreppet myndighet och formuleringen i anknytning till 2 punkten.

Innehållet i paragrafens 2 och 3 mom. slås samman till ett moment på så sätt att skyldigheten för de behöriga myndigheterna att föra ett register i fråga om användningen av datasöksystem för bank- och betalkonton utsträcks att gälla för användning av hela det automatiserade kontouppgiftssystemet. I och med det sammanställningsprogram som föreskrivits genom regeringens proposition 163/2021 rd går alla begäranden om information från en myndighet via sammanställningsprogrammet, oberoende av om myndigheten gör en förfrågan om information ur registret över bank- och betalkonton eller ett datasöksystem för bank- och betalkonton. Därmed är det motiverat att myndigheten för ett register om användningen av det helt automatiserade informationssystemet. Med den föreslagna ändringen förtydligas formuleringen i den gällande lagen, där det i enlighet med 2 mom. först finns bestämmelser om de uppgifter som ska finnas i loggregistret och därefter om skyldigheten att föra ett loggregister.

12 §. Ordningsavgift. Det föreslås att endast 1 mom. ändras i paragrafen, i vilken en teknisk ändring görs. Eftersom det föreslås att ett kreditinstituts skyldighet att föra ett datasöksystem för bank- och betalkonton enligt 4 § 1 mom. i den gällande lagen flyttas till nya 1 d § 1 mom., ändras hänvisningen i 1 mom. till datasöksystem för bank- och betalkonton för att överensstämja med det föreslagna momentet.

3 kap. **Centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter**

Lagförslagets 3 kap. innehåller en ny funktion för behandling av kontotransaktions- och saldouppgifter och kapitlet innehåller nya 17 a–17 h §.

17 a §. *Utlämnande av saldouppgifter till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om förmedling och utlämnande av saldoinformation till de behöriga myndigheterna via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Myndigheternas rätt att få saldouppgifter via systemet baserar sig på rättigheterna att få information i den övriga lagstiftningen, och det handlar därmed inte om en bestämmelse om rätten att få information. Det är behövligt att utfärda bestämmelser om utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, eftersom uppgifter lämnas ut elektroniskt från en privat aktör till en myndighet, och 22 eller 24 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) är sålunda inte tillämplig. För att även frågor som gäller handlingsutrymmet i EU-rätten ska beaktas, ska sättet att lämna ut uppgifter bindas till vissa användningsändamål, för vilka en myndighet kan utnyttja systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Även om rätten att få information via gränssnittet fastställs utifrån de gällande rättigheterna att få information, möjliggör specialregleringen om det elektroniska sättet att lämna ut uppgifter tekniskt sett ett nytt sätt att behandla känsliga uppgifter. Eftersom det handlar om sekretessbelagda och känsliga uppgifter, binds rätten till att få uppgifter ur det centraliserade systemet till bestämmelsen om myndighetens rätt att få information. Rätten att få information har bundits till antingen kravet på ett behov eller kravet på nödvändighet i paragrafen om rätten till information för varje myndighet. Även för de myndigheter vars paragraf om rätten till information är bunden till kravet på behövlighet, har det i en separat personuppgiftslag föreskrivits att myndigheten kan behandla särskilda personuppgifter endast då det är nödvändigt. Det nödvändighetskrav som fogats till det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är följaktligen en skyddsåtgärd som säkrar behandlingen av känsliga uppgifter. En myndighet kan begära saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt, om saldouppgifterna är nödvändiga för myndigheten för att avgöra en myndighetsuppgift som är under handläggning. Förutsättningarna för nödvändighet har behandlats enligt myndighet i avsnitt 4 i propositionen.

Enligt artikel 5.1 c i allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. På grund av principen om uppgiftsminimering föreslås att två behörighetsnivåer föreskrivs för systemet för transaktions- och saldouppgifter. Åtkomsten till det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter är inte automatiskt lika omfattande för alla, utan de myndigheter som behöver till exempel endast saldouppgifter för att sköta sina uppgifter är berättigade endast till dessa uppgifter eller så kan de myndigheter vars rätt till information inte täcker känsliga personuppgifter ändå få utnyttja systemet för transaktions- och saldouppgifter för att göra förfrågningar om saldouppgifter. På grund av detta är det möjligt att ur det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter få två former av uppgifter: uppgifter som gäller endast saldot på kontot och kontotransaktionsuppgifter med ett bredare uppgiftsinnehåll. Även om en myndighet har rätt att få kontotransaktionsuppgifter med ett mer omfattande uppgiftsinnehåll, ska den alltid göra en nödvändighetsbedömning innan en förfrågan görs. Även en myndighet som är berättigad till ett mer omfattande uppgiftsinnehåll kan följaktligen hämta endast till exempel saldouppgifter om ett konto ur systemet för transaktions- och saldouppgifter, om myndigheten i ett enskilt uppdrag inte behöver andra närmare kontotransaktionsuppgifter.

Enligt paragrafens *1 punkt* har polisen rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Polisens rätt att få saldouppgifter ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter baserar sig på 4 kap. 3 § och 5 a kap. 50 § i polislagen. I detaljmotiveringen till 1 § polisförvaltningslagen (110/1992) konstateras att befogenhetsförhållandena mellan inrikesministeriet, Polisstyrelsen,

skyddspolisen och övriga polisenheter har föreskrivits exakt. Trots detta har grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 53/2024 rd framfört en ståndpunkt om att det finns skäl att precisera regleringen kring de behöriga lagtillsynsmyndigheterna i 2 § 1 punkten i lagförslag 1 i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och till vissa lagar som har samband med den. Utskottet påpekade att hänvisningen till polisen i bestämmelsen, med beaktande av vad som föreskrivs i 1 § i polisförvaltningslagen, inte kan anses vara en tydlig definition av den behöriga myndigheten. Denna oklarhet kan ha särskild betydelse vid tillämpningen av till exempel bestämmelserna om en personuppgiftsansvarigs skyldighet. I sitt betänkande FvUB 25/2024 har förvaltningsutskottet klargjort att begreppet, enligt den utredning som det mottagit, har skapat en fungerande grund för informationsutbyte mellan behöriga brottsbekämpande myndigheter i Finland. I informationsutbytesdirektivet föreslås inte heller några ändringar i begreppet behörig brottsbekämpande myndighet. Utifrån det som förvaltningsutskottets konstaterade ovan, föreslog det inte någon ändring av förslaget till definition av behörig tillsynsmyndighet i regeringspropositionen. Med andra ord avses med polisen såväl enheter som lyder under Polisstyrelsen som skyddspolisen i propositionen. Enligt 1 § 5 mom. i polisförvaltningslagen gäller i fråga om polisväsendet i landskapet Åland vad som föreskrivs särskilt. Det bör dock beaktas att befogenhetsbestämmelserna om bankkontouppgifter i polislagen tillämpas på Ålands polis.

Polisens rätt att få information har avgränsats till att hindra eller utreda ett brott eller ett viktigt allmänt eller enskilt intresse. I 4 kap. 3 § i polislagen föreskrivs att oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap. Mottagande av saldotransaktioner via övervakningssystemet i stället för det nuvarande utspridda och delvis manuella förfarandet ger polisen möjlighet att sköta ovan nämnda uppgifter effektivt. Vid polisen fattas beslutet om att inhämta de aktuella uppgifterna i praktiken av en polisman som hör till befälet separat i varje enskilt fall, varvid även nivån på beslutsfattandet är tillräckligt hög. Ett separat beslut och en separat begäran görs om inhämtning av uppgifter.

Behörigheterna för att göra förfrågningar om saldouppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton i anknytning till upprätthållandet av den nationella säkerheten gäller skyddspolisens uppgifter för att skydda den nationella säkerheten, det vill säga för att bedriva civil underrättelseverksamhet. Skyddspolisen har rätt att få saldouppgifter med stöd av 4 kap. 3 § 1 mom. och 5 a kap. 50 § i polislagen. Föremålet för civil underrättelseverksamhet kan vara bland annat terrorism, utländsk underrättelseverksamhet, massförstörelsevapen, verksamhet som hotar samhällets livsviktiga funktioner och verksamhet av en främmande stat som kan orsaka skada för Finlands viktiga intressen. Det ska beaktas att informationsinhämtning om finansiering av terrorism följaktligen hör till skyddspolisens uppgifter, även då den bedriver civil underrättelseverksamhet. Bankförfrågningar har alltid en koppling till utförandet av en enskild tjänsteuppgift och varje begäran motiveras skriftligt. Beslutet om att göra en förfrågan görs av en polisman som hör till befälet, på motsvarande sätt som då en begäran görs för att förhindra ett brott. Tilldelningen av behörighet i anknytning till saldouppgifter till skyddspolisen handlar följaktligen inte om att en helt ny rätt att få information skapas för den, utan på att användningen av en redan existerande rätt att få information i en annan lag görs smidigare. Användningen av övervakningssystemet i skyddspolisens verksamhet begränsas av vad som annanstans föreskrivits om skyddspolisens rätt att få information. Till exempel 5 a kap. 50 § i polislagen förutsätter att en begäran är behövlig för utredning av verksamhet som bedrivs av målet för civil underrättelseverksamhet, där den nationella säkerheten är allvarligt hotad. Det

ska även kunna förmodas att begäran är betydelsefull för att identifiera eller påträffa en person eller juridisk person som är föremål för civil underrättelseverksamhet eller utreda den aktuella personens kontaktuppgifter eller rörelse, rikta användningen av underrättelsemetoden på en viss person som är föremål för civil underrättelseverksamhet eller för att utreda ekonomisk verksamhet som förmodas ha en koppling till verksamhet enligt 3 § vilken bedrivs av en person eller juridisk person som är föremål för civil underrättelseverksamhet. Övervakningen av lag- och ändamålsenligheten i behandlingen av personuppgifter i skyddspolisens verksamhet är väldigt noggrann. Den interna laglighetsövervakningens resurser ökades kraftigt i samband med att underrättelselagarna trädde i kraft. Dessutom övervakas behandlingen av personuppgifter av dataombudsmannen som en extern laglighetsövervakare, underrättelsetillsynsombudet, som verkar som ett särskilt ombud, samt de högsta laglighetsövervakarna.

Enligt 2 *punkten* i paragrafen har även centralen för utredning av penningtvätt rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt har rätt att få uppgifter i enlighet med 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller en anställd har centralen för utredning av penningtvätt dessutom på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Det är nödvändigt att använda saldouppgifter för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sin lagstadgade uppgift. I synnerhet analysen av anmälningar förutsätter detaljerad granskning av kontotransaktions- och saldouppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt har tidigare tagit emot flera tiotusen anmälningar om penningtvätt per år, men antalet har stigit avsevärt under den senaste tiden. Till exempel år 2022 mottogs redan över 200 000 anmälningar. En del av dessa anmälningar väljs efter förbehandling till mål för fortsatt utredning och årligen öppnas omkring 1 500 utredningshelheter. Flera personer och bolag kan vara delaktiga i en utredningshelhet och i typfallet omfattar de 1–5 olika penningtvättsanmälningar. I praktiken görs framöver i så gott som alla dessa utredningshelheter flera förfrågningar som gäller såväl bankkontouppgifter enligt den gällande lagen som kontotransaktions- och saldouppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Dessutom är såväl kontotransaktions- som saldouppgifter nödvändiga även i samband med förbehandlingen av anmälningar, så att det genom en analys är möjligt välja anmälningarna med störst risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism till den fortsatta behandlingen.

Paragrafens 3 *punkt* gäller Tullens rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Enligt förslaget har Tullen rätt att få saldouppgifter i enlighet med 102 § 2 mom. i Tullagen och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. I fråga om beskattnings- och skattekontrolluppgifter har Tullen rätt att begära kontotransaktionsuppgifter direkt från bankerna och andra motsvarande kreditinstitut med stöd av 102 § 2 mom. i tullagen, enligt vilket den som innehar uppgifter som behövs för en annan persons tullbeskattning eller för ett ärende som gäller ändringssökande och som följer av tullbeskattning ska på uppmaning av Tullen lämna uppgifterna till Tullen inom utsatt tid. Tullen

har därtill, oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar, förvaltningsrådsmedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet, rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en enskild få information som behövs för förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott. Tullens tillgång till transaktions- och saldouppgifterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton anknyter till beskattningen och skattekontrollen och förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott vid Tullen.

Förutsättningen för att få tillgång till uppgifterna är att de är nödvändiga för att utföra ovan nämnda uppgifter. Tullens beskattningsfunktioner har en betydande roll för återvinningen av medel, i synnerhet i fråga om EU:s traditionella egna medel. Tullens beskattningsfunktioner säkrar även unionens ekonomiska intressen. I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och i den övriga lagstiftningen. Det är synnerligen viktigt att få tillgång till uppgifter vid skatteinspektioner. Även i fråga om brottsbekämpningen har kontotransaktioner en central betydelse. Motivet med ett tullbrott är så gott som utan undantag att få ekonomisk vinning. Kontotransaktionsförfrågningar är en väsentlig del av utredningen av brott och förfrågningar görs så gott som varje gång. Målet med kontotransaktionerna är att rikta straffansvaret, leta efter delaktiga i det misstänkta brottet samt även att utreda brottsvinningen och personers (även juridiska personer) förmögenhet. Spårning av brottsvinning görs i anknytning till förundersökningen även bland annat för att trygga skadestånd. Kontotransaktionsuppgifter begärs ofta i brottsundersökningar som görs av Tullen till exempel i undersökningen av ekonomiska brott och narkotikabrott samt i spårning av ekonomisk vinning. Tullens undersökningsverksamhetsenhet undersöker bland annat narkotikabrott, medicinbrott, skattebedrägerier, smugglingsbrott och andra brott som begåtts i samband med införsel i landet. Skattebedrägerier gäller ofta gärningar som skadar EU:s ekonomiska intressen, såsom undvikande av tullar eller antidumpningstullar, men Tullen utreder även brott som gäller punktbeskattningen. I allmänhet begärs kontotransaktionsuppgifter i utredningen av tullbrott med en blankett av standardform, på vilken all behövlig information om de uppgifter som begärs och det brott som undersöks antecknas. I samband med undersökningen av tullbrott har Tullen åren 2017 och 2018 gjort omkring 24 000 begäranden om kontouppgifter till kredit- och betalningsinstituten. Antalet förfrågningar har förblivit oförändrat. I egenskap av förundersökningsmyndighet är Tullen i enlighet med 1 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011) även förpliktad att utreda den skada som har orsakats och den vinning som fåtts genom brottet och parterna (1 punkten) och möjligheterna att återställa egendom som har erhållits genom brottet och att verkställa en förverkandepåföljd som döms ut eller skadestånd som betalas till målsäganden med anledning av brottet (2 punkten). Tidvis förutsätts bankförfrågningar för att hitta brottsvinning och att de riktas till gärningsmannens närkrets (utvidgad vinning SL 10:3) och även till utomstående personer (SL 10:2.4). Följaktligen kan förfrågningarna vid spårning av vinning av brott rikta sig även till personer som inte är brottsmisstänkta, men som i stället fått vinning. Spårning av brottsvinning kan under förfrågningstiden för en bankförfrågan även förutsätta ett förfrågningsintervall som är längre än gärningstiden för brottet, till exempel i situationer som gäller utredning av utvidgad vinning, där det är behövligt att utreda personens lagliga inkomster och utgifter så noggrant som möjligt så att det vid behov är möjligt att utesluta sanningsenligheten i svarandens förklaring.

Enligt 4 punkten i paragrafen har Gränsbevakningsväsendet rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Gränsbevakningsväsendet har rätt att få saldouppgifter i enlighet med 3 kap. 20 § i personuppgiftslagen. Följaktligen föreskrivs rätt för Gränsbevakningsväsendet att göra förfrågningar om saldotransaktioner via övervakningssystemet i anknytning till förhindrande,

avslöjande och utredning av brott. Mottagande av kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet i stället för det nuvarande utspridda och delvis manuella förfarandet ger Gränsbevakningsväsendet möjlighet att sköta ovan nämnda uppgifter effektivt. Med stöd av den egna befogenhetsparagrafen har Gränsbevakningsväsendet trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, bankhemlighet eller försäkringshemlighet, på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att få uppgifter för att förebygga, avslöja eller utreda brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har Gränsbevakningsväsendet samma rätt att få information för undersökning enligt 27 § i lagen om Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafens 5 punkt gäller Skatteförvaltningens rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Skatteförvaltningen har rätt att få saldouppgifter utifrån föreslagna 18 a § i lagen om beskattningsförfarande. I enlighet med den föreslagna paragrafen ska aktörer enligt 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton med övervakningssystemet för bank- och betalkonton till Skatteförvaltningen lämna ut uppgifter enligt 17 a § och 17 c § då dessa uppgifter är nödvändiga i beskattningen och förutsättningarna i 19 § i denna lag för att överlämna uppgifter uppfylls. I en situation enligt 1 mom. ska Skatteförvaltningen sörja för att behandlingen av uppgifter vid Skatteförvaltningen riktar sig endast på uppgifter som är nödvändiga i beskattningen. I enlighet med 22 § 4 mom. i lagen ska uppgifterna lämnas trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar att få uppgifter.

I praktiken innebär detta att Skatteförvaltningen bedömer om saldoinformationen är behövlig utifrån en grund enligt 19 § i lagen om beskattningsförfarande, men användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska vara nödvändig för att inhämta informationen. En tjänsteman från Skatteförvaltningen bedömer nödvändigheten att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton med beaktande av saldouppgiftens betydelse i det skatteärende som är föremål för kontroll och om de uppgifter som behövs i ärendet kan fås på annat sätt. Prövningen styrs dessutom av principerna för förvaltningsförfarandet och de principer som ska iakttas i beskattningen. Denna prövning är dock alltid bunden till de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall, vilket definierar om uppgifterna är nödvändiga i det aktuella fallet. Saldouppgifter begärs i situationer där det inte är nödvändigt att begära kontotransaktionsuppgifter.

Enligt 6 punkten i paragrafen har utsökningsverket rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Utsökningsverkets rätt att få information baserar sig på 3 kap. 64 § och 66 § i utsökningsbalken. Det föreslås att utsökningsmyndigheten får tillgång till saldotransaktioner för verkställigheten enligt utsökningsbalken. Utmätningssmannen ska i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden ska kunna få betalning (UB 3:48.1). Utmätningssmannens rätt att få information har i utsökningsbalken bundits till om uppgifterna är nödvändiga i ett enskilt utsökningsärende. Utmätningssmannen bedömer om uppgifterna är nödvändiga. Det finns bestämmelser om en utomståendes skyldighet att lämna uppgifter i 3 kap. 66 § i utsökningsbalken. En utomstående ska på begäran till utmätningssmannen meddela bland annat betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona. Det kan anses att regleringen i utsökningsbalken stödjer rätten att tilldela en utmätningssman rätt att göra en förfrågan om saldotransaktioner via övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Enligt 7 punkten i paragrafen har Finansinspektionen rätt att via ett tekniskt gränssnitt dra nytta av saldouppgifter som är tillgängliga ur systemet för transaktions- och saldouppgifter för att

sköta dess uppgifter i enlighet med 18 § i lagen om Finansinspektionen. I fråga om Finansinspektionen ska tillsynsobjektet med stöd av lagen om Finansinspektionen trots sekretessbestämmelserna till Finansinspektionen överlämna de uppgifter och utredningar som den begärt och som är behövliga för att sköta en lagstadgad uppgift för Finansinspektionen. Motsvarande skyldighet har den som i ett tillsynsobjekt eller en annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande enligt bokföringslagen och den som tillsynsobjektet eller någon annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande i.

Enligt paragrafens 8 punkt har Försvarmakten rätt att få saldouppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Försvarmakten har rätt till saldouppgifter i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025). I lagen om militär underrättelseverksamhet föreskrivs att trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har militärunderrättelsemyndigheterna, på begäran av en för uppdraget förordnad och med användningen av metoder för underrättelseinhämtning särskilt förtrogen militärjurist eller annan tjänsteman, rätt att av privata sammanslutningar få sådana uppgifter som i ett enskilt fall kan antas vara behövliga vid utredningen av sådan verksamhet som avses i 4 § och som kan antas vara av betydelse för att identifiera eller nå en fysisk eller juridisk person som är föremål för militär underrättelseinhämtning, eller klarlägga personens kontaktuppgifter eller hur personen förflyttar sig, inrikta användningen av en metod för underrättelseinhämtning på en viss person, eller klarlägga ekonomisk verksamhet som bedrivs av en fysisk eller juridisk person. Försvarmaktens Huvudstab har i enlighet med 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025) I uppgifter inom brottsbekämpning rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en person få information som är nödvändig för förhindrande och utredning av brott oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet.

17 b §. *Saldouppgifter som fås ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om innehållet i uppgifter som fås ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Ur systemet är det möjligt att begära saldouppgifter om det konto som är föremål för förfrågan, det vill säga utöver kontonumret även penningbeloppet på kontot vid tidpunkten för begäran om ett svar. Eftersom utlämnande av saldouppgifter inte nödvändigtvis sker i realtid, då kontots saldo vid tidpunkten för en myndighets förfrågan kan avvika från saldodot vid tidpunkten för uppgiftslämnarens svar, ska den utlämnade saldoinformationen gälla saldodot vid tidpunkten för svaret. Svaret med saldoinformation ska ha en tidsstämpel, som preciserar tidpunkten för saldodot. Även eventuella täckningsreserveringar som gäller kontot ska beaktas i kontots saldo. Enligt utskottsbalken kan egendom som hör till en utomstående inte utmätas, varför täckningsreserveringar ska dras av från uppgiften om kontots saldo.

Enligt förslaget innehåller paragrafens 2 mom. bestämmelser om ett undantag som gäller ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat, vilket baserar sig på tystnadsplikten för advokater. Enligt bestämmelsen får saldouppgifter som gäller ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat inte lämnas ut via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Med gemensamma konton avses konton för penningmedel och andra medel som innehas av en advokat eller dennes byrå och som tillhör någon annan än advokaten eller dennes byrå. Syftet med bestämmelsen är att förebygga en situation där saldouppgifter som gäller ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat lämnas ut via det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter utan rättslig grund. När myndigheterna behöver information,

ska de vända sig till den advokat som är kontoinnehavare för att utreda saldotransaktioner på ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat.

17 c §. *Utlämnande av uppgifter om kontotransaktioner och om värdepapper till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om förmedling och utlämnande av kontotransaktionsuppgifter och uppgifter om värdepapper till de behöriga myndigheterna via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Myndigheternas rätt att få uppgifter om kontotransaktioner och värdepapper via systemet baserar sig på rättigheterna att få information i den övriga lagstiftningen, och det handlar därmed inte om en bestämmelse om rätten att få information. Det är behövligt att utfärda bestämmelser om utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, eftersom uppgifter lämnas ut elektroniskt från en privat aktör till en myndighet, och 22 eller 24 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) är sålunda inte tillämplig. För att även frågor som gäller handlingsutrymmet i EU-rätten ska beaktas, ska sättet att lämna ut uppgifter bindas till vissa användningsändamål, för vilka en myndighet kan utnyttja systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Även om rätten att få information via gränssnittet fastställs utifrån de gällande rättigheterna att få information, möjliggör specialregleringen om det elektroniska sättet att lämna ut uppgifter tekniskt sett ett nytt sätt att behandla känsliga uppgifter. Eftersom det handlar om sekretessbelagda och känsliga uppgifter, binds rätten till att få uppgifter ur det centraliserade systemet till bestämmelsen om myndighetens rätt att få information. Rätten att få information har bundits till antingen kravet på ett behov eller kravet på nödvändighet i paragrafen om rätten till information för varje myndighet. Även för de myndigheter vars paragraf om rätten till information är bunden till kravet på behövlighet, har det i en separat personuppgiftslag föreskrivits att myndigheten kan behandla särskilda personuppgifter endast då det är nödvändigt. Det nödvändighetskrav som fogats till det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är följaktligen en skyddsåtgärd som säkrar behandlingen av känsliga uppgifter. En myndighet kan begära uppgifter om kontotransaktioner och värdepapper via ett tekniskt gränssnitt, om dessa uppgifter är nödvändiga för myndigheten för att avgöra en myndighetsuppgift som är under handläggning.

Förutsättningarna för nödvändighet har behandlats separat enligt myndighet i avsnitt 4 i propositionen.

Enligt principen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 b i allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Eftersom avsikten vid behandling enligt propositionen är att utnyttja kontotransaktionsuppgifter från kredit- och betalningsinstituten, baserar sig det föreslagna sättet att använda uppgifterna i fråga om avvikelsen från ändamålsbegränsningen på myndigheternas rätt att få information i bestämmelserna i en medlemsstats lagstiftning i enlighet med inledningsfrasen i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen.

Den föreslagna bestämmelsen är möjlig med stöd av underpunkt g i artikel 9.2 i allmänna dataskyddsförordningen. Enligt underpunkt g i artikeln är behandling av uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av persongrupperna möjlig om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Kontotransaktionsuppgifter kan innehålla eventuella känsliga uppgifter, på grund av vilka detaljerade kontouppgifter om en fysisk person i enlighet med grundlagsutskottets utlåtan depraxis jämföras med känsliga uppgifter som hör till kärnområdet av skyddet för privatlivet (GrUU 48/2018 rd). I enlighet med grundlagsutskottets etablerade praxis har rätten till behandling av kontotransaktionsuppgifter sålunda avgränsats till den nödvändiga behandlingen (till exempel GrUU 58/2018 rd och GrUU 15/2018 rd).

Enligt paragrafens *1 punkt* har polisen rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Polisens rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter baserar sig på 4 kap. 3 § och 5 a kap. 50 § i polislagen. Med polisen avses såväl enheter som lyder under Polisstyrelsen, som skyddspolisen och Ålands polis. På den sist nämnda tillämpas befogenhetsbestämmelserna om bankkontouppgifter i polislagen. Definitionen av polisen som en behörig myndighet har klargjorts mer ingående ovan i motiveringarna till 17 a § på s. 100. Polisens rätt att få information har avgränsats till att hindra eller utreda ett brott eller ett viktigt allmänt eller enskilt intresse. I 4 kap. 3 § i polislagen föreskrivs att oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap. Enligt 15 § i personuppgiftslagen får polisen för polisen behandla uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av persongrupper endast om behandlingen är nödvändig för behandlingsändamålet. Mottagande av kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet i stället för det nuvarande utspridda och delvis manuella förfarandet ger polisen möjlighet att sköta ovan nämnda uppgifter effektivt. Vid polisen fattas beslutet om att inhämta de aktuella uppgifterna i praktiken av en polisman som hör till befälet separat i varje enskilt fall, varvid även nivån på beslutsfattandet är tillräckligt hög. Ett separat beslut och en separat begäran görs om inhämtning av uppgifter.

Behörigheterna i anknytning till upprätthållandet av den nationella säkerheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton gäller skyddspolisens uppgifter för att skydda den nationella säkerheten, det vill säga för att bedriva civil underrättelseverksamhet. Skyddspolisen har rätt att få information om kontotransaktioner med stöd av 4 kap. 3 § 1 mom. och 5 a kap. 50 § i polislagen. Föremålet för civil underrättelseverksamhet kan vara bland annat terrorism, utländsk underrättelseverksamhet, massförstörelsevapen, verksamhet som hotar samhällets livsviktiga funktioner och verksamhet av en främmande stat som kan orsaka skada för Finlands viktiga intressen. Det ska beaktas att informationsinhämtning om finansiering av terrorism följaktligen hör till skyddspolisens uppgifter, även då den bedriver civil underrättelseverksamhet. Bankförfrågningar har alltid en koppling till utförandet av en enskild tjänsteuppgift och varje begäran motiveras skriftligt. Beslutet om att göra en förfrågan görs av en polisman som hör till befälet, på motsvarande sätt som då en begäran görs för att förhindra ett brott. Behörighetstilldelningen i anknytning till kontotransaktionsuppgifter till skyddspolisen handlar följaktligen inte om att en helt ny rätt att få information bildas för den, utan på att användningen av en redan existerande rätt att få information i en annan lag görs smidigare. Användningen av övervakningssystemet i skyddspolisens verksamhet begränsas av vad som annanstans föreskrivits om skyddspolisens rätt att få information. Till exempel 5 a kap. 50 § i polislagen förutsätter att en begäran är behövlig för utredning av verksamhet som bedrivs av målet för civil underrättelseverksamhet, där den nationella säkerheten är allvarligt hotad. Det ska även kunna förmodas att begäran är betydelsefull för att identifiera eller påträffa en person eller juridisk person som är föremål för civil underrättelseverksamhet eller utreda den aktuella personens

kontaktuppgifter eller rörelse, rikta användningen av underrättelsemetoden på en viss person som är föremål för civil underrättelseverksamhet eller för att utreda ekonomisk verksamhet som förmodas ha en koppling till verksamhet enligt 3 § vilken bedrivs av en person eller juridisk person som är föremål för civil underrättelseverksamhet. Övervakningen av lag- och ändamålsenligheten i behandlingen av personuppgifter i skyddspolisens verksamhet är väldigt noggrann. Den interna laglighetsövervakningens resurser ökades kraftigt i samband med att underrättelselagarna trädde i kraft. Dessutom övervakas behandlingen av personuppgifter av dataombudsmannen som en extern laglighetsövervakare, underrättelsetillsynsombudet, som verkar som ett särskilt ombud, samt de högsta laglighetsövervakarna.

Enligt 2 *punkten* i paragrafen har centralen för utredning av penningtvätt rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt har rätt att få uppgifter om kontotransaktioner i enlighet med 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller en anställd har centralen för utredning av penningtvätt dessutom på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Det är nödvändigt att använda kontotransaktionsuppgifter för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sin lagstadgade uppgift. I synnerhet analysen av anmälningar förutsätter detaljerad granskning av kontotransaktionsuppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt har tidigare tagit emot flera tiotusen anmälningar om penningtvätt per år, men antalet har stigit avsevärt under den senaste tiden. Till exempel år 2022 mottogs redan över 200 000 anmälningar. En del av dessa anmälningar väljs efter förbehandling till mål för fortsatt utredning och årligen öppnas omkring 1 500 utredningshelheter. Flera personer och bolag kan vara delaktiga i en utredningshelhet och i typfallet omfattar de 1–5 olika penningtvättsanmälningar. I praktiken görs framöver i så gott som alla dessa utredningshelheter flera förfrågningar som gäller såväl bankkontouppgifter enligt den gällande lagen som kontotransaktioner ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Dessutom är såväl kontotransaktions- som saldouppgifter nödvändiga även i samband med förbehandlingen av anmälningar, så att det genom en analys är möjligt välja anmälningarna med störst risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism till den fortsatta behandlingen.

Paragrafens 3 *punkt* gäller Tullens rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Tullen har rätt att få kontotransaktionsuppgifter i enlighet med 102 § 2 mom. i tullagen och 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. I fråga om beskattnings- och skattekontrolluppgifter har Tullen rätt att begära kontotransaktionsuppgifter direkt från bankerna och andra motsvarande kreditinstitut med stöd av 102 § 2 mom. i tullagen, enligt vilket den som innehar uppgifter som behövs för en annan persons tullbeskattning eller för ett ärende som gäller ändringssökande och som följer av tullbeskattning ska på uppmaning av Tullen lämna uppgifterna till Tullen inom utsatt tid. Tullen har därtill, oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer,

verkställande direktör, styrelsemedlemmar, förvaltningsrådsmedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet, rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller en enskild få information som behövs för förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott. Tullens tillgång till kontotransaktionsuppgifterna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton anknyter till beskattningen och skattekontrollen och förhindrande, avslöjande eller utredning av tullbrott vid Tullen.

Förutsättningen för att få tillgång till uppgifterna är att de är nödvändiga för att utföra ovan nämnda uppgifter. Tullens beskattningsfunktioner har en betydande roll för återvinningen av medel, i synnerhet i fråga om EU:s traditionella egna medel. Tullens beskattningsfunktioner säkrar även unionens ekonomiska intressen. I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och i den övriga lagstiftningen. Det är synnerligen viktigt att få tillgång till uppgifter vid skatteinspektioner. Även i fråga om brottsbekämpningen har kontotransaktioner en central betydelse. Motivet med ett tullbrott är så gott som utan undantag att få ekonomisk vinning. Kontotransaktionsförfrågningar är en väsentlig del av utredningen av brott och förfrågningar görs så gott som varje gång. Målet med kontotransaktionerna är att rikta straffansvaret, leta efter delaktiga i det misstänkta brottet samt även att utreda brottsvinningen och personers (även juridiska personer) förmögenhet. Spårning av brottsvinning görs i anknytning till förundersökningen även bland annat för att trygga skadestånd. Kontotransaktionsuppgifter begärs ofta i brottsundersökningar som görs av Tullen till exempel i undersökningen av ekonomiska brott och narkotikabrott samt i spårning av ekonomisk vinning. Tullens undersökningsverksamhetsenhet undersöker bland annat narkotikabrott, medicinbrott, skattebedrägerier, smugglingsbrott och andra brott som begåtts i samband med införsel i landet. Skattebedrägeribrotten kan gälla punktbeskattningen, mervärdesbeskattningen eller brott som skadar EU:s ekonomiska intressen, såsom undvikande av tullar eller antidumpningstullar. I allmänhet begärs kontotransaktionsuppgifter i utredningen av tullbrott med en blankett av standardform, på vilken all behövlig information om de uppgifter som begärs och det brott som undersöks antecknas. I samband med undersökningen av tullbrott har Tullen åren 2017 och 2018 gjort omkring 24 000 begäranden om kontouppgifter till kredit- och betalningsinstituten. Antalet förfrågningar har förblivit oförändrat. I egenskap av förundersökningsmyndighet är Tullen i enlighet med 1 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011) även förpliktad att utreda den skada som har orsakats och den vinning som fått genom brottet och parterna (1 punkten) och möjligheterna att återställa egendom som har erhållits genom brottet och att verkställa en förverkandepåföljd som döms ut eller skadestånd som betalas till målsäganden med anledning av brottet (2 punkten). Tidvis förutsätts bankförfrågningar för att hitta brottsvinning och att de riktas till gärningsmannens närkrets (utvidgad vinning SL 10:3) och även till utomstående personer (SL 10:2.4). Följaktligen kan förfrågningarna vid spårning av vinning av brott rikta sig även till personer som inte är brottsmisstänkta, men som i stället fått vinning. Spårning av brottsvinning kan under förfrågningstiden för en bankförfrågan även förutsätta ett förfrågningsintervall som är längre än gärningstiden för brottet, till exempel i situationer som gäller utredning av utvidgad vinning, där det är behövligt att utreda personens lagliga inkomster och utgifter så noggrant som möjligt så att det vid behov är möjligt att utesluta sanningsenligheten i svarandens förklaring.

Enligt 4 punkten i paragrafen har Gränsbevakningsväsendet rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Gränsbevakningsväsendet har rätt att få kontotransaktionsuppgifter i enlighet med 3 kap. 20 § i personuppgiftslagen för gränsbevakningsväsendet. Följaktligen föreskrivs rätt för Gränsbevakningsväsendet att göra förfrågningar om kontotransaktioner via övervakningssystemet i anknytning till förhindrande,

avslöjande och utredning av brott. Mottagande av kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet i stället för det nuvarande utspridda och delvis manuella förfarandet ger Gränsbevakningsväsendet möjlighet att sköta ovan nämnda uppgifter effektivt. Med stöd av den egna befogenhetsparagrafen har Gränsbevakningsväsendet trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, bankhemlighet eller försäkringshemlighet, på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att få uppgifter för att förebygga, avslöja eller utreda brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har Gränsbevakningsväsendet samma rätt att få information för undersökning enligt 27 § i lagen om Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafens 5 punkt gäller Skatteförvaltningens rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur systemet för transaktions- och saldouppgifter. Skatteförvaltningen har rätt att få kontotransaktionsuppgifter utifrån föreslagna 18 a § i lagen om beskattningsförfarande. I enlighet med den föreslagna paragrafen ska aktörer enligt 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton med övervakningssystemet för bank- och betalkonton till Skatteförvaltningen lämna ut uppgifter enligt 17 a § och 17 c § då dessa uppgifter är nödvändiga i beskattningen och förutsättningarna i 19 § i denna lag för att överlämna uppgifter uppfylls. I en situation enligt 1 mom. ska Skatteförvaltningen sörja för att behandlingen av uppgifter vid Skatteförvaltningen riktar sig endast på uppgifter som är nödvändiga i beskattningen. I enlighet med 22 § 4 mom. i lagen ska uppgifterna lämnas trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar att få uppgifter.

I praktiken innebär detta att Skatteförvaltningen bedömer om informationen om kontotransaktioner är behövlig utifrån en grund enligt 19 § i lagen om beskattningsförfarande, men användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska vara nödvändig för att inhämta informationen. En tjänsteman från Skatteförvaltningen bedömer nödvändigheten att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton med beaktande av kontotransaktionsuppgifternas betydelse i det skatteärende som är föremål för kontroll och om de uppgifter som behövs i ärendet kan fås på annat sätt. Prövningen styrs dessutom av principerna för förvaltningsförfarandet och de principer som ska iakttas i beskattningen. Denna prövning är dock alltid bunden till de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall, vilket definierar om uppgifterna är nödvändiga i det aktuella fallet.

Kontotransaktionsuppgifterna säkerställer den skattskyldiges penningflöden och därmed hans eller hennes ekonomiska ställning, på vilken beskattningen baserar sig. Kontotransaktionsuppgifter begärs inte utan att behovet först bedömts utifrån de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall och de anses vara nödvändiga för skattekontrollen. Med nödvändighet avses att det i skattekontrollen finns en beskattningsmässig orsak att utreda eller säkerställa att beskattningen är korrekt och Skatteförvaltningen inte har någon annan deklarationskälla, utomstående källa eller jämförelsekälla tillgänglig för att utreda de inkomster och medel som påverkar beskattningen av den skattskyldige. Det kan dock till exempel handla om en situation där ett företag inom plattformsekonomi anmält att en person fått plattformsekonomiska inkomster till Skatteförvaltningen och uppgiften om inkomsten är motstridig med de deklARATIONER som den skattskyldige lämnat in. I kontrollen utreds hur den skattskyldiges inkomster bildas och om skattedeklarationsuppgifterna är riktiga utifrån kontotransaktionsuppgifterna, som redogör för om inkomsterna de facto mottagits. I skattekontrollen kan det finnas ett behov av att utreda hur den skattskyldiges inkomster bildas även till exempel i en situation där den skattskyldiges fastighetsförmögenhet ökat, men Skatteförvaltningens uppgifter inte redogör för med vilka inkomster ett fastighetsförvärv finansierats. Utredning av ett ärende som gäller undvikande av skatt är inte en förutsättning för behandling av kontotransaktionsinformation, även om kontotransaktioner, i synnerhet i

bekämpningen av grå ekonomi, har en stor betydelse i utredningen av skattebedrägerier, som ofta är sammanflätade med andra ekonomiska brott.

Enligt 6 punkten i paragrafen har Utsökningsverket rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Utsökningsverkets rätt att få information baserar sig på 3 kap. 64 § och 66 § i utsökningsbalken. Det föreslås att utsökningsmyndigheten får tillgång till kontotransaktionsuppgifter för verkställigheten enligt utsökningsbalken. Utmätningssmannen ska i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden ska kunna få betalning (UB 3:48.1). Utmätningssmannens rätt att få information har i utsökningsbalken bundits till om uppgifterna är nödvändiga i ett enskilt utsökningsärende. Utmätningssmannen bedömer om uppgifterna är nödvändiga. Det finns bestämmelser om en utomståendes skyldighet att lämna uppgifter i 3 kap. 66 § i utsökningsbalken. En utomstående ska på begäran till utmätningssmannen meddela bland annat betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona. Det kan anses att regleringen i utsökningsbalken stödjer möjligheten att ge en utmätningssman möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktioner via övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Enligt 7 punkten i paragrafen har Finansinspektionen rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Finansinspektionen kan utnyttja kontotransaktionsuppgifter som fås ur systemet för transaktions- och saldouppgifter för att sköta de myndighetsuppgifter som fastställts för den i enlighet med 18 § i lagen om Finansinspektionen. Finansinspektionen har trots sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och aktörer som sköter offentliga uppdrag få uppgifter och utredningar om tillsynsobjekt, andra finansmarknadsaktörer och personer som Finansinspektionen med stöd av sina uppgifter enligt 3 § utövar tillsyn över, vilka behövs för att sköta en lagstadgad uppgift för Finansinspektionen. Finansinspektionen har redan nu rätt att få uppgifter om ett kontos ägare via bank- och betalkontosystemet. Det är nödvändigt att få uppgifter om kontotransaktioner och andra identifieringsuppgifter i situationer där Finansinspektionen i sitt tillsynsuppdrag konstaterar en avsevärd avvikelse eller risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism eller kringgående av ekonomiska sanktioner. Eftersom de uppgifter som ingår i bank- och betalkontosystemet är känsliga, ska tröskeln för att få uppgifterna höjas på så sätt att det ska vara nödvändigt att få uppgifterna för att utföra en tillsynsuppgift.

Enligt 8 punkten i paragrafen har även Försvarsmakten rätt att få kontotransaktionsuppgifter via ett tekniskt gränssnitt ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Försvarsmakten har rätt att få kontotransaktionsuppgifter i enlighet med 104 § 2 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025). I lagen om militär underrättelseverksamhet föreskrivs att trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har militärunderrättelsemyndigheterna, på begäran av en för uppdraget förordnad och med användningen av metoder för underrättelseinhämtning särskilt förtrogen militärjurist eller annan tjänsteman, rätt att av privata sammanslutningar få sådana uppgifter som i ett enskilt fall kan antas vara behövliga vid utredningen av sådan verksamhet som avses i 4 § och som kan antas vara av betydelse för att identifiera eller nå en fysisk eller juridisk person som är föremål för militär underrättelseinhämtning, eller klarlägga personens kontaktuppgifter eller hur personen förflyttar sig, inrikta användningen av en metod för underrättelseinhämtning på en viss person, eller klarlägga ekonomisk verksamhet som bedrivs av en fysisk eller juridisk person. Försvarsmaktens Huvudstab har i enlighet med 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) I uppgifter inom brottsbekämpning rätt att

av en privat eller offentlig sammanslutning eller en person få information som är nödvändig för förhindrande och utredning av brott oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet.

17 d §. *Uppgifter om kontotransaktioner och värdepapper, vilka kan erhållas ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om innehållet i kontotransaktionsuppgifter och värdepappersuppgifter vilka fås ur det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Enligt paragrafens 1 mom. är det möjligt att ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter begära kontotransaktionsuppgifter som gäller bank- och betalkonton. Med transaktionsuppgifter avses i enlighet med direktivet om finansiell information 2024/1654 alla detaljerade uppgifter om åtgärder som vidtagits under en viss tidsperiod via ett visst bank- eller betalkonto eller detaljerade uppgifter om överföringar av kryptotillgångar. Direktivet om finansiell information innehåller inte en närmare specifikation om vad dessa uppgifter innehåller, men enligt direktivet om finansiell information ska medlemsstaterna för att möjliggöra det gränsöverskridande samarbetet säkerställa att kontotransaktionsuppgifter överlämnas i det elektroniskt format som kommissionen förordnat. I samband med förhandlingarna om direktivet har man i praktiken konstaterat att förmedlingen av kontotransaktionsuppgifter ska genomföras med meddelandestrukturen ISO20022 (International Organization for Standardization).

För att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter och sända svar på dessa iakttas rekommendationen om användning av den ISO20022-meddelandestruktur (Camt.052/Camt.053) som används av de europeiska lagtillsynsmyndigheterna, varför uppgiftsinnehållet i en förfrågan fastställs enligt meddelandestrukturen. Användningen av ISO20022-meddelandestrukturen i förfrågnings- och svarsstrukturerna för kontotransaktionsuppgifter möjliggör ett smidigt genomförande av förpliktelsen enligt direktivet om finansiell information, som implementeras i den nära framtiden. När de kontotransaktionsuppgifter som överlämnas till de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna redan färdigt är i det harmoniserade format som direktivet om finansiell information kräver och som genomförs med ISO20022-meddelandestrukturen, är det smidigt för den nationella informationsförmedlaren, det vill säga centralkriminalpolisens internationella enhet, att hämta de begärda uppgifterna ur det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter och förmedla dem till den som begärt informationen i rätt meddelandeform.

ISO20022-meddelandestrukturen innehåller ett brett uppgiftsinnehåll om kontotransaktionerna för den fysiska eller juridiska person som är föremål för förfrågan, och därför är det inte möjligt att definiera varje del av meddelandestrukturen på paragrafnivå. I 1–6 punkten i paragrafens 1 mom. specificeras de viktigaste identifieringsuppgifterna i anknytning till kontotransaktionsinformation. Ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är det möjligt att få till exempel uppgifter om transaktionstypen, transaktionsdatum och -klockslaget, kontonumret i anknytning till transaktionen, mottagarens och betalarens namn, transaktionens referensnummer och informationen i meddelandefältet. Det innehåll som specificerats i punkt 1–6 är följaktligen inte en uttömmande lista över de kontotransaktionsuppgifter som kan fås ur systemet. Sålunda gäller 7 punkten för alla andra uppgifter som gäller en kontotransaktion än de som definierats i 1–6 punkten.

I enlighet med 17 c § ovan ska den information som begärs ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton vara nödvändig för de behöriga myndigheter som använder systemet för att utföra en lagstadgad uppgift för myndigheten, det vill säga att myndigheten ska pröva om nödvändighetsförutsättningen är uppfylld innan en begäran om information görs. Eftersom en

myndighet kan ha ett behov av att avgränsa en begäran till de uppgifter som är nödvändiga för den, ska myndigheten då den gör en begäran i sitt eget system enligt förfrågan avgränsa (såväl i fråga om begäran som i fråga om svaret) vilken information myndigheten behöver, såvida det inte är nödvändigt för den att få alla uppgifter. Sålunda ska eventuella tekniska avgränsningar i fråga om informationens nödvändighet göras av den mottagande myndigheten i dess eget system. Enligt förslaget förmedlar Tullen alla grundläggande uppgifter som fastställts för en förfrågan med en kontotransaktionsförfrågan till uppgiftslämnaren, liksom även de tilläggsuppgifter som är förenliga med meddelandestrukturen, definierats i förfrågan och som är nödvändiga för den behöriga myndigheten. Uppgiftslämnaren överlämnar svaret i enlighet med det begärda innehållet till myndigheten.

Enligt förslaget innehåller paragrafens 2 mom. bestämmelser om att det är möjligt att via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter begära även uppgifter som gäller en fysisk eller juridisk persons värdepapper, vilka en behörig myndighet enligt 17 c § har rätt att få med stöd av den övriga gällande lagstiftningen. Med värdepappersuppgifter avses uppgifter enligt 2 § i lagen om värdeandelskonton (872/1991) om arten på och antalet värdeandelar som tagits upp på ett värdeandelskonto och eventuella rättigheter och begränsningar som hänför sig till dessa. I enlighet med 3 § 1 punkten i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) avses med värdeandelar sådana aktier, andelar och andra rättigheter enligt 2 kap. 1 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012), andra finansiella instrument enligt 1 kap. 14 § i lagen om investeringstjänster (747/2012) och med dem jämförbara rättigheter samt andra värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet. Med andra ord avses med värdepappersuppgifter uppgifter om kundens värdepapper.

De behöriga myndigheterna gör med stöd av sin rätt att få information även andra förfrågningar än förfrågningar om konto- och transaktionsuppgifter till bankerna, till exempel förfrågningar om kundens värdepappersförmögenhet. Dessa uppgifter kan vara av avgörande betydelse i en enskild myndighetsuppgift. För att få dessa förfrågningar till ett centraliserat och datasäkert förfarande som omfattas av laglighetsövervakningen, föreslås det följaktligen att det via systemet är möjligt att göra förfrågningar även om värdepappersuppgifter som omfattas av bankhemligheten. Även i förmedlingen av dessa uppgifter används globala meddelandestrukturer, som omfattar den mängd information som definierats för varje meddelandestruktur, varför det exakta uppgiftsinnehållet i förfrågan fastställs enligt meddelandestrukturen. Även i fråga om värdepappersuppgifter handlar det om sådana uppgifter som en behörig myndighet redan för närvarande är berättigad att få i enlighet med bestämmelserna om rätten att få information enligt motiveringarna till föreslagna 17 c § och som även i övrigt sänds längs en annan kanal, såsom per e-post. De aktuella uppgifterna enligt 2 mom. ska vara nödvändiga för de behöriga myndigheterna på samma sätt som uppgifterna enligt 1 mom. Följaktligen ska myndigheterna uppfylla alla förutsättningar för att göra en begäran om information enligt 17 g § 2 mom. även i fråga om begäranden om information som gäller i 2 mom. avsedda värdepappersuppgifter som omfattas av bankhemligheten. Sändningen av värdepappersuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton är frivillig för kredit- och betalningsinstituten och den kan även göras på ett annat datasäkert sätt i enlighet med 17 f § 3 mom.

Enligt förslaget innehåller paragrafens 3 mom. bestämmelser om ett undantag som gäller ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat, vilket baserar sig på tystnadsplikten för advokater. Enligt bestämmelsen får kontotransaktionsuppgifter och andra uppgifter som hänför sig till kundrelationen vilka gäller gemensamma konton som förvaltas av en advokat inte lämnas ut via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Med gemensamma konton avses konton för penningmedel och andra medel som innehas av en advokat eller dennes

byrå och som tillhör någon annan än advokaten eller dennes byrå. Klientmedel är exempelvis penningmedel som advokaten har fått i samband med ett visst uppdrag och som på klientens vägnar ska utbetalas till tredje part eller användas på annat sätt. Klientmedel är även penningmedel, värdepapper och värdeandelar samt föremål med förmögenhetsvärde som advokaten har mottagit av tredje part för klientens räkning med redovisningsskyldighet gentemot klienten eller för att förvaras för klientens räkning samt även medel som en advokat fått i samband med skötseln av uppdrag som advokaten förordnats att utföra. Syftet med bestämmelsen är att förebygga en situation där kontotransaktions- och värdepappersuppgifter som gäller ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat lämnas ut via systemet för transaktions- och saldouppgifter utan rättslig grund. När myndigheterna behöver ovan nämnda information, ska de vända sig till den advokat som är kontoinnehavare för att utreda kontotransaktioner på ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat.

17 e §. *Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och förutsättningarna för att göra begäranden om information som gäller uppgifterna.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om vissa förutsättningar för att de behöriga myndigheterna ska få åtkomst till uppgifter och göra sökningar. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det att rätt att få åtkomst till sådana uppgifter som avses i 17 b och 17 d § i den föreslagna lagen och möjlighet att söka sådana uppgifter innehas endast av den personal vid en i 17 a § eller 3 c § avsedd myndighet som har utsetts och bemyndigats att utföra dessa uppgifter. I informationshanteringslagen finns det bestämmelser bland annat om datasäkerheten, inbegripet identifiering av uppgifter som förutsätter pålitlighet, tilldelning av behörigheter och verifiering av pålitlighet samt om datasäkerheten för informationsmaterial och informationssystem. Den organisation som utnyttjar informationen ska sörja för att behörigheter beviljas endast till personer med befogenhet att göra förfrågningar. Dessutom ska myndigheten iaktta andra interna förfaranden för att begära uppgifter, vilka kan ha två nivåer, eller en annan process med vilken det är möjligt att visa att tjänsteansvaret hänförs sig till den person som fattat beslutet om att begära kontotransaktions- och saldouppgifter. Myndigheten ska dessutom förvissa sig om att datasöksystemet har tillräckliga skyddsåtgärder för att säkerställa att en begäran om information hänförs sig till rätt paragraf om rätten till information eller till en tillräcklig tidsperiod.

Enligt paragrafens 2 mom. ska myndigheten då den gör en begäran om information ge uppgifter om den rättsliga grunden för förfrågan, användningsändamålet och numret för det fall som begäran om information gäller, det vill säga referensnumret, samt IBAN-numret eller något annat identifikationssignum för det bank- och betalkonto som förfrågan gäller. Med referensnummer avses till exempel förundersökningsmyndighetens r-nummer eller ämbetsverkets interna diarienummer, med vilket myndigheten gör en förfrågan till systemet för transaktions- och saldouppgifter. Begäran förmedlas inte från myndighetens system till Tullens sammanställningsprogram, om myndigheten inte uppfyllt alla nödvändiga punkter för att göra en begäran. Det är möjligt att göra en förfrågan om saldo- eller kontotransaktionsuppgifter först då myndigheten specificerat det bank- och betalkonto som är föremål för dess begäran om information och det enskilda behov av uppgifter som ligger till grund för förfrågan. Om en myndighet inte har IBAN-numret för det konto som är föremål för dess begäran och den har rätt enligt 3 a § att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton enligt den gällande lagen, ska den först göra en förfrågan om kontoägarinformationen till det automatiserade kontouppgiftssystemet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Om en myndighet inte har rätt enligt 3 a § till uppgifter enligt 4 och 6 §, ska kontots IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum utredas på annat sätt innan begäran om information framförs.

17 f §. *Behandlingen av uppgifter om det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om utlämnande och

förmedling av uppgifter ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, det vill säga att paragrafen innehåller reglering kring behandling av information för såväl uppgiftslämnarna som Tullens sammanställningsprogram.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs en skyldighet för alla aktörer enligt 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton att lämna ut de uppgifter som avses i 17 b och 17 d § till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Skyldigheten att lämna ut ovan nämnda uppgifter till myndigheterna föreligger redan utifrån den gällande rätten att få information för myndigheter enligt 17 a och 17 c §. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att utfärda bestämmelser om praxis för utlämnade av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt. Om en aktör enligt 1 a § administrerar ett datasöksystem för bank- och betalkonton, ska uppgifter enligt 17 b och 17 d § lämnas ut genom att utnyttja datasöksystemet. Till exempel kreditinstitut överlämnar kontotransaktions- och saldouppgifter i princip med datasöksystemet för bank- och betalkonton. Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan om de så önskar administrera ett datasöksystem för bank- och betalkonton (i stället för de uppgifter som de lämnar ut till kontoregistret). Om ovan nämnda aktör skapat ett datasöksystem för bank- och betalkonton, sker utlämnandet av kontotransaktions- och saldouppgifter från dessa aktörer även med det aktuella datasöksystemet. Det föreslås inte att kontotransaktioner fogas till registret över bank- och betalkonton enligt 5 § i den gällande lagen, varför finansaktörer som lämnar ut uppgifter till kontoregistret, det vill säga i praktiken andra aktörer enligt 1 a § vilka inte byggt upp ett datasöksystem, lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter enligt de behandlingsregler som Tullen fastställt och via det system för utlämnande av uppgifter som Tullen byggt upp.

Paragrafens 1 mom. innehåller dessutom bestämmelser om tidsfristen för att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter. Kontotransaktions- och saldouppgifter ska överlämnas utan dröjsmål, men senast på följande bankdag. Dessutom ska uppgifter överlämnas utan hinder av sekretessbestämmelserna. Behandling av uppgifter enligt 2 kap. i den föreslagna lagen är automatisk och ägaruppgifter om ett konto ska överlämnas omedelbart till myndigheten. I motsats till den automatiska och omedelbara informationsbehandling som föreskrivits i 2 kap. för att genomföra femte penningtvättsdirektivet är informationsbehandlingen enligt 3 kap. inte automatisk eller omedelbar. Eftersom kontotransaktionsuppgifter inte hör till uppgifterna enligt direktivet, utan regleringen baserar sig på nationella grunder, ska de konstitutionella förutsättningarna i anknytning till utlämnande av särskilda personuppgifter iakttas i regleringen. Behandlingen av kontotransaktionsuppgifter som eventuellt innehåller även känsliga personuppgifter är förknippad med risker, varför kontotransaktionsuppgifterna kräver ett annorlunda sätt att behandla information, bland annat på grund av de olika skyddsåtgärderna. I behandlingen av kontotransaktionsuppgifter ska följaktligen särskild aktsamhet iakttas. Detta innebär bland annat att det kredit- eller betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter ska ha faktisk möjlighet att bedöma förutsättningarna för att lämna ut uppgifterna. Om det handlar endast om saldouppgifter, ska kredit- eller betalningsinstitutet sträva efter att lämna ut uppgiften omedelbart, men även då det handlar om mer omfattande kontotransaktionsuppgifter som eventuellt innehåller känsliga uppgifter, ska kredit- eller betalningsinstitutet ges den tid som behövs för att göra en eventuell bedömning och samla in uppgifter. Eftersom det dock handlar om information som myndigheten i allmänhet behöver i brådsnande ordning, till exempel i en förundersökning, ska informationen lämnas ut till myndigheten senast på följande bankdag efter förfrågan senast vid tjänstetidens slut, det vill säga senast kl. 16.15. Om en förfrågan inte inkommer inom ramen för tjänstetiden, det vill säga kl. 8.00–16.15, börjar beräkningen av tidsfristen från följande bankdag. Om en myndighet med andra ord sänder en förfrågan fredag kl. 18.00, är tidsfristen för att sända svaret följande tisdag kl. 16.15. På tidsfristerna tillämpas den finländska tidszonen.

Tidsfristen för att överlämna uppgifter börjar alltid från tidpunkten för förfrågan. Eftersom tidsfristen för att överlämna ett svar som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton är följande bankdag, kommer Tullen att göra en teknisk definition som stänger meddelandet vid denna tidpunkt. Om en uppgiftslämnare begär ytterligare information i anknytning till en förfrågan, ska svaret kunna överlämnas inom ramen för tidsfristen för förfrågan eller så ska den behöriga myndigheten göra en ny förfrågan efter att tilläggsuppgifterna överlämnats. En begäran om tilläggsinformation av en uppgiftslämnare kan inte förmedlas med sammanställningsprogrammet, utan begäran och den anknutna korrespondensen ska göras utanför systemet, till exempel per e-post. För sådana fall förmedlas den frågande myndighetens närmare kontaktinformation med begäran om information. Ingen tidsfrist föreskrivs för utlämnande av i 17 d § 2 mom. avsedda uppgifter om värdepapper och som begärs via systemet för transaktions- och saldouppgifter, utan uppgifterna ska lämnas ut enligt föreskrifterna i regleringen kring rätten att få information för varje myndighet som begär uppgifter.

Det andra momentet innehåller bestämmelser om den tidsmässiga längden på de uppgifter som lämnas ut. De kontotransaktionsuppgifter som avses ovan i 17 d § 1 mom. ska på begäran lämnas ut för de föregående fem åren. Detta innebär inte att uppgifterna ska lämnas ut för ovan nämnda tidsperiod för varje begäran om information, utan för den tidsperiod för vilken den behöriga myndigheten, om den så begär, har rätt att få kontotransaktionsuppgifter. När en myndighet gör en begäran om information ska den dock alltid bedöma vad som för den enskilda behandlingen och begäran om information är den nödvändiga tidsperioden för uppgifterna och följaktligen i egenskap av en aktör som behandlar uppgiften säkerställa att principen om uppgiftsminimering iakttas. Vad gäller lagens ikraftträdande föreskrivs i fråga om utlämnade av kontotransaktions- och saldouppgifter en övergångstid på tre år, enligt vilken uppgifter på begäran ska lämnas ut för de två föregående åren då tillämpningen av bestämmelsen börjar, på begäran för de tre föregående åren under det följande året och på begäran för de fyra föregående åren under det därpå följande året, medan skyldigheten att lämna ut uppgifter gäller uppgifterna för de fem senaste åren tre år efter att tillämpningen av bestämmelsen börjat. En uppgiftslämnare har dock möjlighet att lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter direkt efter att lagen trätt i kraft även för en längre tid än för de två föregående åren, och bestämmelsen begränsar inte i någon utsträckning myndigheternas lagstadgade rätt att få information för uppgifter som är äldre än detta. För utlämnande av över fem år gamla uppgifter tillämpas dock inte tidsfristen enligt det föregående momentet, utan uppgifterna ska lämnas ut inom den tidsfrist som föreskrivits i regleringen kring rätten att få information för varje myndighet som begär uppgifter.

Även om den personuppgiftsansvarige, i detta fall den myndighet som gör en begäran om information, redan i princip ska iaktta skyldigheterna enligt artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen då den behandlar uppgifter, såsom principerna om uppgiftsminimering och lagringsminimering, och därmed reglering som överlappar allmänna dataskyddsförordningen följaktligen bör undvikas, anses det vara behövligt med preciserande reglering på grund av karaktären på de uppgifter som förmedlas. Kontotransaktionsuppgifter kan vara förknippade med särskilda kategorier av personuppgifter, känsliga uppgifter och andra uppgifter som innebär djupa inskränkningar på den registrerades integritet. I behandlingen av personuppgifter är det därtill möjligt att behandla även personuppgifter om personer som är utomstående i förhållande till begäran om information. För att bestämmelsen ska vara exakt och noggrant avgränsad och styra till förutsägbar tillämpning, innehåller 2 mom. i paragrafen bestämmelser om en fallspecifik bedömning av en begäran om information och den tidsmässiga avgränsningen. I samband med kontotransaktionsuppgifter utlämnas till myndigheterna även sådan information som inte har någon koppling till det ärende som ligger till grund för begäran om information. Även om det i 6 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018) föreskrivits att fråga

obehövliga personuppgifter ska raderas utan oskäligt dröjsmål, ska en myndighet även i fråga om behandling av personuppgifter enligt denna lag ha en skyldighet att analysera de kontotransaktionsuppgifter som lämnats ut och radera obehövliga uppgiften utan oskäligt dröjsmål. På så sätt stärks de registrerades personuppgifts- och integritetsskydd och principen om minimering av behandling av personuppgifter och nödvändigheten att behandla personuppgifter fullgörs på ett säkrare sätt.

I paragrafens 3 mom. finns det bestämmelser om möjligheten för aktörer enligt 1 a § att av grundad anledning lämna ut uppgifter som avses i 17 d § 2 mom. på något annat elektroniskt datasäkert sätt. Om uppgifter om värdepapper till exempel på grund av uppgiftsinnehållets karaktär inte kan överlämnas i ett format enligt meddelandestrukturen ISO20022, vilket är ett krav på behandling av uppgifter i systemet för transaktions- och saldouppgifter, kan den aktör som lämnar ut uppgifter lämna ut dessa uppgifter på ett annat datasäkert sätt, till exempel med en skyddad e-postförbindelse. Den föreslagna bestämmelsen har inte någon konsekvens för den gällande rätten till information, utan avsikten är att den förtydligar skyldigheterna i anknytning till användningen av det centraliserade systemet för uppgiftslämnarna. Målet med lagen är att såväl förfrågningar av myndigheterna som svar som fåtts på dessa omfattas av ett datasäkert system, men beroende på uppgiftslämnarnas tekniska system och de interna sätten att behandla uppgifter i dessa föreslås det att det är möjligt att sända svar även utanför övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Utlämnandet av uppgifter ska dock genomföras på ett datasäkert sätt. Den föreslagna regleringen förbättrar följaktligen datasäkerheten för lämnandet av uppgifterna i fråga jämfört med nuläget.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om Tullens skyldighet att radera uppgifter från sammanställningsprogrammet omedelbart efter att uppgifterna lämnats ut till den myndighet som gjort begäran. Uppgifterna lagras i sammanställningsprogrammet endast fram till dess att myndigheten hämtat uppgifterna från programmet. Enligt förslaget förmedlar Tullen inte uppgifter som den fått från kreditinstitut eller en annan uppgiftslämnare automatiskt till myndighetens system, utan myndigheten hämtar uppgifterna själv till sitt eget datasöksystem. Om myndigheten inte hämtar uppgifter som lagras temporärt i Tullens sammanställningsprogram inom den tid som Tullen förordnat, raderas uppgifterna automatiskt från sammanställningsprogrammet. När Tullen fastställer tidsfristen för att radera uppgifter beaktar Tullen den tidpunkt då svaret inkommit, så att myndigheten har möjlighet att hämta informationen inom en tillräcklig tid under tjänstetid.

17 g §. *Personuppgiftsansvarig och ansvar i anslutning till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.* Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om aktörsspecifika ansvar för registeradministreringen och informationsbehandlingen i fråga om systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton bildar en registerhelhet. I enlighet med paragrafens 1 mom. ansvarar varje behandlare av uppgifter i registerhelheten var och en för sig och självständigt för att behandlingen av de personuppgifter som hör till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är lagenlig i enlighet med allmänna dataskyddsförordningen. I fråga om de uppgifter som behandlas i systemen utgörs de personuppgiftsansvariga följaktligen av de behöriga myndigheter som gör begäranden om information, Tullen i egenskap av administratör av sammanställningsprogrammet, de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter, instituten för elektroniska pengar samt leverantörerna av kryptotillgångstjänster. Det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter är ett centraliserat system, där en behörig myndighet har ett gränssnitt som baserar sig på en förfrågan, det vill säga ett datasöksystem, med vilket den har möjlighet att få uppgifter från uppgiftslämnarna. En behörig myndighet är berättigad att göra en riktad förfrågan

om kontotransaktions- och saldouppgifter till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter för ett enskilt ärende som är under behandling, undersökning eller utredning och endast till det kreditinstitut eller en annan aktör enligt 1 a § av vilken den behöver information. Myndigheten gör förfrågan via det egna datasöksystemet till Tullens sammanställningsprogram, som förmedlar förfrågan vidare till uppgiftslämnaren. Med andra ord har myndigheten inte direkt tillgång till exempel till kredit- och betalningsinstitutens datasöksystem och uppgiftslämnarna lämnar inte heller ut kontotransaktions- och saldouppgifter färdigt till något nytt register. Med andra ord bildas inte något nytt personregister med den föreslagna regleringen. Det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter möjliggör endast att uppgiftslämnarna lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter som de sammanställt för en enskild förfrågan till Tullens tillämpningsprogram, varifrån Tullen förmedlar begäran till den myndighet som framfört begäran. I helheten av behandlingen av personuppgifter byts personuppgiftsansvaret sömlöst vid övergången från gränssnittet i myndighetens datasöksystem till sammanställningsprogrammet. Personuppgiftsansvaret byts å ena sidan då Tullen förmedlar en begäran om information från sammanställningsprogrammet till uppgiftslämnarens system och vidare då svaret överförs från uppgiftslämnaren tillbaka till sammanställningsprogrammet. Personuppgiftsansvaret för sammanställningsprogrammet överförs å sin sida till myndigheten, då myndigheten hämtar uppgiften från sammanställningsprogrammet med sitt eget datasöksystem.

I artikel 4 i allmänna dataskyddsförordningen definieras vad som i förordningen avses med behandling av personuppgifter. Enligt definitionen avses med behandling en åtgärd eller kombination av åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring. Enligt förordningen avses med personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter; om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt.

I det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter tillämpas ett behandlingsorienterat tänkande i förhållande till ansvaren för informationsbehandlingen. I enlighet med allmänna dataskyddsförordningen avses med register varje strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden. Eftersom övervakningssystemet för bank- och betalkonton bildar en registerhelhet, ansvarar varje behandlare av uppgifter i registerhelheten var och en för sig och självständigt för att behandlingen av de personuppgifter som hör till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är lagenlig. Aktörerna har dock inte något gemensamt personuppgiftsansvar, eftersom de behandlar personuppgifter för olika ändamål, och de fastställer inte användningsändamålen för personuppgifter tillsammans. Med den föreslagna bestämmelsen om flera separata personuppgiftsansvariga kompletteras regleringen kring personuppgiftsansvariga i enlighet med artikel 4.7 i allmänna dataskyddsförordningen. Förslaget motsvarar det rådande läget, men i och med införandet av det nya centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter preciserar den föreslagna regleringen ansvaren för varje uppgiftsbehandlare, vilka i den gällande lagen har ansetts varit förknippade med otydlighet.

Enligt paragrafens 2 mom. ansvarar den behöriga myndigheten för att begäran om transaktions- och saldouppgifter är nödvändig och proportionell. Myndigheten ska innan en förfrågan görs på det sätt som förutsätts i motiveringarna till 17 b och 16 d § bedöma vilka uppgifter och för vilken tid det är nödvändigt att få uppgifter för att sköta sin aktuella uppgift. En myndighet ska då den gör en begäran om information ge information bland annat om den rättsliga grunden för begäran om information och dess användningsändamål samt om numret på det fall som begäran om information gäller, det vill säga referensnumret. De behöriga myndigheterna fungerar som personuppgiftsansvariga i fråga om begäranden om information som de gör via sammanställningsprogrammet och de personuppgifter som de tar emot utifrån dessa och de omfattas på lika sätt av skyldigheterna för personuppgiftsansvariga och behandling av personuppgifter enligt allmänna dataskyddsförordningen och speciallagarna för myndigheterna. Ingen förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter eller behandling av information överhuvudtaget bildas utan en förfrågan av en myndighet, varför myndighetens ansvar och roll som en del av systemet är central. Övriga uppgiftsbehandlare i systemet, Tullens sammanställningsprogram, kreditinstitut som administrerar ett datasöksystem för bank- och betalkonton eller en annan uppgiftslämnare enligt 1 a § har inte likadana möjligheter att fullt ut uppfylla alla skyldigheter enligt artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen som en myndighet. På grund av detta kan myndighetens ansvar för att en begäran om information är proportionerlig anses vara betonad, även om inte någon uppgiftsbehandlares ansvar enligt allmänna dataskyddsförordningen kan avlägsnas med den föreslagna regleringen. Myndigheterna förfar under tjänsteansvar och som en följd av att datasökningen av kontotransaktions- och saldouppgifter digitaliseras, förbättras laglighetsövervakningen ytterligare vid den behöriga myndigheten i fråga om detta.

Enligt paragrafens 3 mom. ansvarar Tullen för att förmedla sådana i 17 b och 17 d § avsedda begäranden om information från myndigheter till uppgiftslämnare enligt 1 a §, samt för att överföra de uppgifter som erhållits av dem som sådana till behörig myndighet via det sammanställande programmet. Tullen har inte rätt till den begärda informationen och inte heller möjlighet att bedöma proportionaliteten i en myndighets begäran till exempel i förhållande till den begärda tidsperioden. Automationen i sammanställningsprogrammet granskar endast att den behöriga myndigheten i samband med begäran om information gett alla uppgifter som behövs för att förmedla förfrågan. Tullen förmedlar tillsammans med förfrågan uppgifterna om förfrågans rättsliga grund och användningsändamål och uppgiften om det fall som begäran om information gäller, det vill säga referensnumret. Med referensuppgift avses till exempel förundersökningsmyndighetens r-nummer eller ämbetsverkets interna diarienummer, med vilket myndigheten gjort en förfrågan till systemet för transaktions- och saldouppgifter. Det handlar med andra ord inte om ett referensnummer som övervakningssystemet för bank- och betalkonton själv skapat. Dessutom förmedlar Tullen kontaktinformation om den myndighet som gjort förfrågan, det vill säga till exempel e-postadress och telefonnummer.

Tullens uppgifter som personuppgiftsansvarig gäller att sörja för dataskyddet och datasäkerheten, ge information om de registrerades rättigheter och övriga motsvarande uppgifter för en personuppgiftsansvarig. Tullen har dessutom en roll som personuppgiftsansvarig i fråga om de logguppgifter som lagras i programmet. Vid behov förmedlar Tullen logguppgifter till de behöriga myndigheterna för deras egen laglighetsövervakning.

Enligt paragrafens 4 mom. ansvarar uppgiftslämnare enligt 1 a § för att de uppgifter som lämnas ut är korrekta. Kreditinstituten förfar var och en som personuppgiftsansvarig för det egna datasöksystemet för bank- och betalkonton och de har en skyldighet att fullgöra den ansvarsskyldighet som förutsätts i artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen i fråga om lagenligheten i behandlingen av personuppgifter. Samma krav gäller även för andra

uppgiftslämnare enligt 1 a §, oberoende av varje informationstekniska system. En av de viktigaste principerna är principen om korrekthet i punkt 1 d i artikel: personuppgifter ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade; alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Detta innebär att uppgiftslämnarna ska förvissa sig om att de lämnar ut alla uppgifter som myndigheten begärt, det vill säga uppgiftsinnehållets integritet. I enlighet med principen ska myndigheten kunna lita på att de uppgifter som den får är exakta och uppdaterade och täcker alla uppgifter som den begärt.

Eftersom korrekthet och integritet är viktigt för systemets pålitlighet och bristfälliga uppgifter kan orsaka en avsevärd olägenhet för den registrerades rättigheter och friheter, används handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen i förslaget och i 5 mom. föreslås det att myndigheten ska underrätta Tullen om bristfälligheter eller eventuella felaktigheter i uppgifterna vilka den observerat. Tullen har följaktligen möjlighet att utreda om det handlar om ett systemfel. Detta förfarande är en skyddsåtgärd som tillämpas för att säkerställa felfrihet. I princip har den myndighetspersonal som behandlar personuppgifter som fås ur systemet en skyldighet att anmäla misstankar om bristfälligheter i informationen vilka de observerat eller eventuella avvikelser från dataskyddet enligt den egna organisationens anvisningar. Om det inte handlar om ett tekniskt systemfel i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, ska myndigheten vara i direkt kontakt med uppgiftslämnaren, som enligt föreslagna 17 g 3 mom. ansvarar för att de kontotransaktions- och saldouppgifter som den lämnat ut är korrekta och för korrigerande av uppgifterna utan oskäligt dröjsmål. Om en störningssituation utifrån en intern utvärdering av organisationen uppfyller definitionen av en dataskyddsincident, ska den anmälas till tillsynsmyndigheten i enlighet med dataskyddsregleringen. Dataombudsmannen fungerar enligt 8 § i dataskyddslagen som nationell tillsynsmyndighet enligt allmänna dataskyddsförordningen. Dataombudsmannen övervakar följaktligen efterlevnaden av skyldigheterna i anknytning till behandling av personuppgifter i systemet för transaktions- och saldouppgifter.

17 h §. Logguppgifter för det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton innehåller bestämmelser om skyldigheterna i anknytning till logguppgifter för Tullen, som administrerar kontoregistret och sammanställningsprogrammet och för behöriga myndigheter enligt 3 § i lagen, vilka får uppgifter ur ett datasöksystem. Bestämmelser ska stiftas om skyldigheten att samla in logguppgifter även för användningen av det centraliserade elektroniska saldo- och transaktionssystemet för samma aktörer. Dessutom föreskrivs det även att de som lämnar ut uppgifter ska föra ett loggregister om begäranden om information som gjorts via det centraliserade elektroniska saldo- och transaktionssystemet.

I paragrafens första moment föreskrivs att Tullen har en skyldighet att föra ett loggregister över förfrågningar som görs via sammanställningsprogrammet i det centraliserade elektroniska saldo- och transaktionssystemet. Tullen administrerar sammanställningsprogrammet och genom att behandla logguppgifter kan en personuppgiftsansvarig visa att den fullgör sin ansvarsskyldighet enligt artikel 5.2 i allmänna dataskyddsförordningen. Följaktligen är skyldigheten att föra ett loggregister en skyddsåtgärd enligt allmänna dataskyddsförordningen, som den personuppgiftsansvarige ansvarar för.

Dessutom föreskrivs en skyldighet för Tullen att lämna ut logguppgifter om sökningar i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter till myndigheterna enligt 17 a och 17 c § på begäran av dem. Med stöd av logguppgifterna kan de behöriga myndigheterna komplettera sin egen laglighetsövervakning. Enligt förslaget omfattar logguppgifter referensuppgifter om ärendet, det vill säga behandlingsnumret eller en annan

identifieringsuppgift för ärendet, datum och klockslag för förfrågan eller hämtningen, typen av uppgifter som använts i förfrågan, identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan och namnet på den behöriga myndighet som använt systemet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs en skyldighet att föra ett loggregister för de behöriga myndigheterna och aktörer enligt 1 a § vilka lämnar ut uppgifter. Genom att föra ett register kan uppgiftslämnaren visa att den genomfört principerna enligt allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga att kravet främjar dess ansvarsskyldighet.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse om att de behöriga myndigheternas loggregister ska redogöra för identifieringsuppgifterna om en person som gör en förfrågan till eller en sökning i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och om en person som gett en order om detta samt om identifieringsuppgifterna om mottagaren av resultaten av förfrågan eller sökningen, om det är möjligt att få dessa. Enligt bestämmelsen ska den behöriga myndigheten utse en person som ska övervaka användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Övervakningen omfattar regelbunden genomgång av uppgifterna i loggregistret för att upptäcka avvikelser. Granskningen av loggregistret ska vara aktiv, så att eventuella missbruk upptäcks snabbt.

Enligt paragrafens 4 mom. ska logguppgifterna bevaras i fem år, om uppgifterna inte behövs i ett tillsynsärende som är under beredning. Den föreskrivna tidsfristen motsvarar formuleringen om Tullens loggregister i den gällande lagen, varför det kan anses vara ändamålsenligt att förvaringstiden är enhetlig i fråga om det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet och det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Om någon myndighet har ett behov av att förvara logguppgifter i över fem år, ska den meddela detta till Tullen, så att förvaringstiden för logguppgifter i sammanställningsprogrammet kan förlängas även i fråga om dessa uppgifter.

7.2 Lagen om beskattningsförfarande

18 a §. *Skyldighet att lämna uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton.* Det föreslås att en uttrycklig skyldighet att lämna ut uppgifter för kredit- och betalningsinstitut i fråga om saldouppgifter och kontotransaktionsuppgifter enligt lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton fogas till lagen om beskattningsförfarande. Detta innebär att Skatteförvaltningen kan använda saldouppgifter och kontotransaktionsuppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton då det är nödvändigt att använda dessa uppgifter i ett enskilt skattekontrollfall.

Användningen av kontotransaktionsuppgifter i beskattningen uppfyller kravet i artikel 23.1 i allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilket det ska handla om en omedelbar och proportionerlig åtgärd för att trygga de mål som avses i artikel 23.1 i förordningen. I fråga om Skatteförvaltningen tryggar rätten att få information målen enligt underpunkt e och h i artikel 1. I underpunkt e är målet att säkerställa andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, särskilt ett av unionens eller en medlemsstats viktiga ekonomiska eller finansiella intressen, däribland penning-, budget- eller skattefrågor, folkhälsa och social trygghet och i underpunkt h att trygga en tillsyns-, inspektions- eller regleringsfunktion som, även i enstaka fall, har samband med myndighetsutövning i fall som nämns i a–e och g.

Det finns bestämmelser om deklara-tions- och uppgiftsskyldigheterna i första hand i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016). I flera skattelagar finns det hänvisningar till dessa procedurbestämmelser.

Deklarations- och uppgiftsskyldigheterna fördelar sig på så sätt att 2 kap. i lagen om beskattningsförfarande innehåller bestämmelser om en skattskyldigs deklarationsskyldighet och 3 kap. om skyldigheten för en utomstående att lämna ut uppgifter. De uppgifter som ska lämnas ut regelmässigt är sådana som i princip antecknas på en skattedeklaration. Detta gäller för uppgifter som omfattas av deklarationsskyldigheten för en skattskyldig och uppgifter som en utomstående ska lämna med stöd av 15–17 § i lagen. Följaktligen medför lagen om beskattningsförfarande en skyldighet att lämna ut uppgifter för en utomstående, vilket avviker från den typiska regleringen kring en myndighets informationstillgång, där bestämmelsen ger myndigheten rätt att få information.

Det finns bestämmelser om olika myndigheters skyldighet att tilldela åtkomst till olika registeruppgifter i 18 § i lagen om beskattningsförfarande (myndigheternas allmänna skyldighet att lämna uppgifter). Denna skyldighet omfattar till exempel befolkningsuppgifter, handelsregisteruppgifter, uppgifter ur landsbygdsnäringsregistret, uppgifter ur trafik- och transportregistret, fastighetsuppgifter, uppgifter om näringssubventioner, uppgifter om arbete utomlands, uppgifter om förmåner av Folkpensionsanstalten och uppgifter ur lägenhetsregistret. Dessa uppgifter är sådana som behövs i den ordinarie beskattningen. Användningen av informationen har delvis ordnats så att Skatteförvaltningen kan begära uppgifter via informationssystemet, då uppgiften behövs för beskattningen.

Utöver de allmänna skyldigheterna att lämna uppgifter innehåller lagen om beskattningsförfarande bestämmelser om den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter för privatpersoner och myndigheter. Särskilda skyldigheter att lämna uppgifter tillämpas alltid i enskilda situationer som gäller skattekontroll. I enlighet med 19 § i lagen ska var och en på uppmaning av Skatteförvaltningen lämna sådana uppgifter som kan behövas för beskattning av någon annan skattskyldig eller behandling av en ändringsansökan. På motsvarande sätt ska en myndighet i enlighet med 20 § i lagen på begäran av Skatteförvaltningen lämna eller för granskning visa upp sådana uppgifter som kan behövas för beskattning eller ändringssökande. Lagen innehåller en bestämmelse om rätten att vägra att lämna uppgifter om den uppgiftsskyldige har rätt att vägra att vittna i ärendet. Ingen får dock vägra lämna sådana uppgifter om en skattskyldigs ekonomiska ställning som inverkar på beskattningen. Den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter tillämpas då utredningen av ett ärende som gäller beskattningen av en skattskyldig förutsätter behandling av uppgifter som inte omfattas av den allmänna skyldigheten att lämna uppgifter. Den lagstadgade tröskeln ”kan behövas i beskattningen” överskrids då ett ärende som anknyter till en skattskyldigs ekonomiska verksamhet ska utredas utifrån uppgifter som fås från en utomstående eller utifrån andra uppgifter. Skatteförvaltningen behandlar kontotransaktionsuppgifter för att säkerställa att den skattskyldige skött förpliktelserna i anknytning till beskattningen. Kontotransaktions- och saldouppgifter om ett konto är i sig inte uppgifter som den skattskyldige ska foga till en skattedeklaration, utan dessa uppgifter är betydelsefulla i skattekontrollen. Utifrån uppgifter som fås av en utomstående uppgiftsskyldig är det till exempel möjligt att bedöma om den skattskyldige deklarerat uppgifterna korrekt. Regleringen kring beskattningsförfarandet förutsätter inte att uppgifterna först begärs av den skattskyldige själv. I enlighet med principen enligt 26 § 4 mom., som gäller verkställande av beskattningen, ska skattemyndigheten och den skattskyldige i mån av möjlighet delta i utredandet av ärendet, när den skattskyldige har uppfyllt sin deklarationsskyldighet. Utredning i ett ärende ska läggas fram främst av den part som har bättre förutsättningar att göra detta. Detta innebär till exempel att Skatteförvaltningen ska utöva de lagstadgade rättigheterna att begära information av en utomstående. Med tanke på den administrativa bördan är det inte ändamålsenligt att begära att en skattskyldig lämnar ut uppgifter då uppgiften är tillgänglig från en utomstående, till exempel via en direkt förbindelse för förfrågningar. Detta motsvarar även skyldigheten enligt 20 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) enligt vilken en myndighet

ska sträva efter att utnyttja en annan myndighets informationsmaterial, om den första myndigheten har rätt att via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse få den behövliga informationen från den andra myndigheten. Det krävs rättslig prövning för att ställa en skyldighet enligt BFL 19 § och den görs av en tjänsteman. Den uppgiftsskyldige har rätt att vägra fullfölja en uppmaning och få ett överklagbart beslut i ärendet. Behovet av kontoinformation bedöms och prövas alltid från fall till fall vid Skatteförvaltningen med tjänsteansvar, det vill säga att uppgifter utifrån BFL 19 § inte begärs i massaform eller med ett automatiskt förfarande. Förfarandet enligt BFL 19 § ska följaktligen avskiljas från jämförelseuppgiftsgranskning enligt BFL 21 §, där det är möjligt att samla in uppgifter på så sätt att varje person eller samfund inte specificerats.

Förfarandena för att tillämpa bestämmelserna om den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter är etablerade. Bestämmelserna har inte riktats till någon viss utomstående aktör. Prövningen av tillämpningen av bestämmelserna görs med tjänsteansvar och genom att iaktta vad som i övrigt föreskrivs som beskattningsförfarandet. Ramverket för regleringen är uppbyggt på så sätt skattemyndigheten och den skattskyldige i mån av möjlighet ska delta i utredandet av ärendet, när den skattskyldige har uppfyllt sin deklarationsskyldighet i enlighet med 26 § 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande. Utredning i ett ärende ska läggas fram främst av den part som har bättre förutsättningar att göra detta. Till exempel när skyldigheter att lämna uppgifter föreskrivits i lagen, ska Skatteförvaltningen tillämpa dessa för att utreda ärendet. I enlighet med 26 § 5 mom. i lagen verkställs beskattningen utifrån den skattskyldiges deklaration, uppgifter som med stöd av 3 kap. erhållits av utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter och andra utredningar som erhållits i saken. Detta leder även till att Skatteförvaltningen, då den verkställer beskattningen, har en skyldighet att utreda den korrekta grunden för beskattningen utifrån uppgifter som fås av såväl den skattskyldige som utomstående. Det kan även handla om att granska att de uppgifter som en skattskyldig deklarerat är riktiga i ett enskilt skattekontrollfall. Enligt bestämmelsen i 6 mom. ska Skatteförvaltningen därtill när beskattningen verkställs pröva erhållna uppgifter och utredningar på det sätt som är motiverat med hänsyn till ärendets art och omfattning, lika bemötande av de skattskyldiga samt skattekontrollens behov. Detta styr även tillämpningen av den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter. Skatteförvaltningen ska till exempel undersöka de deklarerade inkomsterna med enhetliga förfaranden för att säkerställa att förfarandet i beskattningen är jämlikt och rättvist. När utredningen av ett ärende som gäller beskattningen förutsätter behandling av kontotransaktioner tillämpas 19 § i lagen om beskattningsförfarande. Det finns inget beskattningsmässigt behov av att utreda kontotransaktioner i alla skattekontrollsituationer, utan bedömningen görs från fall till fall.

Skatteförvaltningen föreslår att det för de allmänna skyldigheterna för utomstående i beskattningsförfarandet föreskrivs en uttrycklig rätt att i fullgörandet av skyldigheterna att lämna uppgifter använda förfaranden enligt lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton för att utreda saldouppgifter och kontotransaktioner då det är nödvändigt för att utreda ett ärende som gäller beskattningen. Detta genomförs genom att utfärda en ny 18 a §, enligt vilken skyldigheten att lämna ut uppgifter gäller uttryckligen för kredit- och betalningsinstitut som redan nu har en skyldighet att lämna ut kontotransaktionsuppgifter enligt lagen om beskattningsförfarande. För närvarande har Skatteförvaltningen en rätt som skrivits in i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton att utreda ägaruppgifter om ett konto i situationer där 19 § i lagen om beskattningsuppgifter tillämpas.

Enligt förslaget hänför sig skyldigheten till aktörerna enligt 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, även om det övervakningssystem för bank- och betalkonton som administreras av Tullen och sammanställningsprogrammet används för att lämna ut uppgifter. Syftet är att bedömningen av nödvändigheten att begära uppgifter av utomstående görs på samma grunder som i övriga situationer, där uppgifter begärs av

utomstående med stöd av den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter. I denna utsträckning förblir rättsläget oförändrat. Begäranden om information genomförs enligt förslaget genom att sända enskilda begäranden via det system som Tullen administrerar till kredit- och betalningsinstituten. Skyldigheten att lämna ut uppgifter hänförs till kredit- och betalningsinstitut och prövningen av begärandet av uppgifter innehåller i enlighet med den föreslagna regleringen alltid en bedömning av nödvändigheten. Förfarandet säkerställer ett jämlikt bemötande av de skattskyldiga i beskattningen då uppgifter begärs av utomstående med stöd av den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter, till exempel då det utreds om inkomsterna eller tillgångarna deklarerats rätt. Med tanke på enhetligheten i skattekontrollen och beskattningen är det problematiskt att prövningen av skyldigheterna att lämna ut uppgifter avviker till exempel i fråga om informationskällan eller sättet att inhämta uppgifter. I lagen förutsätts det dock att nödvändigheten att använda kontotransaktions- och saldouppgifter bedöms från fall till fall. Allmänt kan det konstateras att man utifrån de uppgifter som fås från bankerna i huvudsak övervakar iakttagandet av samma förpliktelser som i fråga om andra uppgifter av utomstående. Utifrån ovan nämnda grunder innehåller nya 18 § en hänvisning till prövning enligt 19 § i lagen.

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton möjliggör tekniskt sett en snabb och omfattande möjlighet att göra förfrågningar. Följaktligen är det motiverat att avgränsa användningen av detta system med en förutsättning om nödvändighet. I praktiken innebär detta att Skatteförvaltningen begär kontotransaktions- och saldouppgifter endast då uppgifterna är nödvändiga för att utreda ett enskilt ärende som gäller beskattningen. En tjänsteman från Skatteförvaltningen bedömer nödvändigheten att använda kontotransaktions- och saldouppgifter med beaktande av kontotransaktionsuppgifternas betydelse i det skatteärende som är föremål för kontroll och om de uppgifter som behövs i ett ärende som gäller beskattningen kan fås på annat sätt. Prövningen styrs dessutom av principerna för förvaltningsförfarandet och de principer som ska iaktas i beskattningen. Denna prövning är dock alltid bunden till de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall, vilket definierar om uppgifterna är nödvändiga i det aktuella fallet. Saldouppgifter begärs i situationer där det inte är nödvändigt att begära kontotransaktionsuppgifter. Skatteförvaltningen använder kontotransaktionsuppgifter för att utreda och säkerställa att beskattningen är korrekt i enskilda situationer, där det bedöms vara nödvändigt. Kontotransaktionsuppgifterna säkerställer den skattskyldiges penningflöden och därmed hans eller hennes ekonomiska ställning, på vilken beskattningen baserar sig. Kontotransaktionsuppgifter begärs inte utan att behovet först bedömts utifrån de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall och de anses vara nödvändiga för skattekontrollen. Med nödvändighet avses att det i skattekontrollen finns en beskattningsmässig orsak att utreda eller säkerställa att beskattningen är korrekt och Skatteförvaltningen inte har någon annan deklarationskälla, utomstående källa eller jämförelsekälla tillgänglig för att utreda de inkomster och medel som påverkar beskattningen av den skattskyldige. Det kan dock till exempel handla om en situation där ett företag inom plattformsekonomi anmält att en person fått plattformsekonomiska inkomster till Skatteförvaltningen och uppgiften om inkomsten är motstridig med de deklarationer som den skattskyldige lämnat in. I kontrollen utreds hur den skattskyldiges inkomster bildas och om skattedeklarationsuppgifterna är riktiga utifrån kontotransaktionsuppgifterna, som redogör för om inkomsterna de facto mottagits. De uppgifter som behandlas är även sådana som den skattskyldige själv ska deklarerat. I skattekontrollen kan det finnas ett behov av att utreda hur den skattskyldiges inkomster bildas även till exempel i en situation där den skattskyldiges fastighetsförmögenhet ökat, men Skatteförvaltningens uppgifter inte redogör för med vilka inkomster ett fastighetsförvärv finansierats. Utredning av ett ärende som gäller undvikande av skatt är inte en förutsättning för behandling av kontotransaktionsinformation, även om kontotransaktioner, i synnerhet i bekämpningen av grå ekonomi, har en stor betydelse i utredningen av skattebedrägerier, som ofta är sammanflätade med andra ekonomiska brott.

Om övervakningssystemet för bank- och betalkonton täcker kontotransaktions- och saldouppgifter för konton, får Skatteförvaltningen dessa uppgifter i samma enhetliga format och inom samma tidsram. Användningen av systemet är i praktiken nödvändigt för ett jämlikt och jämbördigt bemötande av de skattskyldiga och för uppdaterade och korrekta uppgifter, då uppgifterna i ett enskilt fall anses vara nödvändiga.

Eftersom användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton är bunden till BFL 19 §, är det inte möjligt att använda det i situationer där BFL 21 § tillämpas. Detta innebär att den föreslagna regleringen inte möjliggör att systemet används för masssökningar eller automatisk användning.

Användningen av kontotransaktioner hänför sig till kundens alla kontotransaktioner. Lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton innehåller dock noggrant avgränsade bestämmelser om de uppgifter som lämnas ut via systemet. Skyldigheten hänför sig även på ett noggrant avgränsat sätt till aktörerna enligt 1 a § i lagen. I enlighet med nuläget gäller kontoförfrågningarna alltid nämnda åtgärder och all behandling kan verifieras i efterskott. Skatteförvaltningen övervakar behandlingen av uppgifter bland annat med metoder för att övervaka logguppgifter. Förfrågningarna görs i informationssystemet för beskattningen (GenTax). En förutsättning för att göra en förfrågan är att ett beskattningsärende har inletts. Förfrågningar görs inte automatiskt. I arbetsordningen har de tjänstemän som har rätt att göra förfrågningar fastställts. Bakgrunden till en jämförelseuppgiftsgranskning ska fortsättningsvis alltid utgöras av någon åtgärd (granskning eller kontroll) som ligger till grund för förfrågan. Dessutom ska det vara möjligt att spåra den person som gjort förfrågan och den helhet som omfattar förfrågan i systemet. Arbetsordningarna fastställer vilka roller som kan göra förfrågningar direkt i systemet och vilka roller som eventuellt behöver ett godkännande av chefen/arbetshandledaren. Det nuvarande förfarandet, där systemet GenTax loggar allt och där förfrågningar även tekniskt sett anknyter till kunden eller åtgärden i GenTax, bibehålls. Kontotransaktionsuppgifter som påverkar beskattningen dokumenteras även framöver till exempel i skatterevisionsberättelsen eller beskattningsbeslutet. På ett sätt som motsvarar nuläget har en kund alltid rätt att få information om kontotransaktionsförfrågningar, såvida en enskild åtgärd inom skattekontrollen äventyras av att uppgifterna lämnas ut. I dessa fall ges uppgifterna efter att kontrollåtgärden slutförts.

I enlighet med den särskilda skyldigheten att lämna uppgifter ska en utomstående alltid ge uppgifter om den skattskyldiges ekonomiska ställning, vilka påverkar beskattningen. Även om en enskild förfrågan görs alltid då uppgifterna är nödvändiga i en enskild situation med skattekontroll, står det i praktiken klart att kontotransaktionsuppgifter omfattar även sådana uppgifter som inte påverkar beskattningen. I förfarandet för att lämna ut uppgifter finns det inget förnuftigt och effektivt förfarande för att avlägsna dessa uppgifter, vilken kan genomföras till exempel av banken eller Tullen, som förmedlar uppgifterna. En förutsättning för att avlägsna uppgifter är sakkunnighet om vilka uppgifter som påverkar beskattningen. Denna bedömning kan göras endast vid Skatteförvaltningen, som fungerar som tillsynsmyndighet. Även för närvarande har en tjänsteman en skyldighet att inte beakta transaktioner som inte är av betydelse för beskattningen. Det föreslås att nya 18 a § i lagen om beskattningsförfarande innehåller bestämmelser om en skyldighet för Skatteförvaltningen att rikta de mottagna uppgifterna omedelbart endast till uppgifter som påverkar beskattningen. Med detta förfarande genomförs principen om uppgiftsminimering i behandlingen av personuppgifter enligt allmänna dataskyddsförordningen, men detta framgår även tydligt av bestämmelsen.

7.3 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

30 §. Utomståendes särskilda skyldighet att lämna uppgifter. Det föreslås att en hänvisning till nya 18 a § i lagen om beskattningsförfarandet fogas till paragrafens 1 mom.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Ingen reglering på längre nivå än lag avses utfärdas i anknytning till regeringens proposition.

9 Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft den 1 december 2025. Ikraftträdandedagen sammanfaller med lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025), som träder i kraft den 1 december 2025. Eftersom den lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten som riksdagen har godkänt och som republikens president redan har stadfäst men som ännu väntar på att träda i kraft inverkar på det nu föreslagna lagförslag 1, bör lagarna samordnas. Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025) träder i kraft den 1 december 2025, så det anses lagtekniskt sett smidigast att föreslå att lagförslag 1 inte träder i kraft före den 1 december 2025. Därför hänvisas det i paragraferna i lagförslag 1 till den nya lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025) och dess behörighetsparagrafer i stället för de behörighetsparagrafer som finns i den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (255/2014).

Dess 3 kapitel tillämpas dock först från och med den 1 juni 2026, med undantag för 17 d § 2 mom., som gäller värdepappersuppgifter, vilket tillämpas från och med den 10 juli 2027, då identifieringsuppgifterna om ett värdepapperskonto i enlighet med sjätte penningtvättsdirektivet ska vara tillgängliga via ett centraliserat kontouppgiftssystem och begäranden om information som gäller ett värdepapperskonto därmed kan riktas till rätt uppgiftslämnare.

Skyldigheten att på begäran lämna ut kontotransaktions- och saldouppgifter för de fem senaste åren i enlighet med 17 f § 2 mom., som gäller utlämnande av kontotransaktionsuppgifter, omfattas av en övergångstid innan bestämmelsen börjar tillämpas fullt ut. Syftet med graderingen av tillämpningen är att uppgiftslämnarna inte orsakas någon onödig administrativ börda av skyldigheten att överlämna kontotransaktioner. Överlämnande av kontotransaktioner kräver ändringar som görs i uppgiftslämnarnas informationssystem och tillräcklig tid ska reserveras för dessa.

Finansiering har fått ur kommissionens facilitet för återhämtning och resiliens, RRF-paketet, för fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter till lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton. Ovan nämnda finansiering är bunden till ändringen av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton. I enlighet med finansieringsbeslutet ska lagen vara i kraft före den 31 december 2025 och förmedlingen av kontotransaktioner i produktionsanvändning senast den 30 juni 2026 för att Finland ska vara berättigat att ansöka om utbetalningar ur faciliteten för återhämtning och resiliens. Om Finland däremot inte har lyckats genomföra sina projekt enligt planen för återhämtning och resiliens, kan inkomstförlusterna enligt finansministeriets beräkningar stiga till hela 80 miljoner euro.

10 Verkställighet och uppföljning

Tullen ansvarar för att genomföra de tekniska ändringarna i övervakningssystemet för bank- och betalkonton vilka förutsätts för den nya föreslagna funktionen enligt propositionen, det

centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Tullen verkar inom finansministeriets förvaltningsområde och finansministeriet följer enligt förslaget byggandet och införandet av systemet för transaktions- och saldouppgifter och dess verksamhet.

Finansministeriet ansvarar för att bereda lagstiftningen kring övervakningssystemet för bank- och betalkonton och följer även den föreslagna lagens funktion.

11 Förhållande till andra propositioner

Finansministeriet har den 10 maj 2025 inlett ett projekt (VN/9394/2024) för en totalreform av penningtvättslagen. I projektet utarbetades en regeringsproposition vars syfte är att verkställa Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism (EU) 2024/1625, sjätte penningtvättsdirektivet, Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010 och (EU) nr 1095/2010 (EU) 2024/1620 och Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av (EU) 2019/1153 vad gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingssystemet och tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter (EU) 2024/1654 (nedan *direktivet om finansiell information*). Avsikten är att den regeringsproposition som upprättats inom ramen för projektet överlämnas för riksdagsbehandling i december 2025.

I direktivet om finansiell information föreskrivs att kredit- och betalningsinstituten åläggs att på EU-nivå överlämna kontotransaktionsuppgifter i ett visst elektroniskt format till den behöriga laglighetsstillsynsmyndigheten. I direktivet om finansiell information föreskrivs dessutom att kommissionen ges befogenhet att genom genomförandeakter anta tekniska specifikationer för att fastställa det elektroniska strukturerade format och de tekniska medel som ska användas för att tillhandahålla transaktionsuppgifter. Tekniska medel kan även avse ett annat format än formatet för det kontotransaktionsmeddelande som förmedlas. Syftet med förslaget är att de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna med ansvar för att förhindra, upptäcka, undersöka eller driva åtal i fråga om allvarliga brott får kontotransaktionsuppgifter från övriga medlemsstater i ett harmoniserat, lättprocesserat och analyserbart format i enlighet med den nationella lagstiftningen och verksamhetsmodellerna. Eftersom förfrågningar om kontotransaktioner kan genomföras via övervakningssystemet för bank- och betalkonton och rekommendationen om att använda de ISO20022-meddelanden (Camt.052 och/eller Camt.053) som de europeiska lagtillsynsmyndigheterna använder iakttagas, möjliggörs på samma gång att direktivet om finansiell information implementeras smidigt. Om kontotransaktionsuppgifter däremot inte kan fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton, måste polisen bygga ett separat gränssnitt med varje betal- och kreditinstitut, vilket har avsevärda kostnadskonsekvenser såväl för polisen som för kredit- och betalningsinstituten.

11.1 Samband med andra propositioner

Propositionen är inte beroende av andra propositioner.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen har inget samband med budgetpropositionen.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Skyddet för privatlivet och personuppgifter

De föreslagna bestämmelserna om behandling av kontotransaktions- och saldouppgifter är betydelsefulla med tanke på det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter. Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt den andra meningen i momentet utfärdas närmare uppgifter om skyddet för personuppgifter genom lag. Det har varit betydelsefullt att lagstiftarens handlingsutrymme, då bestämmelser om behandling av personuppgifter stiftas, begränsas i synnerhet av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen i samma moment. Lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag (se till exempel GrUU 13/2016 rd, s. 3–4). Grundlagsutskottet har på etablerat sätt ansett att om man ser till skyddet för personuppgifter är det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 2, GrUU 25/2010 rd, s. 2, GrUU 27/2006 rd, s. 2 och GrUU 14/2002 rd, s. 2). Kravet på bestämmelser i lag utsträcker sig också till möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd, s. 5). Grundlagsbestämmelsen om privatlivet och skyddet för personuppgifter bygger på antagandet att juridiska personer inte hör till bestämmelsens räckvidd (GrUU 4/2014 rd, s. 2).

Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privatlivet, som tryggats i artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och skyddet för personuppgifter i artikel 8 i samma stadga samt av skyddet för privatliv enligt artikel 8 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europeiska människorättskonventionen FördrS 18 och 19/1990). Enligt artikel 8.1 i Europeiska människorättskonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Enligt artikel 2 är rätten dock inte obegränsad, eftersom myndigheterna får ingripa i användningen av den då lagen tillåter det och det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, för att upprätthålla den allmänna ordningen, för att förhindra brott, för att skydda hälsa eller moral eller för att skydda annans fri- och rättigheter. I Europeiska människorättsdomstolens (EMD) rättspraxis har skyddet för personuppgifter ansetts vara en väsentlig del av skyddet för privat- och familjeliv i artikel 8. EMD har i sina avgöranden betonat bland annat att lagstiftningen ska innehålla behöriga garantier som tryggar att personuppgifter inte behandlas i strid med artikel 8. De uppgifter som behandlas ska vara behövliga och i fråga om innehåll och förvaringstid vara begränsade i förhållande till användningsändamålet för registreringen. Likväl ska regleringen innehålla tillräckliga garantier för att hindra lagstridig användning av personuppgifter. Enligt grundlagsutskottet förutsätter det nödvändighetskrav som hänför sig till inskränkningar av de rättigheter som skyddas i artikel 8 i Europakonventionen å sin sida att inskränkningen motiveras av ett vägande samhälleligt behov, att ingripandet och det godtagbara mål som eftersträvas står i rätt proportion till varandra och att det finns relevanta och tillräckliga skäl för inskränkningen (GrUU 35/2018 rd).

Enligt artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har var och en rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer. Enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har var och en rätt till skydd för egna personuppgifter. Personuppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig

grund. Enligt artikel 52.1 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska varje begränsning i utövandet av rättigheterna och friheterna som erkänns i stadgan om de grundläggande rättigheterna vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. Grundlagsutskottet har ansett att det är betydelsefullt att artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna tryggar skyddet för privatlivet och att artikel 8 tryggar vars och ens rätt till skydd för egna personuppgifter. Grundlagsutskottet har framhållit att man vid tillämpningen av EU-lagstiftningen om behandling av personuppgifter måste ta hänsyn till de här artiklarna i stadgan och att EU-domstolens domar på dessa punkter är utslagsgivande för det viktigaste innehållet i respekten för privatlivet och skyddet för personuppgifter (GrUU 14/2018 rd, GrUU 21/2017 rd).

Enligt förslaget bildas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton en ny funktion, det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, med vilket myndigheterna kan begära och få kontotransaktions- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper från kredit- och betalningsinstituten och övriga uppgiftslämnare enligt föreslagna 1 a §. Den föreslagna regleringen handlar om förmedling och utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt till de behöriga myndigheterna. I propositionen föreslås det inte att kontotransaktions- och saldouppgifter lagras i en ny databas, utan syftet är endast att förmedla och lämna noggrant specificerade och avgränsade uppgifter från uppgiftslämnarnas databaser till den behöriga myndigheten via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Myndigheternas rätt att få uppgifter ur systemet för transaktions- och saldouppgifter baserar sig bland annat på rätten att få information i lagstiftningen. Kravet på bestämmelser i lag utsträcker sig också till möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd, s. 5). Grundlagsutskottet har ansett att det är nödvändigt att på förhand kräva att den som begär uppgifter ska lägga fram en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt innan en teknisk anslutning öppnas. Grundlagsutskottet har ansett att det är nödvändigt att ställa detta krav bland annat för att den registeransvarige kan handla i enlighet med sina skyldigheter enligt 32 § i personuppgiftslagen. Grundlagsutskottet har emellertid konstaterat att en påfallande del av de frågor som anknyter till erhållande och utlämnande av uppgifter, inklusive i sista hand tolkningen av de bakomliggande bestämmelserna, i betydande grad kan bli beroende av praxis mellan parterna. Det är till exempel fråga om på vilket sätt omständigheter som enligt lagen faller utanför rätten att erhålla uppgifter de facto hemlighålls vid den tekniska anslutningen samt hur det i lagen eventuellt föreskrivna nödvändighetskriteriet eller andra kriterier i enskilda fall konstateras. Ansvarsfrågorna kan också vara problematiska (GrUU 14/2002 rd).

Eftersom det föreslagna elektroniska utlämnandet av uppgifter sker från en privat aktör till en myndighet blir 22 eller 24 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) 22 eller 24 § inte tillämplig. Dessutom handlar det i enlighet med förslaget om behandling av känsliga uppgifter, varför bestämmelser om sättet att lämna ut uppgifter ska utfärdas separat samtidigt som man noggrant avgränsar vilka uppgifter det är möjligt att få med hjälp av det och för vilka ändamål. Justitiekanslersämbetet har i sitt utlåtande om RP 163/2021 rd (OKV/412/21/2021) konstaterat att ”användningen av sammanställningsprogrammet redan i sig innebär ett djupare ingripande i skyddade rättigheter och antagligen även det att man i allt snabbare takt ingriper i ett ökande antal personers privatliv och skydd av personuppgifter.” Fogandet av en möjlighet att göra en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton ökar antalet personuppgifter som behandlas i systemet. Även om det handlar om förmedling och utlämnande av uppgifter och inte om förvaring av uppgifter, innebär behandling av personuppgifter i anknytning till systemet omfattande behandling av personuppgifter, vilket kan ha avsevärda konsekvenser för fysiska

personer, med beaktande av att uppgifter behandlas för att sköta myndighetsuppgifter som anknyter till personen. Även om den rätt att få information som ligger till grund för användningen av systemet inte ändras, utvidgar den nya formen av behandling av uppgifter i uppgiftssystemet behandlingen av uppgifter juridiskt sett. Den föreslagna propositionen har följaktligen avsevärda faktiska och rättsliga konsekvenser som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna för skyddet för personuppgifter och privatlivet.

Grundlagsutskottet har fäst särskild vikt vid att inskränkningar i skyddet för privatlivet måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna vid varje regleringssamband (se GrUU 42/2016 rd, s. 2–3, GrUU 14/2018 rd, s. 5 och de utlåtanden till vilka det hänvisats i det). Begränsningarna ska bedömas i synnerhet med tanke på godtagbarheten och proportionaliteten för begränsningarna (GrUU 29/2016 rd, s. 4–5 och till exempel GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd samt GrUU 14/2009 rd). De kontotransaktionsuppgifter som begärs ur systemet och gäller målet för undersökningen kan innehålla även uppgifter om personer som är utomstående i förhållande till undersökningen. När en person överför pengar till eller tar emot pengar av en annan person är det ofrånkomligt att kontotransaktionsuppgifterna redogör även för personuppgifter som gäller den andra personen, såsom personens kontonummer och namn. Med andra ord handlar det om personuppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. Följaktligen handlar förslaget även om en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna för utomstående personer som inte är föremål för begäran om information, eftersom de utomstående personerna inte har information om att deras personuppgifter behandlas. Behandling av kontotransaktioner som gäller en person som är föremål för en begäran om information är inte möjlig utan att myndigheten måste behandla även eventuella utomstående personers uppgifter. Det är inte möjligt att avgränsa kontotransaktioner som gäller enskilda utomstående personer från uppgiftsinnehållet, eftersom de utgör en del av kontotransaktionerna för föremålet för begäran om information och det i förväg är omöjligt att bedöma om de kontotransaktioner som gäller dessa utomstående personer innehåller sådana uppgifter som är betydelsefulla till exempel i polisens brottsundersökning, då medlens ursprung eller överföringen av medel utreds.

Även om det är ofrånkomligt att uppgifter om utomstående personer blir föremål för myndighetsbehandling i det föreslagna systemet, vilket är fallet även i den nuvarande myndighetsbehandlingen av kontotransaktionsuppgifter, bör det observeras att de enskilda uppgifter om andra personer vilka fås i samband med behandlingen av kontotransaktionsuppgifter för det egentliga föremålet begäran om information inte ännu möjliggör att en omfattande bild fås av dessa personer som inte omfattas av undersökningen. Enskilda gireringarna ger i princip inte väsentlig information om en utomstående persons privatliv, för att inte tala om särskilda personuppgifter. EU-domstolen har till exempel i domen C-61/22, RL mot Landeshauptstadt Wiesbaden konstaterat att de uppgifter som framgår av en enskild persons fingeravtryck enligt EU-domstolen inte ensamma ger en möjlighet att få en bild av de berörda personernas privat- och familjeliv, i motsats till de passagerarregisteruppgifter som behandlats i domen C-817/19. Följaktligen kan behandling av uppgifter som gäller en utomstående person inte ses som en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna av samma nivå som för den mer omfattande behandlingen av personuppgifter som gäller det egentliga föremålet för begäran om information, varför begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om utomstående personer kan anses vara motiverad, med beaktande av uppnåendet av det lagstadgade syftet för myndighetsuppgiften och nödvändigheten att behandla uppgifterna samt de krav som ställts för att göra en begäran om information.

Grundlagsutskottet har betonat att skyddet för privatlivet och personuppgifter bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra vägande samhälleliga intressen såsom allmän säkerhet, som i extrema fall kan gå tillbaka på den

personliga säkerheten som grundläggande rättighet (GrUU 5/1999 rd). Lagstiftaren ska garantera skyddet för privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna. I sin praxis har grundlagsutskottet särskilt lyft fram hur handlingars offentlighet enligt 12 § 2 mom. i grundlagen förhåller sig till skyddet för privatlivet och personuppgifter (se till exempel GrUU 43/1998 rd och GrUU 60/2017 rd). Sådant främjande av en annan grundläggande fri- eller rättighet har utgjort en sådan nödvändig orsak genom vilken det har varit möjligt att med stöd av 12 § 2 mom. i grundlagen separat begränsa offentligheten för handlingar som en myndighet innehar (GrUU 2/2008 rd och GrUU 40/2005 rd). Grundlagsutskottet har påpekat att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företrädare i förhållande till övriga grundläggande fri- och rättigheter. Vid bedömningen måste två bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna samordnas och avvägas (GrUU 54/2014 rd och GrUU 10/2014 rd).

När en myndighet utför olika tillsyns- eller undersökningsuppgifter, kan även utomstående bli delaktiga i myndighetsverksamheten. En sådan situation uppstår konkret till exempel då polisen utför undersökning av lokaler eller platser eller teleavlyssning. Detta framgår även av praxis för behandling av utomstående personers uppgifter i den övriga lagstiftningen. Till exempel i motiveringarna till 5 a kap. 47 § i polislagen, 5 kap. 58 § i polislagen, vilken gäller underrättelse om hemliga metoder för informationsinhämtning, och 5 kap. 10 § i tvångsmedelslagen, har det betonats att även om utomstående personer blivit föremål för en åtgärd, utsträcks inte den lagstadgade anmälningsskyldigheten till dem. När kontotransaktionsuppgifterna om personer som är utomstående i undersökningen i huvudsak avslöjar punktmässiga uppgifter, är det konsekvent att behandlingen av utomståendes personuppgifter i systemet för transaktions- och saldouppgifter på samma sätt som i den nämnda lagstiftningen inte ses som en oproportionell begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Med beaktande av kravet på att utfärda bestämmelser genom lag och kravet på exakt reglering kan behandlingen av utomstående personers uppgifter med hänsyn till grundlagsutskottets utlåtandepraxis anses vara en nödvändig, godtagbar och proportionell begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, sett till målen för myndigheternas uppgifter.

Enligt grundlagsutskottet ska tyngdpunkten i en konstitutionell bedömning av skyddet för personuppgifter ligga på en innehållslig analys av bestämmelserna om skyddet och behandlingen av personuppgifter. Det relevanta i en analys av användningen av det nationella handlingsutrymmet är dels de innehållsliga krav som ställs av skyddet för privatlivet och personuppgifter, dels relationen mellan skyddet för övriga informationsrelaterade grundläggande fri- och rättigheter och skyddet för privatlivet och personuppgifter (GrUU14/2018 rd, s. 7). Grundlagsutskottet har påpekat att en sådan bedömning är möjlig endast om regeringspropositionen tillräckligt ingående specificerar skälen till att behandling av personuppgifter anses nödvändigt i lagförslaget. Det räcker inte med att i form av en slutledning konstatera att de föreslagna bestämmelserna på lagnivå är exakta och klart avgränsade samt godtagbara med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet och att de föreslagna ändringarna står i proportion till ändamålet samt att målsättningen inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna, om det i motiven till lagstiftningsordning inte på något vis preciseras på vilka grunder de nya befogenheterna att behandla personuppgifter kan anses vara proportionerliga och bygga på skäl som är godtagbara ur konstitutionell synvinkel (GrUU 38/2016 rd, s. 5) Utskottet har framhållit att en sådan brist i motiven till ett lagförslag i extremfall kan leda till att lagförslaget bedöms strida mot grundlagen till den del det inte motiverats på ett riktigt sätt (se till exempel GrUU 38/2016 rd, s. 3, GrUU 9/2016 rd, s. 6 och GrUU 19/1998 rd, s. 3–4).

I propositionen föreslås reglering kring behandling av personuppgifter, som utfärdas inom ramen för det nationella handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen, med beaktande

av EU:s grundfördrag och EU-domstolens rättspraxis. De föreslagna bestämmelserna bedöms i följande avsnitt närmare i förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning och kravet på bestämmelser som utfärdas genom lag (avsnitt 12.1.1), det nationella handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen och i synnerhet principen om ändamålsbegränsning i den (avsnitt 12.1.2), förutsättningarna för att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av persongrupper (avsnitt 12.1.3) samt den registrerades rättsskydd (avsnitt 12.1.4). Propositionens konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter behandlas även ovan i avsnitt 4.3.1.

12.1.1 EU:s allmänna dataskyddsförordning

Grundlagsutskottet har konstaterat att dataskyddsförordningen är en EU-akt, som till alla delar är förpliktande och som tillämpas i oförändrad form i alla medlemsstater. Unionslagstiftningen har enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis företrädare framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (GrUU 1/2018 rd). Grundlagsutskottet har även konstaterat att det inte ingår i grundlagsutskottets konstitutionella uppdrag att bedöma nationell genomförandelagstiftning med avseende på den materiella EU-rätten (se till exempel 31/2017 rd, s. 4). Grundlagsutskottet har dock riktat uppmärksamhet på förhållandet mellan unionslagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Utskottet har i sin tolkningspraxis ansett att det är viktigt att till den del som EU-lagstiftningen förutsätter eller möjliggör nationell reglering, ska vid användningen av detta nationella handlingsutrymme kraven som följer av de grundläggande och mänskliga rättigheterna beaktas (se GrUU 25/2005 rd). Utskottet har därför framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4, GrUU 1/2018 rd, s.3).

Grundlagsutskottet har i ett utlåtande om lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen sett det som motiverat att justera sin tidigare ståndpunkt i fråga om lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Utskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, allmänt taget utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Utskottet anser att allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser, relevant tolkade och tillämpade, också motsvarar nivån för skyddet för personuppgifter enligt EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Grundlagsutskottet anser att skyddet för personuppgifter bör härefter i första hand tillgodoses med stöd av allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lagstiftning som stiftas. (GrUU 14/2018 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet anser också att vi med tanke på tydligheten bör förhålla oss restriktiva när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger. Utskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i allmänna dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 5). Det är nödvändigt att utfärda bestämmelser om behandlingen av

personuppgifter som behandlas med hjälp av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter genom en speciallag inom ramen för det nationella handlingsutrymme som allmänna dataskyddsförordningen tillåter. Detta innebär att när godtagbarheten och proportionaliteten för det nya behandlingssättet bedöms, ska EU:s allmänna dataskyddsförordning beaktas, och i den utsträckning som användningen av systemet tillåts för uppgifterna för de behöriga myndigheter som omfattas av tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål, ska godtagbarheten och proportionaliteten även bedömas med hänsyn till EU:s dataskyddsdirektiv för brottsbekämpning.

I enlighet med artikel 6 i dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter lagenlig endast då minst en av de förutsättningar som nämns i artikeln uppfylls och endast i denna utsträckning. Ändamålet för behandling av kontotransaktions- och saldouppgifter enligt förslaget är motiverat enligt artikel 6.1 c och 6.1 e, det vill säga att det är nödvändigt för att iaktta en lagstadgad skyldighet för en personuppgiftsansvarig eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller för att utöva den offentliga makt som hör till en personuppgiftsansvarig. I propositionen motsvarar Tullens lagstadgade uppgift som personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet och den myndighetsspecifika användningen av systemet för transaktions- och saldouppgifter för de ändamål som räknats i 17 a och 17 c § underpunkt e i artikel 6.1. När kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter behandlar uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, är behandlingen av personuppgifter behövlig i enlighet med underpunkt c i artikel 6 för att fullgöra den lagstadgade skyldigheten för en personuppgiftsansvarig.

I regeringens proposition har man strävat efter att beakta det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen tillåter. Det är möjligt att använda det nationella handlingsutrymmet då behandlingen av personuppgifter baserar sig på underpunkt c eller e i artikel 6.1 i allmänna dataskyddsförordningen. Enligt punkt 2 i den nämnda artikeln får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser inom ramen för ovan nämnda uppgift genom att närmare fastställa specifika krav för uppgiftsbehandlingen och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling. I punkt 3 i artikeln i fråga föreskrivs dessutom att den grund för behandlingen som avses i punkt 1 c och e ska fastställas i enlighet med a) unionsrätten, eller b) en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Regleringen kan gälla bland annat lagenligheten i informationsbehandlingen av den personuppgiftsansvarige; vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål; ändamålsbegränsningar; lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

I behandlingen ska det beaktas att en del av de myndigheter som är berättigade att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter i fråga om vissa av deras uppgifter tillämpar dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning och dataskyddslagen avseende brottmål i behandlingen av personuppgifter. Enligt artikel 2 i allmänna dataskyddsförordningen tillämpas förordningen inte på behandling av personuppgifter som behöriga myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, i vilket även ingår att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten. Dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning tillämpas på behandling av personuppgifter för de nämnda ändamålen. Dataskyddslagen avseende brottmål tillämpas på ovan nämnda uppgifter, men därtill även som en nationell utvidgning i behandlingen av personuppgifter vid försvarsmakten, polisen och Gränsbevakningsväsendet i uppgifter som gäller skyddet av den nationella säkerheten. Trots detta har behandlingsåtgärder som gäller utlämnande av uppgifter ansetts höra till allmänna dataskyddsförordningens

tillämpningsområde, då det handlar om utlämnande av personuppgifter från tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen till tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning. På förmedling och utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter via systemet för transaktions- och saldouppgifter tillämpas följaktligen endast allmänna dataskyddsförordningen, men myndigheterna kan för egen del tillämpa dataskyddsregleringen för brottmål på behandlingen av uppgifter som fås ur systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Den föreslagna regleringen är av betydelse i synnerhet med tanke på principen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 b i allmänna dataskyddsförordningen. Enligt principen om ändamålsbegränsning ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Om uppgifter behandlas för ett annat än det ursprungliga ändamålet, ska den sekundära användningen av uppgifterna uppfylla förutsättningarna i allmänna dataskyddsförordningen. Eftersom syftena med myndigheternas tillgång till kontotransaktions- och saldouppgifter i sig inte kan anses vara kompatibla med syftet med behandlingen av konto- och transaktionsuppgifter vid kredit- och betalningsinstitut, baserar sig fogandet av möjligheten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton i fråga om avvikelser från ändamålsbegränsningen på bestämmelserna om en myndighets rätt att få information i en medlemsstats lagstiftning enligt inledningsfrasen i artikel 6.4. För att uppgifter ska kunna behandlas via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter, ska den nu föreslagna lagen i enlighet med artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd för att skydda de mål som avses i artikel 23.1. I förslaget hänför sig myndigheternas begäranden av information till tryggnad av mål enligt artikel 23.1. Dessa mål omfattar bland annat den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten samt förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott eller verkställande av straffrättsliga sanktioner, inbegripet skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten. I rättspraxis har ett centraliserat system och dess användning ansetts öka den höga risken i anknytning till den registrerades rättigheter och friheter, varför det i samband med lagberedningen finns skäl att ompröva om en behörig myndighets rätt att få information genom att utnyttja ett centraliserat system fortfarande är proportionerligt sett till den registrerades rättigheter och friheter.

I vägningen av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig ska man sålunda beakta de ärenden som föreskrivs i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen, vilka ska beaktas då nödvändigheten och proportionaliteten vägs i samband med att en nationell lag stiftas. Artikel 6.4 omfattar a) kopplingar mellan de ändamål för vilka personuppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, b) det sammanhang inom vilket personuppgifterna har samlats in, särskilt förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige, c) personuppgifternas art, särskilt huruvida särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 9 eller huruvida personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelser behandlas i enlighet med artikel 10, d) eventuella konsekvenser för registrerade av den planerade fortsatta behandlingen och e) förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder, vilket kan inbegripa kryptering eller pseudonymisering.

De begärda uppgifterna är nödvändiga för den behöriga myndighetens uppgift och myndigheten har en lagstadgad uppgift att få uppgifter för ett uttryckligt användningsändamål. Sålunda har syftet med en myndighets behandling ett faktiskt samband med uppgifterna i personuppgiftsregistren hos de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter. I vägningen av sambandet för insamlingen av personuppgifter i synnerhet i fråga om förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige, ska det beaktas att den behöriga

myndigheten har ett anhängigt ärende som gäller den registrerade, för vilket den behöriga myndigheten har lagstadgade befogenheter att utföra uppgiften, det vill säga rätt att utöva offentlig makt för att ingripa i den registrerades rättigheter och friheter. Dessa uppgifter har bedömts vara nödvändiga och proportionerliga. I vägningen av personuppgifternas karaktär och i synnerhet av om särskilda kategorier av personuppgifter behandlas enligt artikel 9 eller om personuppgifter som gäller fällande domar eller överträdelser behandlas enligt artikel 10, ska man å sin sida göra skillnad mellan de två olika uppgiftsinnehalten som fås ur systemet, det vill säga saldouppgifter och kontotransaktionsuppgifter. Då saldouppgifter begärs med ett centraliserat system, behandlas då inte särskilda uppgifter och inte heller personuppgifter som gäller fällande domar och överträdelser i systemet. Däremot kan kontotransaktionsuppgifter innehålla ovan nämnda särskilda uppgifter eller uppgifter som gäller fällande domar eller överträdelser, till exempel om det av kontotransaktionerna framgår att den registrerade betalat böter eller ordningsavgifter eller köpt hälso- och sjukvårdstjänster eller betalat medlemsavgifter till fack eller religiösa samfund och dylika. För att behandlingen av kontotransaktionsuppgifter ska vara proportionerlig via det centraliserade systemet ska behandlingsreglerna i artikel 9 och 10 dataskyddsförordningen beaktas. Det är möjligt att behandla kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton om behandlingen gäller någon av underpunkterna a–j i artikel 9.2 i allmänna dataskyddsförordningen eller om uppgifterna behandlas enligt artikel 10, om kontotransaktionerna redogör för personuppgifter utifrån vilka det är möjligt att dra en slutsats om att uppgifterna (såsom gireringar av böter eller ordningsavgifter) gäller en persons fällande domar eller överträdelser.

Vid överläggningen av följderna av den planerade senare behandlingen för en registrerad, ska förbudet att utnyttja uppgifter för senare behandling enligt 1 b § i den föreslagna lagen beaktas, med undantag för de logguppgifter som används för laglighetsövervakningen. Följaktligen kan proportionaliteten anses vara uppfylld även i fråga om detta kriterium. I listan i artikel 6.4 nämns till sist existensen av behöriga skyddsåtgärder, såsom kryptering eller pseudonymisering. I fråga om detta kriterium vägs proportionaliteten utifrån skyddsåtgärdernas tillräcklighet och dessutom görs en bedömning av om de i tillräcklig grad minskar den höga risken för den registrerades rättigheter och friheter, vilken uppkommer av att uppgifter behandlas enkelt och snabbt via ett centraliserat system och genom att kombinera flera registeruppgifter. Dessa metoder utgörs av logguppgifterna, förbudet på lagstiftningsnivå att behandla uppgifter för andra ändamål samt de organisatoriska och tekniska skyddsåtgärderna, som går igenom närmare i avsnitt 12.1.1.

Behandlingen av personuppgifter regleras i allmänna dataskyddsförordningen och därtill i dataskyddslagen, som kompletterar den. Den nu föreslagna regleringen betyder en ny form av omfattande behandling av personuppgifter, som innebär ett inkräktande på en fysisk persons privatliv vilket går längre än tidigare och redan enbart på grund av behandlingens omfattning är förknippad med särskilda risker för skyddet för personuppgifter. Eftersom det även handlar om behandling av information i anknytning till användning av det nationella handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen, ska bestämmelser om det centraliserade systemet utfärdas genom lag. Målet med det föreslagna elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är framför allt att möjliggöra snabba och enhetligare möjligheter för myndigheterna att få information i de fall där det är nödvändigt för myndigheterna att få kontotransaktions- och saldouppgifter för att sköta myndighetsuppgifter. Ett ytterligare syfte är att förbättra de behöriga myndigheternas möjligheter att sköta betydelsefulla uppgifter som gäller den allmänna säkerheten, förhindrande och utredning av brott, beskattningen och förhindrande av penningtvätt. Med beaktande av de grunder som lagts fram för propositionen kan den anses uppfylla kravet på nödvändighet och proportionalitet.

12.1.2 Ändamålsbegränsningen

Grundlagsutskottet har vid sidan om kravet på nödvändighet i fråga om behandling av känsliga uppgifter betonat i synnerhet kravet på ändamålsbegränsning. Utskottet har ansett att det är möjligt att göra undantag från ändamålsbegränsningen, endast om de kan karakteriseras som exakta och ringa. Bestämmelserna får inte heller leda till att någon annan verksamhet än den som är förknippad med det ursprungliga ändamålet med registret blir den huvudsakliga eller ens ett viktigt ändamål (GrUU 15/2018 rd, s. 45, GrUU 1/2018 rd, s. 4 och GrUU 14/2017 rd).

EU-domstolen har gett en tolkning, som är betydande för principen om ändamålsbegränsning, om Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/681 om användning av passageraruppgiftssamlingar för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet (nedan *PNR-direktivet*) år 2022 (C-817/19, *Ligue des droits humains ASBL mot Conseil des ministres*). EU-domstolen ansåg att artikel 6 i PNR-direktivet jämförd med artiklarna 7, 8, 11 och 52.1 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter behandling av PNR-uppgifter som samlats in i enlighet med detta direktiv för andra ändamål än dem som uttryckligen anges i artikel 1.2 i detta direktiv (punkt 237).

Domstolen har hänvisat till syftet med behandling av PNR-uppgifter enligt PNR-direktivet, vilket enligt artikel 1.2 i direktivet är att bekämpa ”terroristbrott” och ”grov brottslighet” (punkt 141). Enligt domen ankommer det på medlemsstaterna att säkerställa att tillämpningen av det system som inrättats genom PNR-direktivet faktiskt begränsas till bekämpande av grov brottslighet, och att detta system inte utsträcks till att omfatta brott som utgör ordinär brottslighet (punkt 152). Brott som inte har något, ens indirekt, objektiva samband med lufttransport av passagerare kan däremot inte motivera en tillämpning av det system som inrättats genom PNR-direktivet (punkt 156). Bland annat utifrån ovan hänvisade grunder anser domstolen mot bakgrund av de krav som följer av artiklarna 7, 8 och 52.1 i stadgan, att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att tillämpningen av det system som inrättats genom direktivet begränsas till sådana terroristbrott och grova brott som åtminstone indirekt har ett objektiva samband med lufttransport av passagerare (punkt 157). I artikel 1.2 i PNR-direktivet anges nämligen uttryckligen att PNR-uppgifter som samlas in i enlighet med detta direktiv endast får behandlas ”i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet i enlighet med artikel 6.2 a, b och c [i direktivet]”. Den sistnämnda bestämmelsen bekräftar den princip som uttalas i artikel 1.2 genom att det systematiskt hänvisas till begreppen ”terroristbrott” och ”grov brottslighet” (punkt 232). Ordalydelsen i dessa bestämmelser redogör följaktligen tydligt för att den förteckning över de ändamål som finns i dessa och som utgör målet för behandlingen av PNR-uppgifter enligt PNR-direktivet är uttömmande (punkt 233). Dessutom innebär den uttömmande karaktären av de ändamål som avses i artikel 1.2 i PNR-direktivet även att PNR-uppgifter inte får lagras i en enda databas som kan användas för såväl dessa som för andra ändamål. Att lagra dessa uppgifter i en sådan databas skulle nämligen innebära en risk för att uppgifterna används för andra ändamål än dem som avses i artikel 1.2 (punkt 235).

I domen om PNR-direktivet nämns ett system som införts med PNR-direktivet, det vill säga att systemet innehåller uppgifter enligt PNR-direktivet. I domen i fråga pratar man med andra ord om utnyttjande av helt samma uppgifter för sådana ändamål som enligt domstolen inte är förenliga med direktivet. I domen talar man dessutom om databas, det vill säga ett permanent personregister, som utnyttjas för att fullgöra flera olika syften.

I denna proposition föreslås det att en möjlighet att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter fogas in i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, men som en

separat funktion i förhållande till det automatiserade systemet enligt femte penningtvättsdirektivet, vilket föreskrivits i den gällande lagen. Den föreslagna möjligheten att göra en förfrågan riktar sig till det nya uppgiftsinnehåll som förmedlas via systemet, det vill säga att det handlar om andra uppgifter än uppgifter enligt femte penningtvättsdirektivet, vilka nu finns i systemet. I propositionen föreslås inte heller att den nuvarande rätten enligt penningtvättsdirektivet eller direktivet om finansiell information att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton för att få kontouppgifter utvidgas även till förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter.

Rätten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter, det vill säga tillgång till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton, föreligger i huvudsak för samma myndigheter som har rätt att få uppgifter enligt penningtvättsdirektivet ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Tillgången till systemet för transaktions- och saldouppgifter är dock inte automatisk för dessa myndigheter, utan den baserar sig på en nödvändighets- och proportionalitetsbedömning och på att var och ens rätt att få information ger möjlighet att få kontotransaktions- och saldouppgifter. Följaktligen föreslås det inte i propositionen att rätt att använda det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter tilldelas alla myndigheter som enligt den gällande lagen har rätt att använda övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Till exempel tillsynsmyndigheter för penningtvätt, som inte nödvändigtvis har något återkommande behov av kontotransaktions- och saldouppgifter, är med undantag för Finansinspektionen inte berättigade att göra kontotransaktions- och saldoförfrågningar via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter. Dessa myndigheter utnyttjar enligt förslaget följaktligen nuvarande praxis, där de får kontotransaktionsuppgifter direkt från de rapporteringsskyldiga som de övervakar.

Med lagstiftningsändringen ökas inte de kontotransaktions- och saldouppgifter som fås via en centraliserad mekanism enligt penningtvättsdirektivet. Eftersom kontotransaktions- och saldouppgifter endast förmedlas via Tullens sammanställningsprogram, skapas inte någon ny databas, såsom registret över bank- och betalkonton genom förslaget. Kontotransaktions- och saldouppgifter hämtas med hjälp av sammanställningsprogrammet på riktat sätt från kredit- och betalningsinstitut och övriga uppgiftslämnare för en enskild förfrågan. Följaktligen handlar det om en separat nationell lösning, där man endast utnyttjar samma tekniska ramverk som byggts för att genomföra penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information. Övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska ses som ett allmänt ”taksystem”, som innehåller separata mekanismer för att förmedla information för olika användningsändamål och utifrån olika rättsliga grunder.

Även om utgångspunkten för propositionen har varit att det handlar om reglering utifrån ett nationellt behov, vilket juridiskt sett innebär att det inom samma datatekniska plattform eller informationssystemshelhet finns två separata delsystem eller operativa helheter: ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem som behandlar de uppgifter som förutsätts i EU:s femte penningtvättsdirektiv och EU:s direktiv om finansiell information och ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter, ska man i bedömningen dessutom väga myndigheternas användningsändamål för rätten till information för kontotransaktions- och saldouppgifter i förhållande till det användningsändamål som är myndigheternas användningsändamål för insamlingar de uppgifter som förutsätts i femte penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information, så att dessa två delsystems inbördes kopplingar framträder tydligare.

Till den del som rätten att få information för de behöriga myndigheterna handlar om sådana ändamål, där myndighetens rätt att få information baserar sig på ett ändamål som gäller

förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt penningtvättsdirektivet eller bekämpning av allvarlig brottslighet enligt direktivet om finansiell information och de begärda kundrelationsuppgifterna används sekundärt uttryckligen för att rikta begäran om information på rätt kredit- och betalningsinstitut, kan behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter anses vara överensstämmande med de av dessa uppgifter som gäller kundrelationerna. Sålunda kan det tolkas att användningsändamålet är enhetligt mellan systemen. Syftet med ett automatiserat system enligt penningtvättsregleringen är att utreda hos vilka kredit- och betalningsinstitut det finns kundrelationer, så att centralen för utredning av penningtvätt och övriga behöriga myndigheter får information i synnerhet om identiteten för innehavare av anonyma bank- och betalkonton och bankfack. Det är även svårare att avslöja överföring av medel i anknytning till terrorism, om det inte finns något effektivt medel för att i tid få tillgång till uppgifter som gäller identiteten på innehavare av bank- och betalkonton och bankfack, deras ombud och deras faktiska ägare och förmånstagare. Medlemsstaternas uppgifter, som gör det möjligt att utreda bank- och betalkonton och bankfack som hör till samma person, är utspridda och de är därför inte tillgängliga i tid för centralen för utredning av penningtvätt och de övriga behöriga myndigheterna.

Ändamålsbegränsningen innebär att uppgifter inte senare får behandlas på ett sätt som inte överensstämmer med de ursprungliga ändamålen. Eftersom användningsändamålet för uppgifter enligt penningtvättsdirektivet och direktivet om finansiell information gäller förhindrande av såväl penningtvätt och finansiering av terrorism som förhindrande av allvarlig brottslighet, är behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter av de behöriga myndigheterna i anknytning till dessa uppgifter överensstämmande med de av dessa uppgifter som gäller kundrelationer. För att kundrelationsuppgifter i princip ska ha bruksvärde i myndigheternas ovan nämnda uppgifter, ska det efter utredningen av kundrelationerna vara möjligt att utifrån den nationella lagstiftningen göra kontotransaktions- och saldoförfrågningar som gäller kundrelationer. När det för att sköta en behörig myndighets uppgift är möjligt att göra nödvändiga begäranden om kontotransaktions- och saldouppgifter, ska det även vara nödvändigt att minimera en eventuell hög risk för den registrerades rättigheter, i synnerhet för integritetsskyddet, så att en begäran om information som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter inte görs innan den behöriga myndigheten har visshet om att det finns en kundrelation hos det ifrågasvarande kredit- och betalningsinstitutet. På så sätt är en förfrågan till kredit- och betalningsinstitutet proportionell i förhållande till integritetsskyddet och övriga grundläggande fri- och rättigheter för en registrerad endast och enkom då det är möjligt att påvisa att en kundrelation finns hos det ifrågasvarande kredit- och betalningsinstitutet. Det är viktigt att utreda kundrelationen även för att spåra medel, upptäcka eventuell penningtvätt och finansiering av terrorism och garantera snabba lagtillsynsåtgärder.

Operativt sett är systemen olika. Systemet enligt unionslagstiftningen kring penningtvätt är helt automatiserat och användningen av det baserar sig på övervakning i efterskott. Med andra ord handlar det om ett system där personuppgifter som omfattas av bankhemligheten lämnas ut för att användas av myndigheterna utan egentlig förhandskontroll. Det är möjligt att göra en begäran om information om myndigheten har ett lagstadgat användningsändamål och övriga krävda uppgifter, men uppgiftsbehandlingen är automatisk i enlighet med penningtvättsdirektivet. På grund av detta är användningen av systemet mer begränsat än användningen av det separata system som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter och som baserar sig på nationella behov, i vilket förhandskontroll möjliggörs även med tanke på övervakningen. Den som lämnar ut uppgifter kan sålunda, genom att vägra att de facto lämna ut uppgifter åstadkomma en situation där skyldigheten att lämna ut uppgifter, det vill säga tolkningen av bestämmelserna, ska prövas av en extern myndighet. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra och den har även lyfts fram i grundlagsutskottets tidigare utlåtandep Praxis (se till exempel

GrUU 17/2016 rd s. 6 och de utlåtanden till vilka det hänvisats i det och GrUU 48/2018 rd, s. 5). Utskottet anser att principer av det här slaget också kan tillämpas på rätten att få och lämna ut information trots banksekretessen. Operativt sett kan det med andra ord konstateras att övervakningssystemet för bank- och betalkonton har två system som byggts utifrån olika rättsgrunder, vilka är separata system som operativt sett avviker från varandra på ovan refererade sätt.

I bedömningen av EU-domstolens avgörande i målet C-817/19 är det möjligt att rikta uppmärksamhet på att förutsättningen för användning av det nationella handlingsutrymmet, vilket möjliggör att dra nytta av ett system som införts utifrån direktivet, är att den sekundära användningen har ett objektivt samband till ändamålen i direktivet. I den utsträckning som det handlar om de behöriga myndigheter som har rätt att använda det kontouppgiftssystem som införts utifrån direktivet och uppgifter som samlats in utifrån direktivet, handlar det om sekundär användning av uppgifterna. Förutsättningen för sekundär användning av uppgifter som samlats in utifrån direktivet är att användningen är förenlig med principen om ändamålsbegränsning enligt allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet för brottmål. Till den del som de behöriga myndigheterna har rätt att använda ett automatiserat centraliserat kontouppgiftssystem som införts med stöd av unionens penningtvättsreglering i syfte att utreda kundrelationer genom att göra en begäran om information till det i propositionsutkastet föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter, finns det ett objektivt samband mellan kundrelationer och transaktioner, då det handlar om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism eller bekämpning av allvarlig brottslighet enligt direktivet om finansiell information. På befogade grunder kan sekundär användning av uppgifter som samlats in utifrån ett system som införts utifrån direktivet och samlats in utifrån direktivet anses vara överensstämmande med de ursprungliga syftena. En del av de föreslagna behöriga myndigheterna har användningsändamål som ligger till grund för rätten till information och gäller kontouppgiftssystemet enligt den gällande lagen, vilka inte har något samband med användningsändamålen för uppgifter enligt penningtvättsdirektivet eller direktivet om finansiell information. Det handlar om behörigheter som reglerats i enlighet med regeringens proposition RP 163/2021, som godkänts med medverkan av grundlagsutskottet. I fråga om dessa rätter att få information kan det konstateras att det inte finns någon ändamålsbegränsning som hänför sig till informationssystemet enligt unionens penningtvättslagstiftning, utan att det handlar om nationell reglering. Även i fråga om dessa myndigheter finns det ett användningssamband mellan delsystemen, det vill säga att då en myndighet använder uppgifter i det centraliserade kontouppgiftssystemet för att rikta en begäran om information som gäller kontotransaktions- och saldouppgifter i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter, är den sekundära användningen av uppgifterna enhetlig med uppgifterna i kontouppgiftssystemet. På grund av det objektiva sambandet mellan användningsändamålen för delsystemen kan det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter sålunda anses vara förenligt med artikel 7 och 8 och artikel 52.1 i stadgan om de grundläggande fri- och rättigheterna. Om en myndighet däremot har en begäran om information som gäller systemet för transaktions- och saldouppgifter för en uppgift för vilken den inte har rätt att dra nytta av en förfrågan i det första skedet till kontouppgiftssystemet, ska myndigheten själv känna till IBAN-numret för föremålet för begäran om information och hos vilket kredit- och betalningsinstitut kundrelationen finns. Till den del som myndigheternas befogenhet beträffande ett system enligt den gällande lagen inte är förenligt med direktivet, lämnar kompatibiliteten för användningsändamålet utrymme för tolkning i fråga om sambandets enhetlighet i fråga om dessa användningsändamål. Regeringen önskar ett ställningstagande om detta i samband med grundlagsutskottets behandling.

Även om en rätt att få information som utsträcker sig till kontotransaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter redan föreskrivits för myndigheterna, innebär det nya systemet för

transaktions- och saldouppgifter en mycket större risk för skyddet för personuppgifter och därvia för privatlivet jämfört med nuläget. Kravet på ändamålsbegränsning förutsätter att personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Så som redogjorts ovan, föreslås ett undantag till användningsändamålet. På befogade grunder kan det föreslagna undantaget som gäller sekundär användning av uppgifter som samlats in utifrån ett system som införts utifrån direktivet och samlats in utifrån direktivet anses vara överensstämmande med de ursprungliga ändamålen. Grundlagsutskottet har konstaterat att annan verksamhet än sådan som inte hänför sig till det ursprungliga användningsändamålet dock inte får bli det huvudsakliga användningssättet, och inte ens ett avsevärt sådant. Det föreslagna nya användningssättet främjar avsevärt användningssättet enligt direktivet, det vill säga myndighetens möjlighet att faktiskt hindra och avslöja penningtvätt och bekämpa allvarlig brottslighet. Eftersom sekundär användning av uppgifterna anses vara överensstämmande med de ursprungliga uppgifterna, önskar regeringen att grundlagsutskottet i sin behandling tar ställning till om sådan verksamhet som stödjer den ursprungliga användningen är ett godtagbart användningssätt eller om det kan anses vara ett för betydande användningssätt jämfört med det ursprungliga användningsändamålet, med beaktande av de tekniska ändringar som hänför sig till användningen av kontotransaktionsuppgifter.

Även om de bakomliggande formella rätterna att få information för myndigheterna inte ändras, utvidgar den nya formen för möjligheten att behandla och kombinera uppgifter i informationssystemet juridiskt sett behandlingen av uppgifter. Denna ändring kan anses vara en begränsning av en grundläggande fri- och rättighet och den ska sålunda uppfylla de allmänna grunderna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheter och de särskilda grunderna för att begränsa de enskilda grundläggande fri- och rättigheterna. Varken Finlands grundlag eller den övriga lagstiftningen innehåller någon uttömmande lista över grunderna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna, även om en sådan föreslogs i samband med beredningen av reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har yttrat sig som de allmänna och specifika grunderna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna i sitt betänkande om regeringens proposition om ändringen av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna i grundlagen (1994 rd – GrUB 25 – RP 309/1993 rd s. 5) och konstaterat att de tillåtna inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter som formulerats som rättigheter dock bestäms i vart och ett fall närmare genom lagstiftningspraxis. Ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter kan endast vissa allmänna krav på inskränkning av dem härledas. I praktiken anses de allmänna kraven utgöras av de allmänna grunderna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna; kravet på att utfärda bestämmelser genom lag, kravet på exakthet och noggrann avgränsning, kravet på godtagbarhet, kravet beträffande kärnområdets integritet, proportionalitetskravet, kravet på tillräckliga rättsskyddsgarantier och kravet på att iakttä människorättsplikerna. Utöver de allmänna förutsättningarna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar vissa bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna särskilda begränsningsklausuler eller lagförbehåll. Dessa lagförbehåll ger lagstiftaren ett bemyndigande att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna inom gränserna för den fastställda prövningsrätten. Ett annat mål med ett lagförbehåll kan vara att fastställa ett uppdrag för lagstiftaren att utfärda närmare bestämmelser om den grundläggande fri- och rättighet som angetts i lagförbehållet genom en vanlig lag. Följande lagförbehåll har inkluderats till exempel i fråga om rätten till skydd för privatlivet (10 § i grundlagen): enligt 10 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs skyddet för personuppgifter närmare genom lag, enligt 3 mom. kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas och enligt 4 mom. kan genom lag utfärdas bestämmelser om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens

eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång, vid säkerhetskontroll och under frihetsberövande samt för att inhämta information om militär verksamhet eller sådan annan verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten.

Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis har det varit betydelsefullt att lagstiftarens handlingsutrymme, då bestämmelser om behandling av personuppgifter stiftas, begränsas i synnerhet av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen i samma moment. Lagstiftaren ska garantera denna rättighet på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet har därför ansett att särskilt tillåtande av behandling av känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd, s. 2/I), vilket inneburit att till exempel inrättandet av register med sådana uppgifter måste bedömas mot villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd, s. 4–5 och till exempel GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd samt GrUU 14/2009 rd). Även i sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se till exempel GrUU 38/2016 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har betonat de hot som orsakas av behandling av känsliga uppgifter. Enligt utskottet medför omfattande databaser med känsliga uppgifter allvarliga risker relaterade till dataskyddet och missbruk av uppgifter som i sista hand kan utgöra ett hot mot personens identitet (GrUU 13/2016 rd, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Också i skäl 51 till EU:s allmänna dataskyddsförordningen betonas att de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i förordningen och som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet har därför fäst särskild uppmärksamhet vid att behandlingen av känsliga uppgifter genom exakta och nog avgränsade bestämmelser bör begränsas till det som är absolut nödvändigt (se till exempel GrUU 3/2017 rd, s. 5).”

För att behandlingen av kontotransaktioner med det nya behandlingssättet, det vill säga med hjälp av det föreslagna centraliserade elektroniska systemet, ska ha bedömts på behörigt sätt i enlighet med ovan redogjorda allmänna och särskilda grunder för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna, ska det därtill i enlighet med grundlagsutskottets utlåtandepraxis vara nödvändigt att bedöma det nya behandlingssättet på så sätt att behandlingen tryggar skyddet för privatlivet på ett sätt som kan anses vara godtagbart i den helhet som omfattar systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Följaktligen bör godtagbarheten bedömas på ett mer omfattande sätt än med tanke på den allmänna klausulen i 10 § i grundlagen och lagförbehållet om skyddet för personuppgifter. Grundlagens 10 § innehåller dessutom ovan beskrivna nya begränsningsklausuler som utgörs av 10 § 3 och 4 mom., vilka visar att grundlagen inte är oföränderlig.

Eftersom ny teknik utnyttjas i uppgiftsbehandlingen, vilken möjliggör ett nytt sätt att behandla uppgifter på ett centraliserat sätt, är grundlagsutskottets utlåtandepraxis om behoven av att göra ändringar som gäller skyddet för privatlivet i 10 § i grundlagen även av betydelse för de särskilda grunderna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har ansett att det är nödvändigt att göra ett utredningsarbete som gäller behoven av att ändra begränsningsklausulerna i 10 § i grundlagen (GrUU 5/2023 rd – U 69/2022 rd). Ändringsbehoven ska bedömas med beaktande av bland annat de nya formerna av allvarlig brottslighet och den tekniska utveckling som ägt rum (GrUU 30/2010 rd, s. 6/I). Utskottet har sedermera påskyndat inledningen av utredningsarbetet (GrUU 6/2019 rd, s. 5, GrUU 12/2019 rd, s. 6). Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 6/2019 s. 5) står det även klart att det i

samband med att en sådan begränsningsklausul som 10 § 3 mom. i grundlagen utfärdades i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna inte varit möjligt att förutse alla senare regleringsbehov som orsakas till exempel av den tekniska utvecklingen (GrUB 4/2018 rd, s. 6). Enligt grundlagsutskottet finns det skäl att sörja för att grundlagen ger en riktig bild av systemet för statlig maktutövande och grunderna för en enskild persons rättsställning.

Även om det handlar om teknisk utveckling av annan typ, är det betydelsefulla i det utlåtande av grundlagsutskottet till vilket det hänvisats (GrUU 30/2010 rd) att den tekniska utveckling som ägt rum förutsätter även ett utredningsarbete som gäller behoven av att ändra begränsningsklausulerna i 10 § i grundlagen. På s. 6 i det aktuella utlåtandet av grundlagsutskottet har det bland annat konstaterats att: ”I 10 § 3 mom. i grundlagen sägs inte att övervakning av straffverkställigheten skulle höra till undantagen i bestämmelsen. Orsaken är i sista hand den att man i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna inte hade någon som helst möjlighet att förutse att den tekniska utvecklingen skulle komma att medge att det slag av frihetsberövande straff som avses i 7 § 3 mom. i grundlagen verkställs inom ett område som omfattas av skyddet för hemfriden. I sin tidigare praxis har utskottet i samband med reformen av utsökningsslagen emellertid tagit ställning till en relativt liknande situation. Det handlade då om rätten att vidta utsökningssåtgärder för att driva in offentligrättsliga fordringar. Det ansåg då att det med tanke på 10 § 3 mom. i grundlagen var acceptabelt att utsökningssåtgärder får göra intrång också i hemfriden om det är nödvändigt för att driva in offentligrättsliga fordringar och hänvisade bland annat till likställdheten mellan borgenärer och ”utsökningens speciella karaktär som sistahandsförfarande för att verkställa lagbaserade skyldigheter” (GrUU 12/2002 rd, s. 3–4).”

Justitieministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda en revidering av 10 § i grundlagen för tiden mellan den 23 december 2024 och den 28 november 2025. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda de ändringar i 10 § i grundlagen vilka bedömts vara behövliga, med beaktande av den fråga som grundlagsutskottet lyft fram i fråga om förhållandet mellan det lagförbehåll som gäller skyddet för hemfrid i 10 § i grundlagen och EU-lagstiftningen, de övriga utrednings- och ändringsbehov till vilka det hänvisats i grundlagsutskottets utlåtanden, med beaktande av bland annat de nya formerna av allvarlig brottslighet och de tekniska framstegen, behovet av att möjliggöra hotbaserad kriminalunderrättelse som hänför sig till allvarlig brottslighet och behovet av att möjliggöra att befogenheterna inom civil- och militär underrättelseverksamhet används i ett utrymme som används för boende av stadigvarande karaktär. Arbetsgruppen för det behövliga samarbetet med de arbetsgrupper som bereder lagstiftningen om kriminal-, civil och militär underrättelseverksamhet och som tillsatts av försvarsministeriet. Arbetsgruppen ska utarbeta sitt förslag i form av en regeringsproposition.

Med beaktande av det aktuella utredningsarbetet och dess mandat, kan det föreslagna nya sättet att behandla personuppgifter med hjälp av det centraliserade elektroniska systemet för kontotransaktions- och saldouppgifter sättas i proportion till de ändringsbehov som förutsätts för de särskilda grunderna för att begränsa integritetsskyddet, så att det på ett godtagbart sätt att möjligt att utfärda bestämmelser om sådana begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna genom lag och i vanlig lagstiftningsordning. I fråga om mandatet för justitieministeriets utredningsarbetsgrupp riktas uppmärksamhet i synnerhet på uppgiften enligt andra punkten, vilken är att bedöma de övriga utrednings- och ändringsbehov av 10 § i grundlagen till vilka det hänvisats i grundlagsutskottets utlåtanden, med beaktande av bland annat de nya formerna av allvarlig brottslighet och den tekniska utvecklingen. Med beaktande av kravet på att en tydligt reglerad begränsning i lagen även ska vara godtagbar med tanke på systemet med grundläggande fri- och rättigheter och proportionella i förhållande till de eftersträfvade målen, vilket ingår i ovan beskrivna allmänna begränsningsgrunder, ser det ut som om formerna av allvarlig brottslighet och ingripandet i dessa på ett sätt som begränsar

integritetsskyddet har vägts som ett sådant godtagbart kriterium, utifrån vilket en eventuell ny godtagbar begränsningsklausul har riktats på de särskilda grunderna för att begränsa integritetsskyddet med medverkan av grundlagsutskottet. Så som redan förts fram tidigare, bedöms godtagbarheten för en orsak för en begränsningsåtgärd från fall till fall genom att väga principerna för hela systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Samma vägning genomförs då begränsningsåtgärdernas proportionalitet bedöms i förhållande till de eftersträlvade målen, där de intressen som den grundläggande fri- och rättigheten skyddar och de intressen som eftersträvas med begränsningsåtgärderna står emot varandra. Med införandet av det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter eftersträvas ett datasäkrare sätt att behandla personuppgifter för de registrerade. Med det möjliggörs ett system som med tanke på de registrerades rättigheter är avsevärt mer övervakat, eftersom de skyddsåtgärder som behövs kan byggas in i systemet genom att dra nytta av ny teknologi så att behandlingen av personuppgifter utgör dataskydd som standard och lagstridig behandling av uppgifter är omöjlig för de behöriga myndigheterna eller åtminstone så att risken för att åka fast för överträdelse av befogenheten vid behandling av uppgifter förbättras avsevärt jämfört med nuläget.

Det nu föreslagna centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter handlar om ett nytt sätt att behandla personuppgifter, vilket uppkommit till följd av den tekniska utvecklingen. Det är väldigt sannolikt att grundlagsutskottets tidigare utlåtandepraxis inte passar in under sådana nya sätt att behandla uppgifter som den nya tekniken möjliggör, åtminstone inte i den utsträckning som uppgifterna kan behandlas om uppgiftsbehandlingen inte bildar det huvudsakliga sättet att behandla uppgifter, då användningen av ny teknik uttryckligen handlar om att behandlingen av uppgifter framöver är möjlig endast genom att använda den ifrågavarande nya tekniken. I sitt utlåtande GrUU 14/2018 rd, till vilket det hänvisats ovan, har grundlagsutskottet bedömt de allvarliga risker som är förknippade med databaser som innehåller känsliga uppgifter och påpekat att dessa risker gäller dataskyddet och missbruk av uppgifter, vilket i sista hand utgör ett hot för personens identitet. Behandling av uppgifter genom att dra nytta av ny teknik möjliggör en ännu effektivare behandling av uppgifter som baserar sig på inbyggt dataskydd och dataskydd som standard, då ett spår av all uppgiftsbehandling lämnar kvar i det centraliserade elektroniska systemet. Det är även möjligt att den nya tekniken i framtiden vidareutvecklas i fråga om verktygen för att övervaka uppgiftsbehandlingen. På så sätt förbättras även den registrerades rättsskydd, då den manuella behandlingen av uppgifter minskar i och med att behandlingen av uppgifter och övervakningen av behandlingen sker med hjälp av det centraliserade elektroniska systemet. EU-domstolen har under de senaste åren även gett flera avgöranden i anknytning till data retention-fall, till exempel i målen C-793/19 och C-794/19 (*Föbundsrepubliken Tyskland mot SpaceNet AG och Telekom Deutschland GmbH*), C-140/20 (*G. D. mot Commissioner of An Garda Síochána m.fl.*), C-162/22 (*A. G.*), C-470/21 (*La Quadrature du Net m.fl. mot Premier ministre*). Dessa fall har handlat om avgöranden som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (nedan *direktivet om integritet och elektronisk kommunikation*), där man bedömt bland annat om en skyldighet att förvara trafik- och lokaliseringssuppgifter ska fastställas för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster för att bekämpa brottslighet och säkerställa den allmänna och nationella säkerheten. I ovan nämnda avgöranden konstaterar EU-domstolen att det, i enlighet med proportionalitetsprincipen, endast är bekämpning av grov brottslighet och förebyggande av allvarliga hot mot allmän säkerhet som kan motivera allvarliga ingrepp i de grundläggande rättigheter som anges i artiklarna 7 och 8 i stadgan, såsom de ingrepp som följer av lagring av trafik- och lokaliseringssuppgifter.

EU-domstolens avgöranden gäller tolkningen av direktivet om integritet och elektronisk kommunikation och förvaring och sekundär användning av teleidentifieringssuppgifter. Direktivet ålägger inte leverantörer av en elektronisk kommunikationstjänst att förvara ovan

nämnda trafik- och lokaliseringssuppgifter. I propositionen föreslås det att man till lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton fogar bestämmelser som möjliggör att uppgifter i kredit- och betalningsinstitutens register förmedlas och lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt till myndigheter som i enlighet med den gällande rätten att få information har rätt att få dessa uppgifter. Dessa uppgifter förvaras redan för närvarande för ett annat ändamål. Följaktligen baserar sig den föreslagna regleringen på det nationella handlingsutrymmet i allmänna dataskyddsförordningen, som i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen ansetts vara en nödvändig och proportionell åtgärd för att trygga de mål som avses i artikel 23.1 i allmänna dataskyddsförordningen. Därmed anses förslaget till reglering om förmedling och utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter från kredit- och betalningsinstituten inte helt överensstämmande med ovan nämnda avgöranden av EUD. Även om teleuppgifter å ena sidan handlar om uppgifter som gäller privatlivet, är det med teleidentifieringsuppgifter inte ännu direkt möjligt att direkt påvisa att straffrättsligt ansvar uppkommit, i motsats till exempelvis kontotransaktionsuppgifter, som direkt redogör för till exempel att pengar överförts eller mottagits. Med kontotransaktions- och saldouppgifter är det inte heller möjligt att hämta eventuella kontrollfall, utan i enlighet med propositionen är det möjligt att göra förfrågningar om kontotransaktionsuppgifter via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter först då myndigheten har en viss anhängig enskild myndighetsuppgift, där kontotransaktions- och saldouppgifter som gäller den privatperson eller juridiska person som är föremål för fallet är nödvändiga för att myndigheten ska kunna utföra uppgiften. Domen 162/22 (*A.G*) handlar om utnyttjande av teleidentifieringsuppgifter som fåtts för brottsbekämpning för ett annat användningsändamål hos myndigheten. I propositionen är ett sådant användningsändamål förbjudet i enlighet med allmänna dataskyddsförordningen och en myndighet har sålunda i enlighet med 1 b § inte rätt att utnyttja uppgifterna för något annat användningsändamål än för det som den angett i sin begäran och därmed motsvarar tolkningen om förbudet mot sekundär användning i domen inte ett sekundärt användningsändamål enligt propositionen.

EU-domstolen har dessutom till exempel i målet C-140/20 EU-domstolen (*G.D. mot Commissioner of the Garda Síochána m.fl.*) dragit upp en riktlinje om att tillgång till uppgifter om privatlivet är underkastad förhandskontroll av en domstol eller en oberoende myndighet, och att domstolen meddelar sitt avgörande eller myndigheten antar sitt beslut till följd av att dessa myndigheter har framställt en motiverad begäran inom ramen för exempelvis ett förfarande för förebyggande, avslöjande eller lagföring av brott. I till exempel beslutet C-817/19 (*Ligue des droits humains ASBL mot Conseil des ministres*), som gäller sekundär användning av passageraregisteruppgifter med anknytning till privatlivet, har EU-domstolen inte velat ta ställning till ett sådant förhandsbeslut, utan myndigheternas tillgång till information baserar sig på den lagstadgade rätten till information enligt användningsändamålet. Inget krav om ett förhandsbeslut av en rättslig myndighet har heller framförts i EU-domstolens avgörande C-245/19 och C-246/19 (*Staten Luxemburg mot B*), som gäller byte av kontotransaktionsuppgifter med anknytning till beskattningen. När målet med en nationell lag är ett mål som är förenligt med ett allmänt intresse som identifierats av unionen, ansåg EU-domstolen att det för att trygga de skattskyldigas rättigheter är tillräckligt att personen har rätt att överklaga beslutet, då lagenligheten i en begäran om information som gäller bankkontouppgifter kan prövas. EU-domstolen framställde dock inte att tillgång till information kräver ett förhandsbeslut. Vidare redogör beslutet C-175/20 (*"SS" SIA mot Valsts ierņēmumu dienests*) för att EU-domstolen inte förhåller sig kategoriskt kritiskt till sekundär användning av uppgifter, så länge som förutsättningarna uppfylls. I domen kräver EU-domstolen att behandlingsändamålen anges tydligt i begäran, att behandlingen är lagenlig och att dessa uppgifter är nödvändiga för de särskilda ändamål för vilka uppgifterna samlas in. Dessutom kan den tidsperiod för vilken uppgifter samlas in inte vara längre än vad som är absolut nödvändigt för att uppnå det syfte som gäller det eftersträfvade allmänna intresset.

Vid behandling av uppgifter enligt förslaget har det på lagnivå på ett noggrant avgränsat och exakt sätt reglerats för vilket användningsändamål uppgifter i det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter får användas. Dessutom har en uppgiftslämnare möjlighet att i form av ett rättsskyddsmedel begära tilläggsinformation om förfrågan eller helt vägra att lämna ut uppgifter. Sålunda anses EU-domstolens domar i data retention-målen inte helt överensstämma med författningsförslaget, som handlar om ett förslag till en bestämmelse om förmedling och utlämnande av information, där rätten att få de uppgifter som lämnas ut redan föreligger. Även om EU-domstolen i sina domar om data retention-målen dragit upp en riktlinje om att tillgång av uppgifter om privatlivet förutsätter förhandskontroll av antingen en domstol eller ett opartiskt administrativt organ, har EU-domstolen i enlighet med det ovan nämnda inte ansett att ett sådant förfarande är behövligt för alla uppgifter som gäller privatlivet. Till exempel har förhandstillstånd av en domstol inte krävts för användningen av uppgifter som gäller PNR-direktivet, även om EU-domstolen i sin dom konstaterat att de passageraruppgifter som flygtrafikoperatörerna samlar in (PNR-uppgifter) beroende på fallet kan avslöja väldigt exakta uppgifter om en persons privatliv. Det har dock förts fram att allvarlig tolkningsosäkerhet är förknippad med denna slutsats som dragits utifrån EU-domstolens data retention-mål om att det inte finns något behov av ett förhandstillstånd av rättsmyndigheten och inte heller av kontrollmöjlighet av någon annan rättsmyndighet.

Rätten att använda det elektroniska centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter

Rättsprinciperna för förvaltningen finns i 6 § i förvaltningslagen (434/2003). Enligt denna bestämmelse ska myndigheterna bemöta dem som utträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen. Det centrala innehållet i proportionalitetsprincipen är att en myndighets åtgärder ska stå i rätt proportion till det eftersträvade målet. Med andra ord ska en myndighets åtgärd vara behörig, nödvändig och rätt dimensionerad med tanke på målet med den aktuella åtgärden. I praktiken förutsätter proportionalitetsprincipen att myndigheten dimensionerar sin verksamhet till den lägsta nivå som åstadkommer den effekt som behövs. Även i flera speciallagar, såsom i 1 kap. 3 § i polislagen och 1 kap. 6 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, finns det föreskrifter om tillämpningen av proportionalitetsprincipen i myndighetens verksamhet.

Behörigheten att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter enligt förslaget i propositionen baserar sig på varje myndighets existerande befogenheter och rätter att få information i den gällande lagstiftningen. I propositionen föreslås inte nya befogenheter att få kontotransaktions- och saldouppgifter för myndigheterna och i fråga om myndigheterna enligt propositionen handlar det med andra ord inte om egentlig reglering kring rätten att få information, utan om reglering kring uppgiftsinnehållet och behörigheten i fråga om ett visst tekniskt system. Kravet på att utfärda bestämmelser om en rättslig grund för informationsbehandlingen har sitt ursprung i artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen. När bestämmelser utfärdas om ett nytt sätt att behandla uppgifter, där den rättsliga grunden för att få uppgifterna redan finns i de nuvarande lagarna, ska bestämmelser om de rättsliga grunderna för det nya behandlingssättet utfärdas och även det nya behandlingssättets proportionalitet bedömas, inte den rättsliga grunden med vilken uppgifterna i princip kan begäras. I bedömningen av behandlingen proportionalitet finns det skäl att beakta underpunkterna a–e i artikel 6.4 i allmänna dataskyddsförordningen: a) kopplingar mellan de ändamål för vilka personuppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, b) det sammanhang inom vilket personuppgifterna har samlats in, särskilt förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige, c) personuppgifternas art, särskilt huruvida

särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 9 eller huruvida personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelser behandlas i enlighet med artikel 10, d) eventuella konsekvenser för registrerade av den planerade fortsatta behandlingen och e) förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder, vilket kan inbegripa kryptering eller pseudonymisering Dessa har behandlats ovan i avsnitt 12.1.2.

Jämfört med nuläget ändrar propositionen med andra ord inte innehållet eller omfattningen i fråga om de uppgifter som myndigheterna får, utan endast sättet för att förmedla uppgifterna från kredit- och betalningsinstituten till de behöriga myndigheterna, det vill säga att tillgången till information centraliseras och digitaliseras. Redan för närvarande har en del av myndigheterna, såsom polisen, Utsökningsverket och Skatteförvaltningen, en elektronisk kanal för informationsflöde till flera banker. Enligt förslaget kan myndigheterna med stöd av deras gällande rätt att få information via övervakningssystemet för bank- och betalkonton från bankerna begära även kontotransaktions- och saldouppgifter, varvid antalet oriktade förfrågningar som gäller bank- och betalkonton och den arbetsmängd som ägnas åt dessa minskar, de överlappande förfrågningarna minskar hos såväl myndigheterna som kredit- och betalningsinstituten och dataskyddet för förfrågningar, logguppgifterna och laglighetsövervakning av förfrågningar förbättras.

För att säkerställa skyddet för personuppgifter är utlämnandet av kontotransaktionsuppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton bundet till att uppgifterna är nödvändiga för att fullgöra den lagstadgade uppgiften för den behöriga myndigheten och möjligheten för det kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter att göra en förhandskontroll av begäran om information. Beslutet om att begära uppgifter fattas på tillräcklig hög tjänstenivå hos myndigheten och endast personer som befullmäktigats för detta kan begära uppgifter. En logguppgift om utlämnandet av uppgifter, vilken kan användas i myndighetens laglighetsövervakning, registreras i övervakningssystemet för bank- och betalkonton och i systemet för den myndighet som begär uppgifter. En uppgiftslämnare har möjlighet att vägra att lämna uppgifter, vilket möjliggör att en extern aktör kan besluta sig för att bedöma skyldigheten att lämna ut uppgifter. Centraliseringen av utlämnandet av kontotransaktionsuppgifter till övervakningssystemet för bank- och betalkonton förbättrar skyddet för personuppgifter genom att etablera förfarandena för att lämna ut uppgifter såväl hos kredit- och betalningsinstituten som hos de behöriga myndigheterna.

Grundlagsutskottet har också understrukt att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är frågan inte bara om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller den myndighet som innehar informationen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att en enskild begäran om information måste motiveras I så fall är det även möjligt för den som lämnar ut uppgifterna att bedöma begäran med tanke på de lagliga förutsättningarna för utlämnandet. Den som lämnar ut uppgifter kan dessutom genom att vägra att de facto lämna ut uppgifter åstadkomma en situation där skyldigheten att lämna ut uppgifter, det vill säga tolkningen av bestämmelserna, ska prövas av en extern myndighet. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se till exempel GrUU 17/2016 rd, s. 6 och de utlåtanden till vilka det hänvisats i det). Utskottet anser att principer av det här slaget också kan tillämpas på rätten att få och lämna ut information trots banksekretessen.

I propositionen föreslås rätt att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton för polisen, centralen för utredning av penningtvätt, Skatteförvaltningen, Tullen, Utsökningsverket, Gränsbevakningsväsendet, Finansinspektionen och försvarsmakten. Nödvändigheten och proportionaliteten i fråga om myndigheternas tillgång till uppgifter har bedömts ovan i avsnitt 4.1.1.

Polisen

Polisen föreslås få rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter utifrån 4 kap. 3 § i polislagen. Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap. Polisens rätt att få information har för det första avgränsats till att hindra eller utreda ett brott eller ett viktigt allmänt eller enskilt intresse. Vid polisen fattas beslutet om att inhämta de aktuella uppgifterna i praktiken av en polisman som hör till befälet separat i varje enskilt fall, varvid även nivån på beslutsfattandet är tillräckligt högt. Ett separat beslut och en separat begäran görs om inhämtning av uppgifter. Rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton möjliggör att polisen utför ovan nämnda uppgifter effektivt. De senaste årens ändringar i verksamhetsmiljön betonar betydelsen av den information som fås ur systemet för bekämpningen av brott. För polisens uppgifter är det utmanande att medlen förflyttas snabbt, varvid uppgiftsbehandling enligt den nya tekniken ger avsevärda fördelar för att förebygga, avslöja och utreda brott. I synnerhet i fråga om bedrägeribrottslighet och återtagande av brottsvinning är kontotransaktionsförfrågningar av väldigt väsentlig betydelse.

Polisens begäranden om kontotransaktions- och saldouppgifter baserar sig på uppgifter enligt dataskyddslagen avseende brottmål i fråga om andra uppgifter än uppgifter enligt 6 kap. i polislagen, och grunderna för polisens tillgång till information ska följaktligen inte bedömas utifrån kraven enligt allmänna dataskyddsförordningen. Polisens befogenheter att behandla uppgifter som utgör särskilda kategorier av persongrupper baserar sig på 2 kap. 15 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), enligt vilken polisen får behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter endast om det är nödvändigt för ändamålet med behandlingen. I 2 kap. 11 § 1 mom. 1 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs att personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter behandlas om det är nödvändigt och de skyddsåtgärder som krävs för att trygga den registrerades rättigheter har vidtagits och det föreskrivs om behandlingen i lag.

Alla förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter baserar sig alltid på nödvändighet och en fallspecifik prövning och en polisman som hör till befälet ansvarar för beslutsfattandet om en förfrågan. Dessutom registreras förfrågningar och svaren i polisens informationssystem, vilket möjliggör en omfattande laglighetsövervakning och granskning i efterskott. Polisverksamheten övervakas dessutom externt av bland annat riksdagens justitieombudsman, statsrådets justitiekansler, Statens revisionsverk och dataombudsmannen. Polisens laglighetsövervakning överlämnar därtill årligen en utredning om polisens informationsinhämtning och övervakningen av den till inrikesministeriet.

Centralen för utredning av penningtvätt

Det föreslås att centralen för utredning av penningtvätt får rätt att få uppgifter om kontotransaktioner i enlighet med 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om företagshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga, inbegripet vid behov deras chefer och anställda, avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Bestämmelserna i någon annan lag om tystnadsplikt och förbud att vittna för advokater och rättegångsbiträden med tillstånd begränsar dock rätten för centralen för utredning av penningtvätt att få uppgifter. Trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller en anställd har centralen för utredning av penningtvätt på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Användning av kontotransaktions- och saldouppgifter är nödvändig, för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter, bland annat att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism samt att föra sådana ärenden till undersökning. Eftersom svaren på förfrågningar om kontotransaktioner i enlighet med den föreslagna regleringen fås i en harmoniserad analyserbar form, kan de effektivare utnyttjas i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och förbrotten till dessa samt i spårningen och återvinningen av vinning av brott, som är en väsentlig del av förverkligandet av straffansvaret. Centralen för utredning av penningtvätt vidarebefordrar ärendet, efter sin analys och utredning i initialskedet, till den behöriga myndigheten för åtgärder, såsom förundersökning. Användningen av systemen vid centralen för utredning av penningtvätt övervakas som en del av den egna laglighetsövervakning vid centralen för utredning av penningtvätt och centralkriminalpolisens laglighetsövervakning. Dessutom övervakar Polisstyrelsen och dataombudsmannen användningen av dess register.

Skyddspolis

Åtkomsträtten till systemet för transaktions- och saldouppgifter i anknytning till upprätthållande av den nationella säkerheten gäller skyddspolisens uppgifter för att skydda den nationella säkerheten, det vill säga för att bedriva civil underrättelseverksamhet. Föremålet för civil underrättelseverksamhet kan vara bland annat terrorism, utländsk underrättelseverksamhet, massförstörelsevapen, verksamhet som hotar samhällets livsviktiga funktioner och verksamhet av en främmande stat som kan orsaka skada för Finlands viktiga intressen. Det ska beaktas att informationsinhämtning om finansiering av terrorism följaktligen hör till skyddspolisens uppgifter, även då den bedriver civil underrättelseverksamhet. Skyddspolisens användningsbehov begränsar sig inte till att förebygga terrorism eller finansiering av terrorism, utan det gäller likväl skyddspolisens alla verksamhetssektorer, det vill säga bland annat spionage, proliferation och statlig påverkan. Skyddspolisens rätt att få information baserar sig antingen på 4 kap. 3 § eller 5 a kap. 50 § i polislagen, beroende på om det handlar om förebyggande av brott eller uppgifter inom civil underrättelseverksamhet. De kontotransaktions- och saldouppgifter som omfattas av bankhemligheten bildar en central informationskälla för skyddspolis för att i förväg förhindra brott och skydda den nationella säkerheten. Övervakningen av lagligheten och ändamålsenligheten i behandlingen av personuppgifter i skyddspolisens verksamhet är helt exceptionellt noggrann, eftersom den övervakas av

dataombudsmannen, men även av underrättelsetillsynsombudsmannen, som fungerar som specialombudsman.

Gränsbevakningsväsendet

Det föreslås att Gränsbevakningsväsendet får rätt att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter i enlighet med 20 § i lagen om behandlingen av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. Trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, bankhemlighet eller försäkringshemlighet, har Gränsbevakningsväsendet på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att få uppgifter för att förebygga, avslöja eller utreda brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har Gränsbevakningsväsendet samma rätt att få information för en undersökning enligt 27 § i lagen om Gränsbevakningsväsendet. De inhämtade kontotransaktionsuppgifterna utgör en central del av utredningen och förhindrande av de brott som Gränsbevakningsväsendet utreder. Begärandena hänför sig i huvudsak till kärnuppgifterna i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpande verksamhet, det vill säga brottslighet i anknytning till olaglig inresa, men även mer sporadiskt till penningtvätt. Gränsbevakningsväsendets rätt att få information har via personuppgiftslagen för Gränsbevakningsväsendet redan avgränsats till nödvändiga uppgifter. Ett separat beslut och en separat begäran görs om inhämtning av uppgifter. Användningen av systemen övervakas enligt planen för laglighetsövervakning vid Gränsbevakningsväsendet och i fråga om förfrågningar om kontotransaktioner genomförs laglighetsövervakningen bland annat genom behörighetshantering.

Tullen

För Tullen föreslås rätt att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter utifrån 102 § 2 mom. i tullagen och 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Tullens beskattningsfunktioner har en betydande roll för återvinningen av medel, i synnerhet i fråga om EU:s traditionella egna medel. Tullens beskattningsfunktioner säkrar även unionens ekonomiska intressen. I fråga om brottsbekämpning är Tullen en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen och Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen enligt föreskrifterna i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och i den övriga lagstiftningen. Även i fråga om brottsbekämpningen har kontotransaktioner en central betydelse. Motivet med ett tullbrott är så gott som utan undantag att få ekonomisk vinning. Förfrågningar om kontotransaktioner är en väsentlig del av utredningen av brott. Målet med kontotransaktionerna är att rikta straffansvaret, leta efter delaktiga i det misstänkta brottet och även utreda brottsvinningen och personers förmögenhet. Tullen övervakar användningen av register och lagenligheten i behandlingen av personuppgifter med den interna laglighetstillsynen.

Skatteförvaltningen

Det föreslås att Skatteförvaltningen får rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter utifrån föreslagna 18 a § i BFL. I enlighet med den föreslagna paragrafen ska aktörer enligt 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton med övervakningssystemet för bank- och betalkonton till Skatteförvaltningen överlämna uppgifter enligt 17 a § och 17 c § då dessa uppgifter är nödvändiga i beskattningen och förutsättningarna i 19 § i BFL för att överlämna uppgifter uppfylls. I en situation enligt 1 mom. ska Skatteförvaltningen sörja för att behandlingen av uppgifter vid Skatteförvaltningen riktar sig endast på uppgifter som är nödvändiga i beskattningen. I enlighet med 22 § 4 mom. i BFL ska uppgifterna lämnas trots sekretessbestämmelserna och övriga begränsningar att få uppgifter.

Skatteförvaltningen har en skyldighet enligt 9 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism att i sin verksamhet beakta förhindrande och bekämpande av finansiering av penningtvätt och terrorism. På grund av aktsamhetsplikten ska Skatteförvaltningen då den verkställer beskattningen rikta uppmärksamhet på sådana situationer, där ett ärende eller en händelse ska anmälas till centralen för utredning av penningtvätt. Fullgörande av aktsamhetsplikten är dock inte en grund för att få uppgifter om kontotransaktioner av en utomstående, utan det handlar alltid om ett beskattningsmässigt behov. I praktiken innebär detta att Skatteförvaltningen bedömer om informationen om kontotransaktioner och saldot är behövlig utifrån en grund enligt 19 § i lagen om beskattningsförfarande, men användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska vara nödvändig för att inhämta informationen.

Kontotransaktions- och saldouppgifterna säkerställer den skattskyldiges penningflöden och därmed hans eller hennes ekonomiska ställning, på vilken beskattningen baserar sig. Kontotransaktionsuppgifter begärs inte utan att behovet först bedömts utifrån de faktiska omständigheterna i ett enskilt fall och de anses vara nödvändiga för skattekontrollen. Med nödvändighet avses att det i skattekontrollen finns en beskattningsmässig orsak att utreda eller säkerställa att beskattningen är korrekt och Skatteförvaltningen inte har någon annan deklarationskälla, utomstående källa eller jämförelsekälla tillgänglig för att utreda de inkomster och medel som påverkar beskattningen av den skattskyldige. Utredning av ett ärende som gäller undvikande av skatt är inte en förutsättning för behandling kontotransaktions- och saldoinformation, även om kontotransaktionsuppgifter, i synnerhet i bekämpningen av grå ekonomi, har en stor betydelse i utredningen av skattebedrägerier, som ofta är sammanflätade med andra ekonomiska brott. Skatteförvaltningen övervakar behandlingen av uppgifter bland annat med metoder för att övervaka logguppgifter.

Utsökningsverket

Det föreslås att utsökningsmyndigheten får rätt att använda systemet för transaktionsuppgifter med stöd av de rättigheter som föreskrivits i 3 kap. 64 och 66 § i utsökningsbalken. En utmättningsman har enligt 64 § rätt att trots sekretessbestämmelserna få angivna uppgifter, handlingar och material, om de i ett enskilt utsökningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Utmättningsmannen bedömer om uppgifterna är nödvändiga. I 3 kap. 66 § i utsökningsbalken finns det bestämmelser om skyldigheten för en utomstående att lämna uppgifter. En utomstående ska på begäran till utmättningsmannen ge uppgifter bland annat (1 mom.) 1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätt över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art; 2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona. Utmättningsmannen prövar från fall till fall i fråga om varje gäldenär om det är nödvändigt att inhämta kontotransaktionsuppgifter för verkställigheten. Det är möjligt att göra en förfrågan endast för en gäldenär som har anhängiga utsökningsärenden hos utsökningsverket. Förfrågan kan göras endast av den ansvarige utmättningsmannen för gäldenären, en utsökningsinspektör/utsökningsöverinspektör som hör till samma team eller deras chef. Laglighetsövervakningen genomförs i huvudsak av rättsliga enheten vid Utsökningsverkets centralförvaltning inom ramen för behandlingen av klagomål. Dessutom görs en intern laglighetsövervakning av verksamheten systematiskt vid Utsökningsverket. För närvarande har i huvudsak dataskyddsombudet till uppgift att övervaka logguppgifterna. Även i den interna granskningen är det möjligt att genom stickprov granska logguppgifter och granskningsprocessen vidareutvecklas.

Försvarsmakten

För Försvarsmakten föreslås rätt att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025). I fråga om Försvarsmakten baserar sig behovet av kontotransaktions- och saldouppgifter på brottsbekämpningen inom Försvarsmakten, vilken omfattar förhindrande och avslöjande av brott samt utredning av sådana brott som omfattas av ett militärdisciplinförfarande. Bankförfrågningar har använts för att utreda egendoms- och bedrägeribrott. Dessutom bedriver Försvarsmakten militär underrättelseverksamhet för att till stöd för den högsta statsledningens beslutsfattande inhämta och behandla information om militär verksamhet som riktar sig mot Finland eller som är av betydelse med tanke på Finlands säkerhetsmiljö eller om någon annan verksamhet som allvarligt hotar det finska försvaret eller som äventyrar samhällets vitala funktioner. Med stöd av lagen om militär underrättelseverksamhet görs bankförfrågningar då förutsättningar och ett behov föreligger. Försvarsmaktens behov av att med stöd av den lagstadgade befogenheten och behörigheterna att få bank- och kontotransaktionsuppgifter har en väsentligt koppling till försvarsmaktens sensitiva verksamhet. Sekretessen och säkerheten i verksamheten samt uppdaterade, tillförlitliga, sekretessbelagda och datasäkra uppgifter betonas i verksamheten. Följaktligen kan en begäran om bank- och kontotransaktioner inte genomföras på ändamålsenligt sätt i nödvändiga fall i pappersform eller per e-post i ett allmänt datanät. Användningen av informationssystem vid Försvarsmakten övervakas av den interna laglighetsövervakningen i enlighet med planen för laglighetsövervakning samt av dataskyddsenheten.

Finansinspektionen

Det föreslås att Finansinspektionen får åtkomst till systemet för transaktions- och saldouppgifter i enlighet med 18 § i lagen om Finansinspektionen. Tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan obefogat dröjsmål till Finansinspektionen lämna de för utförandet av dess lagstadgade uppdrag relevanta uppgifter och redogörelser som den ber om. Motsvarande skyldighet har den som i ett tillsynsobjekt eller en annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen och den som tillsynsobjektet eller någon annan finansmarknadsaktör har bestämmande inflytande i. Det är nödvändigt att få uppgifter om kontotransaktioner och andra identifieringsuppgifter i situationer där Finansinspektionen i sitt tillsynsuppdrag konstaterar en avsevärd avvikelse eller risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism eller kringgående av ekonomiska sanktioner. I misstänkta fall av penningtvätt utgörs grunden för att inhämta uppgifter av bekämpning av allvarliga brott. Finansinspektionens undersökningar i anknytning till brottsmisstankar kan även gälla annat än insiderhandel och marknadsmanipulering enligt marknadsmissbruksförordningen (vilka nämnts som allvarliga brott i bilagan till Europolförordningen). En begäran om information som gäller kontotransaktioner baserar sig på en redan befintlig misstanke och en begäran om information som görs separat. Övervakningen av bankkonto- och personuppgifter är uppdelad i den allmänna övervakning som görs av cheferna och laglighetsövervakningen som görs i efterskott. Dessutom registreras en logganteckning om behandlingen av handlingar, vilken möjliggör övervakning i efterskott. Övervakningsmetoderna omfattar även behörigheter till handlingar och arbetsmappar, vilka fastställts enligt arbetsuppgifterna.

När proportionaliteten och nödvändigheten bedöms i fråga om tillgången till information är det väsentligt att granska användningsändamålet för uppgifterna och därtill att den registrerades grundläggande fri- och rättigheter till centrala delar iakttagits i behandlingen. De myndigheter

som avses i propositionen har rätt att få kontotransaktions- och saldouppgifter enligt den gällande lagstiftningen. När bestämmelser om det nya centraliserade systemet stiftas är det väsentligt att beakta att systemet innebär ett undantag till principen om ändamålsbegränsning. Detta medför ett krav att bedöma informationstillgångens proportionalitet. Hela dataskyddsregleringens kärna utgörs av för vilket ändamål uppgifterna ursprungligen samlats in och för vilket ändamål de vidareöverbärs.

I den rättsliga bedömningen av behandlingen av uppgifter bör det observeras att även om antalet uppgifter om enskilda personers privatliv vilka myndigheterna får ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton ökar, har en myndighet i nuläget fått alla dessa uppgifter på ett annat sätt. Den mängd uppgifter som myndigheten får ökar inte jämfört med nuläget. En myndighet kan inte heller direkt slå samman eller ordna uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Sammanslagningen av uppgifterna sker på myndigheternas "eget arbetsbord", det vill säga då myndigheten analyserar de uppgifter som fås ur systemet. Vid effektivt utförande av myndighetsuppgifter är det nödvändigt att slå samman uppgifter. För att en myndighet ska kunna utreda till exempel en privatpersons delaktighet i det fall som undersöks, behöver myndigheten omfattande information för att påvisa detta. Det centraliserade systemet av den nya formen ökar i sig inte möjligheten att slå samman uppgifter. Jämfört med nuläget ändrar propositionen inte kredit- och betalningsinstitutens sätt att lämna ut uppgifter till de behöriga myndigheterna, det vill säga att tillgången till information digitaliseras och centraliseras till samma system varifrån myndigheterna redan för närvarande får information om bank- och betalkonton. I den föreslagna verksamhetsmodellen förutsätts därtill att en förutsättning för en begäran om information är att uppgifterna är nödvändiga för att utföra en myndighets uppgift. Myndigheterna gör förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter utifrån deras egen rätt att få information. Det ankommer uteslutande på myndigheten att bedöma vilken enskild uppgift, som även kan vara en känslig uppgift, som är väsentlig information för myndigheten. Det är dock inte möjligt att göra denna bedömning i förväg. De behöriga myndigheternas tjänsteansvar omfattar att låta bli att beakta uppgifter som inte är väsentliga och i enlighet med principerna i artikel 5 i allmänna dataskyddsförordningen radera dem omedelbart, då det inte längre finns något behov för dem.

På grund av karaktären på de uppgifter som förmedlas anses det dessutom vara behövt att föreslå reglering som kompletterar allmänna dataskyddsförordningen. Kontotransaktionsuppgifter kan vara förknippade med känsliga uppgifter och andra uppgifter som innebär djupa inskränkningar på den registrerades integritet. I behandlingen av personuppgifter är det därtill möjligt att behandla även personuppgifter om personer som är utomstående i förhållande till begäran om information. Därför föreslås det i enlighet med 17 f § att myndigheten ska radera onödiga personuppgifter utan oskäligt dröjsmål. Även om det i 6 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten föreskrivits att fråga obehövliga personuppgifter ska raderas utan oskäligt dröjsmål, ska en myndighet även i fråga om behandling av personuppgifter enligt denna lag ha en skyldighet att analysera de kontotransaktionsuppgifter som lämnats ut och radera obehövliga uppgifterna utan oskäligt dröjsmål. På så sätt stärks de registrerades personuppgifts- och integritetsskydd och principen om minimering av behandling av personuppgifter och nödvändigheten att behandla personuppgifter fullgörs på ett säkrare sätt.

Förmedling och utlämnande av kontotransaktions- och saldouppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton innebär för de behöriga myndigheterna att de snabbare, smidigare och i en mer lättbehandlad form har tillgång till kontotransaktions- och saldouppgifter. Övan nämnda effektivisering av utlämnandet av kontotransaktions- och saldouppgifter innebär ett effektivare utlämnande och följaktligen mer omfattande behandling av personuppgifter än för närvarande. Omfattande behandling av personuppgifter i ett centraliserat

systemet leder till en hög risk för skyddet för personuppgifter. Smidigare tillgång till kontotransaktionsuppgifter kan leda till att myndigheterna gör något mer förfrågningar än tidigare, eftersom myndigheternas verksamhet effektiviseras i och med att tillgången till information digitaliseras och centraliseras. Å andra sidan bör det beaktas att varje förfrågan ska baseras på en enskild myndighetsuppgift, för vilken det är nödvändigt att begära kontotransaktions- och saldouppgifter. Myndigheternas behov att använda systemet för transaktions- och saldouppgifter gäller effektivare tillgång till uppgifter i brottsbekämpande uppgifter, uppgifter inom civil underrättelseverksamhet, uppgifter som gäller verkställighet av utsökning, uppgifter som gäller förhindrande och utredning av penningtvätt, uppgifter som gäller militär underrättelseverksamhet samt uppgifter som gäller beskattningen. Kontotransaktions- och saldouppgifter är uppgifter av avgörande betydelse för ovan nämnda uppgifter. Myndigheternas uppgifter försvåras dock av att kredit- och betalningsinstitut, inklusive leverantörerna av kryptotillgångstjänster, överlämnar kontotransaktionsuppgifter i olika format, som inte är direkt färdiga för att analyseras. I synnerhet den gränsöverskridande karaktären på många allvarliga brott och de former som används för att överlämna kontotransaktionsuppgifter gör det svårt att utveckla undersökningar av gränsöverskridande ekonomiska brott. De uppgifter som fås via det centraliserade systemet är i ett sådant tekniskt format, som gör det möjligt för myndigheten att behandla dem smidigare och därmed effektiviseras myndigheternas verksamhet av utnyttjandet av information för ovan nämnda uppgift. När inskränkningar på skyddet för privatlivet och personuppgifter och myndigheternas behov vägs, är det viktigt att beakta att effektiviseringen av myndighetsverksamheten har positiva konsekvenser för bland annat förverkligandet av straffansvaret, vilket stärker brottsoffrens rättigheter och därmed främjar att en annan grundläggande fri- och rättighet, nämligen rättsskyddet, stärks.

Med beaktande av att behörigheterna genomförs för uppgifter som är lagstadgade för myndigheterna och av allmänt intresse för att trygga uppnåendet av målen enligt artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen, att rätt att utnyttja uppgifterna föreligger endast för myndigheternas nödvändiga ändamål och att dataskyddet ombesörjs i enlighet med propositionen, är beviljandet av tillgången till systemet för transaktions- och saldouppgifter för ovan nämnda myndigheter proportionerligt och den anknutna behandlingen av personuppgifter är motiverad med beaktande av begränsningen av den grundläggande fri- och rättigheten.

12.1.3 Särskilda kategorier av persongrupper

Propositionen innehåller regleringsförslag som hänför sig till personuppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter i den utsträckning som det handlar om innehållet i kontotransaktionsuppgifter som förmedlats ur kredit- och betalningsinstitutens register. Även om kontotransaktionsuppgifter inte direkt är särskilda kategorier av persongrupper enligt artikel 9 i allmänna dataskyddsförordningen, kan kontotransaktionsuppgifterna innehålla uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av persongrupper, såsom uppgifter om betalningar för patientbesök eller information som gäller fackföreningar eller religiösa samfund.

Grundlagsutskottet har tidigare ansett att banksekretessen inte är en faktor som hör till kärnan i det som avses med privatlivet (GrUU 14/2002 rd, s. 4/II, GrUU 7/2000 rd, s. 4/I). Sedan dess har utskottet utformat en ny syn på innebörden av kärnan i skyddet för privatlivet. Exempelvis har utskottet i sin tidigare praxis ansett att identifieringsuppgifterna för ett förtroligt meddelande har legat utanför kärnområdet för den grundläggande fri- och rättighet som skyddar hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden (se till exempel GrUU 33/2013 rd, s. 3/I, GrUU 6/2012 rd, s. 3–4, GrUU 29/2008 rd, s. 2/II och GrUU 3/2008 rd, s. 2/I). Utskottet har justerat den här praxisen, eftersom identifieringsuppgifter som anknyter till elektronisk kommunikation samt möjligheten att sammanställa och kombinera dem kan vara så pass problematiska med hänsyn

till skyddet för privatlivet att en kategorisk uppdelning av skyddet i ett kärnområde och ett randområde inte alltid är motiverad, utan man måste på ett allmännare plan fästa vikt också vid hur betydelsefulla begränsningarna är (GrUU 18/2014 rd, s. 6/II, se också GrUU 36/2018 rd, s. 23).

Grundlagsutskottet har ansett att i ju större utsträckning privata människor gör sina betalningar via ett bankkonto i stället för att använda kontanter, desto mer detaljerad blir den bild man kan få av deras privatliv utifrån transaktionerna på kontot. Transaktionerna kan rentav avslöja känsliga uppgifter, såsom uppgifter om medlemskap i religionssamfund och användning av hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt utskottet jämföras detaljerade kontouppgifter om en fysisk person på grund av detta med känsliga uppgifter som hör till kärnområdet av skyddet av privatlivet (GrUU 48/2018 rd). Även om användningen av begreppet känsliga uppgifter med tanke på tydlighet i lagstiftningen bör undvikas i nationell lagstiftning på grund av att allmänna dataskyddsförordningen börjar tillämpas och begreppet särskilda kategorier av personuppgifter där valts i artikel 9 om skydd av personuppgifter (se även GrUU 14/2018 rd), anser grundlagsutskottet fortfarande att det är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa kategorier av personuppgifter som känsliga (GrUU 15/2018 rd). Även i skäl 51 till allmänna dataskyddsförordningen betonas den särskilda känsligheten för särskilda kategorier av personuppgifter. Med dessa avses en större grupp av uppgifter än endast de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i allmänna dataskyddsförordningen (se till denna del till exempel GrUU 17/2018 rd). Också enligt allmänna dataskyddsförordningen ska de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 och som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande analyseras utifrån praxisen för tidigare bestämmelser på lagnivå i den utsträckning EU:s allmänna dataskyddsförordning tillåter (GrUU 14/2018 rd, s. 5–6).

Allmänna dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om behandling av särskilda kategorier av persongrupper, med striktare krav på behandlingen av dessa uppgifter, inklusive krav på skydd för personuppgifter. I artikel 9 i allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om behandling av uppgifter som gäller särskilda grupper av personuppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln ska behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometrisk uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning vara förbjuden. I punkt 2 i artikeln finns det bestämmelser om undantag till förbudet i punkt 1. Rätten att använda kontotransaktions- och saldouppgifter enligt denna proposition baserar sig på behandling enligt underpunkt g i punkt 2 i artikeln i fråga. Denna punkt i artikeln omfattar handlingsutrymme i fråga om regleringen. Enligt underpunkt g i punkt 2 i artikeln är dock inte punkt 1 tillämplig om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Med andra ord är behandling utifrån en orsak som gäller ett allmänt intresse inte möjlig direkt utifrån förordningen, utan den kräver därtill preciserande reglering eller annat förfarande.

I lagförslaget har regleringen kring utlämnande av uppgifter via det tekniska gränssnittet upprättats detaljerat så att den innehåller noggranna förutsättningar som gäller de uppgifter som kan lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt och användningsändamålen för dessa uppgifter samt om de förfaranden som gäller säker användning av information som ska genomföras då

uppgifter lämnas ut. I och med att kontotransaktions- och saldouppgifter frågas och förmedlas via ett centraliserat elektroniskt system säkerställs alltid skyddet för de personuppgifter som förmedlas. Enligt förslaget ger Tullen noggrannare tekniska föreskrifter om hur gränssnittet för datasökningen ska bildas på ett datasäkert sätt såväl i myndighetens ända som vid kredit- och betalningsinstitutet.

En väsentlig ändring jämfört med nuläget är att ett spår blir kvar i varje fas av informationsbehandlingen i systemet. Genom att stifta bestämmelser om skyldigheten att samla in och administrera logguppgifter för den myndighet som begär information, Tullen som förmedlar uppgifter och de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut uppgifter, är det möjligt att i efterskott sömlöst certifiera grunderna för de förfrågningar som gjorts och informationsbehandlingen inne i systemet. Genomförandet av den behöriga myndighetens tjänsteansvar effektiviseras med hjälp av de logguppgifter som lagrats i systemet. Varje myndighet ansvarar för egen del för genomförandet av laglighetsövervakningen i fråga om det egna systemet och dess användningsändamål. I Tullens sammanställningsprogram lagras information om den rättsliga grunden med stöd av vilken uppgifter begärs, datum och klockslag för förfrågan, den typ av uppgifter som använts i förfrågan, identifieringsuppgifter för resultatet av förfrågan, namnet på den behöriga myndighet som använt registret och information om vem som begärt informationen och för vilket ändamål. I fråga om sammanställningsprogrammets konsekvenser för skyddet för personuppgifter har det med beaktande av behandlingens natur, omfattning, kontext och ändamål bedömts att det centraliserade sättet att behandla kontotransaktioner stärker skyddet för personuppgifter jämfört med myndigheternas nuvarande sätt att lämna ut uppgifter. När ny teknik används är det möjligt att på ett inbyggt sätt och som standard minimera den höga risk som uppkommer för personens rättigheter och friheter. Med hjälp av ny teknik är det möjligt att bygga upp ett datasäkert sätt att förmedla uppgifter, då ny teknik utnyttjas i skyddsåtgärderna genom skyddade och krypterade förbindelser vid behandling av personuppgifter.

Målet är att minimera den höga risk som uppstår för en persons rättigheter och friheter med datatekniska skyddsmekanismer som skapas i systemet. I systemet skapas ett inbyggt dataskydd och dataskydd som standard på så sätt att en begäran om information ska uppfylla alla angivna kriterier för att förfrågan ska framskrida via systemet. Det har ansetts vara nödvändigt att till den föreslagna lagen foga en bestämmelse om myndighetens skyldighet att då den gör en begäran om information ange till vilket delsystem i övervakningssystemet för bank- och betalkonton dess begäran om information hänför sig, det vill säga till det centraliserade automatiserade bank- och betalkontosystemet eller till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Denna skyldighet att rikta en begäran om information är en skyddsåtgärd för uppgiftsbehandlingen, vilken säkerställer att en myndighets begäran om information förmedlas endast till den uppgiftslämnare till vilken det är nödvändigt att överlämna begäran. Med denna stärks rättsskyddet för den registrerade, det vill säga att personens uppgifter inte förmedlas av misstag till fel instans eller till behandling i fel delsystem. Via det centraliserade systemet för transaktions- och saldouppgifter är det möjligt att göra förfrågningar via systemet först då myndigheten gett alla uppgifter som systemet kräver, såsom laglighetsgrunden, det vill säga den författning om rätten att få information som berättigar till att göra förfrågan, dess användningsändamål och referensnumret för det aktuella ärendet samt de identifieringsuppgifter om kontot som behövs för att rikta förfrågan. Innan en förfrågan om kontotransaktions- och saldouppgifter görs ska den behöriga myndigheten ha ett visst anhängigt uttryckligt fall, för vilket det är nödvändigt för myndigheten att få kontotransaktions- och saldouppgifter om det aktuella fallet för att kunna utreda det. I enlighet med den föreslagna lagen förutsätts det följaktligen även egen prövning av den behöriga myndigheten av nödvändigheten av uppgifterna för att utföra den aktuella uppgiften.

Rättigheterna och friheterna för en registrerad skyddas enligt förslaget med organisatoriska åtgärder på så sätt att rätten att göra förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter enligt den föreslagna lagen innehas endast av medlemmar i personal som utbildats för detta ändamål och som utnämnts och befullmäktigats att utföra dessa uppgifter i enlighet med myndighetens interna arbetsordning. Möjligheten att göra en förfrågan är avgränsad och granskningen av en förfrågan har säkerställts enligt organisationens interna godkännandeförfaranden. Dessutom övervakas användningen av systemet genom den interna laglighetsövervakningen, varvid det är möjligt att även i efterskott förvissa sig om vem som begärt information, med vilken befogenhet och för vilket ändamål. De föreslagna bestämmelserna redogör på ett noggrant avgränsat sätt för hurdana uppgifter som kan behandlas i systemet och vilka myndigheter som är berättigade att behandla dessa, förfarandena för behandlingen av dessa samt bestämmelserna om radering av uppgifterna. De lagstadgade ändamålen för behandlingen av uppgifter kan genom att dra nytta av ny teknik byggas in i övervakningssystemet på så sätt att det i systemet inte är möjligt att behandla uppgifter på ett sätt som avviker från det lagstadgade sättet.

Följaktligen innehåller den föreslagna lagen en stor mängd tekniska och organisatoriska skydds- och säkerhetsåtgärder, med vilka det är möjligt att minimera den höga risk som uppstår för den registrerades rättigheter och friheter, då det på grund av användningsändamålet är nödvändigt att lämna ut de begärda uppgifterna till myndigheterna via systemet för transaktions- och saldouppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Med dessa skydds- och säkerhetsåtgärder och mekanismer, vilka är inbyggda och av standardform, säkerställs skyddet för personuppgifter på så sätt att de ger den personuppgiftsansvarige förutsättningar att fullgöra de skyldigheter som föreskrivits i artikel 25 i allmänna dataskyddsförordningen. En personuppgiftsansvarig ska kunna visa att den i enlighet med artikel 25.1 och 25.2 i allmänna dataskyddsförordningen fullgjort sin skyldighet att med lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder säkerställa och påvisa att man i behandlingen iakttar allmänna dataskyddsförordningen och att personuppgifter i standardfallet inte utan den enskildes medverkan görs tillgängliga för ett obegränsat antal fysiska personer.

Europeiska datatillsynsmannen har ansett att ospecificerade förfrågningar om bankkonton är uppenbart problematiska ur ett dataskyddsperspektiv, och de föreslagna ändringarna minskar de behöriga myndigheternas behov av sådana ospecificerade förfrågningar. Även om det handlar om utlämnande av känsliga uppgifter har grundlagsutskottet ansett att ett tekniskt gränssnitt är ett datasäkert sätt att överföra information i elektronisk form. I fråga om personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter måste man tekniskt säkerställa informationsmaterialens behövlighet och nödvändighet i det enskilda fallet med tanke på skötseln av den mottagande myndighetens uppgifter (GrUU 73/2018 rd).

Den höga risk som hänför sig till den registrerades rättigheter och skyldigheter minimeras därtill även på så sätt att den som behandlar uppgifterna omfattas av tystnadsplikt enligt 1 b §. Den nämnda paragrafens 2 och 3 mom. innehåller bestämmelser om ett absolut förbud som främjar dataskyddet, enligt vilka behandling av uppgifter för ett annat ändamål än för vilket de behandlats i systemet är förbjudet. I fråga om innehåll motsvarar den nämnda paragrafen den gällande lagen, som innehåller bestämmelser om att sekretessen gäller för en begäran om information som sänds med hjälp av sammanställningsprogrammet och innehållet i ett svar som getts på den. Behandlingsförbudet gäller utöver myndigheten även kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut information. Med andra ord kan ett kredit- eller betalningsinstitut inte utnyttja begäranden om information av myndigheterna för något annat ändamål än för att besvara dessa. Enligt förslaget omfattas de av ett kategoriskt förbud att använda information som samlas utifrån begäranden om information av myndigheterna till exempel för riskklassificeringen av en registrerad eller för ett annat organisatoriskt användningsändamål. Ett kreditinstitut kan inte

heller använda logguppgifter som blir kvar i dess datasöksystem och inte heller röja dessa för egen eller någon annans vinning eller till någon annans nackdel. Följaktligen kan ett kreditinstitut inte heller till en kund eller någon annan aktör röja uppgifter om en myndighet gjort en begäran om information om en registrerad och om ett svar getts på den, med andra ord är redan existensen av en begäran om information sekretessbelagd information. Det handlar om en lagstadgad skyddsåtgärd, som har som mål att minimera den höga risk som är förknippad med behandling av särskilda kategorier av personuppgifter för en fysisk person, men beroende på myndigheten även behandlingen av personuppgifter som gäller fällande domar och överträdelser.

Sekretessskyldigheten är avsevärd även med tanke på den offentlighetsprincip som föreskrivits i 12 § 2 mom. i grundlagen. Enligt den nämnda bestämmelsen i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats separat genom lag. Offentlighet är en förutsättning för kritik och övervakning av maktutövning och myndighetsverksamhet (GrUU 43/1993 rd, s. 2). Offentlighet utgör huvudregeln, men det är dock möjligt att avvika från den på grund av olika viktiga intressen. Sådana är till exempel skyddet för privatlivet och affärshemligheter. Enligt grundlagsutskottets praxis kan främjande av en annan grundläggande fri- och rättighet vara ett sådant nödvändigt skäl som gör det möjligt att genom lag separat begränsa offentligheten för upptagningar som en myndighet innehar (GrUU 40/2005 rd, s. 2/II och GrUU 2/2008 rd, s. 2/I). De föreslagna uppgifterna som omfattas av sekretessen beskriver direkt eller indirekt personens ekonomiska ställning. Uppgifterna ger en bild av saldot på personens konto och till vad han eller hon använder sin förmögenhet. Uppgifter om den ekonomiska ställningen är enligt den gällande lagstiftningen i regel sekretessbelagda. I synnerhet med tanke på uppgiftslämnare som lämnar ut kontotransaktions- och saldouppgifter enligt 1 a § handlar det om uppgifter som omfattas av bankhemligheten och som enligt den gällande regleringen i allmänhet även är sekretessbelagda. Å andra sidan innehåller en begäran om information av en myndighet uppgifter som ska kan vara till skada för en jämlik behandling av personen hos uppgiftslämnaren. Med tanke på jämlik behandling av en individ ska sekretessplikten sålunda gälla för hela behandlingen, det vill säga att uppgiftslämnaren inte får behandla information för andra syften än för att svara på begäran om information.

Riksdagen har betonat att bestämmelser om sekretess för myndigheternas uppgifter bör tas in centraliserat i offentlighetslagen i stället för i speciallagstiftning (GrUU 25/2010 rd och GrUU 2/2008 rd). Med tanke på en harmoniserad lagstiftning är det dock viktigt att bestämmelserna införs i den föreslagna lagen, eftersom lagen innehåller bestämmelser om de uppgifter som omfattas av sekretessplikten. I enlighet med det ovan beskrivna är syftet med sekretessplikten att trygga skyddet för personuppgifter och personuppgifter som en grundläggande fri- och rättighet enligt 10 § i grundlagen.

Sekretessen för de uppgifter som ingår i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter påverkar inte möjligheten att övervaka utövningen av offentlig makt, eftersom dataombudsmannen fortfarande har rätt att utreda och granska att behandlingen av uppgifter i systemet är lagenlig. På grund av ovan nämnda omständigheter kan den föreslagna specialregleringen om sekretessen för uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton anses vara motiverad. I fråga om grunder motsvarar regleringen vad som med medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 48/2018 rd) föreskrivits i 1 § 4 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) och förslaget anses inte vara problematiskt med tanke på 12 § 2 mom. i grundlagen.

Propositionen har dock en konsekvens för övervakningen av myndighetsverksamheten och möjligheten att övervaka den på grund av begränsningen av de registrerades granskningsrätt. På

grund av den automatiserade karaktären på behandlingen i systemet och Tullens sammanställningsprogram föreslås det att granskningsrätten begränsas i fråga om sammanställningsprogrammet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton och de elektroniska datasöksystemen, det vill säga att en registrerad inte har rätt att få veta om en myndighet gjort förfrågningar som gäller honom eller henne med hjälp av kontouppgiftssystemet och för vilka ändamål. Med begränsningen av granskningsrätten för systemet begränsas möjligheten att övervaka den offentliga maktutövningen och övervakningen av den. I praktiken gäller begränsningen av granskningsrätten möjligheten att granska logguppgifter i sammanställningsprogrammet och uppgiftslämnarnas elektroniska datasöksystem. Sammanställningsprogrammet förmedlar uppgifter mellan uppgiftslämnaren och myndigheten och endast logguppgifter lagras i det. Även uppgiftslämnarnas datasöksystem är ett gränssnitt med vilket uppgiftslämnaren förmedlar information ur egna system till myndigheterna. Den registrerades granskningsrättigheter avseende en myndighets register beror däremot på den dataskyddsreglering som varje myndighet iakttar. Detta har behandlats närmare i avsnitt 12.1.4. Övervakningen av användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton baserar sig på övervakningen av dataskyddsombudsmannen och underrättelsetillsynsombudsmannen i fråga om de myndigheter som begränsat granskningsrätten för deras register. Till exempel polisverksamheten övervakas dessutom externt av bland annat riksdagens justitieombudsman, statsrådets justitiekansler och Statens revisionsverk.

Även i sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har grundlagsutskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se till exempel GrUU 38/2016 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information trots sekretess med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan enligt utskottet gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”informationen är nödvändig” för ett visst syfte (se till exempel GrUU 17/2016 rd, s. 2—3 och de utlåtanden som hänvisas till där). Utskottet har dock ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (GrUU 19/2012 rd, s. 4/1 och de utlåtanden som nämns där).

12.1.4 Den registrerades rättsskydd

Den föreslagna regleringen och i synnerhet utlämnandet av uppgifter omfattar risker med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifter för en fysisk person. Eftersom den föreslagna uppgiftsbehandlingen, det vill säga utlämnande och förmedling av uppgifter enligt systemet, har en koppling till tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen, fastställs rättigheterna för en fysisk person i huvudsak utifrån allmänna dataskyddsförordning, som tillämpas allmänt på skyddet för personuppgifter. Det handlingsutrymme som allmänna dataskyddsförordningen ger möjlighet till utnyttjas i den föreslagna regleringen. Avsnitt 12.1.3 ovan innehåller en genomgång av de skyddsmedel som skapas i systemet för transaktions- och saldouppgifter, vilka tryggar behandlingen av känsliga uppgifter för den person som är föremål för begäran om information, med beaktande av artikel 9 i allmänna dataskyddsförordningen.

I 7 a § 4 mom. i den gällande lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton finns det bestämmelser om uteslutning av granskningsrätten enligt artikel 15 i allmänna dataskyddsförordningen i fråga om sammanställningsprogrammet och tillämpning av den så

kallade indirekta granskningsrätten. Eftersom även kontotransaktions- och saldouppgifter förmedlas med hjälp av sammanställningsprogrammet, har alla uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton i enlighet med förslaget avgränsats utanför granskningsrätten i enlighet med 1 c och 1 d §. Begränsningen av granskningsrätten utsträcker sig även i enlighet med 1 d § till de kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut information. I fråga om systemet handlar det om uppgifter i loggregistret, eftersom inga andra uppgifter än logguppgifter lagras i sammanställningsprogrammet.

Enligt artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen ska det vara möjligt att i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet omfattas av införa en lagstiftningsåtgärd som begränsar den i artikel 15 föreskrivna rätten för en registrerad att ta del av de uppgifter som samlats in om honom eller henne, om en sådan begränsning sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd för att säkerställa de omständigheter som nämns punkt 1 i artikeln. Orsakerna enligt 1 punkten i artikeln är bland annat att säkerställa den nationella säkerheten, försvaret, den allmänna säkerheten, förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande av brott och andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse eller att garantera en tillsynsåtgärd. Det nationella handlingsutrymme som ingår i förordningen har använts i 34 § i dataskyddslagen, enligt vilken en registrerad inte har i artikel 15 i dataskyddsförordningen avsedd rätt att få tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne, om 1) lämnandet av informationen kan skada den nationella säkerheten, försvaret eller allmän ordning och säkerhet eller försvåra förebyggande eller utredning av brott, 2) lämnandet av informationen kan medföra allvarlig fara för den registrerades hälsa eller vård eller för den registrerades eller någon annans rättigheter. Det finns motsvarande reglering i 4 kap. i dataskyddslagen avseende brottmål, i vars 28 § det föreskrivs att begränsning av den registrerades rättigheter är en proportionell och nödvändig åtgärd i syfte att 1) undvika menlig inverkan på förebyggande, avslöjande, utredning av brott eller på åtgärder som avser åtal för brott eller på verkställighet av straffrättsliga påföljder, 2) trygga andra undersökningar, utredningar eller motsvarande förfaranden hos myndigheter, 3) skydda den allmänna säkerheten, 4) skydda den nationella säkerheten, eller 5) skydda andra personers rättigheter. De myndigheter som iakttar dataskyddslagen avseende brottmål kan följaktligen i fråga om deras behandling av uppgifter begränsa en registrerads rättigheter i skötseln av deras ovan nämnda uppgifter. Eftersom utlämnande av uppgifter däremot har ansetts gälla informationsbehandling som omfattas av tillämpningsområdet för allmänna dataskyddsförordningen, baserar sig begränsningen av en registrerads rättigheter i fråga om övervakningssystemet för bank- och betalkonton på grunderna för begränsning i allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, som kompletterar den.

Denna begränsning är motiverad för sammanställningsprogrammet, eftersom behandlingen av uppgifter är automatisk i sammanställningsprogrammet och eftersom Tullen, i egenskap av personuppgiftsansvarig för sammanställningsprogrammet, inte ska ingripa i uppgifter som förmedlas via sammanställningsprogrammet till de behöriga myndigheterna. I sammanställningsprogrammet lagras inte innehållet i den egentliga begäran om information, varför sammanställningsprogrammets register gäller logguppgifter om en begäran om information. Eftersom även kredit- och betalningsinstitut som lämnar ut information och andra uppgiftslämnare i fråga om deras egna datasöksystem och register ses som en personuppgiftsansvarig för övervakningssystemet för bank- och betalkonton, ska begränsningen av den registrerades rättigheter utsträckas även till privata aktörers register i fråga om begäranden om information som behandlas i systemet. Begränsningen gäller med andra ord uppgifter om användningen av det centraliserade kontotransaktions- och saldosystemet i de loggregister som uppgiftslämnarna administrerar, det vill säga uppgifter om inkomna begäranden om information och svar på dessa. I enlighet med regleringsförslaget om sekretessen

har uppgiftslämnarna inte rätt att använda en begäran om information som de mottagit för något annat ändamål än för att svara på den, till exempel inte för att klassificera kunder eller för andra uppgifter som gäller kundrelationen. Avgränsningen är behövlig och motiverad i fråga om kredit- och betalningsinstitutet, eftersom de inte har möjlighet att bedöma om den behöriga myndigheten i den egna substanslagen har rätt att från fall till fall begränsa den registrerades granskningsrätt enligt artikel 15. Om den registrerades rättigheter inte begränsas även i fråga om uppgiftslämnarna, har denne rätt att av uppgiftslämnaren få information om kredit- eller betalningsinstitutet lämnat ut uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton eller om myndigheten gjort sökningar i kontotransaktionsuppgifter som gäller honom eller henne och för vilket ändamål. Om en behörig myndighet har en uppgift enligt artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen, är det möjligt att det i substanslagstiftningen för den behöriga myndigheten finns bestämmelser om begränsningar av den registrerades rättigheter, om myndighetens uppgift kan äventyras som en följd av en registrerads begäran. Om en registrerads rätt att få uppgifter inte därmed har begränsats, uppstår i fråga om kredit- och betalningsinstitutets loggregister även en risk för att kredit- och betalningsinstitutet tillämpar en mer vittgående granskningsrätt för en registrerad än den dataskyddsreglering som myndigheterna tillämpar, då föremålet för begäran om information indirekt får veta att denne är föremål för en myndighetsåtgärd.

Begränsning av en registrerads granskningsrätt reducerar en individs grundläggande fri- och rättigheter. I enlighet med artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen ska en lagstadgad begränsning vara proportionerlig och de grundläggande fri- och rättigheterna ska till centrala delar iaktas i dessa. Begränsningen av granskningsrätten kan anses vara motiverad och proportionerlig, eftersom begäranden om information av myndigheterna gäller uppgifter listats i artikel 23.1 i allmänna dataskyddsförordningen. Granskningsrätten avseende loggregistren kan följaktligen avsevärt äventyra till exempel en pågående brottsutredning, återvinningen av medel, inklusive skyddet för hot mot den allmänna säkerheten eller förbyggande av sådana hot eller en pågående annan tillsynsuppgift. Förtida avslöjande av inhämtningen av information för informationsobjektet själv kan i sin helhet äventyra den myndighetsåtgärd för vilken uppgifter inhämtats.

Trots begränsningen av granskningsrätten ska uppgifter enligt 15 § i allmänna dataskyddsförordningen dock lämnas ut i enlighet med 34 § i dataskyddslagen till dataombudsmannen på begäran av en registrerad. Följaktligen har dataombudsmannen möjlighet att bedöma om behandlingen av personuppgifter är lagenlig. Med beaktande av de risker som uppstår av granskningsrätten för myndigheternas uppgifter för att avslöja och utreda brott, för övervakningsuppgifterna eller för tryggheten av ett ekonomiskt intresse samt den registrerades rätt att utöva den indirekta granskningsrätten, kan en sådan begränsning av den registrerades rättigheter anses vara motiverad och grundlagsenlig utifrån artikel 23 i allmänna dataskyddsförordningen och 34 § 1 mom. i dataskyddslagen. Därtill bör det observeras att varje myndighet i fråga om den egna behandlingen av uppgifter tillämpar antingen allmänna dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen avseende brottmål och den reglering som har i sitt ursprung i dessa i förhållande till den registrerades rättigheter. I enlighet med den gällande regleringen ska myndigheten ge en registrerad de uppgifter som han eller hon begär, såvida det inte är möjligt att på grund av karaktären av myndigheternas uppgiftsbehandling separat begränsa granskningsrätten enligt den dataskyddsreglering som de tillämpar. Om granskningsrätten inte har begränsats, har den registrerade rätt att få information om myndigheten behandlat personuppgifter som gäller honom eller henne, såsom kontotransaktioner. Om detta är fallet, har den registrerade även rätt att få veta för vilket ändamål. Detta motsvarar nuläget för många behöriga myndigheters uppgifter. I enlighet med 24 § i dataskyddslagen avseende brottmål kan den registrerades rättigheter begränsas eller förvägras till den del som det är nödvändigt utifrån de grunder som nämns i 28 § i samma lag.

Även enligt 29 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål har den registrerade rätt att be dataombudsmannen kontrollera lagenligheten i personuppgifter och behandlingen av dem, om den registrerades rätt till insyn har skjutits upp, begränsats eller vägrats med stöd av dataskyddslagen avseende brottmål eller någon annan lag eller om den personuppgiftsansvarige inte godkänner den registrerades yrkande om rättelse, komplettering eller utplåning av personuppgifterna eller begränsning av behandlingen av dem.

Utöver den föreslagna indirekta granskningsrätten i övervakningssystemet för bank- och betalkonton har en registrerad följaktligen i enlighet med den nuvarande regleringen åtminstone en indirekt granskningsrätt som gäller den behöriga myndighetens register. När proportionaliteten för en registrerads rättsskydd vägs, ska det beaktas att övervakningssystemet för bank- och betalkonton är ett system som lämnar ut och förmedlar uppgifter och att varje behörig myndighet i enlighet med den gällande dataskyddsregleringen ansvarar för en proportionell behandling av de uppgifter som de behandlar. Behandlingen av personuppgifter i det uppgiftsförmedlande sammanställningsprogrammet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton är automatisk, och inga uppgifter som förmedlas, endast logguppgifter, lagras i sammanställningsprogrammet. Sammanställningsprogrammet förmedlar begäranden om information till uppgiftslämnarna, som ansvarar för korrektheten för de uppgifter som de lämnar ut och för andra skyldigheter enligt allmänna dataskyddsförordningen. Dessa omfattar även rätten att kräva att behandlingen begränsas enligt artikel 18 i allmänna dataskyddsförordningen. Behandlingen av uppgifter i det föreslagna centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är inte direkt, utan då en begäran om information förmedlas via systemet för transaktions- och saldouppgifter till en uppgiftslämnare, har denne i motsats till en situation enligt 7 § i den gällande lagen möjlighet att utreda innehållet i de uppgifter som den lämnar ut, om kunden utövat sin rätt enligt artikel 18. Följaktligen har rätten enligt artikel 18 inte något samband med den föreslagna begränsningen enligt artikel 15 i systemet.

När en myndighet gör en begäran om information, ansvarar den för att proportionalitetsbedömningen, avgränsningen av begäran om information och övriga krav på behandling av uppgifter enligt dataskyddsregleringen. Justitiekanslern har i sin förhandsgranskningsspromemoria från den 3 mars 2025 konstaterat att till exempel 5 a kap. 47 § i polislagen innehåller bestämmelser om underrättelse om användning av en metod för underrättelseinhämtning till föremålet för informationsinhämtningen för många olika fall där underrättelsemetoder använts och även ur denna synvinkel borde regeringens proposition innehålla en separat motivering till varför det inte är behövt att skapa ett motsvarande specialarrangemang då de uppgifter som fås ur systemet för transaktions- och saldouppgifter har lämnats ut till den behöriga myndigheten. Polislagens 5 a kap. 47 § gäller underrättelse om användning av en underrättelsemetod som gäller civil underrättelseinhämtning som genomförs av skyddspolisen. De underrättelsemetoder som räknas upp i paragrafen; teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, användning av teknisk observation, kopiering av ett meddelande eller kopiering av en försändelse som gäller ett meddelande är metoder som innebär avsevärt inskränkande i integriteten och skyddet för förtrolig kommunikation, det vill säga i de grundläggande rättigheterna för den person som är föremål för åtgärden. Det handlar följaktligen om en anmälningsskyldighet som beror på karaktären av de metoder för informationsinhämtning som används av skyddspolisen. Denna paragraf innehåller inte någon ståndpunkt om med vilken metod för informationsinhämtning eller med vilket tekniskt redskap informationen inhämtats. Även om det föreslagna nya systemet för transaktions- och saldouppgifter jämfört med nuläget innebär en större risk för skyddet för personuppgifter och därmed för privatlivet, anses anmälning om användning av systemet inte vara tillämplig på regleringen enligt detta förslag, vilken handlar om den tekniska formen på en myndighets inhämtning av kontotransaktions- och saldouppgifter. Däremot är det behövt att granska anmälningen av inhämtande av kontotransaktions- och saldouppgifter i de bedömningar

av konsekvenserna för dataskyddet vilka ska göras före införandet av respektive myndighets system och på samma gång väga om varje myndighets skyddsåtgärder i anknytning till behandlingen är tillräckliga och om till exempel föremålet för informationsinhämtningen ska informeras om användningen av kontotransaktions- och saldouppgifter, då den övervaknings- eller undersökningsuppgift som myndigheten utfört och för vilken uppgifter begärts har upphört. De behöriga myndigheterna för det föreslagna systemet för transaktions- och saldouppgifter omfattar myndigheter vars uppgifter är väldigt avvikande. Till exempel uppgifterna inom civil underrättelseverksamhet eller militär underrättelseverksamhet, uppgifterna för att förhindra penningtvätt eller uppgifterna för att verkställa utsökning avviker från varandra på grund av arten på uppgiftsbehandlingen och den bakomliggande dataskyddsregleringen, varför det inte är möjligt att anse att enhetliga skyddsåtgärder för att säkerställa rättsskyddet för föremålet för en begäran om information är tillämpliga på det föreslagna systemet. Till exempel uppgifter i penningtvätsregistret är sekretessbelagda med stöd av lagen om centralen för utredning av penningtvätt och om alla föremål för utredningsshelheten omfattades av skyldigheten att anmäla användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, skulle de indirekt få information även om anteckningar om dem i penningtvätsregistret. På grund av myndigheternas olika ändamål för uppgiftsbehandlingen ska skyddsåtgärderna avgöras på myndighetsnivå.

Den myndighetsspecifika informationsinhämtningen och uppgiftsbehandlingen övervakas enligt varje myndighets interna laglighetsövervakning. Avsnitt 4.1.1 om myndigheternas befogenhet innehåller en omfattande genomgång av varje myndighets laglighetsövervakning i anknytning till användningen av kontotransaktions- och saldouppgifter. Laglighetsövervakningen beträffande övervakningssystemet för bank- och betalkonton koordineras av Tullen, som har upprättat en anvisning om laglighetsövervakningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton, vilken även gäller för de lagstadgade behöriga myndigheterna. Dessutom övervakar dataskyddsombudsmannen allmänt tillämpningen av allmänna dataskyddsförordningen och underrättelsetillsynsombudsmannen övervakar lagenligheten vid användning av underrättelseinhämtningsmetoder och underrättelseinformation samt i övrig underrättelseverksamhet i fråga om civil underrättelseverksamhet och militär underrättelseverksamhet.

12.2 Bedömning av lagstiftningsordningen

Som sammanfattning konstateras att förmedling av förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter och mottagande av uppgifter om dessa via övervakningssystemet för bank- och betalkonton i fråga om de föreslagna myndigheterna baserar sig på de befogenheter att få kontotransaktions- och saldouppgifter enligt den gällande lagstiftningen. I och med att förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter fogas till övervakningssystemet för bank- och betalkonton ska bestämmelser om ett separat sätt att förmedla information dock utfärdas, det vill säga om det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, som i fråga om dataskyddsregleringen och de förutsättningar som följer av grundlagen avviker från den automatiserade mekanismen enligt femte penningtvätsdirektivet i det nuvarande övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

Grundlagsutskottet har påpekat att inskränkningar av skyddet för privatlivet ska ha ett acceptabelt samhälleligt intresse och stå i rätt proportion till det eftersträlvade målet. Det betyder att inskränkningarna måste vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås. Inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om målet inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna. En inskränkning får inte heller vara mer genomgripande än vad som är motiverat med hänsyn till hur tungt vägande det bakomliggande intresset är i relation till det

rättsobjekt som ska inskränkas (GrUB 25/1994 rd, se även till exempel GrUU 56/2014 rd och GrUU 18/2013 rd).

Vid beredningen av propositionen bedömdes det att den föreslagna regleringen kring behandlingen och sekretessbeläggningen av personuppgifter inte innebär längre gående begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna än vad som är nödvändigt, med beaktande av vikten av de mål som utgör bakgrunden till förslagen i förhållande till den grundläggande fri- och rättighet som skyddas. Det är inte möjligt att uppnå de fördelar som eftersträvas utan begränsningar som hänför sig till skyddet för fysiska personers privatliv på grund av det nya centraliserade systemet. Skyddet för privatlivet begränsas inte mer än vad som är behövligt med tanke på användningsändamålet för systemet för transaktions- och saldouppgifter. Med beaktande av karaktären på behandlingen av kontotransaktions- och saldouppgifter och dess konsekvenser samt riskerna förknippade med sådan behandling, sådan behandling, kan den föreslagna detaljerade och noggrant avgränsade reglering som beskrivits i avsnitten 12.1–12.1.4 dock anses vara en nödvändig, godtagbar och proportionell åtgärd för att uppnå målen med propositionen.

Med beaktande av det som konstaterats ovan bedöms den reglering som föreslagits i propositionen uppfylla de krav som följer av 10 § i grundlagen och den kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Den föreslagna regleringen är dessutom enhetlig med allmänna dataskyddsförordningen, artikel 7 och 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 8 i Europeiska människorättskonventionen samt tillämpningspraxis för dessa.

Eftersom propositionen omfattar behandling av känsliga personuppgifter som hör till skyddet för personuppgifter enligt 10 § i grundlagen samt avsevärda faktiska och rättsliga konsekvenser som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om skyddet för personuppgifter, anser regeringen dock att det är önskvärt att grundlagsutskottet avger ett utlåtande i frågan. Utlåtandet anses vara behövligt även därför att regeringens proposition, på det sätt som det motiverats i den, föreslår reglering som avviker från grundlagsutskottets etablerade praxis om ändamålsbegränsningen för behandling av personuppgifter och om att användning av uppgifterna i personregistret utan koppling till det ursprungliga användningsändamålet inte får ändras till huvudsaklig eller avsevärd verksamhet jämfört med den ursprungliga användningen av uppgifterna om den registrerade. Dessutom är utskottets utlåtande behövligt därför att den föreslagna regleringen handlar om utvidgande av uppgiftsinnehållet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton utifrån det nationella handlingsutrymmet och den nationella prövningen jämfört med vad unionsrätten förutsätter.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I enlighet riksdagens beslut
upphävs i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) 7 a §, sådan den lyder i lag 814/2022,

ändras 1 §, 2 § 1–3 och 11 punkten, rubriken för 3 §, 3 § 7–9 punkten, rubriken för 3 a §, 4 och 6 §, 7 § 2 mom., 8 §, rubriken för 9 §, 10 § och 12 § 1 mom.,

av dem 1 och 4 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 814/2022 och 415/2024, 2 § 1 punkten sådan den lyder i lag 415/2024, 2 § 11 punkten, rubriken för 3 §, 3 § 7 och 9 punkten, rubriken för 3 a §, 7 § 2 mom., 10 § och 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 814/2022 samt 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 730/2020, 814/2022 och 415/2024, samt

fogas till lagen en ny rubrik för 1 kap. före 1 §, till lagen nya 1 a–1 f §, till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 730/2020, 814/2022 och 415/2024, nya 12–16 punkter, till lagen en ny rubrik för 2 kap. före 3 § och till den paragrafen, sådan den lyder i lag 814/2022, en ny 10 punkt, till lagen nya 17 a–17 h § och en ny rubrik för 3 kap. före dem, samt en ny rubrik för 4 kap. före 18 § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton och lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett system för övervakning av bank- och betalkonton som består av ett centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem samt ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter.

Syftet med övervakningssystemet för bank- och betalkonton är att

- 1) främja myndigheternas automatiserade tillgång till information om bank- och betalkonton samt bankfack,
- 2) främja myndigheternas elektroniska tillgång till transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper, samt
- 3) förbättra datasäkerheten för de personuppgifter som lämnas ut.

Personuppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton behandlas med hjälp av ett datasöksystem för bank- och betalkonton, ett register över bank- och betalkonton, ett system för utlämnande av uppgifter samt ett sammanställningsprogram.

1 a §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på erhållande och förmedling av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper från betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster till behöriga myndigheter med hjälp av ett system för övervakning av bank- och betalkonton.

Det som i denna lag föreskrivs om betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster tillämpas också på i Finland belägna filialer till utländska betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster.

1 b §

Förhållande till annan lagstiftning samt sekretess för uppgifter

Uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton är sekretessbelagda. På registret över bank- och betalkonton tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), dock så att uppgifter i registret över bank- och betalkonton endast kan lämnas ut för de användningsändamål som anges i denna lag och för de användningsändamål som anges i 11 och 12 §, 26 § 3 mom. och 29 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

En behörig myndighets begäran om information får inte behandlas hos aktörer som avses i 1 a § i annat syfte än för att behandla begäran samt för att lämna ut uppgifter i enlighet med begäran.

Uppgifter som erhållits av en aktör som avses i 1 a § får inte behandlas för något annat ändamål än det för vilket uppgifterna har lämnats ut

1 c §

Sammanställningsprogram

Tullen ska administrera ett sammanställningsprogram med vars hjälp den mekaniskt överför behöriga myndigheters begäranden om information till i 1 a § avsedda aktörer för de ändamål för behandling som anges i 2 och 3 kap., samt utlämna de uppgifter som erhållits genom att i enlighet med begäran om information förmedla dem till den behöriga myndigheten. Tullen är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas med sammanställningsprogrammet.

Behandlingen av personuppgifter med sammanställningsprogrammet sker automatiskt. Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats vidare.

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) om den registrerades rätt till tillgång till uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter när uppgifterna behandlas med sammanställningsprogrammet. Uppgifterna ska på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen med iakttagande av vad som föreskrivs i 34 § i dataskyddslagen (1050/2018). Begäran om utövande av den indirekta granskningsrätten ska framställas till dataombuds-mannen eller Tullen med iakttagande av 35 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019). En begäran som framställts till Tullen ska utan dröjsmål lämnas till dataombudsmannen.

1 d §

Datasöksystem

Ett kreditinstitut ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton med vars hjälp det trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet lämnar ut i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter om sina kunder och deras transaktions- och saldouppgifter. Om det är motiverat med beaktande av kreditinstitutets storlek samt verksamhetens art och omfattning, får institutet avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, om Finansinspektionen beviljar tillstånd till detta.

Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan administrera ett i 1 mom. avsett datasöksystem för bank- och betalkonton. De ska då till den behöriga myndigheten lämna ut i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter med hjälp av datasöksystemet.

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen om den registrerades rätt till tillgång till uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter när uppgifterna behandlas med ett elektroniskt söksystem för bank- och betalningskonton. Uppgifterna ska på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen med iakttagande av vad som föreskrivs i 34 § i dataskyddslagen.

En behörig myndighet ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för myndigheten med hjälp av vilket den trots sekretessbestämmelserna av aktörer som av i 1 a § får begära och ta emot i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter om kunderna hos dessa aktörer samt om deras transaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter. I begäran om information ska det anges om begäran gäller uppgifter som avses i 2 eller i 3 kap.

Tullen övervakar att skyldigheterna enligt 1 mom. och 4 § 2 mom. fullgörs och meddelar en föreskrift om de tekniska krav som ställs på datasöksystem.

1 e §

System för utlämnande av uppgifter

Tullen ska administrera ett system för utlämnande av uppgifter med vars hjälp de i 1 a § avsedda aktörer som inte har byggt upp ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton lämnar ut de uppgifter som avses i 3 kap. till behöriga myndigheter.

Tullen meddelar tekniska föreskrifter om på vilka sätt uppgifterna ska lämnas till systemet för utlämnande av uppgifter.

1 f §

Avgiftsfrihet för uppgifter

Tullen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som förs in i registret över bank- och betalkonton samt de uppgifter som lämnas ut ur datasöksystemen för bank- och betalkonton.

De behöriga myndigheterna har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i denna lag ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *register över bank- och betalkonton* ett register där uppgifter samlas om kunder som har bank- och betalkonton i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och i kreditinstitut

med ett i 1 d § 1 mom. avsett och av Finansinspektionen beviljat undantagstillstånd samt om kunder hos leverantörer av kryptotillgångstjänster,

2) *datasöksystem för bank- och betalkonton* ett system med hjälp av vilket i kreditinstitutslagen (610/2014) avsedda kreditinstitut och i 1 d § 2 mom. avsedda andra aktörer som skapat ett datasöksystem till behöriga myndigheter överläter information av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter om dem samt uppgifter som hänför sig till värdepapper

3) *behöriga myndigheter* sådana myndigheter som avses i 3, 17 a och 17 c § samt advokatföreningen,

11) *sammanställningsprogram* en automatiserad teknisk lösning som administreras av Tullen och med vars hjälp Tullen förmedlar information om information om av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper inom övervakningssystemet för bank- och betalkonton,

12) *centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem* en automatiserad mekanism enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU med hjälp av vilken det är möjligt att omedelbart få information om bank- och betalkonton samt bankfack,

13) *centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter* ett sätt att behandla sådana transaktions- och saldouppgifter som erhålls ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton samt uppgifter om behandlingen av värdepapper och som baserar sig på elektronisk databehandling,

14) *saldo* det belopp som finns på ett bank- och betalkonto vid den tidpunkt då en förfrågan besvaras, och från vilket avdragits en eventuell täckningsreservering,

15) *transaktionsuppgifter* sådana i 1 artikel 1 2 b 7 a i Europaparlaments och rådets direktiv (EU) 2024/1654 avsedda uppgifter om transaktioner som under en fastställd period har genomförts via ett särskilt betalkonto eller via ett bankkonto som identifieras med IBAN-nummer eller uppgifter om överföringar av kryptotillgångar, till den del det gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingssystemet och tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter i enlighet med direktiv (EU) 2019/1153 om ändring av behöriga myndigheter som ges direkt åtkomst till uppgifter i centraliserade bankkontoregister,

16) *uppgifter om värdepapper* uppgifter som antecknas på värdeandelskonton enligt 2 § i lagen om värdeandelskonton (827/1991).

2 kap.

Centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem

3 §

Myndigheter som använder det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet

Följande behöriga myndigheter har rätt att få åtkomst till sådana uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton som lämnas ut i enlighet med 4 § och som registrerats i enlighet med 6 §, om detta är nödvändigt för fullgörandet av följande uppgifter och myndigheten enligt någon annan lag har rätt att få åtkomst till den nämnda informationen:

7) polisen, information som behövs för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning, information som behövs för upprätthållande av den nationella säkerheten, för utförande av i lagen om penninginsamlingar (863/2019) avsedd övervakning i samband med penninginsamlingar samt för polisundersökning enligt 6 kap. i polislagen (872/2011), om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det,

8) Försvarsmakten för förhindrande, avslöjande och utredning av brott som avses i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) samt i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019),

9) Finansinspektionen för skötseln av uppgifter enligt i 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008),

10) Gränsbevakningsväsendet, för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning i enlighet med lagen om brottsbekämpning inom gränsbevakningsväsendet (108/2018).

3 a §

Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centrala automatiserade kontouppgiftssystemet och förutsättningarna för sökning av uppgifterna

4 §

Uppgifter om bank- och betalkonton som lämnas ut ur datasöksystemet för bank- och betalkonton

Ett kreditinstitut ska med hjälp av ett datasöksystem för bank- och betalkonton omedelbart och trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet lämna ut sådana uppgifter om sina kunder som avses i 2 mom.

Via datasöksystemet ska till behöriga myndigheter utlämnas följande uppgifter om de, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information, med stöd av någon annan lag har rätt att få dem:

1) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot, datum när kundrelationen eller rätten att använda kontot har börjat och upphört eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen eller rätten att använda kontot har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har rätt att använda bankfacket samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och

registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

Den behöriga myndigheten ska specificera enligt vilken bestämmelse den begär information. Kreditinstituten svarar för att de uppgifter som de lämnar ut är korrekta och att rättelser görs utan ogrundat dröjsmål.

I samband med gemensamma konton som förvaltas av en advokat ska det uttryckligen antecknas att bank- eller betalkontot är ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och som omfattas av tystnadsplikten för advokater. Uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via datasöksystemet, med undantag för information om att det är fråga om ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och om vilken advokat som förvaltar kontot.

6 §

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information lämna Tullen de uppgifter som avses i 2 mom. Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan administrera ett i 1 d § avsett datasöksystem för bank- och betalkonton, varvid de uppgifter som avses i 2 mom. i denna paragraf ska utlämnas via datasöksystemet.

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

1) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster eller, om kontoinnehavaren eller kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) datum när kundrelationen och rätten att använda kontot har börjat och upphört,

3) i fråga om betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationsnummer.

Om ett kreditinstitut har fått ett i 1 d § 1 mom. avsett tillstånd från Finansinspektionen att avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, ska följande uppgifter införas i registret över bank- och betalkonton:

1) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap samt datum när kundrelationen och rätten att använda kontot har börjat och upphört eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning,

tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har rätt att använda bankfacket samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

7 §

Utlämnande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton

Uppgifter får lämnas ut oberoende av vad som i artikel 18.1 a i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar behandlingen av personuppgifter.

8 §

Utlämnande av uppgifter om det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter till behöriga myndigheter

Tullen förmedlar de i 3 § avsedda behöriga myndigheternas begäranden om sådan information som avses i 4 och 6 §, i vilka det i 3 § avsedda användningsändamålet preciserats, i pseudonymiserad form till kreditinstitutet, och överför i enlighet med begäran om information de uppgifter som mottagits från kreditinstitutet till den behöriga myndigheten med sammanställningsprogrammet.

Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats ut till den behöriga myndigheten.

9 §

Avförande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton

10 §

Logguppgifter

Tullen ska föra ett loggregister över användningen av bank- och betalkontoregistret och användningen av det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter via sammanställningsprogrammet och på begäran lämna ut logguppgifterna till de behöriga myndigheter som avses i 3 §. Loggregistret ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) referensuppgifter för ärendet,
- 2) de bestämmelser med stöd av vilka uppgifter begärs,
- 3) datum och klockslag för förfrågan eller sökningen,
- 4) typen av uppgifter som används för förfrågan eller sökningen,
- 5) identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen,
- 6) namnet på den behöriga myndighet som använt registret.

Vidare ska varje behörig myndighet föra ett loggregister som utöver de uppgifter som avses i 1 mom. även innehåller identifieringsuppgifter om den person som utfört en förfrågan eller en sökning i det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter och om den person som förordnat förfrågan eller sökningen och, om möjligt, identifieringsuppgifter om mottagaren av resultatet av förfrågan eller sökningen. Den behöriga myndigheten ska utse en person som övervakar användningen av det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter. Tullen ska i egenskap av personuppgiftsansvarig övervaka användningen av registret över bank- och betalkonton. Dataskyddsombudet ska regelbundet granska de loggregister som avses i denna paragraf.

Logguppgifterna ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter och för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten, och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifterna ska bevaras under det innevarande året och de fem följande åren, utom i det fall att de behövs i ett pågående tillsynsärende.

12 §

Ordningsavgift

Tullen påför den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot skyldigheten att administrera ett sådant datasöksystem för bank- och betalkonton som avses i 1 d § 1 mom. eller skyldigheten att lämna Tullen sådana uppgifter som avses i 4 § 2 mom. eller i 6 § 2 eller 3 mom. en ordningsavgift.

3 kap.

Centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter

17 a §

Utlämnande av saldouppgifter till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt

Följande behöriga myndigheter har rätt att via ett tekniskt gränssnitt få de uppgifter som avses i 17 b § ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, om detta är nödvändigt för följande användningsändamål, om det är nödvändigt för skötseln av myndighetens uppgifter:

- 1) polisen, för ändamål enligt 4 kap. 3 § och 5 a kap. 50 § i polislagen (872/2011),
- 2) centralen för utredning av penningtvätt, för ändamål enligt i 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt,
- 3) Tullen, för ändamål enligt 102 § 2 mom. i tullagen och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen,

- 4) Gränsbevakningsväsendet, för ändamål enligt 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019),
- 5) Skatteförvaltningen, för ändamål enligt 18 a § i lagen om beskattningsförfarande,
- 6) utökningsmyndighet, för ändamål enligt 3 kap. 64 och 66 § i utökningsbalken,
- 7) Finansinspektionen, för ändamål enligt 18 § i lagen om Finansinspektionen,
- 8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.

17 b §

Saldouppgifter som fås ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

I det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är det möjligt att begära följande uppgifter om saldot för bank- och betalkonton:

- 1) kontonummer,
- 2) saldo för kontot,
- 3) datum och klockslag för saldot.

Saldouppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

17 c §

Utlämnande av uppgifter om kontotransaktioner och om värdepapper till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt

Följande behöriga myndigheter har rätt att via ett tekniskt gränssnitt få de uppgifter som avses i 17 d § ur det centraliserade elektroniska systemet för saldo- och kontotransaktioner för följande användningsändamål, om det är nödvändigt för skötseln av myndighetens uppgifter:

- 1) polisen, för ändamål enligt 4 kap. 3 § och 5 a kap. 50 § i polislagen,
- 2) centralen för utredning av penningtvätt, för ändamål enligt i 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt,
- 3) Tullen, för ändamål enligt 102 § 2 mom. i tullagen och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen,
- 4) Gränsbevakningsväsendet, för ändamål enligt 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019),
- 5) Skatteförvaltningen, för ändamål enligt 18 a § i lagen om beskattningsförfarande,
- 6) utökningsmyndighet, för ändamål enligt 3 kap. 64 och 66 § i utökningsbalken,
- 7) Finansinspektionen, för ändamål enligt 18 § i lagen om Finansinspektionen,
- 8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.

17 d §

Uppgifter om kontotransaktioner och värdepapper, vilka kan erhållas ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är det möjligt att begära följande uppgifter om kontotransaktioner som gäller bank- och betalkonton:

- 1) typ av transaktion,
- 2) datum och klockslag för transaktionen,
- 3) transaktionens belopp i kontovalutan och i den ursprungliga valutan,

- 4) meddelande och referensnummer för transaktionen,
- 5) kontonummer för transaktionen,
- 6) mottagarens eller avsändarens namn,
- 7) andra än i 1–6 punkten avsedda uppgifter som hänför sig till kontotransaktionen.

Dessutom är det möjligt att via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter begära uppgifter om kundens värdepapper.

I 1 och 2 mom. avsedda uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

17 e §

Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och förutsättningarna för att göra begäranden om information som gäller uppgifterna

Rätt att få sådana uppgifter som avses i 17 b och 17 d § och möjlighet att göra begäranden om information som gäller dem ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter har endast sådan personal vid en i 17 a § och 17 c § avsedd behörig myndighet som har utsetts och bemyndigats att utföra dessa uppgifter.

En behörig myndighet ska med hjälp av sitt elektroniska datasöksystem specificera IBAN-numret eller någon annan identifieringskod för det bank- och betalkonto som begäran gäller, användningsändamålet för informationen samt referensuppgifterna för ärendet samt de bestämmelser med stöd av vilka den begär information från det centraliserade elektroniska systemet för saldo- och kontotransaktioner.

17 f §

Behandlingen av uppgifter om det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Aktörer som avses i 1 a § ska lämna ut sådana uppgifter som avses i 17 b och 17 d § 1 mom. till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Uppgifterna ska trots sekretessbestämmelserna lämnas ut utan dröjsmål, men senast inom följande bankdag.

De uppgifter som avses i 17 d 1 mom. ska på begäran lämnas ut för de fem föregående kalenderåren. Den behöriga myndigheten ska från fall till fall bedöma för vilken tid uppgifterna behöver begäras samt utan obefogat dröjsmål radera onödiga personuppgifter.

En aktör som avses i 1 a § kan av grundad anledning lämna ut uppgifter som avses i 17 d § 2 mom. på något annat elektroniskt informationssäkert sätt.

Ovan i denna paragraf avsedda uppgifter ska raderas ur sammanställningsprogrammet omedelbart efter det att de har lämnats ut till den behöriga myndigheten. Om den behöriga myndigheten inte med hjälp av sitt datasöksystem har hämtat i 17 b och 17 d § avsedda uppgifter i sammanställningsprogrammet, raderas uppgifterna automatiskt ur programmet.

17 g §

Personuppgiftsansvarig och ansvar i anslutning till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Varje aktör som behandlar uppgifter som hör till det centrala elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är personuppgiftsansvarig i fråga om de uppgifter som den behandlar.

Den behöriga myndigheten svarar för att dess begäran om transaktions- och saldouppgifter är nödvändig och proportionell. Den behöriga myndigheten svarar också för att de uppgifter som den lämnar ut i begäran om information är korrekta och för att sådana uppgifter rättas utan obefogat dröjsmål.

Tullen förmedlar sådana i 17 b och 17 d § avsedda begäranden om information från behöriga myndigheter som avses i 17 a och 17 c § i fråga om vilka bestämmelserna om erhållande av information, informationens användningsändamål, ärendets referensuppgifter och kontaktuppgifterna till den behöriga myndigheten har specificerats, till i 1 a § avsedda aktörer, och överför de uppgifter som erhållits av aktörerna som sådana till den behöriga myndigheten med sammanställningsprogrammet.

Aktörer som avses i 1 a § svarar för att de transaktions- och saldouppgifter som de lämnar ut är korrekta och för att uppgifterna rättas utan obefogat dröjsmål.

Den behöriga myndigheten ska underrätta Tullen om felaktiga uppgifter som den har upptäckt och tagit emot.

17 h §

Logguppgifter för det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Tullen ska föra ett loggregister över användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter via sammanställningsprogrammet och på begäran lämna ut logguppgifterna till de behöriga myndigheter som avses i 17 a och 17 c §. Loggregistret ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) referensuppgifter för ärendet,
- 2) de bestämmelser med stöd av vilka uppgifter begärs,
- 3) datum och klockslag för förfrågan eller sökningen,
- 4) typen av uppgifter som används i förfrågan eller sökningen,
- 5) identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen,
- 6) namnet på den behöriga myndighet som använt systemet.

Vidare ska den behöriga myndigheten och de aktörer som avses i 1 a § föra ett loggregister över användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Loggregistret ska innehålla åtminstone de uppgifter som avses i 1 mom.

Den behöriga myndighetens i 2 mom. avsedda loggregister ska även innehålla identifieringsuppgifter om den person som utfört en förfrågan i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och om den person som förordnat förfrågan och, om möjligt, identifieringsuppgifter om mottagaren av resultatet av förfrågan. Den behöriga myndigheten ska utse en person som övervakar användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Logguppgifterna ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter och för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten, och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifterna ska bevaras under det innevarande året och de fem följande åren, utom i det fall att de behövs i ett pågående tillsynsärende.

4 kap.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 3 kap. tillämpas dock först från och med den 1 juni 2026, med undantag av dess 17 d § 2 mom. som tillämpas från och med den 10 juli 2027 samt 17 f 3 mom., som tillämpas enligt följande:

- 1) från och med den 1 juni 2026 till och med den 31 maj 2027 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de två kalenderår som föregår begäran om information,
 - 2) från och med den 1 juni 2027 till och med den 31 maj 2028 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de tre kalenderår som föregår begäran om information,
 - 3) från och med den 1 juni 2028 till och med den 31 maj 2029 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de fyra kalenderår som föregår begäran om information,
 - 4) från och med den 1 juni 2029 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de fem kalenderår som föregår begäran om information.
-

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) en ny 18 a § som följer:

18 a §

Skyldighet att lämna uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton

De aktörer som avses i 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) ska med hjälp av övervakningssystemet för bank- och betalkonton lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som avses i 17 b och 17 d § i den lagen, om dessa uppgifter är nödvändiga för beskattningen och förutsättningarna för lämnande av uppgifter enligt 19 § i denna lag uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ
(768/2016) 30 § 1 mom. som följer:

30 §

Utomståendes särskilda skyldighet att lämna uppgifter

På utomståendes särskilda skyldighet att lämna uppgifter tillämpas 18 a, 19 och 20 § i lagen om beskattningsförfarande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 10 april 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

1.

Lag

om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I enlighet riksdagens beslut
upphävs i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) 7 a §, sådan den lyder i lag 814/2022,

ändras 1 §, 2 § 1–3 och 11 punkten, rubriken för 3 §, 3 § 7–9 punkten, rubriken för 3 a §, 4 och 6 §, 7 § 2 mom., 8 §, rubriken för 9 §, 10 § och 12 § 1 mom.,

av dem 1 och 4 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 814/2022 och 415/2024, 2 § 1 punkten sådan den lyder i lag 415/2024, 2 § 11 punkten, rubriken för 3 §, 3 § 7 och 9 punkten, rubriken för 3 a §, 7 § 2 mom., 10 § och 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 814/2022 samt 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 730/2020, 814/2022 och 415/2024, samt

fogas till lagen en ny rubrik för 1 kap. före 1 §, till lagen nya 1 a–1 f §, till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 730/2020, 814/2022 och 415/2024, nya 12–16 punkter, till lagen en ny rubrik för 2 kap. före 3 § och till den paragrafen, sådan den lyder i lag 814/2022, en ny 10 punkt, till lagen nya 17 a–17 h § och en ny rubrik för 3 kap. före dem, samt en ny rubrik för 4 kap. före 18 § som följer:

Gällande lydelse
(ny)

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

1 §

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton och lagens syfte

I denna lag föreskrivs om ett system för övervakning av bank- och betalkonton som består av ett register över och datasöksystem för bank- och betalkonton samt ett sammanställningsprogram.

Syftet med denna lag är att främja myndigheternas elektroniska tillgång till information om bank- och betalkonton och effektivisera myndigheternas förfrågningar så att de riktas till rätt mottagare.

Denna lag innehåller bestämmelser om ett system för övervakning av bank- och betalkonton som består av ett *centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem samt ett centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter*.

Syftet med övervakningssystemet för bank- och betalkonton är att

1) främja myndigheternas *automatiserade* tillgång till information om bank- och betalkonton samt bankfack,

2) främja myndigheternas *elektroniska tillgång till transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper, samt*

Gällande lydelse

Det som i denna lag föreskrivs om betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster tillämpas också på i Finland belägna filialer till utländska betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster.

Uppgifter som införts i registret över bank- och betalkonton är sekretessbelagda. På registret över bank- och betalkonton tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), dock så att uppgifter i registret över bank- och betalkonton endast kan lämnas ut för de ändamål som nämns i denna lag och för de ändamål som anges i 11 och 12 §, 26 § 3 mom. och 29 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

(ny)

Föreslagen lydelse

3) förbättra datasäkerheten för de personuppgifter som lämnas ut.

Personuppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton behandlas med hjälp av ett datasöksystem för bank- och betalkonton, ett register över bank- och betalkonton, ett system för utlämnande av uppgifter samt ett sammanställningsprogram.

[se 1 a § 2 mom.]

[se 1 b § 1 mom.]

1 a §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på erhållande och förmedling av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper från betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av krypto-tillgångstjänster till behöriga myndigheter med hjälp av ett system för övervakning av bank- och betalkonton.

Det som i denna lag föreskrivs om betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster tillämpas också på i Finland belägna filialer till utländska betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditinstitut och leverantörer av kryptotillgångstjänster.

Gällande lydelse
(ny)

Föreslagen lydelse

1 b §

*Förhållande till annan lagstiftning samt
sekretess för uppgifter*

Uppgifter som behandlas i övervakningssystemet för bank- och betalkonton är sekretessbelagda. På registret över bank- och betalkonton tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), dock så att uppgifter i registret över bank- och betalkonton endast kan lämnas ut för de användningsändamål som anges i denna lag och för de användningsändamål som anges i 11 och 12 §, 26 § 3 mom. och 29 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

En behörig myndighets begäran om information får inte behandlas hos aktörer som avses i 1 a § i annat syfte än för att behandla begäran samt för att lämna ut uppgifter i enlighet med begäran.

Uppgifter som erhållits av en aktör som avses i 1 a § får inte behandlas för något annat ändamål än det för vilket uppgifterna har lämnats ut.

(ny)

1 c §

Sammanställningsprogram

Tullen ska administrera ett sammanställningsprogram med vars hjälp den mekaniskt överför behöriga myndigheters begäranden om information till i 1 a § avsedda aktörer för de ändamål för behandling som anges i 2 och 3 kap., samt utlämna de uppgifter som erhållits genom att i enlighet med begäran om information förmedla dem till den behöriga myndigheten. Tullen är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas med sammanställningsprogrammet.

Behandlingen av personuppgifter med sammanställningsprogrammet sker automatiskt. Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats vidare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) om den registrerades rätt till tillgång till uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter när uppgifterna behandlas med sammanställningsprogrammet. Uppgifterna ska på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen med iakttagande av vad som föreskrivs i 34 § i dataskyddslagen (1050/2018). Begäran om utövande av den indirekta granskningsrätten ska framställas till dataombudsmannen eller Tullen med iakttagande av 35 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019). En begäran som framställts till Tullen ska utan dröjsmål lämnas till dataombudsmannen.

(ny)

1 d §

Datasöksystem

Ett kreditinstitut ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton med vars hjälp det trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet lämnar ut i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter om sina kunder och deras transaktions- och saldouppgifter. Om det är motiverat med beaktande av kreditinstitutets storlek samt verksamhetens art och omfattning, får institutet avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, om Finansinspektionen beviljar tillstånd till detta.

Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan administrera ett i 1 mom. avsett datasöksystem för bank- och betalkonton. De ska då till den behöriga myndigheten lämna ut i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter med hjälp av datasöksystemet.

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i den allmänna

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dataskyddsförordningen om den registrerades rätt till tillgång till uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter när uppgifterna behandlas med ett elektroniskt söksystem för bank- och betalningskonton. Uppgifterna ska på den registrerades begäran lämnas till dataombudsmannen med iakttagande av vad som föreskrivs i 34 § i dataskyddslagen.

En behörig myndighet ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för myndigheten med hjälp av vilket den trots sekretessbestämmelserna av aktörer som av i 1 a § får begära och ta emot i 2 och 3 kap. avsedda uppgifter om kunderna hos dessa aktörer samt om deras transaktions- och saldouppgifter och värdepappersuppgifter. I begäran om information ska det anges om begäran gäller uppgifter som avses i 2 eller i 3 kap.

Tullen övervakar att skyldigheterna enligt 1 mom. och 4 § 2 mom. fullgörs och meddelar en föreskrift om de tekniska krav som ställs på datasöksystem.

(ny)

1 e §

System för utlämnande av uppgifter

Tullen ska administrera ett system för utlämnande av uppgifter med vars hjälp de i 1 a § avsedda aktörer som inte har byggt upp ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton lämnar ut de uppgifter som avses i 3 kap. till behöriga myndigheter.

Tullen meddelar tekniska föreskrifter om på vilka sätt uppgifterna ska lämnas till systemet för utlämnande av uppgifter.

(ny)

1 f §

[se 8 §]

Avgiftsfrihet för uppgifter

Tullen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som förs in i registret över bank- och betalkonton samt de uppgifter som lämnas ut ur datasöksystemen för bank- och betalkonton.

De behöriga myndigheterna har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i denna

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *register över bank- och betalkonton* ett register där uppgifter samlas om kunder som har bank- och betalkonton i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och i kreditinstitut med ett i 4 § 1 mom. avsett och av Finansinspektionen beviljat undantagstillstånd samt om kunder hos leverantörer av kryptotillgångstjänster,

2) *datasöksystem för bank- och betalkonton* ett system med hjälp av vilket i kreditinstitutslagen (610/2014) avsedda kreditinstitut till behöriga myndigheter överlåter information om de bank- och betalkonton samt bankfack som kreditinstituten förvaltar,

3) *behöriga myndigheter* sådana myndigheter som avses i 3 § i denna lag samt advokatföreningen,

11) *sammanställningsprogram* en automatiserad teknisk lösning som administreras av Tullen och med vars hjälp Tullen förmedlar uppgifter från övervakningssystemet för bank- och betalkonton till behöriga myndigheter.

(ny)

Föreslagen lydelse

lag ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *register över bank- och betalkonton* ett register där uppgifter samlas om kunder som har bank- och betalkonton i betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och i kreditinstitut med ett i 1 d § 1 mom. avsett och av Finansinspektionen beviljat undantagstillstånd samt om kunder hos leverantörer av kryptotillgångstjänster,

2) *datasöksystem för bank- och betalkonton* ett system med hjälp av vilket i kreditinstitutslagen (610/2014) avsedda kreditinstitut och i 1 d § 2 mom. avsedda andra aktörer som skapat ett datasöksystem till behöriga myndigheter överlåter information av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter om dem samt uppgifter som hänför sig till värdepapper

3) *behöriga myndigheter* sådana myndigheter som avses i 3, 17 a och 17 c § samt advokatföreningen,

11) *sammanställningsprogram* en automatiserad teknisk lösning som administreras av Tullen och med vars hjälp Tullen förmedlar information om information om av information om bank- och betalkonton samt bankfack, transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper inom övervakningssystemet för bank- och betalkonton,

12) **centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem** en automatiserad mekanism enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU med hjälp av vilken det är möjligt att omedelbart få

Gällande lydelse

(ny)

(ny)

(ny)

(ny)

(ny)

3 §

*Myndigheter som använder
övervakningssystemet för bank- och
betalkonton*

Följande behöriga myndigheter har rätt att få åtkomst till sådana uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton som lämnas ut i enlighet med 4 § och som registrerats i enlighet med 6 §, om

Föreslagen lydelse

information om bank- och betalkonton samt bankfack,

13) **centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter** ett sätt att behandla sådana transaktions- och saldouppgifter som erhålls ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton samt uppgifter om behandlingen av värdepapper och som baserar sig på elektronisk databehandling,

14) **saldo** det belopp som finns på ett bank- och betalkonto vid den tidpunkt då en förfrågan besvaras, och från vilket avdragits en eventuell täckningsreservering,

15) **transaktionsuppgifter** sådana i 1 artikel 1 2 b 7 a i Europaparlaments och rådets direktiv (EU) 2024/1654 avsedda uppgifter om transaktioner som under en fastställd period har genomförts via ett särskilt betalkonto eller via ett bankkonto som identifieras med IBAN-nummer eller uppgifter om överföringar av kryptotillgångar, till den del det gäller behöriga myndigheters åtkomst till centraliserade bankkontoregister via sammankopplingssystemet och tekniska åtgärder för att underlätta användningen av transaktionsuppgifter i enlighet med direktiv (EU) 2019/1153 om ändring av behöriga myndigheter som ges direkt åtkomst till uppgifter i centraliserade bankkontoregister.

16) **uppgifter om värdepapper** uppgifter som antecknas på värdeandelskonton enligt 2 § i lagen om värdeandelskonton (827/1991).

2 kap.

**Centraliserat automatiserat
kontouppgiftssystem**

3 §

**Myndigheter som använder det
centraliserade automatiserade
kontouppgiftssystemet**

Följande behöriga myndigheter har rätt att få åtkomst till sådana uppgifter i övervakningssystemet för bank- och betalkonton som lämnas ut i enlighet med 4 § och som registrerats i enlighet med 6 §, om

Gällande lydelse

detta är nödvändigt för fullgörandet av följande uppgifter och myndigheten enligt någon annan lag har rätt att få åtkomst till den nämnda informationen:

7) polisen och Gränsbevakningsväsendet, information som behövs för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning och upprätthållande av den nationella säkerheten, och polisen, information som behövs för utförande av i lagen om penninginsamlingar (863/2019) avsedd övervakning i samband med penninginsamlingar samt för polisundersökning enligt 6 kap. i polislagen (872/2011), om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det,

8) Försvarsmakten för förebyggande, avslöjande och utredning av brott som avses i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) samt i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019),

9) Finansinspektionen för skötseln av uppgifter enligt i 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

(ny)

3 a §

Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifter och förutsättningarna för sökning av uppgifter

4 §

Datasöksystem för bank- och betalkonton

Föreslagen lydelse

detta är nödvändigt för fullgörandet av följande uppgifter och myndigheten enligt någon annan lag har rätt att få åtkomst till den nämnda informationen:

7) polisen, information som behövs för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning, information som behövs för upprätthållande av den nationella säkerheten, för utförande av i lagen om penninginsamlingar (863/2019) avsedd övervakning i samband med penninginsamlingar samt för polisundersökning enligt 6 kap. i polislagen (872/2011), om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det,

8) Försvarsmakten för förhindrande, avslöjande och utredning av brott som avses i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025) samt i enlighet med 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019),

9) Finansinspektionen för skötseln av uppgifter enligt i 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008),

10) Gränsbevakningsväsendet, för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning i enlighet med lagen om brottsbekämpning inom gränsbevakningsväsendet (108/2018).

3 a §

Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centrala automatiserade kontouppgiftssystemet och förutsättningarna för sökning av uppgifterna

4 §

Uppgifter om bank- och betalkonton som lämnas ut ur datasöksystemet för bank- och betalkonton

Gällande lydelse

Ett kreditinstitut ska administrera ett elektroniskt datasöksystem för bank- och betalkonton, med hjälp av vilket det omedelbart och trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet förmedlar sådana uppgifter om sina kunder som avses i 2 mom. *Om det är motiverat med tanke på kreditinstitutets storlek och verksamhetens karaktär och omfattning, kan kreditinstitutet avvika från skyldigheten att administrera ett datasöksystem, om Finansinspektionen beviljar tillstånd för detta.*

Via datasöksystemet utlämnas till behöriga myndigheter följande uppgifter om de, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information, enligt någon annan lag har rätt att få dem:

1) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller annat identifikationssignum

Föreslagen lydelse

Ett kreditinstitut ska med hjälp av *ett datasöksystem* för bank- och betalkonton omedelbart och trots sekretessbestämmelserna till en behörig myndighet *lämna ut* sådana uppgifter om sina kunder som avses i 2 mom.

[1 d § 1 mom.]

Via datasöksystemet *ska* till behöriga myndigheter utlämnas följande uppgifter om de, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information, med stöd av någon annan lag har rätt att få dem:

1) fullständigt namn, *födelsedatum* och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot, *datum när kundrelationen eller rätten att använda kontot har börjat och upphört* eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen *eller rätten att använda kontot* har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, *födelsedatum* och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, *födelsedatum* och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller något annat

Gällande lydelse

samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har användningsrätt till det eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

Den behöriga myndigheten ska specificera enligt vilken bestämmelse den begär information. *Kreditinstitutet ska lämna informationen till den behöriga myndigheten avgiftsfritt.* Kreditinstitutet ansvarar för att de uppgifter som de lämnar är korrekta och att rättelser görs utan ogrundat dröjsmål.

I samband med gemensamma konton som förvaltas av en advokat ska det uttryckligen antecknas att bank- eller betalkontot är ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och som omfattas av tystnadsplikten för advokater. Uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via datasöksystemet, med undantag för information om att det är fråga om ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och om vilken advokat som förvaltar kontot.

Tullen övervakar att skyldigheterna enligt 1 och 2 mom. iakttas och meddelar en föreskrift om de tekniska krav som ställs på datasöksystem för bank- och betalkonton.

6 §

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

Föreslagen lydelse

identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har rätt att använda bankfacket samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

Den behöriga myndigheten ska specificera enligt vilken bestämmelse den begär information. Kreditinstitutet svarar för att de uppgifter som de lämnar ut är korrekta och att rättelser görs utan ogrundat dröjsmål.

I samband med gemensamma konton som förvaltas av en advokat ska det uttryckligen antecknas att bank- eller betalkontot är ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och som omfattas av tystnadsplikten för advokater. Uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via datasöksystemet, med undantag för information om att det är fråga om ett gemensamt konto som förvaltas av en advokat och om vilken advokat som förvaltar kontot.

[se 1 d § 5 mom.]

6 §

Uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton

Gällande lydelse

Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information lämna Tullen de uppgifter som avses i 2 mom. Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan administrera ett i 4 § avsett datasöksystem för bank- och betalkonton, varvid de uppgifter som avses i 2 mom. i denna paragraf utlämnas via datasöksystemet.

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

1) fullständigt namn, födelseid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster eller, om kontoinnehavaren eller kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelseid och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) datum när kundrelationen har börjat och upphört,

3) i fråga om betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum.

Om ett kreditinstitut har fått ett i 4 § 1 mom. avsett tillstånd från Finansinspektionen att avvika från skyldigheten att administrera ett

Föreslagen lydelse

Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information lämna Tullen de uppgifter som avses i 2 mom. Betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster kan administrera ett i 1 d § avsett datasöksystem för bank- och betalkonton, varvid de uppgifter som avses i 2 mom. i denna paragraf ska utlämnas via datasöksystemet.

I registret över bank- och betalkonton ska införas följande uppgifter om sådana kunder hos betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster som enligt 3 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska identifieras:

1) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot samt kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster eller, om kontoinnehavaren eller kunden hos leverantören av kryptotillgångstjänster är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) datum när kundrelationen och rätten att använda kontot har börjat och upphört,

3) i fråga om betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum.

Om ett kreditinstitut har fått ett i 1 d § 1 mom. avsett tillstånd från Finansinspektionen att avvika från skyldigheten att administrera

Gällande lydelse

datasöksystem, ska följande uppgifter införas i registret över bank- och betalkonton:

1) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap för kontoinnehavaren och den som har rätt att använda kontot eller, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsetid och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har användningsrätt till det eller, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

Föreslagen lydelse

ett datasöksystem, ska följande uppgifter införas i registret över bank- och betalkonton:

1) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap *samt datum när kundrelationen* och rätten att använda kontot *har börjat och upphört eller*, om kontoinnehavaren är en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet, datum när kundrelationen har börjat och upphört, samt alla hos den juridiska personen som har rätt att använda kontot och sådana uppgifter om dem som ovan nämns för fysiska personer eller, om den som har rätt att använda kontot är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, födelsedatum och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

2) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för de verkliga förmånstagare som avses i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

3) i fråga om bank- och betalkonton IBAN-nummer eller något annat identifikationssignum samt datum för öppnande och avslutande av kontot,

4) fullständigt namn, födelsedatum och finsk personbeteckning eller, om sådan saknas, medborgarskap, för den som hyr ett bankfack och den som har *rätt att använda bankfacket samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller*, om det är fråga om en juridisk person, dess fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet samt identifieringsuppgifter om bankfacket och hyrestidens längd eller, om den som har rätt att använda bankfacket är en allmän intressebevakare, i stället för intressebevakarens namn, *födelsedatum* och personbeteckning, tjänsteproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteproducenten har fler än

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

en allmän intressebevakare,
intressebevakarens ordningsnummer.

7 §

*Utlämnande av uppgifter ur registret över
bank- och betalkonton*

7 §

*Utlämnande av uppgifter ur registret över
bank- och betalkonton*

Uppgifter får lämnas ut oberoende av vad som i artikel 18.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar behandlingen av personuppgifter.

Uppgifter får lämnas ut oberoende av vad som i artikel 18.1 a i den *allmänna dataskyddsförordningen* föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar behandlingen av personuppgifter.

7 a §

*Utlämnande av uppgifter genom överföring
från övervakningssystemet för bank- och
betalkonton till behöriga myndigheter*

(upphävs)

Tullen ska administrera ett sammanställningsprogram för utlämnande av uppgifter som avses i 4 och 6 § genom överföring från övervakningssystemet för bank- och betalkonton till behöriga myndigheter. Tullen är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas i sammanställningsprogrammet.

[se 1 c § 1 mom.]

Tullen förmedlar de i 3 § avsedda myndigheternas begäranden om sådan information som avses i 4 och 6 §, i vilka det i 3 § avsedda användningsändamålet preciserats, i pseudonymiserad form till kreditinstitutet, och överför i enlighet med begäran om information de uppgifter som mottagits från övervakningssystemet för bank- och betalkonton till den behöriga myndigheten med hjälp av sammanställningsprogrammet. Begäran om

[se 8 § 1 mom.]

Gällande lydelse

information och innehållet i svaret på begäran ska vara sekretessbelagda.

Den behandling av personuppgifter som avses i 1 mom. sker automatiskt. Uppgifter som lämnats ut genom sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats ut.

Med avvikelse från det som föreskrivs i artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen om den registrerades rätt att få tillgång till uppgifter och i 23 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018) om den registrerades rätt att kontrollera uppgifter, har den registrerade inte tillgång till uppgifter eller rätt att kontrollera uppgifter när uppgifterna behandlas med sammanställningsprogrammet. Bestämmelser om utövande av den registrerades rättigheter via dataombudsmannen finns i 29 § i den lagen och i 34 § i dataskyddslagen (1050/2018). Begäran om utövande av rättigheter ska framställas till dataombudsmannen eller till Tullen enligt vad som föreskrivs i 35 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019). En begäran som framställs till Tullen ska utan dröjsmål lämnas till dataombudsmannen.

8 §

Avgiftsfrihet för uppgifter

Tullen har rätt att få de uppgifter som ska föras in i registret över bank- och betalkonton avgiftsfritt.

Inga avgifter tas ut för utlämnande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton.

Föreslagen lydelse

[se 1 c § 2 mom.]

[se 1 c § 3 mom.]

8 §

Utlämnande av uppgifter om det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter till behöriga myndigheter

[se 1 f §]

Tullen förmedlar de i 3 § avsedda behöriga myndigheternas begäranden om sådan information som avses i 4 och 6 §, i vilka det i 3 § avsedda användningsändamålet preciserats, i pseudonymiserad form till kreditinstitutet, och överför i enlighet med

Gällande lydelse

9 §

Avförande av uppgifter

10 §

Logguppgifter

Tullen ska föra ett loggregister över användningen av registret över bank- och betalkonton och användningen av datasöksystemet för bank- och betalkonton via sammanställningsprogrammet och på begäran lämna ut logguppgifterna till de myndigheter som avses i 3 §. Loggregistret ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) referensuppgifter för ärendet,
- 2) den rättsliga grund på vilken uppgifter begärs,
- 3) datum och klockslag för förfrågan eller sökningen,
- 4) typen av uppgifter som används i förfrågan eller sökningen,
- 5) identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen,
- 6) namnet på den behöriga myndighet som använt registret.

Det som i 1 mom. föreskrivs om de uppgifter som loggregistret åtminstone ska innehålla tillämpas också på loggregister som de behöriga myndigheterna för över användningen av ett i 4 § avsett datasöksystem för bank- och betalkonton.

Vidare ska varje behörig myndighet föra ett loggregister som innehåller identifieringsuppgifter om den person som

Föreslagen lydelse

begäran om information de uppgifter som mottagits från kreditinstitutet till den behöriga myndigheten med sammanställningsprogrammet.

Uppgifter som lämnats ut via sammanställningsprogrammet ska raderas ur programmet omedelbart efter det att uppgifterna har lämnats ut till den behöriga myndigheten.

9 §

Avförande av uppgifter ur registret över bank- och betalkonton

10 §

Logguppgifter

Tullen ska föra ett loggregister över användningen av bank- och betalkontoregistret och användningen av det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter via sammanställningsprogrammet och på begäran lämna ut logguppgifterna till de behöriga myndigheter som avses i 3 §. Loggregistret ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) referensuppgifter för ärendet,
- 2) *de bestämmelser med stöd av vilka* uppgifter begärs,
- 3) datum och klockslag för förfrågan eller sökningen,
- 4) typen av uppgifter som används för förfrågan eller sökningen,
- 5) identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen,
- 6) namnet på den behöriga myndighet som använt registret.
(upphävs)

Vidare ska varje behörig myndighet föra ett loggregister som utöver de uppgifter som avses i 1 mom. även innehåller

Gällande lydelse

utfört en förfrågan eller en sökning i det datasöksystem för bank- och betalkonton som avses i 4 § och om den person som förordnat förfrågan eller sökningen och, om möjligt, identifieringsuppgifter om mottagaren av resultatet av förfrågan eller sökningen. Den behöriga myndigheten ska utse en person som övervakar användningen av datasöksystemet. Tullen ska i egenskap av personuppgiftsansvarig övervaka användningen av registret över bank- och betalkonton. Dataskyddsombudet ska regelbundet granska de loggregister som avses i 1–3 mom.

Logguppgifterna ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter och för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten, och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifterna ska bevaras under det innevarande året och de fem följande åren, utom i det fall att de behövs i ett pågående tillsynsärende.

12 §

Ordningsavgift

Tullen påför den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot skyldigheten att administrera ett sådant datasöksystem för bank- och betalkonton som avses i 4 § 1 mom. eller skyldigheten att lämna Tullen sådana uppgifter som avses i 4 § 2 mom. eller 6 § 2 eller 3 mom. en ordningsavgift.

(ny)

(ny)

Föreslagen lydelse

identifieringsuppgifter om den person som utfört en förfrågan eller en sökning i det *centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter* och om den person som förordnat förfrågan eller sökningen och, om möjligt, identifieringsuppgifter om mottagaren av resultatet av förfrågan eller sökningen. Den behöriga myndigheten ska utse en person som övervakar användningen av *det centraliserade automatiserade systemet för kontouppgifter*. Tullen ska i egenskap av personuppgiftsansvarig övervaka användningen av registret över bank- och betalkonton. Dataskyddsombudet ska regelbundet granska de loggregister som avses i denna paragraf.

Logguppgifterna ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter och för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten, och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifterna ska bevaras under det innevarande året och de fem följande åren, utom i det fall att de behövs i ett pågående tillsynsärende.

12 §

Ordningsavgift

Tullen påför den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot skyldigheten att administrera ett sådant datasöksystem för bank- och betalkonton som avses i 1 d § 1 mom. eller skyldigheten att lämna Tullen sådana uppgifter som avses i 4 § 2 mom. eller 6 § 2 eller 3 mom. en ordningsavgift.

3 kap.

Centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter

17 a §

Utlämnande av saldouppgifter till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Följande behöriga myndigheter har rätt att via ett tekniskt gränssnitt få de uppgifter som avses i 17 b § ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter, om detta är nödvändigt för följande användningsändamål, om det är nödvändigt för skötseln av myndighetens uppgifter:

- 1) polisen, för ändamål enligt 4 kap. 3 § och 5 a kap. 50 § i polislagen (872/2011),*
- 2) centralen för utredning av penningtvätt, för ändamål enligt i 4 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt,*
- 3) Tullen, för ändamål enligt 102 § 2 mom. i tullagen och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen,*
- 4) Gränsbevakningsväsendet, för ändamål enligt 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019),*
- 5) Skatteförvaltningen, för ändamål enligt 18 a § i lagen om beskattningsförfarande,*
- 6) utökningsmyndighet, för ändamål enligt 3 kap. 64 och 66 § i utökningsbalken,*
- 7) Finansinspektionen, för ändamål enligt 18 § i lagen om Finansinspektionen,*
- 8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.*

(ny)

17 b §

Saldouppgifter som fås ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

I det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är det möjligt att begära följande uppgifter om saldot för bank- och betalkonton:

- 1) kontonummer,*
- 2) saldo för kontot,*
- 3) datum och klockslag för saldot.*

Saldouppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Gällande lydelse
(ny)

Föreslagen lydelse
17 c §

*Utlämnande av uppgifter om
kontotransaktioner och om värdepapper till
behöriga myndigheter via ett tekniskt
gränssnitt*

*Följande behöriga myndigheter har rätt att
via ett tekniskt gränssnitt få de uppgifter som
avses i 17 d § ur det centraliserade
elektroniska systemet för saldo- och
kontotransaktioner för följande
användningsändamål, om det är nödvändigt
för skötseln av myndighetens uppgifter:*

- 1) polisen, för ändamål enligt 4 kap. 3 § och
5 a kap. 50 § i polislagen,*
- 2) centralen för utredning av penningtvätt,
för ändamål enligt i 4 § i lagen om centralen
för utredning av penningtvätt,*
- 3) Tullen, för ändamål enligt 102 § 2 mom.
i tullagen och 2 kap. 14 § 1 mom. i lagen om
brottsbekämpning inom Tullen,*
- 4) Gränsbevakningsväsendet, för ändamål
enligt 20 § i lagen om behandling av
personuppgifter vid
Gränsbevakningsväsendet (639/2019),*
- 5) Skatteförvaltningen, för ändamål enligt
18 a § i lagen om beskattningsförfarande,*
- 6) utökningsmyndighet, för ändamål enligt
3 kap. 64 och 66 § i utökningsbalken,*
- 7) Finansinspektionen, för ändamål enligt
18 § i lagen om Finansinspektionen,*
- 8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104
§ i lagen om militär underrättelseverksamhet
och 112 § i lagen om militär disciplin och
brottsbekämpning inom Försvarsmakten.*

(ny)

17 d §

*Uppgifter om kontotransaktioner och
värdepapper, vilka kan erhållas ur det
centraliserade elektroniska systemet för
transaktions- och saldouppgifter*

*Ur det centraliserade elektroniska systemet
för transaktions- och saldouppgifter är det
möjligt att begära följande uppgifter om
kontotransaktioner som gäller bank- och
betalkonton:*

- 1) typ av transaktion,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 2) datum och klockslag för transaktionen,
- 3) transaktionens belopp i kontovalutan och i den ursprungliga valutan,
- 4) meddelande och referensnummer för transaktionen,
- 5) kontonummer för transaktionen,
- 6) mottagarens eller avsändarens namn,
- 7) andra än i 1–6 punkten avsedda uppgifter som hänför sig till kontotransaktionen.

Dessutom är det möjligt att via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter begära uppgifter om kundens värdepapper.

I 1 och 2 mom. avsedda uppgifter om gemensamma konton som förvaltas av en advokat får inte lämnas ut via det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

(ny)

17 e §

Behöriga myndigheters åtkomst till uppgifterna i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och förutsättningarna för att göra begäranden om information som gäller uppgifterna

Rätt att få sådana uppgifter som avses i 17 b och 17 d § och möjlighet att göra begäranden om information som gäller dem ur det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter har endast sådan personal vid en i 17 a § och 17 c § avsedd behörig myndighet som har utsetts och bemyndigats att utföra dessa uppgifter.

En behörig myndighet ska med hjälp av sitt elektroniska datasöksystem specificera IBAN-numret eller någon annan identifieringskod för det bank- och betalkonto som begäran gäller, användningsändamålet för informationen samt referensuppgifterna för ärendet samt de bestämmelser med stöd av vilka den begär information från det centraliserade elektroniska systemet för saldo- och kontotransaktioner.

(ny)

17 f §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Behandlingen av uppgifter om det
centraliserade elektroniska systemet för
transaktions- och saldouppgifter*

Aktörer som avses i 1 a § ska lämna ut sådana uppgifter som avses i 17 b och 17 d § 1 mom. till det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Uppgifterna ska trots sekretessbestämmelserna lämnas ut utan dröjsmål, men senast inom följande bankdag.

De uppgifter som avses i 17 d 1 mom. ska på begäran lämnas ut för de fem föregående kalenderåren. Den behöriga myndigheten ska från fall till fall bedöma för vilken tid uppgifterna behöver begäras samt utan obefogat dröjsmål radera onödiga personuppgifter.

En aktör som avses i 1 a § kan av grundad anledning lämna ut uppgifter som avses i 17 d § 2 mom. på något annat elektroniskt informationssäkert sätt.

Ovan i denna paragraf avsedda uppgifter ska raderas ur sammanställningsprogrammet omedelbart efter det att de har lämnats ut till den behöriga myndigheten. Om den behöriga myndigheten inte med hjälp av sitt datasöksystem har hämtat i 17 b och 17 d § avsedda uppgifter i sammanställningsprogrammet, raderas uppgifterna automatiskt ur programmet.

(ny)

17 g §

*Personuppgiftsansvarig och ansvar i
anslutning till det centraliserade elektroniska
systemet för transaktions- och saldouppgifter*

Varje aktör som behandlar uppgifter som hör till det centrala elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter är personuppgiftsansvarig i fråga om de uppgifter som den behandlar.

Den behöriga myndigheten svarar för att dess begäran om transaktions- och saldouppgifter är nödvändig och proportionell. Den behöriga myndigheten svarar också för att de uppgifter som den lämnar ut i begäran om information är

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

korrekta och för att sådana uppgifter rättas utan obefogat dröjsmål.

Tullen förmedlar sådana i 17 b och 17 d § avsedda begäranden om information från behöriga myndigheter som avses i 17 a och 17 c § i fråga om vilka bestämmelserna om erhållande av information, informationens användningsändamål, ärendets referensuppgifter och kontaktuppgifterna till den behöriga myndigheten har specificerats, till i 1 a § avsedda aktörer, och överför de uppgifter som erhållits av aktörerna som sådana till den behöriga myndigheten med sammanställningsprogrammet.

Aktörer som avses i 1 a § svarar för att de transaktions- och saldouppgifter som de lämnar ut är korrekta och för att uppgifterna rättas utan obefogat dröjsmål.

Den behöriga myndigheten ska underrätta Tullen om felaktiga uppgifter som den har upptäckt och tagit emot.

(ny)

17 h §

Logguppgifter för det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter

Tullen ska föra ett loggregister över användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter via sammanställningsprogrammet och på begäran lämna ut logguppgifterna till de behöriga myndigheter som avses i 17 a och 17 c §. Loggregistret ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) referensuppgifter för ärendet,
- 2) de bestämmelser med stöd av vilka uppgifter begärs,
- 3) datum och klockslag för förfrågan eller sökningen,
- 4) typen av uppgifter som används i förfrågan eller sökningen,
- 5) identifieringsuppgifter för resultaten av förfrågan eller sökningen,
- 6) namnet på den behöriga myndighet som använt systemet.

Vidare ska den behöriga myndigheten och de aktörer som avses i 1 a § föra ett

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

loggregister över användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Loggregistret ska innehålla åtminstone de uppgifter som avses i 1 mom.

Den behöriga myndighetens i 2 mom. avsedda loggregister ska även innehålla identifieringsuppgifter om den person som utfört en förfrågan i det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter och om den person som förordnat förfrågan och, om möjligt, identifieringsuppgifter om mottagaren av resultatet av förfrågan. Den behöriga myndigheten ska utse en person som övervakar användningen av det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter.

Logguppgifterna ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter och för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten, och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifterna ska bevaras under det innevarande året och de fem följande åren, utom i det fall att de behövs i ett pågående tillsynsärende.

(ny)

4 kap.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 3 kap. tillämpas dock först från och med den 1 juni 2026, med undantag av dess 17 d § 2 mom. som tillämpas från och med den 10 juli 2027 samt 17 f 3 mom., som tillämpas enligt följande:

1) från och med den 1 juni 2026 till och med den 31 maj 2027 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de två kalenderår som föregår begäran om information,

2) från och med den 1 juni 2027 till och med den 31 maj 2028 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de tre kalenderår som föregår begäran om information,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) från och med den 1 juni 2028 till och med den 31 maj 2029 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de fyra kalenderår som föregår begäran om information,

4) från och med den 1 juni 2029 ska uppgifter om kontotransaktioner lämnas för de fem kalenderår som föregår begäran om information.

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) en ny 18 a § som följer:

Gällande lydelse
(ny)

Föreslagen lydelse
18 a §

*Skyldighet att lämna uppgifter ur
övervakningssystemet för bank- och
betalkonton*

*De aktörer som avses i 1 a § i lagen om ett
övervakningssystem för bank- och
betalkonton (571/2019) ska med hjälp av
övervakningssystemet för bank- och
betalkonton lämna Skatteförvaltningen de
uppgifter som avses i 17 b och 17 d § i den
lagen, om dessa uppgifter är nödvändiga för
beskattningen och förutsättningarna för
lämnande av uppgifter enligt 19 § i denna lag
uppfylls.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ
(768/2016) 30 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

30 §

*Utomståendes särskilda skyldighet att lämna
uppgifter*

På utomståendes särskilda skyldighet att
lämna uppgifter tillämpas 19 och 20 § i lagen
om beskattningsförfarande.

Föreslagen lydelse

30 §

*Utomståendes särskilda skyldighet att lämna
uppgifter*

På utomståendes särskilda skyldighet att
lämna uppgifter tillämpas *18 a*, 19 och 20 § i
lagen om beskattningsförfarande.

Denna lag träder i kraft den 20 .
